

Riksdagens protokoll

2010/11:30

Onsdagen den 8 december

Kl. 09.00 – 18.11

Protokoll
2010/11:30

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 2 december.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:80

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:80 Minskning av antalet olyckor med cyklister
av Carina Adolfsson Elgestam (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 januari 2011.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 6 december 2010

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2010/11:85

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:85 Ungdomsarbetslösheten
av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdag 22 december 2010.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 29 november 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Catharina Nordlander

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2010/11:88

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:88 Norviks hamn
av Tommy Waidelich (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 december 2010.

Skälet till dröjsmålet är planerade nationella och utrikes resor.

Stockholm den 7 december 2010

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2010/11:92

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:92 Tågförseningar för resenärer och godstrafiken

av Siv Holma (V)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 december 2010.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 6 december 2010

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2010/11:93

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:93 Stopp för utvinning av fossila bränslen
av Gustav Fridolin (MP)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 januari 2011.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 6 december 2010

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:116 Vargjakt

av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 december 2010. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 7 december 2010

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2010/11:117

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:117 CAP-reform

av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 december.

Skälet till dröjsmålet är att det inte finns någon interpellationsdebatt vecka 50.

Stockholm den 7 december 2010

Jordbruksdepartementet

Eskil Erlandsson (C)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Expeditions- och rättschef

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2010/11:42 till arbetsmarknadsutskottet

EU-dokument

KOM(2010)695 till skatteutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU1

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU2

Skatteutskottets betänkanden 2010/11:SkU1, SkU12 och SkU16

5 § En ny försäkringsrörelselag

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU8
En ny försäkringsrörelselag (prop. 2009/10:222 delvis och prop. 2009/10:246).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

6 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU1
Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna (prop. 2010/11:1 delvis).

Anf. 1 THOMAS ÖSTROS (S):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 3.

Efter några tuffa år återhämtar sig nu Sverige ekonomiskt. Svensk bnp är tillbaka på den nivå som gällde år 2007. Vi kan lägga tre förlorade år bakom oss. Nu är det hög tid att se framåt. Utmaningarna är sannernligen stora.

Jag vill peka på några centrala områden där Sverige behöver en starkare politik. Det handlar om att möta de möjligheter men också de svårigheter som globaliseringen innebär. Det handlar om kampen mot det utanförskap som nu biter sig fast och om växande klyftor i Sverige. Det handlar om att trygga välfärden men också om att möta de nya utmaningarna kring energi och klimat.

Vi socialdemokrater står för frihandel, öppenhet och starkt konkurrenskraft. Globaliseringen ses av många svenskar som en positiv kraft – en ganska unik inställning i världen. Det har att göra med den trygghet som svenskar generellt sett har känt när tiderna förändras och struktur-omvandlingen slår till. Aldrig har väl globaliseringens effekter varit så tydliga som i den tid vi nu lever i med finanskris och statsfinansiell oro. Vi ser också en global ekonomisk maktordning som är under snabb förändring.

Krisen visar hur oerhört integrerade de finansiella marknaderna är men också hur fragmenterad den politiska makten är. USA bygger upp stora skuldberg som finansieras inte minst av stora överskott i Kina. Flera europeiska länder har fått se sin ekonomisk-politiska situation allvarligt undergrävd. Det är bara någon vecka sedan Irland tvingades be om ekonomisk assistans från omvärlden. Där hade vi ett bra samarbete mellan regeringen och oppositionen, vilket jag uppskattar.

Idén om att marknaden kan sköta sig själv är en tanke som allt färre försvarar. Globaliseringen innebär stora möjligheter, men svenska företag möter en allt tuffare global konkurrens inom allt fler branscher. Det

handlar inte längre bara om låglönekonkurrens utan också om kunskapsbaserad konkurrens från starkt växande medelinkomstländer. Samtidigt pressas löneinkomsterna ned av konkurrens från länder som kan erbjuda varor och tjänsteproduktion till allt lägre löner. Sverige behöver ett nytt kunskapslyft om vi ska möta den här globala konkurrensen.

I vår rödgröna budget presenterar vi förslag om att stärka den svenska arbetskraftens kompetens med kvalitetssatsningar i skolan och på högskolan. Vi satsar på ökade inslag av praktik i utbildningssystemet. Vi satsar brett på vuxenutbildning och arbetsmarknadsutbildning. Vi lägger också fram förslag om ökade insatser för forskning samt om att stärka tillgången till riskkapital och åstadkomma större möjligheter för små företag att exportera på de internationella marknaderna, inte minst Kina och Indien. Vi investerar i modern infrastruktur som bygger samman vårt land och som skapar förutsättningar för långsiktig tillväxt och ökad produktivitet.

I ett europeiskt perspektiv har Sverige en mycket stor andel av befolkningen i sysselsättning. Men andelen i jobb är nu mindre än för fyra år sedan. Det betyder att färre ska försörja fler. Sverige har nu en av Europas högsta nivåer beträffande ungdomsarbetslösheten. Det är sannoligen ingen synvilla, som hävdades i valrörelsen, utan det är en realitet för många av våra unga.

En väldigt central parameter när man ska titta på hur vår arbetsmarknad utvecklas är det som ekonomerna brukar kalla för jämviktsarbetslösheten, den strukturella arbetslösheten. Konjunkturinstitutet rapporterar att denna har stigit under de senaste åren – detta efter att ha fallit ett helt decennium dessförinnan. Det är allvarligt eftersom det permanent ökar antalet människor utan jobb.

I valet 2006 lovade Moderaterna att minska utanförskapet, men utanförskapet ökade. Allvarligast nu är kanske långtidsarbetslösheten som är mycket hög. En av tre arbetslösa har varit arbetslös i mer än sex månader. Sverige har inte råd med en politik som slår ut tusentals människor från arbetsmarknaden.

Nu ser vi en kraftig ekonomisk uppgång. Det innebär också att det kommer nya jobb – självklart; så har ekonomin i alla tider fungerat. Efter dåliga tider kommer goda tider. Men redan nu varnar vice riksbankschefen Svante Öberg och säger: Bristen på arbetskraft stiger nu snabbare än vad arbetslösheten faller. Vidare säger han: Det tyder på att matchningsproblemen på arbetsmarknaden kan bli påtagliga långt innan arbetslösheten har kommit ned på en normal nivå.

I klartext betyder det höjda räntor trots hög arbetslöshet. Hög långtidsarbetslöshet och en växande arbetskraftsbrist är inte en slump utan det är konsekvensen av flera år av nedskärningar i den aktiva arbetsmarknadspolitiken. I en lågkonjunktur måste man vårda arbetskraften. Det är inte bara det formella arbetsutbudet som är viktigt. Viktigt är också att vårda arbetskraften så att man verkligen kan efterfråga de jobb som skapas när högkonjunkturen kommer.

För några dagar sedan kom en rapport från Långtidsutredningen som återigen visar att arbetsmarknadsutbildning är effektivt, alltså just det som de borgerliga partierna och Anders Borg ägnat så stor energi åt att skära ned på. En avvecklad arbetsmarknadspolitik är ett experiment med en svensk arbetsmarknadsmodell som riskerar att leda till att villa- och

bostadsrättsägare till slut står där med höjda räntor samtidigt som vi har en hög arbetslöshet.

Jag menar att arbetslinjen måste förstärkas. I en klassisk socialdemokratisk arbetslinje ingår att det ska löna sig att arbeta. Det handlar om rimliga marginalskatter för låg- och medelinkomsttagare. Men arbetslinjen är och måste vara bredare än så. Det handlar om att begränsa marginaleffekterna i välfärden samt om låga taxor till förskolan. Det handlar om att arbete kvalificerar till våra trygghetsförsäkringar – en viktig drivkraft för arbete traditionellt sett. Får man ett arbete får man också tillgång till arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring.

Det handlar om att med framgångsrikt fackligt arbete skapa god real-löneökning, vilket också ökar drivkraften att arbeta.

I vår rödgröna budget lägger vi fram förslag om att sänka maxtaxan i förskolan. Vi förstärker inkomstbortfallsprincipen, som rapport efter rapport visar är krackelerad i Sverige. Jämför man oss med andra länder visar det sig att vi, som är inkomstbortfallsprincipens hemland, nu inte kan mäta oss med andra länder när det gäller försäkringar som tryggar medelinkomsttagarnas inkomst om man blir sjuk eller arbetslös.

Vi säger nej till förslaget om obligatorisk a-kassa för att det försämrar drivkrafterna för arbete. Vi behöver i stället breda satsningar på att skapa fler jobb. Vi föreslår i vår rödgröna budgetmotion sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag och ett ungdomsavdrag för arbetsgivare som anställer ungdomar. Hela arbetsgivaravgiften slopas om man tar sig an en ung arbetslös. Vi gör utbildningsinsatser på bredden som gör människor anställningsbara, inte minst en effektiv yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning.

Det tredje området som är centralt är de ökade klyftorna i Sverige. Om Sverige ska vara framgångsrikt behöver vi hålla samman vårt land. Sverige ska vara i reell mening ett möjligheternas land, och då är det inte ökade klyftor som kommer att leda till ökad tillväxt och ökad dynamik.

Den skattepolitik som hittills har bedrivits har med väldigt stark precision riktats mot dem som har allra högst inkomster. Det är ingen bra balans i skattepolitiken. I vår rödgröna budget behåller vi jobbskatteavdraget, men vi trappar av det för dem med högst inkomster. Tjänar man en miljonlön får man med vårt förslag inget jobbskatteavdrag. Det är en rimlig avvägning.

Vi förbättrar villkoren för ensamstående med barn, och vi förbättrar villkoren för pensionärer.

Den kanske mest utmanande långsiktiga frågan är att klara att finansiera välfärden med en åldrande befolkning utan att pengarna tas ifrån barn och ungdomar. Det kommer inte att fungera om vi måste minska resurserna i skola och förskola för att klara äldreomsorg och sjukvård. Vi måste prioritera välfärden. Det är klart att den allt överskuggande frågan är att fler måste komma i arbete; fler måste bli skattebetalare.

Det är dock också viktigt att se till att värna den offentliga sektorns inkomster. Vi har sett en minskning av antalet anställda i kommuner och landsting – 3 000 färre lärare är ett exempel. I vår rödgröna budget tillförs kommunsektorn över 6 miljarder kronor under nästa år. Det betyder mindre barngrupper i förskolan, fler anställda i skolan och bättre kvalitet i sjukvård och äldreomsorg.

Klimat- och energifrågorna är ödesfrågor för oss i riksdagen. Världen står inför en klimatkris. Det är belagt att det är mänsklig aktivitet som värmer upp jorden och hotar hela länders existens. Sverige har varit ett föredöme i klimatarbetet – nu halkar vi efter. Jag vill att Sverige ska ligga i framkant. Då behöver vi en väl balanserad, långsiktig energipolitik.

Vi behöver också initiativ för omställning av Sverige. I vår rödgröna budget föreslår vi stora investeringar i byggandet av snabbspår vid järnvägen. Vi bygger ut ROT-stödet med en extra klimatbonus, och vi vågar säga att det också behövs ekonomiska incitament för att ställa om Sverige.

Herr talman! I går kom två intressanta rapporter. I en ny PISA-undersökning presenterades att svenska elevers kunskaper i matematik och naturvetenskap kraftigt har försämrats. I läsförståelse, den svenska paragreren där vi för tre år sedan låg klart över genomsnittet, har vi nu sjunkit till genomsnittet.

Den socioekonomiska bakgrunden spelar också en allt större roll för elevernas resultat i skolan. Vart är vi på väg? När klassklyftorna börjar synas allt tydligare i skolans resultat bygger vi in mycket stora klyftor i framtiden för Sverige.

Den andra rapporten var från Arbetsförmedlingen, som rapporterar att stora grupper inte kommer in på arbetsmarknaden. Trots att vi har snabb och ökande tillväxt och nya jobb som kommer till kommer vi inte ned på de nivåer i arbetslöshet som Anders Borg för fyra år sedan kallade massarbetslöshet.

Vi står nu inför möjligheterna till ett betydande reformutrymme under denna mandatperiod. Då kommer den strategiska och viktiga frågan att ställas: Är det mer av nya, stora skattesänkningar som är det klokaste vi kan göra för framtiden? Förra mandatperioden sänktes skatterna med 100 miljarder. Det hade mycket liten effekt på sysselsättning och arbetslöshet och var till förfång för välfärden.

För någon vecka sedan presenterade Anders Borg på ett seminarium tänkbara skattesänkningar på 60 miljarder kronor. Är det verkligen klokt att använda hela det reformutrymme som nu växer fram till nya, stora skattesänkningar? Jag tror att det finns mycket viktigare områden.

Först och främst ska Sverige konkurrera med kunskap och inte med låga löner. Vi behöver ett lyft inom utbildning och kunskap med stora kvalitetssatsningar inom hela utbildningskedjan från grundskola till forskarutbildning, en utbyggd skola som gör att alla unga kan få en gymnasieutbildning och fler kan skaffa sig eftergymnasial utbildning, såväl teoretisk som praktisk.

Stärk forskningen! Det är om vi ligger i forskningsfronten som vi skapar de kunskaper som gör att vi kan ha hög produktivitet och konkurrera med kunskap.

Ett annat område är rörligheten på arbetsmarknaden. Vidga möjligheterna till arbetspendling så att fler får jobb med bra lön! Den som har åkt tåg den senaste tiden – jag tillhör dem – ser vilket pris vi får betala för eftersatta investeringar i vår infrastruktur. Vi behöver kraftigt öka investeringarna i infrastrukturen, skapa större arbetsmarknadsregioner och större flexibilitet och rörlighet på arbetsmarknaden. Det är klokare och smartare än stora generella skattesänkningar.

Det tredje området handlar om långsiktig finansiering av välfärden. Det är inte allvar och seriositet som ligger bakom att tro att det är stora skattesänkningar som kommer att klara äldreomsorgen, skolan och sjukvården. Vi behöver också använda resurserna klokare i offentlig sektor.

Tillsätt en produktivitetsdelegation som får i uppdrag att driva på utvecklingen och användningen av ny teknik, kunskap och forskning i att utveckla den gemensamma sektorn! Var också tydlig med att vi alla måste vara med och betala om vi ska ha en trygghet för våra äldre, barn och unga!

Där – tre områden som är mycket mer centrala än att använda reformutrymmet till stora skattesänkningar.

(Applåder)

Anf. 2 MIKAELA VALTERSSON (MP):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1, den gemensamma rödgröna reservationen.

Det är helt avgörande att ha en långsiktigt hållbar ekonomisk politik. Den ekonomiska krisen i vårt närområde har fördjupats de senaste månaderna, och allt fler euroländer upplever en mycket ansträngd ekonomisk situation. Sjukdomssymtomen är lika för de krisande länderna: skuldkris och galopperande budgetunderskott. De underliggande orsakerna är brister i den långsiktiga ekonomiska politiken.

Grundläggande problem med uthållighet i de offentliga finanserna har också förvärrats av den gemensamma valutan euron. En gemensam valuta är givetvis inte i sig synonymt med ekonomiska problem eller kriser, men däremot kräver en gemensam valuta en betydligt mer strikt finanspolitik än man har mäktat med i flera av dessa länder.

I Sverige ser det för tillfället ljusare ut, och det är ingen brist på förtroende hos de svenska hushållen. Det visar sig bland annat i att kredit-tillväxten är mycket hög, och vi har haft en kraftig bnp-tillväxt de senaste två kvartalen. Det är såklart lockande att blåsa faran över, men jag vill påminna om att Sverige är mycket beroende av omvärlden och att utvecklingen de kommande åren därför inte på något sätt är på förhand given.

Vi kommer att behöva en mycket ansvarsfull ekonomisk politik de kommande åren. Speciellt oroliga bör vi vara för den stora ökningen av lån på bostadsmarknaden. De förslag om amorteringskrav som har väckts i medierna de senaste dagarna kan givetvis kanske vara ett svar på detta, men en ansvarsfull ekonomisk politik kräver att vi bereder förslag ordentligt och genomlyser konsekvenserna av förslagen.

Herr talman! En viktig orsak till den globala finansiella krisen var oansvarigt beteende från banker och finansinstitut. Många av dessa företag tog för stora risker. Till en del handlar detta om felaktiga regleringar och till en del kanske om ett kalkylerat risktagande där man räknade med att staten ändå skulle gå in och lösa ut bankerna om de kom på obestånd.

En tid har nu gått sedan finanskrisen bröt ut. Mycket fokus har lagts på direkt krishantering. Det har varit nödvändigt för att kortsiktigt rädda arbetstillfällen och inte skapa ekonomiskt kaos. Nu är dock tiden kommen att också diskutera hur vi långsiktigt skapar förutsättningar för att undvika nya kriser. En del viktiga initiativ har tagits. Den svenska stabili-

tetsavgiften som tas ut av bankerna är ett viktigt steg, liksom de regelförändringar som nu diskuteras och genomförs inom banksektorn.

EU-kommissionen har nu lagt fram ett förslag om beskattning av finanssektorn där man drar två slutsatser. Dels bör EU verka för att det införs en global skatt på finansiella transaktioner – en typ av Tobinskatt fast bredare, där man inte bara beskattar valutatransaktioner utan även andra finansiella transaktioner – dels en beskattning av finansiell verksamhet inom EU, där man beskattar vinster och ersättningar.

Min övertygelse är att det behövs nya och innovativa metoder för att beskatta finansiella transaktioner och finansiella företag. Syftet med sådana skatter är flerfaldigt. Dels kan man minska osund spekulation, dels kan man bidra till att finansiera de offentliga budgetunderskotten, dels kan de bidra som viktiga globala finansieringskällor, till exempel klimatfinansieringen. Finanssektorn betalar i dag inte någon moms, varför sektorn enligt många studier är underbeskattad jämfört med annan näringsverksamhet.

Min förhoppning är att regeringen inser vikten av den här typen av åtgärder. Inte minst i ljuset av att Sverige nu ger stöd till flera länder är det viktigt att visa att man är beredd att hitta metoder för att långsiktigt minska riskerna i finanssektorn.

Herr talman! Den här debatten handlar om de ekonomiska ramarna för Sveriges statsbudget, om riktlinjerna för den ekonomiska politiken. I det perspektivet saknas inte utmaningar för Sverige och världen. Vi står inför flera parallella problem som måste lösas integrerat. Ordning och reda i finanssektorn är ett viktigt spår. Det andra är att skapa nya jobb, och den tredje stora utmaningen är klimat- och miljökrisen.

Miljöpartiets grundläggande hållning är att vi måste se på hushållningen med resurser på ett sammanhängande sätt. Att stirra sig blind på att bnp stiger, medan de resurser som utgör själva grunden för ekonomin samtidigt försämras, är inte bra. Om vi släpper ut koldioxid i luften som gör att temperaturen stiger och vi drabbas av klimatförsämringar som i framtiden kommer att kosta mångdubbelt mot vad det kostar att åtgärda problemen i dag är utvecklingen inte hållbar.

Runt om i världen utvecklas en medvetenhet om att vi lever på en begränsad planet. I takt med att medvetenheten ökar förbättras möjligheterna att få till stånd en hållbar ekonomi och därmed ett bättre liv för människor. Allt fler människor inser att det också ligger i deras egenintresse att skapa en hållbar utveckling. Ett fungerande ekosystem och en hållbar produktion av varor och tjänster som inte utarmar naturresurser är en förutsättning för all ekonomisk verksamhet och därmed för vårt välbefinnande.

Om alla människor konsumerar som vi svenskar skulle vi behöva fyra jordklot. Det är en insikt som delas av allt fler. Den skara som tror på evig tillväxt av traditionell modell, det vill säga en tillväxt som förutsätter en ständig ökning av uttag av råvaror som bryts, förbrukas och kasseras, krymper allt snabbare. De som inser, liksom vi i den gröna rörelsen gjort länge, att vi måste skapa nya modeller för ekonomisk utveckling där förnybar energi kombineras med slutna materialflöden ökar i antal hela tiden.

Min övertygelse är att vi kommer att övervinna de problem vi står inför och att vi därmed står inför en mycket spännande period av mänsklig utveckling. Den samlade kunskapen och tekniken finns för att vi ska

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

kunna skapa det hållbara samhället. Det som sätter våra begränsningar är bara mod och vår egen förmåga till förnyelse och strukturförändringar.

Precis som i fråga om att råda bot på finansiella bubblor behövs tydliga politiska signaler och regelverk som gynnar långsiktiga investeringar och en balanserad utveckling. Klimat-, energi- och miljöfrågor måste integreras i allt beslutsfattande. Vi måste våga sätta pris på de resurser som finns i en begränsad omfattning. Vi måste våga förbjuda det som är direkt ohållbart. När vi planerar hur samhället ska se ut måste dessa signaler vara tillräckligt tydliga och robusta för att också kunna påverka samhällsplaneringen. Samtidigt behövs det stimulanser för att bygga hållbara lösningar.

Herr talman! Inför valet presenterade vi i Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ett flertal förslag som vi tror är viktiga ingredienser för att komma till rätta med klimat- och miljöproblemen samtidigt som de bidrar till att skapa nya jobb. Det handlar om att bygga ut den hållbara infrastrukturen, att öka underhållet i järnvägen, att påbörja planeringen och byggnationen av höghastighetsbanor i Sverige och att kraftigt förbättra kollektivtrafiken i våra stora städer.

Det behövs breda investeringar i klimatomställningen, bland annat i energieffektivisering och utveckling av förnybar energi. Sverige ska ta täten i klimatomställningen och kraftigt reducera utsläppen av växthusgaser. Vi behöver öka takten på energieffektivisering i bostäder och lokaler. Vi måste stimulera en ombyggnation av våra miljonprogramsområden så att de blir både mer trivsamma och mer energismarta. Det kan göras genom att utvidga ROT-avdraget och att införa en klimatbonus och ett klimatavdrag. Vi behöver införa ett klimatinvesteringsprogram för kommunerna igen.

Herr talman! Vi har lagt fram förslag som den här kammaren kan rösta om i dag och som skulle kunna vara ett startskott för en offensiv satsning på investeringar för ett hållbart klimat där vi minskar utsläppen. Men det krävs mod och vilja. Sverige behöver också visa ett globalt ansvarstagande i klimatfrågan där vi är med och samlar länder med höga ambitioner att driva frågan framåt. Stor kraft bör ägnas åt ett internationellt klimatarbete för att öka miljö rättvisan i världen.

Sverige bör inom EU driva på för att höja dagens reduktionsmål om 20 procent till 30 procent. De svenska medlen för internationella klimatåtgärder behöver öka. Vi avsätter enligt vårt rödgröna budgetförslag medel till internationella klimatåtgärder som inte konkurrerar med fattigdomsbekämpning inom biståndsbudgeten.

Herr talman! Det stormar i vår omvärld. Flera länder i vårt närområde är i djupa ekonomiska problem. I Sverige har vi hög arbetslöshet och långt ifrån hållbar samhällsutveckling. Viktiga ödesfrågor står utan lösning. I ett sådant läge är det för mig grundläggande med en ansvarsfull ekonomisk politik. I dagsläget vet vi att en fossilberoende ekonomisk utveckling inte längre är vare sig önskvärd eller nödvändig.

Att ta ekonomiskt ansvar i den situationen är att vi stakar ut en väg bort från fossila bränslen. Genom gröna investeringar i en hållbar utveckling kan vi både skapa nya jobb och ställa om samhället i en hållbar riktning.

(Applåder)

Herr talman! Denna folkvalda församling har, utom den sverigedemokratiska representationen, en sak gemensamt: Den saknar genom hela det politiska spektrumet både insikt och självkritik inom för landet helt avgörande politiska framtidsfrågor. Av den anledningen har pensionärerna, välfärden, tryggheten såväl som även arbetslösheten och sysselsättningen mött en trendmässigt mycket tragisk utveckling.

- En utveckling där utanförskapet tillåtits växa i över 40 år.
- En utveckling där sysselsättningsgraden, mätt bland personer mellan 15 och 64 år, under de senaste 20 åren tillåtits minska med nära 10 procentenheter.
- En utveckling där 100 000 nya jobb under förra mandatperioden ska sättas mot en befolkningsökning på 290 000 människor.
- En utveckling där pensionärerna, uppseendeväckande nog som något av andra klassens medborgare, föreskrivits en pensionärsbeskattning – i ett land som annars säger sig vara en varm förespråkare av allas lika värde.
- Och inte minst en utveckling där våldtäkter blivit ett så pass utbrett fenomen att Sverige numera statistiskt tillhör den absoluta världstoppen i anmälda våldtäkter, trots att landet samtidigt har en av de lägre upplärningsfrekvenserna.

Som medel för att lösa de problem som har skapats har regeringen valt att införa minimala ersättningsnivåer för både arbetslöshetsförsäkring och sjukpenningen. Man har skurit ned på vuxenutbildningen, man har slagit undan benen på sjuka och man har upprätthållit en hög arbetslöshet med över 700 000 inskrivna vid arbetsförmedlingar med ett samlat permanentat utanförskap för omkring en miljon människor. Man har dessutom, som gräddat på moset, valt att driva en integrationspolitik som delar in människor i olika fack med olika rättigheter så att en utlänning i Sverige kan få sitt arbete upp till 80 procent av lönen subventionerat.

Jag tycker att det är obehagligt att välbehövliga välfärdssatsningar under så många år har fått stå tillbaka för en omotiverad och obegriplig massinvandringspolitik, och de brister denna politik har skapat har mötts med vilseledande åtgärder. Vår utmaning att korrigera och rätta till alla de misstag regeringen och de tidigare regeringarna har gjort är därmed stor.

I den sverigedemokratiska budgetmotionen föreslår vi därför en genomtänkt, stark och ansvarsfull budget, en sammansatt politik för trygghet, rättvisa, jobb och välfärd som självfallet har som utgångspunkt att kraftigt reducera invandringens negativa effekter på samhället. Det går inte att år efter år ytterligare spä på en redan stor invandring med ytterligare rekordnivåer av invandring när vi ännu inte tagit itu med de problem som vi redan har och som skapar svåra sociala sprickor och utmaningar men som inte minst allvarligt påfrestar den offentliga ekonomin.

Denna politik blir dessutom farligare i ett läge av lågkonjunktur. Med tanke på det skakiga världsekonomiska läget med skuldkriser, akuta likviditetsbehov och stora budgetunderskott i många viktiga länder men

också i ett läge där även Sverige – kanske genom en sprucken fastighetsbubbla – återigen kan komma att dras in i en inhemsk bank- och/eller realekonomisk kris är det av särskild vikt att bedriva en ansvarsfull invandringspolitik där mottagningen inte vida överstiger de nyskapade jobben.

Tre saker vet vi nämligen säkert:

1. Ekonomiska kriser är ett återkommande fenomen.
2. Långsiktigt stigande tillgångsvärdespriser, utan täckning i den allmänna prisutvecklingen, leder förr eller senare till en priskorrigerings.
3. När dessa ekonomiska korrigeringar sker, sker de med eftertryck både på arbetsmarknaden och i ekonomin.

Vi föreslår därför en minskning av asyl- och anhöriginvandringen med 90 procent. Men vi nöjer oss inte med det. Vi kräver också en återgång till en behovsprövad arbetskraftsinvandring, där arbetskraftsinvandringen i stället sker utifrån ett tillfälligt gästarbetersystem anpassat efter ett samlat verkligt behov av att fylla upp kompetensluckor på den svenska arbetsmarknaden. För att ta några exempel anser vi nämligen att det så klart inte är acceptabelt

- att företagare med dagens regler i praktiken kan sälja svenska arbetstillstånd,
- att det nuvarande systemet för arbetstillstånd, knutna till arbetsgivare utan beroendeställning till arbetarna, uppmuntrar företagare att utnyttja desperata immigranter att jobba under närmast slavliknande förhållanden fram tills att de kan beviljas ett permanent uppehållstillstånd,
- att regeringens arbetskraftsinvandring bidrar till en kompetensflykt i och med att inflytelserika och stora IT-företag enkelt kan plocka hit arbetskraft, trots tusentals redan inskrivna IT-tekniker, systemerare och programmerare, för att lära upp dem och senare flytta jobben utomlands eller
- att, för den delen, det generösa arbetskraftssystemet i sig, genom att det inte ställer krav på att arbetskraftsinvandrarerna ska inneha kompetens som i dag saknas på den svenska arbetsmarknaden, på sikt bidrar till att skapa lönedumpning genom att det ytterligare spär på det svenska överskottet på arbetskraft.

I stället för att, som regeringen gör, tillförsäkra ett hypotetiskt framtida behov av arbetskraft förordar Sverigedemokraterna alltså ett system där vi tar hänsyn till de förhållanden som råder i verkligheten. Vi väljer således att rikta avsevärt mer medel än vad regeringen gör på att utbilda den arbetskraft vi redan har genom att satsa på läkarutbildningen, specialistsjuksköterskeutbildningen och vuxenutbildningen, genom att öka vuxennärvaron i skolan samt genom att förbättra studie- och yrkesvägledningen. Därigenom skapas en effektivare matchning mellan arbetare och arbeten. Den som saknar en gymnasieutbildning ska få chansen att få en sådan, och den som misslyckas ska få en chans till.

Ett starkt utbildningsväsen kan dock inte ensamt lösa problemen med arbetslösheten, i synnerhet inte ungdomsarbetslösheten. Vi öppnar därför även upp för 50 000 lärlingsplatser med helt slopade arbetsgivaravgifter för ungdomar.

Vi lever efter insikten att bland dagens små och medelstora företag växer morgondagens stora företag fram. Vi vet också att det var bland de mindre företagen som i stort sett hela sysselsättningstillväxten ägde rum under förra mandatperioden. Därför underlättar vi för småföretagandet, dels genom att vi återinför ett schablonavdrag på arbetsgivaravgiften för de tio först anställda, på bekostnad av den generella arbetsgivaravgifts-sänkningen, dels genom att inrätta en stor statlig riskkapitalfond, med prioritet på småföretagare, genom att öka starta-eget-bidraget samt genom att öka antalet undantag i turordningsreglerna, så att mindre företag lättare kan behålla nyckelpersonal.

Herr talman! Vi nöjer oss dock inte med detta. Vi sätter också välfärden högre genom att vi satsar sammanlagt 4,9 miljarder kronor på skola, vård och omsorg samt 1,5 miljarder för att stärka barn och familjer, samtidigt som vi redan under första budgetåret helt avskaffar pensionärsbeskattningen. Det är nämligen, som vi ser det, helt naturligt att både de som jobbar och de som har jobbat ska betala samma skatt. Det är en fråga om rättvisa mellan generationerna, men det handlar också om att det ska vara möjligt att leva på sin pension. Men att åldras och att därmed stiga från arbetsmarknaden handlar för oss inte enbart om att samhället ska visa tacksamhet för den insats man gjort för landet genom en adekvat pensionsnivå. Det handlar lika mycket om att man som äldre ska erbjudas den trygghet, den vård och den omsorg man har behov av.

En satsning på trygghetsboenden, en matreform för välsmakande och näringsrik mat, ett ökat stöd till anhörigvårdare, riktade insatser för att motverka brott mot våra äldre samt en värdig vård i livets slutskede är därför naturliga delar av våra prioriteringar.

Utöver detta ser vi det naturligtvis också som viktigt att den ekonomiska politiken synliggör och stärker arbetslöshetsförsäkringen, så att fler ges möjlighet att vid arbetslöshet med rimliga förutsättningar ställa om och söka ett nytt arbete. Det handlar inte bara om en grundläggande ekonomisk trygghet för alla, utan också om att högutbildade med höga omkostnader inte ska tvingas ta jobb som de är överkvalificerade för bara för att de inte klarar de löpande utgifterna under en omställningsperiod.

Men trygghet handlar inte bara om ekonomi, vård, boende eller mat. Trygghet handlar också om vetskapen att landets suveränitet kan upprätthållas samt om känslan att känna sig trygg gällande risken att utsättas för brott. Mer resurser behövs för att tillgodose detta ändamål varför de även riktas mot att förstärka Försvarsmakten och kriminalväsendet. Under kommande år satsar vi därför en miljard på att förstärka försvaret, samtidigt som vi stärker rättsväsendet med 1,1 miljard kronor, varav utökade medel går till åklagarmyndigheter och domstolsväsen såväl som till kriminalvården.

Herr talman! Med vår ekonomiska politik lägger vi fram konkreta förslag för hur vi kan sänka skatten för landets pensionärer och samtidigt stärka den allmänna välfärden.

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

Vi presenterar en hållbar och ansvarsfull budget med en kraftig begränsning av kostsamma politiska prioriteringar i kombination med välriktade satsningar som ett alternativ till regeringens oansvariga politik.

Genom en begränsad invandring, en riktad utbildningssatsning, en avskaffad pensionärsbeskattning, en välavvägd arbetsmarknadspolitik samt en välgrundad satsning på trygghet kan vi ge landet de förutsättningar som krävs för att vända den utveckling som under så många år har satt Sverige på efterkälken. Jag yrkar därför bifall till SD:s budgetreservation.

I detta anförande instämde Björn Söder (SD).

Anf. 4 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tänker inte gå in på de ekonomiska resonemangen och huruvida invandringen är skäl till allt ont, utan jag vill ställa en fråga till Johnny Skalin om arbetskraftsinvandringen, som han tar upp i sitt anförande.

Det ser inte riktigt ut så på den svenska arbetsmarknaden eller på någon annan arbetsmarknad heller för delen, tror jag, att arbetsmarknaden är helt statisk och att det finns ett exakt antal jobb som kan bytas, att personer bara kan bytas ut med andra, utan arbetsmarknaden är dynamisk och föränderlig. Människor med kompetens och kunskap och entreprenörer som kommer hit bidrar till nya jobb, och det blir en föränderlig arbetsmarknad.

Ett exempel: En av de största grupper som har kommit till Sverige efter den nya arbetskraftsinvandringslagstiftningen, som trädde i kraft i december 2008, är inom restaurangbranschen. Det handlar om kockar på till exempel thaikrogar, på indiska krogar och kinakrogar. De är inte helt enkelt utbytbara mot svenskar. Det fanns en väldigt stor brist förut, för det handlar om väldigt specifikt kunnande och kompetens inom ett specifikt område.

I en modern värld är det inte riktigt så att man kan låsa in människor innanför nationsgränserna. Det står inte heller mot att vi utbildar svenskar. Det ska vi givetvis göra. Men i en modern värld kommer människor alltid att vilja röra sig. Det är det perspektivet som ni lite missar, att människor alltid har velat röra sig över gränser, att migration alltid har funnits och att det bidrar till något positivt både kulturellt, socialt och ekonomiskt.

Jag vill fråga Johnny Skalin om ni verkligen tror på en värld som nästan aldrig har funnits där människor kan låsas in inom sina nationsgränser. Jag upprepar också frågan som jag inte fick svar på i förra budgetdebatten: Betyder det att ni inte heller vill att svenskar ska få lämna Sveriges gränser och åka ut i världen?

Anf. 5 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Sverige har en extrem invandringspolitik. Vi tar i dag emot fyra till sju gånger fler asylinvandrare än de största mottagarländerna i Europa, till exempel Frankrike. Den stora invandringen har skapat stora problem både socialt och ekonomiskt.

Vi vänder oss också emot den fria arbetskraftsinvandring som ni förespråkar. Ni har skapat ett stort utanförskap och försatt människor i arbetslöshet. Över 700 000 människor är inskrivna på Arbetsförmedlingen.

Vi anser inte att människor är obildbara. När det behövs ska vi såklart ta emot människor, till exempel om det saknas kompetens inom landet. En stor del av de arbetskraftsinvandrare som kommit har dock inte varit människor som fyllt kompetensluckor. Vi har i stället sett ett omfattande missbruk av den fria arbetskraftsinvandringen, och därför vänder vi oss emot den.

Vi förespråkar i stället att företag får ansöka om att ta hit arbetskraft om de har behov av arbetskraft – under förutsättning att det inte går att finna denna arbetskraft på den svenska arbetsmarknaden.

Det handlar inte om att låsa fast människor utan om att ta ansvar för landet, för vår ekonomi och framför allt för de arbetslösa människor som lever här i dag.

Anf. 6 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! När det gäller asyl- och flyktingpolitiken stämmer det inte att Sverige tar emot flest flyktingar. De flesta tas emot av fattiga länder i närområdena till konflikthärdarna.

De gigantiska sociala problem som ni säger er ha sett av arbetskraftsreformen skulle jag gärna vilja få presenterade av Johnny Skalin – om ni har sett en utvärdering av reformen som ingen annan har sett.

Vi säger inte alls att det ska vara helt fritt. Skillnaden mellan mig och Johnny Skalin är att jag tilltror arbetsgivarna förmågan att bedöma. I stället för att säga att en myndighet ska bestämma när det finns behov säger vi att det är arbetsgivarna själva som bäst kan bedöma om de har behov av ny kompetens och i så fall varifrån och vem. Det är vad denna reform innebär, och det är en stor fördel som medfört mycket positivt.

Jag har tilltro till att man kan bedöma det. Det betyder att de som kommer hit i dag och får arbetstillstånd får det för att man bedömer att det saknas kompetens. Man bedömer att kompetensen finns hos just de personer man anställer. Det tror jag att en arbetsgivare kan bedöma bra, oavsett om arbetstagaren är född i Sverige eller i något annat land.

Något omfattande missbruk av reformen har jag inte sett. Det har förekommit en del lagbrott, och de ska beivras. Det betyder inte att reformen är fel. Vi föreslår inte att hela sjukförsäkringen ska avskaffas för att några fuskar eller att barn inte ska få gå i skolan för att några skolkar. Det är inte systemet det är fel på. Vi ska komma åt de få saker som inte fungerar, men det handlar inte om regelverket och systemet.

Med ett gästarbetarsystem, som många länder har, splittrar man familjer. Med vårt system får man ta med familjen, och det har stort mänskligt värde.

Min fråga kvarstår: Ska svenskar få åka utanför Sverige?

Anf. 7 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Det handlar inte om systemet, säger Mikaela Valtersson. Alliansregeringen som företräder samma system för arbetskraftsinvandring som Miljöpartiet säger att man ska göra en översyn av systemet då det har uppdagats brister. Jag tycker att dessa brister är allvarliga och onödiga.

Det svenska arbetskraftsinvandringssystemet sticker ut. Det normala är ett gästarbetarsystem där man tar hänsyn till det rådande arbetsmarknadsläget och till alla de människor man har i arbetslöshet. Man stärker utbildningsväsendet i stället för att i första hand söka kompetensen utomlands.

Visst ska vi kunna tro på företagen, och det kan vi också göra i de flesta fall. Det funkar dock inte alltid. Det ser vi både på den svenska arbetsmarknaden och när man söker arbetskraft utomlands. Det är problemet, och det är därför ett sådant här system inte fungerar. Framför allt fungerar inte detta system när vi redan har en stor invandring och ett stort utanförskap. Vi låser fast människor i arbetslöshet och utanförskap. Ett sådant system ska vi givetvis inte ha.

Det är klart att svenskar ska få flytta utomlands. Vi vill begränsa invandringen till Sverige; vi vill inte låsa fast människor.

Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Före mig i denna talarstol stod en partirepresentant som gör det enkelt för sig och målar världen i svart och vitt och där enfalden har blivit den enda vägens politik. Det är enkelt och fegt att alltid slå nedåt, och det krävs mod att slå uppåt. Det modet saknar Sverigedemokraterna.

Runt omkring oss ser vi hur fler och fler människor får sina liv sönderslagna av krisen. Land efter land tvingas ned på knä, och IMF får sätta dagordningen för allt fler länder och människor.

En del vill få oss att tro att krisen i EU-länderna enbart handlar om att enskilda länder har misskött sin ekonomi. Det är ett sätt att dra blicken från de två grundläggande problemen – en finansiell sektor som tillåts bli ohälsosamt stor och ett valutaexperiment i stor skala som gjort det mycket svårare att hantera kriser. Det går inte att komma ifrån att EMU-projektet sjösattes trots varningar från både vänster och höger om att kriser slår olika i olika länder och att en centralisering gör EMU ineffektiv, klumpigt och asocialt, vilket vi ser i dag.

Det vi ser är konsekvenserna av högerpolitiken i Europa där de nyliberala favoriterna har fallit hårdast. Irlands banksektor är sex och en halv gång större än deras bnp, och Islands var ungefär i samma storleksordning. Bara under 2010 har den irländska staten tillfört ca 285 miljarder kronor av de irländska skattebetalarnas pengar för att rädda bankerna. Spaniens banksektor är ungefär tre och en halv gång större än deras bnp. Samma förhållande råder i Sveriges banksektor. Även här tilläts finanssektorn växa utan någon fungerande översyn, och hushållens skuldsättning har växt sig större år efter år. Samtidigt ser vi att klassklyftorna blir allt större, och vi blir alltmer lika länder omkring oss även i det hänseendet.

Det behövs en mycket skarpare reglering av finansmarknaderna. Framför allt handlar det om bankers storlek. De får inte växa sig så stora att de blir too big to fail, det vill säga för stora för att gå omkull.

När land efter land går in och räddar banker skickar det en signal till investerare och ägare att oavsett hur de betar sig står skattebetalarna alltid för förlusten. Resultatet är att förlusterna socialiseras och vinsterna privatiseras. Det i sig leder till att storbankerna får konkurrensfördelar och växer sig ännu större.

Avregleringar, privatiseringar och en tilltro till att marknaden sköter sig bäst själv har varit den ledande principen för den ekonomiska politiken under lång tid, pådriven av högerkrafter och ledande ekonomer. Nyliberalismens offer har blivit många, och ansvariga borde fråntas möjligheten till samhällsinflytande för all framtid.

Det grundläggande problemet i många av euroländerna är bytesbalansunderskotten. De döljs av att Tyskland har stora överskott i sin bytesbalans, men länder som Portugal och Spanien har helt enkelt inte den konkurrenskraft som behövs för att exportera med dagens eurokurser. Varje gång ett räddningspaket sätts in, och eurokursen förstärks av ett tillfälligt ökat förtroende för EMU-ländernas ekonomi, får deras exportsektor det svårare.

Hittills har nyheterna om underskotten i olika länders statsbudgetar trängt undan de här problemen från förstasidorna. Bytesbalansunderskotten är det grundläggande strukturella problemet i euroländernas kris, och det behöver synliggöras. Krisen hade kunnat bemötas mycket effektivare om obalanserna mellan EMU-länderna hade kunnat justeras via flexibla växelkurser och penningpolitiska åtgärder anpassade efter läget i respektive land. Länder som Irland och Spanien hade behövt kyla av ekonomin för länge sedan genom en räntehöjning, men eftersom de är med i EMU saknar de det verktyget. I stället tvingas de att sänka löner eller ställa in viktiga investeringar vilket sänker den inhemska efterfrågan ytterligare. I Tyskland har nu de stora tidningarna börjat prata om att lämna euron eller dela upp euron i olika delar – en med fast växelkurs och en med flytande.

Låt oss konstatera att EMU är ett enormt misslyckande. Det var en centralisering för centraliseringens egen skull, ett farligt ekonomiskt spel för att till varje pris bygga en stat i toppen av EU-länderna. Många människor runt om i Europa betalar nu priset för all centralisering och för finanskrisen.

23 miljoner européer är arbetslösa. Över hälften av EU:s medlemsländer har genomfört eller planerar nedskärningar i den offentliga sektorn. I sju länder minskar antalet anställda. Nästa år kommer elva länder att frysa eller sänka lönerna för de anställda. Europeiska federationen för offentliganställdas förbund varnar för att åtstramningar minskar den ekonomiska aktiviteten och för att konjunkturen faller igen. De föreslår även att ekonomiska stimulanser ska finansieras med en skatt på finansiella transaktioner.

I Sverige pratas det om att det går så bra. Men kan man egentligen säga det när vi har skyhög arbetslöshet? Det finns 24 gånger fler arbetsökande än det finns anmälda platser. 29 000 lediga jobb ska delas av 400 000 arbetslösa. Om det saknas 370 000 jobb borde debatten handla om det och inte om huruvida de arbetslösa söker tillräckligt med jobb eller hur låg ersättningen ska vara för att den arbetslösa ska skärpa sig. Är det inte dags att erkänna att hur många coacher som än sätts in är det bristen på jobb som är problemet? Vi har en strukturell arbetslöshet. Vi har en arbetslöshet som inte är ett individuellt problem och därför inte ska hanteras som ett sådant.

Regeringen räknar med att full sysselsättning ska nås 2014. Det innebär enligt budgetpropositionen att arbetslösheten ligger på 6 procent. Vi

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

ska alltså ha fortsatt massarbetslöshet även i högkonjunkturen. Enligt regeringen går det bra – men inte för de arbetslösa.

Nu är 15 000 människor – snart 40 000 – i fas 3, en form av modernt moderat slaveri. Företagen får betalt för att ta emot arbetskraft som tvingas leva på nudlar – mer räcker inte ersättningen till. Knappt 30 kronor i timmen får de betalt. De arbetslösas rättigheter är som bortblåsta. De är livegna och utlämnade till borgerlig välvilja. Det är den moderna arbetsmarknadspolitik. Men bra går det, utom för dem i fas 3.

Går det så bra när tågen inte går, när människor får planera om sina liv eftersom de inte vet hur många timmar tågen ska vara försenade eller om de ens ska gå? Allt fler tar bilen i det hala väglaget och utsläppen ökar. I det borgerliga Sverige där miljövänliga investeringar uteblir går det bra, men inte för miljön eller tågresenärerna.

Går det så bra när hundratusentals unga är bostadslösa och när studenternas ekonomi är sämre än vad som kan kallas skälig levnadsnivå? Går det så bra när kvinnornas ekonomi halkar ännu mer efter männens i stället för att knappa in? Välfärdslandet Sverige ger vart tionde barn så dåliga ekonomiska villkor att de lever under fattigdomsgränsen. Det gäller nästan vartannat barn till utlandsfödda föräldrar. Bra går det tydligen, men inte för barnen.

Nära 150 000 människor lever under hot om utförsäkring – 42 000 bara i år. Det är inte enbart de som drabbas utan även deras anhöriga. Barn får se sina föräldrar brytas ned. Borgs stupstock – det är han som har infört den – har orsakat oerhört många människors lidande och oro. Borg ville ha in 24 miljarder till skattesänkningar genom besparingar på sjuka. Bra går det för skattesänkningarna, men inte för de sjuka.

Det kunde ha varit annorlunda. Det rödgröna budgetförslaget är ett förslag för mer jämlikhet. Det innehåller 100 000 fler jobb och utbildningsplatser. Det innehåller höjda studiebidrag och en stor satsning på utbildningsplatser. Det innehåller ett investeringsstöd för byggande av nya hyresrätter. Det innehåller en rejäl satsning på ökat banunderhåll och ett utbyggt järnvägsnät. Ekonomin kunde ha stärkts för ensamstående föräldrar, och barnfattigdomen kunde ha sjunkit. Barnens framtid hade varit ljusare eftersom de anställda i förskola och skola hade haft mer tid för varje barn. Stressen hade varit mindre eftersom barngruppernas storlek hade minskat. Sjuka människor kunde ha tillåtits vara sjuka och få både rehabilitering och sjukersättning. Det är vad den rödgröna budgeten föreslår. Det är ett förslag som hade stärkt samhällsutvecklingen och livet för det stora flertalet. Det kunde ha gått bra på riktigt. Den rödgröna budgeten har förslag som skulle ta oss framåt.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 3.
(Applåder)

Anf. 9 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Ärade ledamöter! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Jag inledde den här veckan i Bryssel där jag träffade mina gruppelärkolleger från systerpartier i andra EU-länder. Nästan alla var där. Irländaren kunde inte komma. Han var hemma för att hantera akuta krisåtgärder i det irländska parlamentet. Under middagen på kvällen satt jag mellan portugisen och greken som båda var bekymrade över den ekonomiska situationen i sina hemländer och krismedvetenheten hos

befolkningen. Mitt emot satt tysken som inte har lika stora ekonomiska bekymmer hemma hos sig, men befarar politiska. Tyskarna börjar ifrågasätta varför de ska hjälpa länder som inte sköter sig lika väl som de.

För mig känns det relevant att ta min utgångspunkt i det mötet, inte bara för att jag kom hem alldeles nyss utan för att de oroande samtalen hänger över och påverkar vår debatt här i dag.

I dag är det 57 dagar sedan finansministern stod här och presenterade regeringens budgetproposition. Allianspartierna i finansutskottet blev varken särskilt överraskade eller besvikna. Vi hade just vunnit mer än 250 000 fler väljare i ett riksdagsval där den ekonomiska politiken spelade en stor och avgörande roll. Vi visste att väljarna brydde sig om stabila statsfinanser, jobb och tillväxt. De flesta av förslagen i propositionen kändes igen från allianspartiernas gemensamma valmanifest. Sverige har klarat en extrem ekonomisk kris bättre än de flesta jämförbara länderna, och jobben har blivit fler. Vi vill fortsätta att föra en ansvarsfull politik med den inriktningen.

Under de här knappa två månaderna, under utskottets behandling av förslagen, har två tendenser blivit ännu tydligare än när finansministern presenterade propositionen. Den ena är styrkan och stadgan i den svenska ekonomin. Den har bekräftats. Kolleger i andra länder tittar med ganska stora ögon på en när man försöker förklara att vi fortfarande klarar stabilitets- och tillväxtpaktens underskottskrav. Det är bara tre EU-länder som gör det – ingen av eurozonens medlemmar. Vi ser fler uppdaterade prognoser över fortsatt nedgång i arbetslösheten och fortsatt uppgång i bnp-utvecklingen. Prognoser ska alltid tas med en nypa salt, men även utfalls-siffrorna från förra året är något bättre än förväntat. Nu är det mer än 100 000 fler som jobbar.

Vi befinner oss fortfarande i en lågkonjunktur. Det skriver regeringen också. Men det ser ut som om Sverige kan gå starkt ur krisen om vi fortsätter i den här riktningen. Därför är det viktigt med fortsatt strama statsfinanser och fortsatta satsningar på att förbättra drivkrafterna för att gå från bidrag till arbete.

Den andra tendensen som förstärkts är dess värre osäkerheten i vår omvärld. Det har flera talare redan berört. Irlandskrisen har vi fått skriva in i finansutskottsbetänkandet. Den kunde inte förutses i detalj i budgetpropositionen. Vi måste gardera oss för fortsatt oro i ytterligare länder runt om oss. Detta påverkar oss naturligtvis.

Sverige är i alla fall med globala mått mätt en liten, öppen ekonomi vilket innebär att vi är beroende av både efterfrågan från och utvecklingen i andra länder för att vår ekonomi ska fungera. Om tyskar och briter till exempel slutar köpa varor och tjänster av svenska företag får vi lägre intäkter och svensk ekonomi därför färre jobb. Även en välskött kaka som håller sig inom formens kanter riskerar då att bli mindre. Då blir det mindre att dela på.

Oron runt om oss är väl beskriven i propositionen och motiverar också ganska ordentliga marginaler framöver. Vi måste gardera oss för fortsatt osäkerhet, och det gör vi också i utskottets betänkande.

Herr talman! Sverige går starkt ur krisen. Nu gäller det att fortsätta på den inslagna vägen och underlätta för människor att komma i jobb och för jobben att bli ännu fler. Nu växer andra regioner i världen snabbare än Europa. Indien, som redan har nämnts här, är bara ett exempel. Där

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

bor över en miljard människor. Där var tillväxten över 7 procent förra året. Halva befolkningen är under 25 år, och de investerar som aldrig förr i utbildning och kunskap.

Hur ska vi möta det annat än genom att leva på gamla meriter? Inte kan vi göra det genom att fokusera på bidrag i stället för arbete, som det är alltför stora inslag av i oppositionspartiernas förslag. Inte kan vi göra det genom att ta vårt välstånd här för givet och stå här och ägna oss åt att diskutera hur vi ska fördela det om det växer för lite jämfört med andra regioner i världen. Vi skulle behöva höja oss över det och diskutera både i dag och under de närmaste åren framöver hur vi kan fortsätta underlätta för dem som vill starta och utveckla företag och skapa ännu fler nya jobb.

När EU-kommissionen presenterade den årliga European Innovation Score Board för 2009 syntes det att Sverige fortsatt ligger i topp i EU-området i fråga om innovationskraft. När World Economic Forum i september presenterade sin globala konkurrenskraftsrapport placerade sig Sverige på andra plats i världen. Förutsättningarna finns alltså.

Bland de tolv faktorer som konkurrenskraftsrapporten grundar sig på finns viktiga faktorer för att det svenska samhället och den svenska ekonomin ska fungera väl: institutioner, infrastruktur, hälsa, utbildning, arbetsmarknadens funktionssätt och innovationsgrad med mera. Sverige är på ren svenska ett bra land att skapa jobb i. Bakom de fina ekonomiuttrycken finns faktorer som handlar om att människor trivs i Sverige, att man vill, törs och kan tänka sig att investera här i global konkurrens, att man vågar ta steget att starta eget om man har en idé på sitt jobb, inte trivs på sitt jobb eller inte har något jobb alls. Sådant kräver att samhället funkar, att man kan gå till banken, att man törs sätta in pengar, att man törs låna pengar, att man vågar byta jobb och att man känner att samhället runt omkring fungerar för en själv och för ens familj. Det är därför mikro och makro hänger ihop, och det är därför ekonomisk politik är viktig till vardags för vanliga människor och familjer.

Alliansens politik och årets budgetproposition lägger grunden för att förverkliga detta för fler. Det ser jag fram emot att bygga vidare på under de närmaste åren. Om vi inte hade haft stabila och välskötta statsfinanser hade vi inte haft den möjligheten på samma sätt som vi har i dag.

Herr talman! Jag vill avrunda med några ord om det parlamentariska läget, som är ganska speciellt. Trots att vi vann ökat väljarstöd för Alliansen och trots att vi befäste vår ställning som största block i denna kammare är vi om några medvetna om att inget parti eller regeringsalternativ har egen majoritet i kammaren. Väljarna har sagt sitt. Det måste vi alla respektera. Mandaten har fördelats mellan fler partier än förut. Jag är medveten om det, och det gör mig också angelägen om och ganska stolt över det klimat som vi hittills har haft i både finansutskottet och denna kammare. Det här är ett parlament där vi mig veterligen aldrig slåss. Det gör man till och med i vissa europeiska parlament. Vi skriker inte åt varandra och vi kallar inte varandra för konstiga saker, utan vi för en ganska saklig diskussion och söker samförstånd där så är möjligt.

Det ska märkas – och det märks här i dag – att det finns tre olika budgetmotioner och minst lika många möjliga regeringsalternativ, ambitioner och åsikter om den ekonomiska politiken i sin helhet. Det ska det göra.

Men där det är möjligt är det också önskvärt med samförstånd över lite bredare gränser.

Vi märkte det redan här i morse. Det var kanske inte så många som märkte det, men vi har redan behandlat ett finansutskottsärende i dag. Det blev ingen debatt alls. Det är ett exempel på hur det kan bli när vi har detta ganska goda klimat. Efter den här debatten ska vi behandla ett annat betänkande från finansutskottet där det nog inte heller blir knappt någon debatt alls efter ganska konstruktiva diskussioner i både näringsutskottet och finansutskottet.

Budgetlagen åtnjuter brett stöd och har gjort det länge – ända sedan den instiftades. En proposition om uppdateringar av lagen överlämnades till riksdagen i måndags efter diskussioner mellan åtminstone sex partier. I krisåtgärderna vad gäller Irland och tidigare Lettland och Island har också klimatet varit gott. Många av ledamöterna och partierna har varit beredda att ta ansvar. Det ser jag positivt på.

Avgörande skillnader ska märkas. De ska synas, de ska höras och de ska tydliggöras. Men jag vill arbeta i utskottet och i denna kammare för en fortsatt ansvarsfull ekonomisk politik eftersom det lägger grunden för jobb, tillit och tillväxt. Alla ansvarsfulla ledamöter av denna kammare är välkomna även fortsättningsvis att delta konstruktivt i detta arbete. Det tänker jag göra.

(Applåder)

I detta anförande instämde finansminister Anders Borg (M).

Anf. 10 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Europa visar i dag upp en närmast bisarrt tudelad bild och utveckling på det ekonomiska området. I länder som Tyskland, Polen och Österrike – för att inte tala om vårt eget land – växer snabbt produktion och sysselsättning.

Aldrig tidigare i det återförenade Tysklands historia har bnp-tillväxten varit så hög som under andra kvartalet 2010 – 9,5 procent. Tredje kvartalet i år producerade Tyskland hela 4 procent mer än ett år tidigare. För Österrike var siffran 3,6 procent. För Polen var den 5,3, och Sverige hade en asiatisk tillväxttakt på nära 7 procent. Franska, tyska och brittiska index visar på starka ökningar i orderingång och jobb.

Detta är naturligtvis mycket en återhämtning efter krisen, och inte några långsiktigt hållbara tillväxttal. De flesta länder i Europa har ännu inte återhämtat sig och har ännu inte nått tillbaka till den inkomstnivå som de låg på innan krisen bröt ut 2008.

Mot denna starka utveckling av den reala ekonomin i viktiga nordeuropeiska länder finns dock den lika sanna bilden av ett Europa som stappar från möte till möte med sina finansministrar och – kanske – från en finansiell kris till nästa: Grekland, Irland, Portugal, Ungern och så vidare.

Hur kan bilden vara så bisarrt tudelad? En enkel förklaring är att dessa krisekonomier trots allt är ganska små och tillsammans utgör kanske 6 procent av EU:s bnp.

Frågan är: Kan även små tuvor stjälpa det stora europeiska lasset? Även om man lägger till Spanien till denna grupp tror jag att det är

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

ganska osannolikt – om det inte vore för den samtidigt bräckliga utvecklingen i Förenta staterna.

För bara två år sedan när Barack Obama vann presidentvalet gick han likt Jesus på vattnet hos väljare och medierna. Överallt hördes: Framtidstro, hope and change! Nu går Barack Obama inte längre på vattnet, utan han sitter fast och vadar i ett träsk av underskott, bankkris och hög arbetslöshet.

Detta är tankeväckande, och det gäller inte bara detta att politiken kan skifta snabbt. Det finns också en annan lärdom, nämligen att utvecklingen i USA visar vilken fundamental förutsättning en välskött ekonomi är för möjligheten att förverkliga visioner, drömmar och förhoppningar. Det räcker inte med hopp om förändringar – de måste finansieras också.

Ett tema som har varit uppe här är euroländerna och krisen. Är de europeiska krisländernas problem eurons fel? Några vill hävda att krisen i Grekland och Irland till stor del är eurons fel och att länder i eurozonens periferi har drabbats hårdast av finanskrisens efterdyningar.

Man kan lätt konstatera att detta är fel genom att vända blicken österut. Finland, en liten ekonomi i Europas utkant, i mångt och mycket lik vår egen, har klarat krisen och åren dessförinnan ungefär lika bra som Sverige även med euron som valuta sedan 1999.

Man kan sedan vända blicken västerut och konstatera att det inte går att skylla på euron i fallet Storbritannien. Landet har aldrig varit i närheten av euron men är icke desto mindre illa ute med djup bankkris och stora budgetunderskott.

Förklaringen är i Finlands fall att politikerna där med euron som valuta dels har fört en ansvarsfull ekonomisk politik, dels inte har tillåtit någon fastighetsbubbla eller bankkris att utvecklas. De brittiska politikerna, utan euron som valuta, släppte fram budgetförsvagningar och kreditexpansion som bäddade för bankkris. Regeringen kunde inte hantera krisen när den kom, och landet dignar nu under stora skuld- och underskottsproblem, märk väl utan euron.

Sanningen är sammanfattningsvis att när ett land driver en vårdslös och slapp nationell ekonomisk politik blir det ekonomisk kris oberoende av valutasystem. På Irland släppte regeringarna fram en överhettning på fastighetsmarknaden och en låneboom utan motstycke. Politikerna ingrep inte förrän det var alldeles för sent med nödvändiga nationella åtgärder. Det är just den situationen vi ska se till inte uppstår i Sverige.

Visst gjorde euron att man i Dublin inte kunde höja räntan. Men mot en spekulativ bubbla finns betydligt effektivare metoder än räntepolitik som irländarna borde ha satt in. Den lättsinniga irländska finanspolitiken bestämdes inte heller i Frankfurt utan enbart i Dublin. Grekland hade och har statistikfusk, en korrupt politisk kultur och en slapp finanspolitik som grundproblem och inte att räntan har varit några procentenheter för låg.

Att tro att de grundläggande bristerna i Greklands och Irlands inhemska politik inte hade funnits om länderna hade behållit sina nationella valutor sedan 1999 är faktiskt osannolikt naivt. Glöm inte att Väst-europa alltsedan 1960-talet har sökt hantera de negativa externa effekterna av varandras ekonomiska politik som till exempel konkurrensdevalvering och protektionism genom olika valutasamarbeten. Det har varit valutaorm, EMS och så vidare.

Herr talman! Det finns alltså återkommande och djupt liggande skäl till samarbetet i Europa på valutaområdet. De skälen skulle inte försvinna om euron inte fanns. För Sverige som ett litet, starkt utrikeshandelsberoende land har alltid risken för protektionism i Europa varit det allra värsta hotet mot vår ekonomi. Glöm inte att valutasamarbetet under årtiondenas lopp stävjat detta hot mot vårt land! Vi ska ge vårt bidrag för att stärka valutasamarbetet. Det ligger i vårt intresse.

Sverige har ett starkt intresse av att andra länder sköter sin ekonomi och sitt bankväsen, följer strikta budgetregler och inte sprider negativa externa effekter till omvärlden. Därför välkomnar vi inte minst i Folkpartiet de förslag som EU-kommissionen har lagt fram, även när de innebär gemensam makroekonomisk övervakning, gemensamma strängare budgetregler och så vidare. Ett starkare ekonomiskt samarbete är den bästa medicinen för Sveriges och Europas ekonomiska stabilitet och långsiktiga tillväxt.

Så går jag över på en annan aspekt på vår valutafråga. Vad har Sverige gemensamt med Kina och Tyskland? Jo, ett långvarigt och ganska stort bytesbalansöverskott. Det är bara vår litenhet som nation som skyddar oss mot samma slags kritik som regelmässigt drabbar Tyskland och Kina med avsändare i främst USA och Frankrike. Bytesbalansöverskottet innebär att människor och företag i Sverige har ett betydande sparande som varje år sänds utomlands där det till stor del investeras. Överskottet är ca 6 procent av bnp.

Man behöver inte vara osund nationalist för att tycka att det vore bättre om investeringarna gjordes i Sverige. En klassisk förklaring till bytesbalansöverskottet är att det finns för få bra investeringsprojekt i Sverige. Om det är hela förklaringen vet inte vi och inte heller Riksbanken som har undersökt frågan.

Jag vill också lägga till att i den situation som vi nu befinner oss i är det en riskfylld aspekt att ha detta bytesbalansöverskott. Denna risk förstärks av att vi har en hög trovärdighet i de starka offentliga finanserna under alliansregeringen. Det är en konstig paradox att detta också skapar ett problem. Vår flytande krona riskerar att sticka i väg och revalvera ganska mycket och ganska snabbt, det vill säga öka i värde jämfört med dollar och euro.

Hittills har kronan skuggat euron, och variationen har inte varit så stor. Men både med tanke på den knackiga ekonomin i Förenta staterna och på den finansiella oron i övriga Europa kan kronans vanemässiga band till euron komma att klippas av. Vi som nation och ett litet valutaområde bör alltså vara beredda på att kronan kan komma att drivas upp med 10–20 procent mot dollarn och euron.

Det kan bli en knepig situation. Då pressas inflationen ned. Det är inte något bekymmer. Räntorna behöver inte höjas. Det är inte heller något bekymmer. Men exportföretagen får prispress och kärvare villkor, medan importörerna och konsumenterna får glädja sig åt lägre importpriser.

Vi har alltså en skvalpvaluta. Ibland skvalpar den ned, men den kan också skvalpa upp ganska rejält och ganska fort. Hade Sverige varit med i eurosamarbetet hade det inte skvalpat alls mot övriga Europa.

Anf. 11 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är rätt tydligt att Carl B Hamilton inte ser något problem med att man avsagt sig räntevapnet i euroländerna och tycker att det är helt okej att man i stället stabiliserar ekonomin med att sänka lönerna eller göra neddragningar i välfärden.

Det är en linje som Folkpartiet också stöder här i Sverige, det vill säga att man sänker ersättningsnivåerna i sjukersättningen och a-kassan och jobbar för att sätta en press nedåt på lönerna genom till exempel att både ha låg nivå i a-kassan och jobbskatteavdraget.

Vi har ungefär 400 000 arbetslösa i Sverige i dag. Av dem är det 370 000 som inte kan få ett jobb eftersom det inte finns några lediga jobb i dagsläget. Visst finns det möjligheter att få jobb för en del av dem. Men det stora problemet i dag är att det är för lite jobbskapande åtgärder och att man i stället lägger fokus på de enskilda individerna, det vill säga att de inte söker tillräckligt med jobb eller att de ska ha bättre coachning och så vidare. Det är där de stora insatserna ligger.

Vi ser också hur regeringen har tänkt. Man inför ett modernt moderat slaveri, som jag kallar det, i och med att man har fas tre. Man har en stor grupp långtidsarbetslösa människor som får någon form av sysselsättning, ofta rätt meningslös, till väldigt låg ersättningsnivå och helt utan rättigheter.

Snart är det 40 000 som är i fas tre. Jag undrar hur Carl B Hamilton anser att den här gruppens möjligheter ska förbättras och hur vi ska skapa arbetstillfällen. Det säger inte Carl B Hamilton ett ord om. Jag tror inte att Folkpartiet har någon riktig jobbpolitik förutom någon förhoppning om att sänka ersättningsnivåer i trygghetssystemen och sänkta löner är det sätt vi ska skapa jobb på.

Anf. 12 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag pekade på den väldigt snabba ökningen i bnp vi har på nästan 6 procent. Det innebär en väldigt snabb återhämtning. Det är egentligen den allra viktigaste metoden för att minska arbetslösheten. Jag håller med om att den är för hög, och det är ett viktigt mål att få ned den.

Nu var Arbetsförmedlingens tal i går om arbetslöshetens minskning och sysselsättningsökningen väldigt uppmuntrande. Ulla Andersson ger en vrågbild av den svenska situationen. Men om inte arbetslösheten ska bita sig fast på höga nivåer är just den snabba återhämtningen till en långsiktig tillväxtbana med 6 procent tredje kvartalet det absolut bästa som kan ske. Då kommer fler människor i arbete snabbare.

Jag blir lite fundersam när jag hör Ulla Andersson. Det är som att valrörelsen och valet inte har ägt rum. Det är samma recept och samma anförande som vi har hört så många gånger tidigare här. Jag måste ställa en fråga. Det är egentligen Ulla Andersson som ska ställa frågan, men jag har ändå en reflexion.

Mot bakgrund av valresultatet och uppluckringen av det rödgröna samarbetet, vilka slutsatser drar Ulla Andersson och Vänsterpartiet om den egna ekonomiska politiken?

Anf. 13 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Carl B Hamilton inte vill diskutera sin jobbpolitik eftersom han inte verkar ha någon. Han pratar om att det

är bra att vi har en bra bnp-tillväxt. Visst är det bra. Men det handlar väl också om hur denna tillväxt används och fördelas?

Vi kan konstatera att ni själva lägger fram ett förslag där ni anser att 6 procents arbetslöshet är lika med full sysselsättning. Jag tycker att det är katastrofalt. Det är ett oerhört resursslöseri med människor och för hela samhällsutvecklingen.

Vi kan konstatera att arbetslösheten har bitit sig fast på en väldigt hög nivå. 6 procents arbetslöshet, Carl B Hamilton, är en hög nivå. Det förväntar ni er att den ska vara mitt i högkonjunkturen 2014.

En tredjedel av de arbetslösa är långtidsarbetslösa. Man kan säga att det inte bara är Vänsterpartiet som befarar att dessa människor kommer att vara utanför arbetsmarknaden för all framtid, utan det gör också många andra.

Ni står där handfallna. Det enda förslag ni har är att låsa in dessa människor i något som ni kallar för fas tre med en ersättningsnivå på 230 kronor per dag utan några rättigheter över huvud taget och utan att ni kollar om dessa arbetsuppgifter har någon form av undanträngningseffekt på den reguljära arbetsmarknaden. Facken har inget inflytande alls över tillsättningen av dessa platser.

Jag skulle vilja säga att det är en katastrofal arbetsmarknadspolitik vi ser. Det är dessutom en arbetsmarknadspolitik med otroligt låga nivåer. Och Carl B Hamilton har inte lagt fram ett enda förslag på hur han anser att vi ska skapa jobb och pressa ned arbetslösheten. Han står bara och pratar om att tillväxten är rätt hög, och det är väl bra i alla fall. Ta ansvar, Carl B Hamilton, och lägg fram några förslag på hur du skapar jobb! Hur ska ni nå målet om full sysselsättning? För Vänsterpartiet är full sysselsättning inte 6 procents arbetslöshet och kommer aldrig någonsin att vara det.

Anf. 14 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att man ska ta det lite lugnare än Ulla Andersson gör mot bakgrund av de mycket optimistiska tal som Arbetsförmedlingen publicerade i går vad beträffar sysselsättning och arbetslöshet. Det var mycket positivt. Om prognoserna för hur arbetsmarknaden kommer att se ut år 2014 skulle infrias skulle det vara mycket värt, och vi skulle vara väldigt tacksamma i Sverige om utvecklingen blir så positiv. Låt oss därför arbeta för det med olika metoder, makroekonomisk politik, åtgärder på arbetsmarknaden och så vidare.

Jag talar gärna om framtiden. Ulla Andersson talar på något sätt som om valrörelsen ska köras i repris. Jag har en fråga till Ulla Andersson som hon kan undvika att svara på om hon vill. Mona Sahlin har i ett anförande varit inne på, om jag förstod det rätt, att man ska starta med högre ersättningsnivåer än i dag men att man å andra sidan ska ha en snabbare avtrappning, ungefär som i den danska modellen. Hur ser Ulla Andersson på en sådan förändring av politiken på arbetsmarknaden?

(ULLA ANDERSSON (V): Herr talman! Jag har ingen ytterligare replik.)

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 15 ANNIE JOHANSSON (C):

Herr talman! Sverige ska vara ett land fyllt med möjligheter och där fler människor vågar satsa på sina drömmar. Det kan handla om att jobba, att utbilda sig, att resa, att starta företag eller att utveckla sin kreativa ådra. Det ska vara ett land där människor får bestämma mer själva och där vi förenar grön hållbarhet med konkurrenskraft. Det ska vara ett land där den offentliga sektorn är stark där det behövs för att se till att dessa människor får viktiga verktyg och förutsättningar i livet. Vi ska också ha en kunskapsskola med duktiga lärare, en närvarande och tillgänglig polis, ett starkt skyddsnät för dem som behöver stöd samt en sjukvård och omsorg där behövande inte ska behöva sitta länge i väntrummet utan snabbt kunna få den hjälp som behövs.

För att uppnå drömmen om möjligheternas Sverige krävs det resurser. För att vi ska ha råd med en god offentlig välfärd och för att vi här i riksdagen i dag ska ha pengar att fördela på olika utgiftsområden krävs det skatteintäkter, skatteintäkter som människor runt om i landet varje arbetad timme betalar in. Utan alla företag som drivs och som anställer och utan alla som jobbar skulle det inte vara möjligt att finansiera de 1 718 miljarder kronor som den offentliga sektorns utgifter för 2011 uppgår till. Därför är företagsamhet, näringslivsklimat och fler jobb i hela landet en förutsättning.

Herr talman! Det är, inte minst i denna turbulenta ekonomiska tid, viktigt att se och förstå vad som sker runt omkring oss, utanför Sverige. Samtidigt som vi kan vara stolta över att vi har tagit ansvar för svenska skattebetalare vad gäller reformpolitiken och hanteringen av de offentliga finanserna är det nu viktigt att nogsamt följa utvecklingen hos våra europeiska vänner.

Människor i olika europeiska länder har en tuff tid framför sig. Skolbarnen på Irland kommer att få möta kraftiga neddragningar när landet på fyra år ska spara 15 miljarder euro. Löntagarna i Grekland genomgår ett iskallt ekonomiskt reningsbad, och människor som bor i Spanien, Portugal och Italien kanske också får leva med höjda skatter och neddragningar inom välfärden med märkbara förändringar i vardagen som följd. Orsakerna till kräftgången bland många av Europas länder är mångfasetterade. Men siffrorna talar sitt tydliga språk; statsskulden tangerar i många fall 100 procent av bnp, och underskotten i den offentliga ekonomin växer kraftigt.

För svenskt vidkommande är det viktigt att med stor noggrannhet följa den finansiella oron inom dessa länder. Svensk bnp bygger till hälften på export, och 58 procent av svensk export går till europeiska länder, för att inte tala om den påverkan som instabiliteten i andra länders finansiella system även kan ha direkt eller indirekt på Sverige. När Europas ekonomier stannar kan också Sverige bromsa, vilket är anledningen till att vi nu har tagit ansvar och eventuellt öppnat upp möjligheten att ge bilateralt stöd till Irland.

På många sätt är dagens debatt fylld av kontraster. I detta nu är kontrasten mellan Sverige och många andra europeiska länder slående. Men det är också kontrasten mellan denna debatt och samma debatt som fördes här i kammaren för två år sedan. Då inleddes det som kom att bli den djupaste lågkonjunkturen sedan depressionen på 1930-talet i Sverige. Inte minst i min hemregion i Jönköpings län blev lågkonjunkturen och

krisen inom fordonsindustrin oerhört märkbar med kraftigt höjd arbetslöshet som följd. De senaste åren har varit smärtsamma och jobbiga för många människor som miste jobbet under denna svåra tid.

Under 1990-talskrisen stod Sverige inför en liknande situation som många av våra europeiska vänner nu går igenom. När den stora saneringen av de offentliga finanserna genomfördes i Sverige för 15 år sedan fick i princip alla grupper i vårt samhälle vara med och betala. Det handlade om skattehöjningar och besparingar på över 125 miljarder totalt. I dag kan vi vara glada över att vi gjorde vår läxa så grundligt. Centerpartiet samarbetade under denna period med Socialdemokraterna för att ta landet ur krisen. Tillsammans genomförde vi även mycket betydelsefulla reformer som har haft stor betydelse för den gynnsamma ekonomiska utveckling som vi ser i vårt land i dag. Det gäller inte minst det nya finanspolitiska ramverket med överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak för staten och kommunalt balanskrav som banat väg för sunda och offentliga statsfinanser.

Herr talman! Trots att vi fortfarande befinner oss i en lågkonjunktur med hög arbetslöshet och lågt resursutnyttjande sker återhämtningen i Sverige snabbt och på bred front. Vi ser en ljus bild målas upp både vad gäller bnp-tillväxt och sysselsättning, och överskott i det finansiella sparandet väntas om ett par år. När övriga länder kämpar med stora underskott går Sverige åt rätt håll.

Det är helt avgörande, för att inte säga nödvändigt, med starka offentliga finanser. Alliansregeringen har på ett ansvarsfullt sätt tagit Sverige genom en finanskris och djup lågkonjunktur, och vi är nu en av Europas mest välmående ekonomier. Starka offentliga finanser är viktiga inte minst som en ovärderlig krockkudde vid nästa ekonomiska dipp. Men naturligtvis gör de också att viktiga reformer lättare kan genomföras och finansieras fullt ut. Det är nödvändigt att göra både och – både att lägga grunden för ansvarsfulla och stabila finanser och att satsa på tillväxthöjande reformer.

Herr talman! Under höstens tidigare budgetdebatt lyfte jag särskilt fram tre ambitioner för den ekonomiska politiken, och jag skulle vilja återknyta till dem.

Den första ambitionen var en socialliberal och jämställd ekonomisk politik. Den ska vara liberal genom lägre skatter och en ansvarsfull ekonomisk politik med låg skuldsättning. Staten ska inte äga eller styra det som staten inte är lämplig att äga och styra över. Vi måste skapa möjligheter för företagsamheten att blomstra. Den ekonomiska politiken ska vara socialliberal genom att skapa ett starkt skyddsnät för dem som behöver stöd. Det ska vara en socialt uthållig ekonomi där alla behövs och kan bidra. Den ekonomiska politiken ska vara jämställd genom att kvinnors frihet stärks, inte minst på arbetsmarknaden. Inom offentlig sektor återstår mycket att göra för att kvinnors möjligheter till högre löner, valfrihet och företagsamhet ska öka.

Den andra ambitionen handlar om att skapa en öppen och modern arbetsmarknad där alla som vill och kan jobba ska ha den möjligheten. Här är det av yttersta vikt att våga vända på alla de stenar som krävs för att människor som i dag står långt från arbetsmarknaden ska få en chans att komma in i värmen. Vi måste ge unga, funktionshindrade och invandrare en starkare ställning genom att riva hindren för fler jobb. Samtidigt måste

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

vi möjliggöra för företagen att anställa. En modernisering av arbetsrätten måste till och förenas med en gedigen utbildning där fler får möjligheten att avsluta skolan med godkända betyg och där man möter verkligheten i form av praktik, arbetsplatsbesök och företagande innan studentmössan viftas framåt vårkanten.

Alliansens förslag om lärlingsutbildning och lärlingsprovanställning är viktiga nykomlingar inom området för att skapa fler jobb-möjligheter för unga. Globaliseringen och den öppenhet som Sverige har, och ska fortsätta verka för, ställer också krav på att vi är konkurrenskraftiga gentemot omvärlden och att vi bejakar mångfalden och möjligheten med såväl arbetskraftsinvandring som fri rörlighet. Här måste vi våga se och lära oss av de länder som vågar tänka nytt och lyckas pressa ned arbetslösheten tack vare reformer för en dynamisk arbetsmarknad.

Den tredje ambitionen ligger helt i linje med de pågående klimatsamtalen i Cancún. Det handlar om att förena hållbarhet och konkurrenskraft genom att satsa på grön företagsamhet. För att klara de högt ställda svenska målen och de förhoppningsvis kommande globala målen krävs handlingskraft och konkreta verktyg. För att klara omställningen till en fossiloberoende fordonsflotta är supermiljöbilspremierna som regeringen nu föreslår en viktig del, men forskning och teknikutveckling för en större bredd i bilparken och en översyn av villkoren för klimatsmarta bilar är minst lika viktiga. Den kommande innovationstrategin samt satsningar på Inlandsinnovation och företagsklimatet kommer att vara betydelsefulla för att bland annat stärka svensk miljöteknikexport. Det gäller också att ge de gröna näringarna i hela landet förutsättningar att växa genom konkurrenskraftiga villkor.

Herr talman! Det betänkande som vi nu debatterar rör regeringens finansplan, förslag på inkomster och utgifter 2011, förslag på fördelningen samt förslag på utgiftstak 2011–2014. Vi ska nu fatta beslut om ramarna för de 27 utgiftsområden som beskrivs utförligt i budgetpropositionen. De kommer att vara styrande för de kommande veckornas debatt och beslut i riksdagen då varje utgiftsområde behandlas var för sig.

På den rödgröna sidan har det som bekant rört sig de senaste månaderna. Äktenskapet mellan de tre vänsterpartierna verkar vara upplöst. Den gemensamma budgetmotionen ligger kvar som en gemensam reservation här i dagens budgetdebatt. Men det känns, ärligt talat, som om det bara är pliktskyldigast. De senaste veckorna har vi hört många olika utspel från de tidigare samarbetspartierna där man kraftigt markerar avstånd från den gemensamma politiken. Och vad blir då kvar? När inte ens de ledande företrädarna gillar den gemensamma politiken måste det vara fler än alliansväljarna som nu är glada att den aldrig fick bli verklighet.

Härmed yrkar jag bifall till förslaget i finansutskottets betänkande.
(Applåder)

I detta anförande instämde finansminister Anders Borg och Johnny Munkhammar (båda M) samt Karin Nilsson (C).

Anf. 16 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Annie Johansson talar om en modernisering av arbetsrätten i sitt anförande. Man kan se på det ur olika perspektiv. Först och främst kan man konstatera att Centerpartiet i dag verkar stå längre till

höger om Moderaterna än man har gjort historiskt sett. Man stöder fullt ut sänkningen av a-kassan och att jobbskatteavdraget ska pressa lönerna nedåt.

Jag menar att det Annie Johansson står för, det vill säga att pressa ned lönerna, att sänka ungdomslönerna och att införa fler anställningsformer, inte är en modernisering av arbetsrätten utan en tillbakagång till förra sekelskiftet.

Låt oss titta tillbaka på vad som har hänt i Sveriges arbetsmarknads-historia. Jag tror att vi hade fyra olika anställningsformer i början av 90-talet. I dag tror jag att vi har 15, och nu ska vi införa två nya anställnings-former. Man kan inte säga att arbetslösheten har pressats nedåt sedan alla dessa nya anställningsformer, eller de otrygga anställningarna som jag skulle vilja kalla dem, har införts. Det är snarare tvärtom. Vi ser en kon-stant hög arbetslöshet, och vi ser hur det alltmer blir arbetsgivarens marknad på bekostnad av arbetstagarnas trygghet. Vi ser väldigt många unga människor som år ut och år in går in och ut i timvikariat, projektan-ställningar eller någon annan form av anställning. De får ingen möjlighet att vare sig sätta bo eller gå vidare i livet.

Jag anser att du står för en väldigt gammal syn på arbetsrätt, Annie Johansson. Jag skulle absolut inte vilja kalla det en modernisering utan en tillbakagång. Det vore en modernisering att prata om trygga anställ-ningar, möjlighet till inflytande och delaktighet i arbetslivet och en möj-lighet att sätta bo och känna sig trygg i livet.

Anf. 17 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! En modern arbetsrätt handlar om att fler människor ska ha möjlighet att ha ett jobb och en inkomst och kunna känna trygghet genom att kunna försörja sig själva. Den verkligheten var det oerhört länge sedan en väldigt stor del av ungdomskullen kände. Det är en oer-hört hög ungdomsarbetslöshet i Sverige. Och det har inte bara varit så under de senaste åren, utan den svenska ungdomsarbetslösheten har un-der decennier tangerat oerhört höga nivåer.

Då krävs att vi vågar vända på alla stenar. Jag välkomnar den refor-mering av skolan som alliansregeringen nu har gjort. Där sätter man fokus på kunskap, på att nå målen och på att gå ut skolan med godkända betyg. Det absolut viktigaste för att ge unga människor en bra start i livet är att man har fullständiga betyg som möjliggör att man kan gå vidare till jobb eller fortsatt utbildning.

Den andra delen rör de ungdomar som faktiskt har fullständiga betyg men som ändå inte kommer in på arbetsmarknaden. Då måste man våga titta på de system som finns i Sverige och som har orsakat att vi under flera år har fått en växande ungdomskull som står utanför arbetsmark-naden.

För mig handlar en modern arbetsrätt om att alla ska lika rätt till jobb. Det har man inte i dag. I dag är det en orättvis arbetsmarknad där väldigt många unga människor får stå tillbaka för andra. Jag är den första att säga att det är viktigt att titta på hur man har löst arbetslösheten i andra länder.

I andra länder har man satsat på en gedigen lärlingsutbildning, vilket jag välkomnar. Alla människor kan inte gå igenom högre utbildning eller

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

universitet. Alla vill inte heller det, men alla ska ha chansen att få en gedigen yrkesutbildning för att kunna få jobba med det man vill.

För mig handlar arbetsrättens modernisering om att låta unga människor få lika rätt till jobb. Då handlar det om att reformera turordningsreglerna. Den andra delen handlar naturligtvis om en gedigen utbildning såväl i grundskolan som genom lärlingsutbildning. Det öppnar vi för nu genom att lärlingsprovanställningar. Det har funnits på vissa håll inom vissa kollektivavtalsbranscher, men nu har alla ungdomar möjlighet att skaffa sig en trygghet genom detta.

Anf. 18 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Annie Johansson pratar om att fler ska ha ett jobb, men man kan också konstatera att det inte finns någonting som visar att det leder till en fast anställning om man får ett timvikariat eller ett springvikariat på något sätt. Det finns inte någonting som visar detta, Annie Johansson. Det är snarare tvärtom, det vill säga att man fastnar i dessa otrygga anställningsformer.

Det finns inte heller någonting som visar att turordningsreglerna är ett hinder för unga att få ett jobb eller stanna kvar på arbetsmarknaden. Du måste ha blundat rätt hårt för att ha missat det. Det har kommit rapport efter rapport på det området.

Jag tycker att Annie Johansson borde fundera lite. Om vi nu har 17 olika anställningsformer jämfört med fyra i början av 90-talet och ser en konstant hög arbetslöshet kan det knappast vara bristen på anställningsformer som är problemet. Det kanske snarare är motsatsen.

Ytterligare ett problem som jag menar att Annie Johansson förbiser är att man skapar alltför få arbetstillfällen. Det är alltför stort fokus på de arbetslösa i stället för på ansvaret att skapa jobb. Man vill göra arbetslösheten till ett individuellt problem. Det är också därför som alliansregeringen föreslår sänkta ersättningsnivåer i a-kassan och tvingar människor att söka hur många jobb som helst med hot om utestängning om man inte gör det, trots att det i dagsläget saknas ungefär 370 000 jobb i förhållande till antalet arbetslösa.

Du står för en rätt gammal och förlegad politik som jag trodde att vi hade lämnat för drygt hundra år sedan, Annie Johansson. Den har tyvärr kommit tillbaka i Centerpartiets nya förhållningssätt där man pratar om en modernisering av arbetsrätten som tydligen innebär allt fler otrygga och osäkra anställningar helt på arbetsgivarens villkor. Jag skulle vilja se trygga jobb och ett skapande av jobb så att vi verkligen tar oss ur arbetslösheten. Det borde vara det som är framtiden.

Anf. 19 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Om det varit så att Ulla Andersson talat om tillväxthöjande reformer för fler jobb och en modern utbildning hade jag trott att jag var den som stod för historien. Men nu talar Ulla Andersson om bidrag och om den ekonomiska politik som väljarna underkände i valet för några månader sedan. Därför måste jag säga att det är Centerpartiet och alliansregeringen som står för de tillväxthöjande reformerna, för en sund och stabil ekonomisk politik som väljarna och de arbetslösa behöver för att i framtiden kunna få jobb.

När man lyssnar till unga människor vill de hellre ha en fot inne än två fötter utanför. Det är därför viktigt att sänka trösklarna så att fler unga ska få chansen. Det handlar om den reformering av skolan som redan inletts, om möjligheter till lärlingsutbildning och om att de fackliga parterna tillsammans med arbetsgivarna tar sitt ansvar och ser över löneläget så att fler unga människor verkligen får chansen till en sjyst start i livet. Man ska inte behöva gå år efter år utan att få den möjligheten.

Jag är övertygad om att de olika reformer som vi i dag föreslår, både lärlingsjobb och lärlingsutbildning, kommer att göra det möjligt för fler att få chansen. Det handlar om att våga vända på alla stenar, och då tillåter jag mig både att kalla mig modern och att vara öppen gentemot andra länder för att se hur de har löst detta.

Sveriges unga förtjänar bättre än att år efter år behöva leva enligt Ulla Anderssons retorik och politik. Vi behöver företag som vågar anställa, och barnen behöver en bra skolstart för att kunna gå vidare i livet.

Anf. 20 THOMAS ÖSTROS (S) replik:

Herr talman! Jag lyssnade uppmärksamt på Annie Johanssons anförande. Det är viktigt att veta vart Centern är på väg. Det har ju varit lite tyst i partiet vad gäller eftervalsdiskussionerna. Jag skulle tro att det även i Centern kommer en eftervalsdebatt, och den vill jag gärna lyssna in. Det är viktigt vilket vägval Centern nu gör.

När det gäller det som Annie Johansson säger om synen på ekonomisk politik är det väl Centern och Socialdemokraterna som tillsammans hållit emot till både höger och vänster när det handlat om en stark ekonomisk politik och behovet av överskott. Det är bra att Annie Johansson för vidare den centertraditionen.

När Annie Johansson säger att hon är socialliberal och vill ha ett starkt skyddsnät undrar jag vad hon menar och vad det innebär för den framtida politiken. En av de stora frågorna i valet var ju de dramatiska förändringarna i sjukförsäkringen. Vid årsskiftet kastades 12 000 personer ut ur försäkringen. Försäkringskassan gör bedömningen att mellan 2010 och 2014 kommer ungefär 75 000 personer att ha utförsäkrats. Det har inte gett några jobb. Enligt Arbetsförmedlingen har bara några få procent fått ett arbete. Vi har sett exempel på cancersjuka som förlorat ersättningen, och jag har träffat många centerpartister ute i kommunerna som undrat om det verkligen är en rimlig och väl avvägd politik. Vad är egentligen Centerpartiets syn på en sådan klassisk fråga som trygghet för människor när de blir sjuka?

Annie Johansson säger att Centern har fokus på kunskap i skolan. Häromdagen kom en PISA-undersökning som visar att Sverige rasar på de områden där vi traditionellt har varit mycket starka, det vill säga läsförståelse och att hålla ihop skolan genom att ha små klyftor. Det börjar närma sig den punkt då Annie Johansson och andra inte längre kan säga att allt beror på Socialdemokraterna. Vi har haft Björklund under en ganska lång tid. Vad drar Centern för slutsats när det gäller skolpolitiken?

Anf. 21 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Thomas Östros frågar vart Centerpartiet är på väg. Jag leder Centerpartiets eftervalsanalys och hälsar honom välkommen till presskonferensen den 27 januari.

Det har knappast undgått någon vart Socialdemokraterna är på väg, eller åtminstone försöker vara på väg. De tycks ha slängt både politiken och en del ledande företrädare över bord. Vi följer med spänning den utveckling som Socialdemokraterna nu går mot.

Thomas Östros frågar vad Centerpartiet tycker om sjukförsäkringsreglerna. Centerpartiet är ett humant och varmt parti, och många centerpartister runt om i landet tycker att det är viktigt med en reformering av sjukförsäkringsreglerna. Centerpartisterna tycker unisont att den reformering som vi gjorde för några år sedan var alldeles nödvändig. Man såg hur många unga människor som hade förtidspensionerats runt om i landet. Man såg att många långtidsarbetslösa fastnat i utanförskap och aldrig fått chansen att komma tillbaka.

Om det är något Centerpartiet står för så är det att alla människor ska ha en chans att komma tillbaka. Alla ska ha en chans att kunna bidra. Alla ska ha en chans att få visa upp sig på arbetsmarknaden och inte bli utvisade en gång för alla och aldrig kunna komma tillbaka. Därför var det oerhört glädjande att Centerpartiet genomförde en stor och genomgående sjukförsäkringsreform. Den innehöll en hel del brister. En del avhjälpes i riksdagen medan andra nu ses över i den utredning som Alliansen har tillsatt.

Vi tycker att det är viktigt att människor som är sjuka ska kunna känna trygghet, men vi tycker att det också är viktigt att det hela sköts på ett ansvarsfullt sätt så att människor kan komma tillbaka i arbete. Alla förtjänar en andra chans.

Vad gäller skola och utbildning menar Thomas Östros att Sverige halkar efter, något som skulle varit nyheten för någon dag sedan. Ja, men nu har Socialdemokraterna och Alliansen exempelvis kommit överens om ett nytt betygssystem, och det välkomnar jag. Nu genomförs reformerna för en ny skola, vilket jag hoppas ger effekt på lång sikt.

Anf. 22 THOMAS ÖSTROS (S) replik:

Herr talman! När det gäller skolan borde det vara en fråga som Centerpartiet engagerar sig starkt i, särskilt med tanke på att vi börjar få ökade klyftor i skolan. Här har Centern traditionellt varit ett parti som hävdat att det är viktigt att hålla samman skolan och att vi inte ska ha en utveckling där ett klassamhälle utanför skolan allt starkare avspeglar sig inne i skolan. Jag tror att Centerns väljare traditionellt varit oroliga för att just de missgynnas av en skola som dras isär. I dessa tankegångar har socialdemokratin stått nära Centern.

Nu ser vi resultat som visar att det blir ökade klyftor i skolan. Jag tror att detta är den kanske viktigaste ekonomisk-politiska frågan på lång sikt. Vi kommer framöver att alltmer konkurrera med kunskap. För att få en någorlunda trygg ställning på arbetsmarknaden måste man ha mycket goda kunskaper. Om vi bygger en skola som alltmer blir en sorterings-skola med stora skillnader i resultat mellan eleverna, beroende på vilken bakgrund man har, kommer det att starkt avspeglas på arbetsmarknaden. Redan nu ser vi att när långtidsarbetslösheten biter sig fast får många

med för kort utbildning svårt att komma tillbaka. Samtidigt har regeringen tagit bort en stor del av utbildningsinsatserna. Om det även börjar reproduceras bland barn och ungdomar skapar vi stora klyftor på lång sikt.

Detta borde därför vara en fråga som Centern engagerade sig i, och då handlar det inte bara om pressmeddelanden från Björklund om ordning och reda. Ordning och reda vill vi alla ha, men nu handlar det om innehållet i skolan, och det handlar om resurserna i skolan. 3 000 lärare fick gå häromåret. Det är fel väg. Vi borde i stället ha satsningar på skolan för att säkerställa att eleverna lär sig.

Centern är ett varmt parti. Samtidigt förstår jag på Annie Johansson att de vill göra stora förändringar av sjukförsäkringsreformen. Det välkomnar jag. När vi har 75 000 utförsäkrade framför oss innebär det ett stort lidande bland svårt sjuka människor. Det har Centerpartiets väljare reagerat på; det syns i valresultatet. Jag välkomnar en insikt hos Centern om att det behöver göras förändringar i sjukförsäkringen så att den återigen upplevs som en trygg försäkring.

Anf. 23 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag får tacka Thomas Östros för tipsen om Centerpartiets utveckling. Jag ska ta dem till mig.

Det var framför allt två frågor Socialdemokraterna förlorade valet på 2006. Den ena var jobben och den andra utbildningen. Det är främst dessa två frågor alliansregeringen sett till att åtgärda under den förra mandatperioden. Det har kommit en ny, reformerad grundskola, och trots lågkonjunktur har sysselsättningen ökat under den förra mandatperioden. Vi ser nu en ljusare tillväxt.

Jag tror att det är viktigt att vara ödmjuk inför det faktum att vi genomgått en djup lågkonjunktur. Oavsett i vilken debatt jag möter socialdemokrater undgår det dem att vi genomgått en kraftig lågkonjunktur och en finanskris i Sverige. Nu är vi på rätt väg, och då är det viktigt att satsa såväl på skolan som på jobben men också stimulera företagen som ju är de som skapar jobben.

Centerpartiets paradgren när vi pratar skola handlar inte bara om ordning och reda utan också om ramar och kramar. Om man ska lära sig någonting i skolan måste man känna sig välkommen och må bra. Därför är den satsning på förstärkt skolhälsovård som Alliansen nu kommer att genomföra mycket viktig för att unga människor ska må bättre i skolan och också lära sig saker.

Jag tror att Thomas Östros har fel när han menar att Centerpartiet går bakåt och att man inte känner igen Centerpartiet. Nu verkar du välkomna de förändringar som vi gör.

Vad som är viktigt är att Centerpartiet är ett varmt, grönt, företagsamt och öppet parti. Då är det viktigt att lyssna in vad våra medlemmar tycker och framför allt vad våra väljare tycker. Våra väljare gillar att vi spelar i Alliansens lag och att vi fortsätter genomföra satsningar på skola, vård, omsorg och fler jobb.

Anf. 24 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Herr talman! Den ekonomiska krisen är nu på väg att klinga av i vårt land. Vi har en rekordhög tillväxt, sjunkande arbetslöshet och urstarka

statsfinanser. Vi kan nu se att alliansregeringens politik för att värna statsfinanserna har gett resultat trots den ekonomiska kris som svept över världen och fortfarande skakar om i land efter land.

I stället för att, som i exempelvis Grekland och Irland, tala om massiva nedskärningar i de sociala trygghetssystemen talar vi om de satsningar på välfärden vi ska göra. I stället för att tala om skattehöjningar kan vi tala om framtida skattesänkningar för pensionärer, låginkomsttagare och företag.

Vi får samtidigt inte glömma att vi som land är oerhört beroende av vår omvärld och av hur den ekonomiska utvecklingen där ser ut. Sveriges bnp:s beroende av vår förmåga att exportera överstiger alltså 50 procent.

Kort sagt: Verkligheten och hur den ter sig framöver styr påtagligt vår egen utveckling. Av den anledningen ska vi vara aktsamma om den fortsatta hanteringen av statsfinanserna och därmed föra en politik som minimerar risken för ekonomiska bakslag. Illa skött ekonomi i den offentliga sektorn slår direkt tillbaka i form av nedskärningar och skattehöjningar. Det drabbar alltid i sin tur dem som är mest beroende av en fungerande välfärdssektor. Låt oss vara ödmjuka inför detta faktum.

Som kristdemokrat är jag glad över att tillhöra ett av de fyra partier som står bakom den budget vi debatterar i dag. Kommunsektorn får extra tillskott, förutom den tidigare utlovade permanenta höjningen av statsbidraget – allt för att säkra den sektor som bedriver välfärdssystemets kärnuppgifter. Pensionärerna har att se fram emot ytterligare skattesänkningar. De kan även se fram emot höjningar av pensionen på grund av kopplingen till utvecklingen av ekonomin som helhet.

Vi är också nöjda med det samarbete vi har i Alliansen och den samsyn vi har med våra kamrater om hur den ekonomiska politiken i huvudsak ska föras och om vikten av att ha ordning och reda i statens finanser, men vi är naturligtvis inte helt överens i alla detaljer. Vi är stolta men inte nöjda, om uttrycket tillåts. Vi vill gå längre i flera frågor som ligger oss kristdemokrater varmt om hjärtat, och det är helt naturligt. Vi är trots allt fyra partier i en koalition.

Kömiljarden har betytt mycket för att minska väntetiderna i vården. Införandet av vårdnadsbidraget under förra mandatperioden är ett steg på väg mot mer jämställda villkor när föräldrarna väljer barnomsorgsform. Här behöver dock mer göras av regeringen för att fullt ut nå dithän att föräldrarna har en reell valfrihet mellan av kommunen erbjudna omsorgsformer och sina egna val.

Tandvårdsreformens tredje steg kan snart genomföras till gagn för dem i en speciellt utsatt situation. Regeringens satsningar på de mest sjuka äldre är ytterligare exempel på välfärdssatsningar som görs av Socialdepartementet under ledning av Kristdemokraternas Göran Hägglund.

Politikens gränser är en fråga som vi kristdemokrater gärna diskuterar. Var finns balanspunkten mellan statens åtaganden och den enskildes ansvar och vilja till ansvarstagande? Var ska politikens gränser dras, och vad händer med ett samhälle när politiken rör sig åt det ena eller andra hållet utefter den skalan? För varje ny lag, varje ny riktlinje och varje beslut som fattas av det offentliga blir konsekvensen, vare sig man vill det eller inte, ett ökat ingrepp i det enskilda ansvarstagandet.

Den offentliga sektorn måste naturligtvis bestämma, styra och ställa över många av våra gemensamma åtaganden för ett fungerande välfärds-samhälle, men någonstans i våra många gånger vällovliga ambitioner tappar vi bort insikten om att ropet på lagar för att ställa till rätta och styra upp skapar ytterligare rop på lagar som ska ställa till rätta det som inte den förra tillrättställandelagen hanterade. Och för varje ny lag hittas nya luckor som i sin tur måste täppas till med nya lagar.

Det finns dock aldrig så många lagar att det kan ersätta den inre vägledande moraliska kompassen hos var och en i vårt samhälle. Låt oss i stället tillvarata denna kompass och mer förlita oss på att den också fungerar i de allra flesta fall. De beslut som hittills har tagits av alliansregeringen har förflyttat möjligheterna till att göra fler egna val från staten till den enskilde på ett positivt sätt. Jobbskatteavdraget har i det hänseendet varit effektivt, och nu tas ytterligare steg för att öka livsutrymmet för våra pensionärer. Vi kristdemokrater är mycket nöjda med den här utvecklingen.

Herr talman! Ett civilt samhälle är av största vikt för en levande demokrati och ett mänskligt samhälle. Staten ska stå bakom medborgarna och inte framför. Därför måste stat och kommun främja och uppmuntra engagemang som finns i olika medborgarsammanslutningar. Det civila samhället utgörs av naturliga gemenskaper som familjer, släkt, grannskap, intresseföreningar som idrotts- och fackföreningsrörelsen, hjälporganisationer och trossamfund. Vi kristdemokrater vill öka möjligheten att vitalisera och stärka den ideella sektorn och främja människors ansvarstagande för varandra. Därför talar vi så mycket om att i Sverige, i likhet med nästan alla andra industrialiserade länder, snarast införa ett skatteavdrag för gåvor till ideella organisationer. Att införa ett avdrag för gåvor till ideella organisationer skulle vara ett viktigt steg i en ambition att stärka det civila samhället.

Kristdemokraterna slår även vakt om ett starkt näringsliv med kraft att växa och skapa arbetstillfällen. Vi anser att det privata näringslivet och enskilda människors innovationer och entreprenörskap alltid varit, är och kommer att vara grunden för Sveriges välfärd. Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i kommunfullmäktige, riksdag eller regering. De skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. De arbetstillfällen som privat sektor kan skapa utgör basen för finansieringen av offentliga välfärdstjänster.

Företag i sig är sociala skapelser där människor genom ekonomiska och sociala utbyten skapar mervärde för sig själva och därmed för samhällsekonomin i stort. Genom ett livskraftigt företagande ökar människors ekonomiska frihet samtidigt som fler bereds möjlighet att skapa en trygghet som är större än den som staten kan bidra med. Vi vill att fler ska finna det mödan värt att bli företagare, starta egna verksamheter och skapa arbeten för sig själva, sina närmaste och för samhället de verkar i. Vi anser därför att det är de små och medelstora företagen, som ofta är familjeföretag, som ska stå i centrum för utformningen av näringspolitiken.

Trots en del sänkningar är de svenska arbetsgivaravgifterna höga ur ett internationellt perspektiv. Därför skulle vi i Kristdemokraterna gärna se en regeringspolitik framöver som på sikt sänker arbetsgivaravgifterna

med låt oss säga 10 procentenheter upp till en lönesumma på 300 000 kronor per helårsanställd.

Herr talman! Hur ser då oppositionens politik ut i rådande världsekonomiska läge? Vi kan börja med att om vi är snälla konstatera att oppositionen består av två delar: Den rödgröna och Sverigedemokraterna. De förstnämnda försöker nu på olika sätt manövrera sig ur det faktum att man lagt fram en gemensam budgetmotion i denna riksdag. Alltmer lösgör sig Socialdemokraterna från de övriga två kamraterna medan Vänsterpartiet högljutt skäller ut de andra två för att de sviker gemensamma ståndpunkter.

Mona Sahlins senaste tal synliggjorde det vi misstänkte: Något samarbete med Vänsterpartiet ville hon aldrig ha. Det ska löna sig att arbeta, och a-kassan är och ska vara en omställningsförsäkring.

Jag minns när jag på mellanstadiet satt vid min skolbänk. Ordning och reda i bänken var det som gällde. Flera i klassen, däribland jag, höll en hög profil runt våra skolbänkar, men problemet var att detta inte gällde insidan. Där låg böcker, skrivpapper och annat i en enda röra. När läraren var i närheten vågade man aldrig glänta på locket för att därmed avslöjas. Jag tycker att De rödgrönas budgetpolitik stämmer med den här bilden. Mellanstadiets skolbänkspolitik har fått ett nytt ansikte.

Hur kan jag då påstå detta? I finansutskottets betänkande avslöjas en del besynnerliga inslag i De rödgrönas budgetmotion. Det betonas från De rödgrönas sida att Sverige ska ha sunda offentliga finanser. Man betonar vikten av att Sverige snabbt ska komma tillbaka till en situation med stabila offentliga finanser. Samtidigt som det här uttalas har tidsperspektivet i deras budgetalternativ förkortats till ett år.

Riksdagens förhållningssätt betonar att det medellånga perspektivet i budgetsammanhang är grundläggande i den statliga budgetprocessen, just för att motverka kortsiktigheten i utgifts- och inkomstbesluten och göra det möjligt att bedöma om politiken är i linje med överskottsmålet och i förlängningen i linje med långsiktigt hållbara finanser.

De rödgröna redovisar inga sådana beräkningar för sina förslag på mer än ett år. Thomas Östros! Är detta en eftergift åt Vänsterpartiet och Ulla Andersson? Det där med utgiftstak och långsiktighet har ju inte riktigt varit Vänsterpartiets paroll genom tiderna. Men att du, Thomas Östros, och det socialdemokratiska partiet skulle falla in i denna jargong trodde jag faktiskt inte.

Skolbänkspolitiken gör sig påmind igen. Det ter sig märkligt i ljuset av att dessa partier skriver att de vill genomföra välfärdsreformer även efter 2011, när så ekonomin tillåter. Men om inga beräkningar av det statsfinansiella läget görs på medellång sikt ter sig dessa välfärdsreformer som just ord utan reellt innehåll.

Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets ekonomiska politik håller så länge inte läraren lyfter på locket och avslöjar den oordning som råder i bänken. Man kan konstatera att Östros, Valterssons och Anderssons gemensamma politiska innehåll inte heller håller måttet vid en närmare granskning.

Ett parti som spelar i samma division är Sverigedemokraterna. Det är enbart en ettårig budget med förslag som i realiteten är omöjliga att genomföra även om en majoritet i riksdagen skulle ställa sig bakom dem. Troligen har detta heller aldrig varit deras ambition.

Regeringens föreslagna budget är ett kvitto på en balanserad ekonomisk politik i en tid av ekonomisk oro i vår omvärld. Den bäddar även för fler reformer i framtiden. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag. (Applåder)

I detta anförande instämde finansminister Anders Borg (M).

Anf. 25 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att om jag vore Anders Sellström skulle jag inte ta så stora ord i min mun. Vi har faktiskt sanerat statsfinanserna efter ert förra regeringstillfälle i början av 90-talet. Det kostade ganska mycket, måste jag säga.

Anders Sellström pratar om skatteavdrag för gåvor, för välgörenhet, kan man väl säga. Först sänker ni skatten med 100 miljarder. Sedan vill ni införa ett skatteavdrag för att täcka de behov som finns, som ni brukar säga. Man kan konstatera att 100 miljarder hade räckt till att täcka väldigt många behov. Och det är en stor skillnad på att få sina rättigheter tillgodosedda i stället för att få det som en gåva på nåder från någon som vill stilla sitt samvete.

Ett annat behov som kunde ha tillgodosetts handlar om bristen på bostäder. Vi har en rekordstor generation bostadssökande. Närmare 1,1 miljon som är födda mellan 1985 och 1994 är på väg ut på bostadsmarknaden. 216 000 unga saknar redan nu bostad och efterfrågar en sådan. Nästan hälften av landets 20–27-åringar saknar egen bostad, enligt en undersökning från Boverket. 640 000 unga kommer alltså att vilja flytta hemifrån under kommande år. Majoriteten av unga efterfrågar eget boende, helst i form av en hyresrätt. Samtidigt visar 75 procent av kommunerna upp en brist på just hyresrätter.

Lösningen på detta handlar inte om att unga ska bo i andra hand eller vara inneboende, vilket är Kristdemokraternas bostadspolitik. En undersökning visade att 0 procent av ungdomarna ville bo inneboende och att 1 procent ville bo i andra hand. Det är inget överraskande alls, men för Kristdemokraterna måste det ändå ha varit en kалldusch.

Min fråga till Anders Sellström är därför: Är nästa förslag från Kristdemokraterna att man ska få skatteavdrag om man låter någon flytta in på soffan i vardagsrummet? Ska det lösa bostadsbristen i framtiden?

Anf. 26 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Ulla Andersson är inne på några olika områden.

Efter att den här debatten är slut och beslut är fattat i kammaren kan vi konstatera att det helt plötsligt inte finns något gemensamt förslag från Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Ni går åt olika håll, och ni har redan börjat skälla på varandra. Det kan vi börja med att konstatera. Din politik kommer alltså inte att gå att få igenom över huvud taget.

Det andra vi kan konstatera är att vi ser helt olika på hur vårt samhälle ska fungera. Vi står för att man ska lyfta över mer till det civila samhället. Det handlar om att mer kunna ta ansvar i sitt närområde. Det handlar om de föreningar som finns och om att knyta band genom att kunna införa avdrag för just gåvor till ideella organisationer och före-

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

ningar. Det är det som är poängen. Vi är ett av de få länder som inte har det här i dag.

Det handlar om att skapa gemenskap. Vad är det som ska fungera? Vad är kittet i samhället? Man ska få det här att fungera bättre. I mitt tal var jag inne på detta, att för varje steg staten tar och bestämmer, som Vänsterpartiet oftast vill, tas ansvarstagandet från enskilda människor, från familjer och från intresseorganisationer. Och det gör folk beroende av någonting.

Vad händer då omvänt? Vem skyller man på om det blir fel i systemet? Jo, man skyller på staten, på politiken, på någon annan. Man tar inte det ansvaret själv.

Det är detta vi vill komma åt. Vi vill skapa det civila samhället, som mer och mer kan bli det kitt som håller ihop och kan täcka upp de luckor som någon lag över huvud taget inte kan hantera. Det är detta vi vill åt. Det är väldigt stor skillnad på hur vi ser på de här bitarna.

Bostadsmarknaden är ganska intressant. Under många år då Vänsterpartiet också var med och styrde i vårt land byggdes det hälften så mycket bostäder i Sverige som i Norge och i andra länder runt om. Varför var det så? Det har ju ackumulerats ett enormt underskott under den period som har varit.

Vad vi försöker göra nu är att skapa långsiktiga spelregler, där alla vet vad som gäller och där man inte är inne med statliga subventioner till höger och vänster för att styra och ställa. Det är ett långsiktigt arbete. Det kommer att bli lite värre innan det börjar bli bättre. Men nu ökar bostadsbyggandet. Det tar fart, och det är vi tacksamma för. Men det behövs mycket för att komma framåt här.

Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Anders Sellström säger att jag tar upp olika områden. Jag skulle vilja säga: Nej, det gör jag inte. Jag pratar om hur vi ska finansiera och se på samhället. Det handlar om rättigheter. Jag anser att en bostad är en rättighet. Anders Sellström anser att mer och mer ska lösas genom välgörenhet. Det är en grundläggande skillnad.

Jag kan inte se att bostadspolitik ska lösas genom välgörenhet eller skatteavdrag. Jag tror inte att det är det som bygger vår framtid stark. Jag skulle vilja säga: Ju mer vi sänker skatter och ju mer skatteavdrag vi för in desto svagare blir väldigt många människor, framför allt de mest utsatta, men också samhället i stort.

Ett samhälle som dras isär, som Anders Sellström nu håller på och bygger, utvecklas nämligen sämre. Individerna, som är i det systemet, mår också sämre, även de med högre inkomster. Jag skulle vilja säga att ett skatteavdrag för välgörenhet inte råder bot på det. Det får man lösa på ett annat sätt. Det handlar om att vi tar hand om varandra, att vi tar ansvar för varandra och att vi inser att vi är starka och sköra på samma gång. Både du och jag kan bli sjuka. Både du och jag kan bli arbetslösa. Både du och jag kan bli utan bostad. Låt oss då bygga ett system som håller ihop och skyddar de enskilda individerna och därmed också bygger samhället starkt.

Jag konstaterar att Anders Sellström inte alls tar ansvar för bostadspolitik. Det enda konkreta förslag ni har är att man ska få skatteavdrag

för att man låter någon flytta in i sin lägenhet. Jag tycker att det är rätt oansvarigt.

Det är en enormt stor bostadsbrist. Vänsterpartiet har konstaterat det länge, och vi har lagt fram förslag på förslag här i kammaren om att införa till exempel ett investeringsstöd. Vi säger också att ROT ska omfatta hyreslägenheter. Det är ett förslag som Anders Sellström har avvisat. Han konstaterar i stället att man ska låta marknaden sköta det här. Ja, så har det väl varit ett antal år, och vi kan se att det saknas ungefär 40 000 bostäder per år. Vi har 216 000 unga som vill ha bostad nu. Din politik är inte lösningen på det problemet.

Anf. 28 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Det är ganska intressant att Ulla Andersson försöker blanda ihop välgörenhet och bostadspolitik. Det är lite grann två olika områden. Men du försöker blanda ihop korten lite grann. Det får du göra om du vill; det är fritt för dig att göra det. Men det är två olika spelplaner.

Vi kan konstatera att välfärdssektorn, kommuner och landsting, går mot överskott i år på 21 miljarder kronor. Det är ungefär prognosen. Nästa år går man också mot överskott. Trots det ökar vi statsbidragen och ger ett extra bidrag för att kunna hantera det. Det kan vi konstatera. Det är med andra ord inte brist på resurser i välfärdsproduktionen, om vi uttrycker det så, bland kommuner och landsting. Det är inte där skon klämmer.

Det andra vi kan konstatera är att detta är gjort under en lågkonjunktur och efter att jobbskatteavdragen har genomförts, alltså skattesänkningar. Trots det tillför vi mycket mer resurser till kommuner och landsting än vad Vänsterpartiet någonsin har varit med om att göra. Hur kan den ekvationen gå ihop, Ulla Andersson? Du kan grunna lite på det. Omvänt: Hur mycket ska du höja skatten för att göra det du vill göra, och vad innebär det för drivkraften att jobba och att därigenom vara med och bygga vårt välfärdssamhälle?

Vad gäller bostadspolitik pratar ni i Vänsterpartiet om investeringsstöd. Men det var ju det som gjorde att ni inte byggde lika mycket som vår omvärld, till exempel Norge och Finland och andra ställen. Det var det som hindrade det.

När vi fick bort det och om vi nu får spelregler som fungerar får vi fart på bostadsbyggandet. Vi måste också komma ihåg att lågkonjunkturen slog undan benen på bostadsbyggandet. Det var ju ingen som ville köpa de bostäder som byggdes. Det är ett bekymmer, men den politik ni förde var inte det som gav fart i bostadsbyggandet. Det gjorde i stället att vi gick på halvfart i vårt land under den tid ni satt och styrde Sverige.

Anf. 29 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det går bra för Sverige i en orolig värld. Vi har kunnat ta Sverige genom den värsta ekonomiska krisen sedan depressionen.

Vi har tagit ansvar för offentliga finanser och har samlat de starkaste offentliga finanserna av alla europeiska länder. Vi har tagit ansvar genom att föra en expansiv ekonomisk politik – 90 miljarder i åtgärder för att hålla uppe efterfrågan och stimulera sysselsättningen. Vi har tagit ansvar

genom en lång rad tillväxtreformer som ska förbättra den svenska ekonomins funktionssätt.

Vi gör detta i en mycket orolig värld. Krisen dominerar Europa. Samtidigt är våra ambitioner klara: Sverige ska vara ett samhälle som präglas av full sysselsättning och välfärd för alla. Det är vår ambition under den här mandatperioden att fortsätta genomföra reformer som gör att sysselsättningen förstärks och välfärden förbättras.

Sverige ska vara ett samhälle som präglas av sammanhållning. Jämfört med de flesta andra länder har vi klarat den här krisen med större sammanhållning och mindre ökning av klyftorna och otryggheten. De nordiska samhällsmodellerna med dynamik, företagsamhet, arbetslinje och ordning och reda i offentliga finanser står sig starka i en orolig värld.

Låt oss hoppas att denna mandatperiods riksdagsarbete präglas av det vi vill ska präglade Sverige – sammanhållning och samförstånd. Vi ska inte ha ett samhälle som präglas av sociala klyftor, motsättningar och konflikter. Vi ska ha en riksdag som bygger på att vi har en levande ideologisk debatt men också söker samförstånd och breda lösningar när det är möjligt. Vi ska ha en arbetsmarknad där samförstånd och samtal är normen för arbetsgivare och arbetstagare.

Sverige är en lugn ö i en orolig värld. Det är ingen tvekan om att den kris vi varnade för och har sett komma har förvärrats under den senaste tiden. Det är paradoxalt att EU-kommissionen förra veckan reviderade upp sin tillväxtprognos samtidigt som oron i Europa tilltog. Det är Spanien, det är Portugal och det är Irland – allvarliga finansiella risker som riskerar att störa utvecklingen på de finansiella marknaderna under lång tid.

När det gäller Irland vill jag passa på att tacka oppositionen, eller snarare Socialdemokraterna och Miljöpartiet, för det stora ansvarstagande de har visat för att hjälpa irländarna. Irländarna befinner sig i en politisk katharsis som kommer att präglade landet för mycket lång tid. Kan Sverige hjälpa ett annat litet land i en utsatt situation tycker jag att det är en självklarhet att vi ska göra detta.

Krisen i Europa ställer upp stora politiska utmaningar. På kort sikt måste vi skapa ramverk och krishanteringsmekanismer som gör att Europa inte slits sönder av finansiell oro. På lång sikt måste vi lägga grunden för en större stabilitet i samhällsekonomin och offentliga finanser. Överskuldsättning i det offentliga, överskuldsättning i det privata och kortsiktighet snarare än långsiktighet måste få ett slut. Vi måste sikta på en mycket mer stabil ekonomisk utveckling.

Slutsatsen för Sverige är att det finns stora risker på kort sikt. Vi är i ett läge som kommer att präglas av finansiell turbulens och oro under de närmaste månaderna, kvartalen, kanske året. Det finns ingenting som talar för att en så allvarlig finansiell kris som Europa nu befinner sig i kan lösas på kort sikt.

Samtidigt ska vi vara medvetna om att utvecklingen i Sverige också präglas av en mycket stark tillväxt. Statistiska centralbyrån rapporterar att tillväxten i Sverige uppgår till 6,9 procent. Arbetsförmedlingen presenterade en prognos i går med en tillväxt på 5,4 procent för innevarande år, 3,9 procent nästa år och strax under 3 procent därefter.

Det är en tillväxt som drivs av hushåll som vågar konsumera därför att man har framtidstro och litar på offentliga finanser, som vågar kon-

sumera eftersom tillväxtreformer har gjort att utsikterna för framtiden är tryggare och bättre. Vi har företag som investerar och en produktivitet i verkstadsindustrin som är tvåsiffrig. Stora investeringar och snabba effektiviseringar lägger grunden för bättre löneutveckling och ett stabilt näringsliv också i framtiden.

Svensk export klarar sig bra. Samtidigt som vi ser den här bekymmersamma utvecklingen på världsmarknaderna ser vi att den svenska exportefterfrågan, alltså efterfrågan på våra varor, utvecklas mycket starkt. Det beror på att andra länder – Danmark, Finland, Tyskland och Holland – har fört en politik som påminner om den i Sverige. De har vårdat offentliga finanser, genomfört strukturreformer och säkrat att man moderniserar och utvecklar samhällsmodeller som präglas av trygghet.

Den avgörande frågan för alla länder är styrkan i de offentliga finanserna. Styrkan i offentliga finanser är skyddsvallen i oroliga tider. Styrkan i offentliga finanser är det som avgör om man blir en lekboll på marknaderna eller om man själv kan möta kriser.

Vi har fört en expansiv politik – 90 miljarder i åtgärder. Många av dem har varit strukturella, men mycket har också riktats för att stärka efterfrågan i svensk ekonomi.

Vi har förstärkt arbetslinjen. Det har gjort att våra skatteintäkter under de här åren kontinuerligt har överraskat positivt. Vi har förstärkt arbetslinjen, och det har inneburit att vid varje prognosuppdatering har kunnat se att utgifterna för ohälsa och utanförskap har minskat eller blivit lägre än vi räknat med.

Balans och överskott är kärnan i en ansvarsfull ekonomisk politik. Det är därför vi har sagt att den ekonomiska politiken under den här perioden ska inriktas på att komma tillbaka till balans och överskott. Vi är också praktiskt taget det enda europeiska landet som har ett utrymme att göra det utan att genomföra mycket omfattande saneringsåtgärder, vilket ju belyses av att de två andra riktigt starka länderna, Danmark och Finland, nu genomför mycket betydande skattehöjningar och utgiftsneddragningar.

Låt oss minnas att Island och Irland hade en statsskuld på 20 procent. De förde inte en tillräckligt stram ekonomisk politik. De tog inte upp överskotten när tillväxten förstärktes. De lät huspriser, bytesbalanser och skuldsättning dra i väg. Då gör det ont när överhettningar brister. Då gör det ont för länder som drabbas av kraftiga efterfrågefall och dramatiska tillväxtnedgångar.

Vi har väldigt stora utmaningar också de kommande åren. Sverige har en stark ställning men också stora utmaningar. Vi har en stark tillväxt, starkare än praktiskt taget alla andra europeiska länder. Det gör naturligtvis att det finns risk för flaskhalsar i ekonomin. Det är därför av avgörande betydelse att fortsätta förstärka strukturreformerna. Det är bara genom att fler vill vara på arbetsmarknaden, fler söker jobb aktivt, fler har drivkrafter att vara rörliga yrkesmässigt och geografiskt som vi kan förena stark tillväxt med stabilitet och upprätthålla en låg inflation.

Det är klart att risken för att man ska permanenta ett utanförskap ökar vid en allvarlig ekonomisk störning. Det är därför det är så avgörande att nu Arbetsförmedlingen, Riksbanken och Konjunkturinstitutet understryker att strukturreformerna är nyckeln till att hålla uppe en stark sysselsättningstillväxt utan obalanser.

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

När det gäller arbetslinjen är jobbskatteavdraget avgörande för de kommande åren. Vi fortsätter att förstärka drivkrafterna att arbeta.

Vad gäller tjänstemomsen handlar det om att det blir företagare som vill öka sin tillväxt, anställa fler och som känner att villkoren i svensk ekonomi är goda.

Det är naturligtvis viktigt att utveckla nya lärlingssystem. De länder som klarar ungdomsarbetslösheten – Österrike, Holland och Tyskland – arbetar alla med lärlingssystem och en bättre, solidare yrkesutbildning.

Det här är tre viktiga reformer som vi ska göra de kommande åren, men ingen av dem ska göras så länge vi har underskott eller om det skulle riskera obalanser i svenska offentliga finanser.

Offentliga finanser var vårt första vallöfte, och de är också vårt sista vallöfte. I varje sammanhang ska vi komma ihåg att det är överskotten i offentliga finanser som är gränslinjen, muren, skyddsvallen mellan oss och de länder som nu körs i en mycket hård Götterdämmerung av offentliga finanser.

Det är alldeles uppenbart att tillväxt, sammanhållning och arbete hänger ihop. Det är därför vi också har genomfört många reformer; skattesänkningar för pensionärer, extrastöd till flerbarnsfamiljer, satsningar på skolan och satsningar på arbetsmarknadspolitik och aktivering. Det är det som gör att vi kan kombinera tillväxt, arbete och sammanhållning. Det måste vara vår utgångspunkt.

Vi ska ha starka offentliga finanser. Vi har kunnat föra en offensiv och expansiv politik. Vi har genomfört strukturreformer. Det har vi kunnat göra därför att vi prioriterar, och det är det vi ska fortsätta att göra. Det gäller tillväxt, arbete och sammanhållning. Det är det som ska prägla vår politik på väg tillbaka till full sysselsättning under de kommande fyra åren.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jörgen Andersson, Lars Beckman, Ulf Berg, Anna Kinberg Batra och Johnny Munkhammar (alla M) samt Anna SteeleKarlström (FP).

Anf. 30 THOMAS ÖSTROS (S) replik:

Fru talman! Vi känner igen anförandet. Trots att vi får rapporter om stor risk för permanentning av hög arbetslöshet och utanförskap, trots att vi får beskrivningar av att svensk skola halkar efter omvärlden, har Anders Borg i huvudsak ett svar, nämligen fortsatta jobbskatteavdrag.

Tillåt mig tvivla på att det är lösningen på de stora utmaningar som väntar för svensk del. Vi är helt överens om behovet av starka offentliga finanser. Jag har många gånger välkomnat att Moderaterna har anslutit sig till vår linje på den punkten. Det är positivt. Bosse Ringholm har lyssnat på debatten under förmiddagen, och han är säkert också glad över att det är slut på fajten med högern om behovet av starka offentliga finanser.

Det återstår nu ett antal viktiga utmaningar när vi får rekylen i svensk ekonomi. Det är stark ekonomisk tillväxt; naturligtvis efter att Sverige föll handlost under 2009. Det är oerhört viktigt. Arbetsmarknaden vaknar till liv igen, men inte tillräckligt för att långtidsarbetslösheten inte ska

bita sig fast på extremt höga nivåer. Samtidigt finns en risk för att vi får en bostadsmarknad som visar bubbeltendenser.

Det är här det kommer att krävas ekonomisk politik som är något annat än fortsatta jobbskatteavdrag. Jobbskatteavdraget är inte lösningen på utanförskapet.

Anders Borg sade 2007 att man skulle minska utanförskapet med 200 000–300 000 personer för att kunna säga att politiken var lyckad. Det är mellan 40 000 och 50 000 fler i utanförskap nu än då. Var tredje arbetslös är långtidsarbetslös. Jobbskatteavdraget har inte på något sätt påverkat ungdomsarbetslösheten. Tvärtom!

Här ligger de stora utmaningarna, det vill säga att våga föra en politik som förhindrar överhettning i bostadssektorn med stora risker och att föra en politik som minskar arbetslösheten på lång sikt och den strukturella arbetslöshet som har fördjupats under Anders Borgs jobbskatteavdrag.

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att åter tacka Thomas Östros och Socialdemokraterna för den ansvarsfulla hållning man har haft när det gäller Irland. Det är naturligtvis sant att Thomas Östros och jag har en likartad syn på offentliga finanser. För mig är det inget problem att se samförståndspunkter mellan Socialdemokraterna och alliansregeringen. Socialdemokraterna har många gånger tagit ansvar för Sverige, och jag kan inte se att vi ska behöva skapa konflikter i onödan.

Men låt mig också vara tydlig med att vi här har en ideologisk skiljelinje. Vi har förstärkt arbetslinjen. Riksbanken konstaterar i sin inflationsrapport att reformerna inom arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring samt skatteavdrag för förvärvsarbete har ökat incitamenten att vara kvar i arbetskraften. Vi har konstaterat att det är det här som gör att man kan kombinera en bättre konjunkturutveckling med ett starkt arbetsutbud de kommande åren. Konjunkturinstitutet gör bedömningen att den ökning vi har sett av arbetskraften förstärks genom de reformer, bland annat jobbskatteavdraget och förändringar i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen, som ökar drivkrafterna för arbete och därmed arbetskraften. Arbetsförmedlingen konstaterar att sammantaget har den utbudshöjande politiken haft avsedda effekter.

Alla de som har att bedöma hur arbetsmarknaden fungerar konstaterar att åtgärderna har förbättrat arbetsmarknadens funktionssätt. Det är avgörande för att människor ska vara i arbetskraften och att vi följaktligen ska klara en lägre arbetslöshet utan att vi får flaskhalsar och stigande inflationstryck. Trots det är den beskrivning av det som våra ansvariga myndigheter gör närmast en alldeles korrekt beskrivning av motsatsen till det som Socialdemokraterna föreslår. Man vill ta tillbaka reformer som främjar arbetskraftsutbudet och man vill höja skatterna för låg- och medelinkomsttagare. Det är naturligtvis en politik som skulle leda till högre arbetslöshet och lägre sysselsättning och som skulle ta oss ifrån full sysselsättning tillbaka mot ett permanent utanförskap.

Anf. 32 THOMAS ÖSTROS (S) replik:

Fru talman! Arbetsutbudet ökar framför allt för att befolkningen ökar. Den har ännu inte påverkats – vågar jag säga – av några jobbskatteav-

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

drag. Det är helt andra drivkrafter som har lett till den befolkningsökningen.

Det vi ser är att jobbskatteavdrag för 70 miljarder kronor – en gigantisk summa – inte har lett till att utanförskapet har minskat, inte har lett till att de som står längst från arbetsmarknaden har kommit närmare arbetsmarknaden. Tänk vilken alternativ användning som hade varit möjlig med de resurserna; både med skattelättnader – det tycker människor är positivt – och med aktiva insatser för att vårda arbetskraften. Det som nu har inträffat är att sammantaget 75 000 utförsäkras från sjukförsäkringen till 2014. Då får du en bild av att arbetsutbudet plötsligt ökar. Men återflödet till sjukförsäkringen är stort. Människor kommer svårt sjuka till Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen säger att man inte har möjlighet att ordna ett jobb åt en person. Någon enstaka procent har fått jobb. Resten utförsäkras, blir socialbidragsberoende och knackar sedan på porten till Försäkringskassan. Så fungerar inte en klok arbetsutbudspolitik.

Om man ska ha ett rejält arbetsutbud satsar man på människor så att de är anställningsbara. Här har stora skattesänkningar gjort att det inte finns några resurser. Därmed slås de ut från arbetsmarknaden.

Trots att vi har en mycket stark ekonomisk utveckling, trots att vi har en jobbtillväxt, räknar alla myndigheter med att vi i bästa fall är tillbaka på en nivå på arbetslösheten som var den som gällde när Anders Borg tog över 2006. Det är ingen särskilt attraktiv utveckling för ett land som behöver en större andel av befolkningen i arbete.

Vilka planer för framtiden har Anders Borg? Jo, det är att ordna ett seminarium med planer på 60 miljarder kronor i – hör och häpna! – jobbskatteavdrag. Det kommer inte att lösa de stora utmaningarna vi står inför.

(Applåder)

Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Thomas Östros. Knappast någon tydliggör bättre än Thomas Östros att Socialdemokraterna överger arbetslinjen. Det är den tydligaste, rakaste, rödaste linjen i Thomas Östros politiska alternativ. Det ska inte löna sig att arbeta. Aldrig ska de som arbetar få stå främst i kön. Det spelar ingen roll om Riksbanken, Konjunkturinstitutet, Arbetsförmedlingen, ESV, IFAU, OECD, kommissionen eller vem ni vill drar samma slutsats: Åtgärderna fungerar och bidrar till att vi nu klarar en högre sysselsättningstillväxt utan flaskhalsar. AF talar om 150 000 i sysselsättningsökning. Utanförskapet är på väg att börja minska och arbetslösheten pressas tillbaka.

Det är naturligtvis inte tillfredsställande innan vi är framme i full sysselsättning. Men jag läste Socialdemokraternas valanalys. Där framhålls som den största prestationen i modern tid för Socialdemokraterna – vid sidan om saneringen av offentliga finanser, som man naturligtvis ska visa stor respekt för och framhålla betydelsen av – att man klarade fyraprocentmålet för öppen arbetslöshet under några månader.

Nu är vi på väg tillbaka mot den arbetslöshetsnivån – om vi tittar på AF:s, Riksbankens, KI:s och Finansdepartementets prognoser. Då beskriver det, trots att det samtidigt kombineras med väsentligt färre i förtids-

pension och sjukförsäkring, som att ingenting har hänt på svensk arbetsmarknad.

Varför kan inte Thomas Östros se att den svenska modellen, precis som i Danmark och Finland förstärkt med en arbetslinje, fungerar bra? Arbetslinje i kombination med en väl fungerande arbetsmarknad är vägen till full sysselsättning. Det ska naturligtvis kombineras med aktiva åtgärder. Vi gör mer av detta än praktiskt taget alla andra länder. Det ska kombineras med efterfrågepolitik. Det är därför vi har satsat extra på kommuner och har vidtagit mer expansiva åtgärder än praktiskt taget alla andra länder.

Kan du inte se, Thomas Östros, att det är bra för Sverige att förstärka arbetslinjen? Kan inte de som jobbar åtminstone en gång få stå först i kön?

Anf. 34 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tänkte ställa en fråga till finansministern med anledning av den fortsatta oron i flera länder i vår omvärld.

EU-kommissionen har lagt fram ett förslag om beskattning av finanssektorn som handlar om att införa dels en global skatt på finansiella transaktioner, dels en beskattning av finansiell verksamhet inom EU. Det är intressanta förslag att titta vidare på. Det behövs metoder för att beskatta finansiella transaktioner. Det skulle kunna bidra till att minska en osund spekulation. Det skulle kunna bidra till att finansiera offentliga budgetunderskott. Det skulle också kunna bidra som en viktig finansieringskälla till internationella klimatåtgärder.

Finansministern har själv många gånger lyft fram vikten av att skattebetalarna inte ska finansiera de ekonomiska räddningspaketen. Nu går Sverige in och ger stöd till flera länder, och då är det också viktigt att visa att man är beredd att hitta metoder för att långsiktigt minska riskerna i finanssektorn.

Det kan diskuteras om just de här förslagen är de ultimata, och de måste så klart övervägas noga. Men faktum kvarstår: Vi måste lära oss av de kriser som vi varit i och ser i vår omvärld och runt omkring oss. Vi måste hitta verktyg för att minska riskerna i finanssektorn.

I budgetpropositionen skriver regeringen att förhållandena på finansmarknaden precis innan den finansiella krisen utbröt var onormalt gynnsamma med riskpremier nedpressade till nivåer som inte var långsiktigt hållbara. Men det skrivs också att det nu finns kvarstående risker och att det finns skäl att vara fortsatt vaksam. Jag instämmer i de orden i finansplanen.

Mot bakgrund av det skulle jag vilja fråga finansministern hur han ser på möjligheten att stödja förslag i den här riktningen och vad Sveriges hållning blir gentemot kommissionens förslag.

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Låt mig åter uttrycka stor uppskattning av Miljöpartiets stora ansvarstagande i denna svåra tid för inte minst våra vänner i Irland. Jag tycker att det är väldigt positivt att vi tillsammans kan ha breda lösningar över blockgränserna när det är möjligt.

Mikaela Valtersson pekar på ett avgörande problem. Sverige har – tillsammans med Storbritannien, Schweiz och Holland – en av Europas

största banksektorer. Den är stor, och den växer i snabb takt. Den är riskfylld helt enkelt därför att den jämfört med många andra länder är mer beroende av utländsk finansiering. Den tendensen har starkt förstärkts under krisen. Den är riskfylld därför att den är exponerad mot flera länder som har mycket stora obalanser i sin ekonomi. Jag tänker framför allt på de baltiska. Den är riskfylld därför att vi i Sverige haft en lång tendens av stigande belåning hos hushåll driven av högt uppdrivna marknadspriser. När kvadratmeterpriserna i Stockholms innerstad börjar närma sig Manhattans nivå är det klart att man måste ställa sig frågan om detta är uthålligt.

Vi vet att detta har varit avgörande i Irland och Island för att de ska få en mycket besvärlig utveckling i sin samhällsekonomi. Vi ser i och för sig i dag att Islands bank har kunnat sänka räntorna. Man har kunnat komma från ett underskott på 13 procent till 3 procent av bnp bortåt 2012. Där har man alltså sanerat och börjat städa i detta på ett bra sätt.

Detta är tveklöst saker som vi måste fortsätta att diskutera. Det är svåra frågor, och vi ska inte sätta ned fötterna innan vi har pratat igenom det. Det kan röra sig om amorteringskrav, kassakrav på bankerna och finansiella aktivitetsskatter. Vi har till exempel en momsbefrielse för stora delar av banksektorn. Det finns en del andra saker man kan vara öppen för att diskutera där. Jag skulle naturligtvis med tydlighet kunna säga att det är mycket bättre om det lönar sig mer att arbeta än att spekulera.

Anf. 36 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra och blir glad av att höra att finansministern är öppen för att titta på olika åtgärder för att långsiktigt kunna säkra en stabilitet. Man har gjort en del bra saker. Jag tycker också att det är bra när vi kan hitta breda samförståndslösningar i den här typen av frågor, som är så grundläggande och viktiga.

Finansministern pekar på en hel del fortsatta risker i banksektorn och bostadssektorn. Jag skulle ändå vilja fråga om han kunde precisera något vad det gäller ytterligare behov inom just finanssektorn, de förslag som nu diskuteras om beskattning av finansiella transaktioner, Sveriges regerings funderingar kring just de förslagen och hur man bemöter dem i processen inom EU och i andra samtal. Det skulle vara intressant med den fortsatta diskussionen. Sedan kan man fortsätta utan att man låser sig helt. Jag undrar hur ni ser på den möjligheten att på global nivå lösa den typen av problem och skapa en större stabilitet.

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Ja, det är viktigt att vi följer utvecklingen i svensk ekonomi noga. Med en tillväxt på nära 7 procent, kraftig sysselsättningsstillväxt och hög produktivitetstillväxt är det klart att det i den miljön finns risker för att vi drabbas av obalanser. Det är helt avgörande för att vi ska kunna ha en så låg ränta att vi pressar ned arbetslösheten, att vi är beredda att se vad som i övrigt behöver göras, för en låg ränta som behövs, för en stark efterfrågan, för att vi ska komma tillbaka till full sysselsättning.

Då måste vi fundera på vilka andra åtgärder som kan vara nödvändiga för att säkra att vi inte får en överväxt banksektor som tynger sönder hela den svenska ekonomin.

Vi måste dock samtidigt respektera att det nu sker väldigt stora förändringar i den finansiella sektorn. De nya Baselreglerna kommer att innebära att det blir hårdare krav på bankerna. Det första steget måste naturligtvis vara att bankernas ägare nu säkrar att man kan ha en stark kapitalbas. Statsministern besökte i går Schweiz, där man nu har infört kapitaltäckningskrav som ligger vida högre än de svenska för att säkra att man inte drabbas av den här typen av oro.

Vi måste klara människors privatekonomi. Vi måste klara ett stigande investeringsbehov i näringslivet. Vi måste ha en banksektor som fungerar. Detta måste naturligtvis vägas av noga.

Min hållning är att det inte ingår i mina arbetsuppgifter att stänga någon av de här dörrarna. Kassakrav som finns i lagstiftningen skulle kräva att bankerna höll större likviditetsreserver, amorteringskrav, förändringar av avdragsregler eller vad det nu kan röra sig om – alla dessa möjligheter ska vi hålla öppna. Detta gäller naturligtvis också eventuella förändringar för finansiell sektor. Jag tror inte på transaktionsskatter, men det finns en del på aktivitetssidan som man definitivt inte bör stänga dörren för.

Låt oss föra den här diskussionen nu så att vi har tid att vidta åtgärder innan det blir för allvarligt. Låt oss väga av detta med hänsyn till ekonomins funktionssätt, människors privatekonomi och ett behov av goda investeringsförutsättningar.

Anf. 38 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vill också först och främst säga att jag blev väldigt glad över nyheten att ni hade kommit överens på skatteområdet inom EU-länderna om att man inte ska konkurrera skattemässigt. Det var en bra nyhet.

Det jag framför allt vill prata om just nu är den växande barnfattigdomen i Sverige. Vi kan se att ungefär en miljon människor i dag lever i relativ fattigdom i Sverige. 12 procent är i farozonen, och bland de arbetslösa är det nästan 30 procent. Drygt en tiondel av Sveriges två miljoner barn lever i fattigdom, och nästan hälften av dem lever under socialbidragsnormen. Det är framför allt barn med utländsk bakgrund, barn i storstädernas förorter och barn till ensamstående.

Men ingen siffra är väl lika uppseendeväckande som den för barn till i utlandet födda föräldrar, där nästan hälften av alla barn lever under den relativa fattigdomsgränsen, det vill säga nästan vartannat barn. Bland svenskfödda föräldrar är det nästan vart tionde barn.

Min gissning är att försämringsarna i trygghetsförsäkringarna, framför allt sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring, är bidragande orsaker till den växande barnfattigdomen. Om jag minns rätt har barnfattigdomen ökat med nästan 33 procent på fyra år.

Vi vet dessutom att fattigdom är starkt kopplad till andra riskfaktorer. Det handlar om risk för dålig hälsa, fetma, diabetes, hjärt-kärlsjukdomar men också att man har kortare livslängd och har större risk att utsättas för våld. Barn som har erfarenhet av fattigdom får sämre utbildningsresultat, sämre boende, sämre kontakter med arbetsmarknaden och så vidare. Den PISA-undersökning som kom häromdagen visar detta mycket tydligt.

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

Rädda Barnen har länge efterfrågat en åtgärdsplan från regeringens sida för att möta det här med förslag om förbud mot vräkning av barnfamiljer, en avgiftsfri skola, stöd vid läxläsning och så vidare. Man har också begärt att regeringen ska analysera konsekvenserna av förändringarna i ekonomin och trygghetssystemen. Men ingenting händer. Jag skulle vilja fråga: Varför, finansministern?

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att beklaga att jag inte kan tacka Ulla Andersson för samarbete kring krispaketet för Irland. Jag skulle vilja att vi försöker ta till oss att det sker en del förskjutningar på den sidan. Jag vill bara påpeka att det har skett en högst tydlig förändring av deras bankkrisanering. De är i dag beredda att ta över och rekonstruera banker. Programmet har skjutits framåt, så att det kan fortgå även till 2015. Jag skulle tycka att det var en stor fördel om även Vänsterpartiet kunde delta i ett brett samförstånd kring de frågorna.

Barnfattigdom är naturligtvis ett mycket allvarligt problem. Alla vi som läser Rädda Barnens sammanställningar vet hur många sociala problem som kopplas ihop hos dem som sitter i en utsatthet och ett utanförskap. Ofta har man en situation där en kombination av socialbidrag, förtidspension och andra transfereringssystem med bostadsbidrag gör att det över huvud taget inte lönar sig att arbeta. Det finns fortfarande situationer där människor förlorar på att börja arbeta, där tröskeleffekterna ligger på över 100 procent.

Det är naturligtvis en väldigt viktig del av ett fungerande familjeliv att man har möjlighet att gå till ett arbete, att det finns en fungerande familj som gör att man kan gå till skolan, att man har en hemmiljö som gör att man kan läsa läxor, att vi har sociala stödssystem som hjälper och ser människor i utsatta och svåra situationer.

Men låt oss också komma ihåg att det är därför kärnlinjen i en politik som gör att vi öppnar samhället för alla måste handla om arbete. Det måste handla om kunskap, och det måste för all del också handla om ordning och reda i offentliga finanser. Vi vet ju att de som är beroende av sociala stödssystem är de som drabbas hårdast vid nedskärningar.

Anf. 40 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vill också säga tack för att finansministern verkligen gjorde försök för att vi skulle komma överens om paketet för Irland. Från Vänsterpartiet valde vi att ansluta oss till irländska LO:s krav. Vi ansåg att de sociala konsekvenserna var alltför förödande i de förslag som fanns. Jag är också glad över att Irland har ändrat sin inställning till att ta över banker på det sätt som finansministern tog upp.

Jag vill sedan återgå till den ökande barnfattigdomen. Vi har sett en konstant ökning av barnfattigdomen under de fyra senaste åren. Jag sade tidigare att om jag minns rätt är ökningen av barnfattigdomen ungefär 33 procent. Att leva i utsatthet och fattigdom får oerhörda konsekvenser i människors liv. Det påverkar självfallet också ens hälsa mycket.

Beträffande det Anders Borg tar upp: Jag håller i grund och botten med om att jobb är helt avgörande för både samhällsutvecklingen och ekonomin i stort och självklart också för individerna.

Men i dag lever vi i ett samhälle där det är 370 000 fler arbetslösa än antalet jobb, och det är det grundläggande problemet. Man löser inte människors utsatthet och fattigdom genom att skära i trygghetsförsäkringarna, till exempel i a-kassan eller i sjukförsäkringen. I sjukförsäkringen har Anders Borg skurit rätt rejält för att kunna sänka skatterna framför allt för dem med höga inkomster.

Det gäller att se att alla i dag tyvärr inte kan få ett jobb. Vi får arbeta med och lägga fram konkreta förslag för att skapa jobb. Men samtidigt måste vi ha ett omfattande skyddsnät runt samhället och individerna, och det är det ni har skurit rätt rejält i för att ha råd att sänka skatterna. Det får konsekvenser.

Jag hörde inte att Anders Borg sade ett enda ord om att lägga fram ett förslag till åtgärdsplan och en analys utifrån barnens situation kring det som har hänt och de förändringar som ni har vidtagit, vilket Rädda Barnen vill se. Det beklagar jag djupt, och jag hoppas att Anders Borg kommer att ändra sig på den punkten.

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Låt mig gärna poängtera att det inte är för sent för Vänsterpartiet att ansluta sig till den breda majoriteten i riksdagen kring hanteringen av den finansiella krisen. Vi har tidigare haft samförstånd om både Island och Lettland. Det sker förändringar som jag tycker att även Vänsterpartiet bör titta på.

Beträffande barnfattigdom: När man tittar på de konkreta beskrivningarna av vad det handlar om är det viktigt att inse att det inte bara är en fråga om pengar – det är inte bara det som är nyckeln – utan det handlar också om frånvaron av fungerande familjer, alkoholmissbruk, andra former av missbruk, familjevåld och oordning i familjelivet som gör att barn inte får den trygghet som de förtjänar.

Det handlar också om arbete. Det finns områden och grupper i Sverige som har en mycket svag förankring på arbetsmarknaden. Lever en familj i en utanförskapskultur där få människor i närheten arbetar, då är det klart att det påverkar hur hela normsystemet ser ut.

Det handlar om kunskap. Det är inte lätt att läsa på vare sig högstadium eller gymnasium om familjelivet inte fungerar. Har barnen föräldrar med alkoholmissbruk eller bekymmer med familjevåld är det klart att det påverkar barnens förmåga att tillgodogöra sig skolutbildningen. Därför är det bredare former som behövs.

Arbetslinjen är en nyckel i detta. När man tittar på de samlade bedömningar av trygghetsförsäkringar som görs från till exempel OECD:s sida ser man att Sverige fortsatt ger människor med svag arbetsmarknadsförankring och lägre utbildning en väldigt hög tröskel in på arbetsmarknaden, en av de högsta. Det har förbättrats genom jobbskatteavdraget, men det är fortsatt mycket höga trösklar.

Men vi ska naturligtvis göra också annat. Vi har förstärkt flerbarnstillägen, och vi har höjt barndelen i bostadsbidragen. Men vi kan inte komma ifrån att vi måste fortsätta att förstärka arbetslinjen.

Anf. 42 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Anders Borg har i sitt inledningsanförande talat om tillväxt, risker och jobb. Arbetslinjen är ju Moderaternas paradlinje nu för

tiden. Jag tycker att samtliga områdena är viktiga och intressanta att analysera och diskutera. Men jag tänker fokusera på arbetslinjen och jobben. Det var ju jobben som regeringen gick till val på år 2006, och det var jobben som regeringen gick till val på även i det senaste valet, år 2010.

Jag har roat mig med att titta på lite nyckeltal vad gäller jobben. År 2008 hade vi 500 000 människor inskrivna i Arbetsförmedlingen. Senast jag tittade hade vi över 700 000 inskrivna i Arbetsförmedlingen.

Vi kan titta på sysselsättningsgraden jämfört med OECD, det vill säga att Sverige hade en sysselsättningsgrad som var mycket högre än OECD i genomsnitt. Den låg på 18 procent år 1990 och hade minskat till 7 procent år 2009.

Den svenska årsarbetstiden ligger i dag bland Europas lägsta. Socialbidragen har ökat med mellan 3 och 6 procent samtliga år som regeringen har haft makten.

Man har skapat 100 000 nya jobb, men befolkningen har samtidigt växt med 290 000 människor.

Jag skulle därför vilja fråga Anders Borg hur han ser på sin egen politik. Tycker han själv att den är lyckad? Hur ska man på ett effektivt sätt göra något åt utanförskapet på en miljon människor?

Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Låt oss komma ihåg att vi för ett par år sedan låg på uppemot en och en halv miljon människor som var beroende av olika transfereringssystem. De bedömningar som vi gör nu är att vi bortåt 2014 kommer att ligga runt 750 000. I så fall har vi nära nog halverat antalet personer som är beroende av olika transfereringssystem.

Det är självklart att det är lång väg tillbaka till full sysselsättning. Vi ska göra allt vad vi kan för att förstärka det.

Men låt mig också konstatera att Sverigedemokraternas ekonomiska politik inte går ihop. Den är inte ett fungerande alternativ. Man har som huvudlinje att man ska minska invandringen med 90 procent. Det är klart att dagens integrationspolitik har fört med sig stora kostnader. Det kan handla om 30, 40 eller till och med 50 miljarder kronor. Det beror på att de som kommer till Sverige ofta arbetar mindre och i större utsträckning riskerar att fastna i utanförskap.

Då är huvudsvaret i fråga om en fungerande integrationspolitik arbetslinjen – att det lönar sig att arbeta, av vi har grindvakter mot utanförskap, att vi ger alla som kommer hit bra språkundervisning och att vi öppnar vägarna in på arbetsmarknaden. Det är nyckeln.

Att minska invandringen med 90 procent är nära nog omöjligt, med de internationella konventioner som vi har skrivit på. Därtill skulle det inte ge någon minskning av kostnaderna som står i proportion till de siffror som vi talade om, eftersom de allra flesta som i dag befinner sig här och är för lite på arbetsmarknaden inte försvinner med mindre än att Sverigedemokraterna börjar utvisa människor.

När Sverigedemokraterna likt Socialdemokraterna vill försvaga arbetslinjen genom att återgå till gamla tiders bidragspolitik ökar också integrationspolitiken, och då ökar riskerna för att människor fastnar utanför arbetsmarknaden. Det är det som är det grundläggande problemet med Sverigedemokraternas politik. Det finns kostnader för integrations-

politiken. Men låt oss då förstärka arbetslinjen så att alla som kommer hit kan arbeta och försörja sig!

Prot. 2010/11:30
8 december

Anf. 44 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Svaret jag får här från Anders Borg är att han har minskat antalet bidragsberoende. Det är givetvis bra att antalet bidragsberoende minskas, men man måste också ge dem jobb.

Som jag tidigare påtalat hade vi 500 000 människor inskrivna år 2008. Nu har vi 700 000 människor inskrivna. Vi har skapat 100 000 nya jobb i det här landet under den senaste mandatperioden. Men befolkningen har samtidigt växt med 290 000 personer. Anders Borgs svar är att vi ska integrera människorna. Men hur integrerar vi dem? Jo, enligt regeringen ska vi skapa instegsjobb, jobbcoacher och lotsar – åtgärder för sammanlagt 1 ½ miljard.

Vilka effekter ger då det här? Ja, 50 procent är fortfarande arbetslösa efter åtgärden med instegsjobb. Jag har bett RUT, riksdagens utredningstjänst, att kolla vilka effekterna blir av sådana här satsningar på olika anställningsformer. Enligt RUT har vi en undanträngningseffekt på 65–94 procent när det gäller de olika integrationsinsatser som regeringen genomför.

Sett till framtiden räknar man i SCB:s långtidsprognos med ett fortsatt utanförskap för en miljon människor ända fram till år 2030. Jag skulle vilja säga att regeringens åtgärder faktiskt inte fungerar, så jag blir väldigt glad den dagen jag får stå här i kammaren och får höra Anders Borg säga: Den invandringspolitik vi har bedrivit har inte fungerat. Vi ska se över den.

Det är möjligt att man närmar sig vår politik som är den enda politiken som kan lösa problemet. Tar vi hela tiden emot fler människor än vi kan skapa sysselsättning åt skapar vi ett utanförskap. Vi upprätthåller alltså utanförskapet och permanentar detsamma.

Anf. 45 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Låt oss konstatera att Arbetsförmedlingen gör bedömningen att sysselsättningen nu stiger med 150 000. Låt oss notera att för första gången på många lågkonjunkturer går Sverige i ett tidigt skede och med en stigande sysselsättning ur en lågkonjunktur. Jämfört med praktiskt taget alla industriländer stiger sysselsättningen i Sverige, medan den fortfarande faller i nästan alla andra industriländer.

Det här beror på att vi har kunnat föra en aktiv krispolitik och på att vi har kunnat förstärka arbetslinjen under krisen. Det är klart att arbetslinjen också är min syn på integration – det råder ingen tvekan om det. Jag tror att en fungerande integrationspolitik bygger på kunskap, på att vi underlättar för dem som kommer hit att lära sig svenska språket och att få en förankring i det svenska samhället, liksom på att vi blir tydliga med ansvarstagandet för egen försörjning så att människor inte varaktigt stannar utanför arbetsmarknaden i olika transfereringssystem och på att vi öppnar vägar in på arbetsmarknaden.

Alla åtgärder av den typen har undanträngningseffekter – det råder ingen tvekan om det – men det är alltid bättre att underlätta för människor att vara i arbete än att de fastnar i en misslyckad integrationspolitik.

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

Företagsamhet är naturligtvis en självklar del i politiken för en arbetslinje.

Här finns en stor skiljelinje. Vi tror inte att man kan lösa problemet genom att stänga gränser eller minska invandringen med 90 procent. Vi tror i stället att man ska lösa problemet genom att alla som kommer till Sverige får en chans att försörja sig genom eget arbete.

Sverigedemokraterna är ett parti som före valet sade – det sade både Jimmie Åkesson och Johnny Skalin – att man inte skulle vara ett parti som skapade osäkerhet för Sverige. Man skulle vara ett ansvarstagande parti som följde de normala spelreglerna. Nu väcks det frågor i mediekommentarer om att man tänker agera ungefär så som Ny demokrati gjorde, med en väldig osäkerhet som följd för den svenska ekonomin och med stora kostnader i termer av osäkerhet och oro.

Jag skulle gärna vilja höra om Johnny Skalins syn på detta. Är Sverigedemokraterna precis som Ny demokrati ett parti för osäkerhet och instabilitet, eller är man beredd att agera enligt de normala spelregler vi har för riksdag och parlamentarism?

Anf. 46 VERONICA PALM (S):

Fru talman! Sverige är ett fantastiskt land, och Sverige har bättre utgångspunkter än många andra länder när det gäller att växa och att öka jämlikheten. De utgångspunkterna är också det som gör att Sverige, trots att vi drabbats hårdare av finanskrisen än jämförbara länder, klarat sig hyggligt. Vi har haft en stabil ekonomi, och vi har haft ordning och reda. Vi har en fungerande arbetsmarknadspolitik och håller ihop. Vi bryr oss om varandra i det här landet. Det är djupt förankrat i svenskarnas syn på varandra och på svensk politik.

Därför blir jag väldigt orolig när jag ser hur detta håller på att luckras upp, hur Sverige håller på att gå i en helt annan riktning. Vi har nu haft fyra år av generella nedsättningar när det gäller socialavgifterna för unga på arbetsmarknaden. En utsmetning av ett bidrag till den företagare som har en ung anställd stöder inte unga att komma in på arbetsmarknaden och rustar inte unga för att bli starka och kunna gå vidare. Det här är ett slöseri med resurser.

Jag blir orolig när jag ser att vi har olika skattetabeller beroende på vilken källa inkomsten kommer från. Om jag är föräldraledig eller om jag är pensionär eller lönearbetare – också lönearbetare som har passerat 65 år – betalar jag olika skatt. Det är inte ett transparent och enkelt skattesystem.

Jag blir orolig när jag ser den djungel av nedsättningar och avdrag som finns framför allt på konsumtionsskattesidan. Man har rätt till skatterabatt för att någon klipper gräsmattan men inte för att den personen klipper häcken – eller om det nu är tvärtom; det är svårt att komma ihåg hur det är.

Syftet är att pressa ned skatterna. Det stimulerar inte till tillväxt. Ingen tidigarelägger sina städinvesteringar för att på så sätt kunna motverka konjunkturnedgångar. Ett ROT-avdrag däremot stimulerar till tidigareläggning av investeringar i nödvändig restaurering och uppbyggnad beträffande boendet. Det skulle kunna göras mycket bättre. I den rödgröna skuggbudgeten föreslår vi ett utvidgat ROT-avdrag som också omfattar flerfamiljshus. Vi har också ett tydligare miljöperspektiv på boendet.

Vänner, ärligt talat: Jag senarelägger ofta mina städningar. Men jag kommer inte att tidigarelägga dem därför att jag får en skatterabatt på dem.

Vi ser nu efter de senaste fyra åren ett Sverige där arbetslösheten fortsätter att vara hög. Vi har en arbetslöshet som är fullständigt oanständig i ett svenskt perspektiv. Vad säger då regeringen i budgetpropositionen? Jo, man säger att ambitionen är att arbetslösheten när Sverige går till val nästa gång och regeringen Reinfeldt suttit i åtta år ska ha kommit ned till samma nivå som när man tog över regeringsmakten. Det är en ganska svag ambition för en regering som säger sig prioritera arbete!

Vi ser hur man väljer att ge bidrag i stället för jobb. Socialbidragen har ökat lavinartat. Sjuka människor kastas ut i bidrag i stället för att få rehabilitering för att komma tillbaka i arbete. Vidare är det väldigt medvetet att ge kvinnor vårdnadsbidrag. Enda syftet är att de *inte* ska arbeta.

Vi ser hur resultaten i skolan blir sämre. Vi ser hur Sverige slits isär och hur klyftorna ökar. Under de senaste fyra åren – det är samma fyra år som skatterna har sänkts med närmare 100 miljarder kronor – har antalet barn som lever i familjer som under lång tid är beroende av försörjningsstöd ökat med 10 000. 10 000 fler barn är fattiga i Sverige sedan Fredrik Reinfeldt tillträdde som statsminister. Vart och ett av dessa barn har nog en berättelse de skulle kunna berätta för den borgerliga majoriteten i denna kammare.

Det går dock att vända detta, och det är det vi rödgröna hade för ambition att göra och har för ambition att rösta för i riksdagens kammare. Det finns ett alternativ, och det är klassisk socialdemokratisk politik: att koppla ihop tillväxten, som är förutsättningen för jobb, och välfärd.

All välfärd, både den privata och den gemensamma, bygger på att vi arbetar – inte att de som känner för det arbetar, utan att vi som kan arbeta gör det. Då kan också den som är sjuk, får barn, förlorar arbetet eller passerar 65–67-årsgränsen ha en ekonomisk trygghet. Det bygger på att du och jag arbetar, och det bygger på att vi för en ekonomisk politik som ger arbete.

Tillväxt och jämlikhet hör ihop. Plockar man bort det ena så faller det andra. Har man som jag som socialdemokrat ambitioner för att öka jämlikheten, för att fler barn ska slippa leva i fattigdom, för att fler barn ska kunna förverkliga sina drömmar, för att friheten ska öka för människor, för att de begränsningar som finns i klass, kön, etnicitet, bakgrund och bostadsort ska begränsas, för att fler barn ska våga, orka och kunna förverkliga sina drömmar och kanske gå ännu längre än vad de själva trodde, vad föräldrarna trodde och vad den ryggsäck som de hade med sig hemifrån tillät – då krävs det att vi har högre ambitioner. Sverige är inte färdigt.

Man säger från borgerligheten: Folk vill inte betala skatt. Skatt är dåligt. Det har ett värde i sig att sänka skatter.

För mig har skattenivåerna i sig inte ett värde. Värdet är om vi får ett samhälle där jobben ökar, där välfärden ökar och där fler människor får mer frihet. Det är ett politiskt värde. Man kan tänka så här: Om man vill ha bra sjukvård måste man pröjsa för det. Så enkelt är det. Om jag vill ha nya byxor är det klart att jag helst skulle vilja ha dem gratis, men jag måste pröjsa för dem. Så funkade det nämligen.

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

Det finns i Sverige ett djupt förtroende för att betala för sjukvård. Det handlar inte om att betala själv. Det är inte att bara jag ska betala när jag råkar bli sjuk. Det handlar om vetskapen om att när min granne blir sjuk, eller när hon i skolan vars mamma har det lite tufft och just nu är arbetslös blir sjuk, eller när min mormor inte orkar leva längre och behöver palliativ vård – då ska vården vara den bästa. Det ska vara den bästa oavsett hur plånboken ser ut.

Detta förtroende ökar i Sverige. I går kom Stefan Svallfors med den rapport om förtroendet för välfärden han gör vart tredje år. Den visade att förtroendet för offentligt finansierad – skattefinansierad – välfärd har ökat under de senaste åtta åren. På frågan: Kan du tänka dig att betala mer skatt om den går till sjukvård? svarar 75 procent av svenskarna ja. Det är en ökning med 10 procentenheter.

Svenskarna vill ha bra, skattefinansierad sjukvård, och då är man beredd att pröjsa för det. Det är det skattepolitiken handlar om. Den handlar inte om nivåer, tariffer eller tabeller, utan den handlar om huruvida vi är beredda att pröjsa. Vad vill vi ha? Vill man ha sämre vård, vårdgallerior och gräddfiler har vi en regering som möjliggör det, tyvärr. De flesta svenskar vill dock ha en bättre vård och är beredda att betala mer för det.

Jag vill ha en skattepolitik som driver tillväxt, för jobb är förutsättningen för all välfärd. Jag vill ha ett neutralt skattesystem som inte snedvrider konkurrens och som inte säger att det tjänsteföretag som går hem till mig och lagar mat får lägre skatt än det tjänsteföretag som lagar maten på en snabbmatskedja dit jag går och handlar. Jag vill ha ett skattesystem som är neutralt inte bara mot företagare utan också mot mina val.

Miljöskadlighet, tobak och alkohol ska vi beskatta hårdare, men jag vill inte att Anders Borg och hans kompisar bestämmer om jag ska klippa gräset eller om jag ska klippa häcken. Detta val vill jag göra själv. Det är inte skattepolitikens uppgift att bestämma var konsumtionen ska göras. Den friheten tycker jag att svenska folket ska ha själva.

Det ska vara ett enkelt skattesystem, och det ska vara begripligt. Det ska motverka fusk, och det ska vara fördelningspolitiskt bra. Är det enkelt, begripligt och neutralt samt driver tillväxt finns också ett stort förtroende för skattepolitiken. Då kan man ha högre ambitioner vad gäller jämlikhet och välfärd, för då håller det ihop.

Vänner och ovänner! Jag yrkar med detta bifall till reservationerna 1 och 3. Det gör jag för att jag vill ha fler jobb, ökad frihet och jämlikhet. Så kan vi bygga Sverige starkare.
(Applåder)

I detta anförande instämde Christina Oskarsson (S).

Anf. 47 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Jag tänkte backa lite till det förra valet, 2006. Då hade vi en borgerlig allians som kampanjade frenetiskt mot höjda miljöskatter. Vissa gick till och med så långt att de kampanjade för sänkta miljöskatter.

Sedan kom inte bara valet utan också IPCC, Stern och Al Gore, och plötsligt insåg regeringen att man behövde ha en klimatpolitik. Det tog lite tid, men efter några år hade man tänkt klart och kommit fram till att det absolut mest effektiva var koldioxidskatten. Den var både träffsäker

och kostnadseffektiv, så det var den man skulle använda. Var det så att den fick oönskade fördelningseffekter så fick man hantera dem separat hellre än att låta bli att använda det mest träffsäkra verktyget.

Sedan blev det dock valrörelse, och plötsligt var vi tillbaka i en situation där vi hade borgerliga partier som kampanjade frenetiskt mot höjda koldioxidskatter – den skatt man just hade utnämnt till den mest effektiva. Tillåt mig att sucka lite.

Nu har vi dock haft valet, och det är fyra år kvar till nästa. Kanske är det läge att slänga in en koldioxidskattehöjning nu, precis som man gjorde efter förra valet då man slängde in en impopulär urholkning av våra trygghetssystem och hoppades att folk skulle hinna glömma det på fyra år – en taktik som faktiskt funkade oförtjänt bra.

Kanske är det dags för koldioxidskatten nu. Det kanske inte är så populärt alla gånger, men alla ansvarskännande politiker vet att vi inte klarar klimatet utan den. Varför inte sätta i gång nu?

Vi rödgröna hymlar inte med att vi kommer att behöva höja koldioxidskatten framöver. Då vet företag och hushåll redan nu att de ska planera för att det inte kommer att bli billigare med bensin och koldioxidutsläpp framöver. Det kommer det visserligen inte att bli ändå, för oljan kommer knappast att bli billigare.

Här ger vi dock tydliga signaler om vad som är på väg, så att man vet och kan planera utifrån det. Då vet man att det lönar sig att satsa på de klimatsmarta alternativen, och företagen vet att det lönar sig för dem att satsa på klimatsmarta lösningar. De kan nämligen tjäna pengar på detta. Då kan vi sätta i gång med kreativitet ute i näringslivet så att vi tillsammans kan få ett bättre klimat.

Gör man däremot som regeringen gjorde förra gången – först kampanjar man frenetiskt mot koldioxidskatten, och sedan drämmer man till med en höjning – står många där och har köpt sin bensinslukande bil i tron att bensinpriset ska ligga stilla. Man känner sig lite lurad.

Vi rödgröna hymlar inte heller med att vi tror att vi behöver höja alkohol- och tobaksskatterna framöver. Precis som på miljöområdet är alkohol- och tobaksskatterna effektiva styrmedel för att minska konsumtionen och därmed skadeverkningarna, skadeverkningar som inte bara drabbar den som själv valt att konsumera de här produkterna utan också personer i närheten som inte själva valt det. Genom att dessa skatter inte är indexerade har betydelsen successivt urholkats i takt med pris- och inkomstutvecklingen. Eftersom såväl resandeförsel som smuggling har minskat under en rad år är det inte heller en anledning till att undvika en restriktiv och solidarisk alkoholpolitik där vi vet att priset är en mycket viktig faktor vid sidan av tillgängligheten.

Vi rödgröna hymlar överlag inte med att vi ser behov av vissa skattehöjningar framöver. Under förra mandatperioden sänkte regeringen skatterna med ungefär 100 miljarder kronor. Jag tror säkert att det har gett ett välkommet tillskott i mångas plånbok, händelsevis mest i de plånböcker som redan var tjockast. Men det går inte att dra undan 100 miljarder från välfärden utan att det sätter sina spår.

Det här innebär förstås utmaningar för oss som ser behov av satsningar på välfärden framöver, på trygghetssystemen och på en klimatomställning som rustar Sverige starkt för framtiden. Vi har också en utmaning i att ta oss tillbaka till överskott efter den lågkonjunktur och den

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

finanskrise som drabbat oss. Netto föreslår vi skattechöjningar på ungefär 15 miljarder kronor, en rätt blygsam summa jämfört med de skattesänkningar som genomförts, men det ger oss ändå bättre förutsättningar för ett mer hållbart och solidariskt samhälle.

Visst kan man kritisera utformningen av enskilda skatteförslag, men sammantaget är de ändå ett uttryck för en ambition inte bara att använda skatter som effektiva styrmedel utan också att minska de klyftor som skapar en rad sociala problem. Vi försöker utforma våra skatter så att de i första hand ska bäras av dem som redan har det bra ställt ekonomiskt, medan människor med låga och normala inkomster inte ska behöva känna av några större skattechöjningar. Genom att använda skatter som ett fördelningspolitiskt medel kan vi skapa ett bättre och jämlikare samhälle.

Men skattepolitik handlar tack och lov inte bara om skattechöjningar. Om det ekonomiska läget tillåter ser vi gärna även skattesänkningar framöver. Framför allt tänker jag på skattesänkningar för företagare, för att skapa ett bättre företagarklimat där fler människor vill och vågar starta och driva företag. Särskilt inom den arbetsintensiva tjänstesektorn finns det en stor potential som delvis hålls tillbaka av skattenivåerna på arbete. Genom sänkt moms i den sektorn skulle vi bidra till att mer av den potentialen kan förverkligas. Även i andra branscher skulle ett riskkapitalavdrag vara ett välkommet tillskott för företagare i startgroparna.

Fru talman! Vi rödgröna vann inte valet. Men vi står fast vid vår dröm om ett mer hållbart och mer solidariskt samhälle. Kanske kommer vi att ompröva delar av vägarna dit framöver, men målet består.

Jag vill yrka bifall till reservation nr 1.
(Applåder)

Anf. 48 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Jag skulle vilja inleda med att redogöra för några av Sverigedemokraternas principiella ståndpunkter i fråga om skattepolitiken.

Skatteinkomsterna är statens viktigaste inkomstkälla och därmed en naturlig del av politiken, dels eftersom skatten tas in från medborgarna, dels eftersom det är politikens uppgift att fördela samhällets gemensamma resurser.

Sverigedemokraterna är ett pragmatiskt parti. Vi är av uppfattningen att det är viktigt med ett lyhört och flexibelt förhållningssätt. Varje tid och varje situation har sina unika utmaningar och sina unika möjligheter, och vi läser oss inte vid en viss hållning, till exempel att skattetrycket måste vara högre eller lägre än en viss andel av bruttonationalprodukten.

Det finns ett behov av en rättvis skattepolitik, där skatten i någon mån måste tas ut efter bärkraft. Och i strävan efter rättvisa ligger att skattepolitiken måste uppfattas som rättvis bland medborgarna. Det är nödvändigt för att upprätthålla medborgarnas vilja att bidra till det allmänna.

Den progressiva beskattningen får inte ta bort incitamenten att anstränga sig, vare sig det gäller studier på högre nivå eller strävan efter en karriär i arbetslivet. En alltför långtgående progressiv beskattningspolitik motverkar en god ekonomisk utveckling och påverkar därmed även välfärden negativt.

Sverigedemokraterna är ett välfärdsparti. Skatteuttaget ska anpassas efter ambitionen att upprätthålla en god nivå på offentlig service.

Fru talman! Av Sverigedemokraternas motion om budget för 2011 framgår att vi är för en skattepolitik för fler arbeten och för minskade orättvisor. Den borgerliga regeringen har under sin tid vid makten valt en förhållandevis dyr och ineffektiv väg för att gynna arbete i sin satsning att sänka arbetsgivaravgiften med ett tiotal miljarder kronor, som fick en ytterst marginell effekt på kostnaden för varje anställd.

Vi sverigedemokrater ser att samma resurser kan göra mer nytta på annat sätt. Vi ser att det är i små och medelstora företag som tillåts växa som de nya arbetstillfällena skapas. I dag drar sig många egenföretagare och entreprenörer för att nyanställa på grund av att marginalkostnaden är för hög.

Sverigedemokraterna föreslår därför att den generella arbetsgivaravgiften återställs till 2008 års nivå och att utrymmet används till en riktad småföretagarsatsning, där vi sänker arbetsgivaravgiften för de första tio anställda. Denna satsning kommer främst de små och medelstora företagen till del, det vill säga de företag som kan skapa de nya jobben om de bara tillåts växa.

Beträffande jobbskatteavdraget, såsom det ser ut i dag, har vi sverigedemokrater en viss förståelse för dess tillkomst. Det kan betraktas som en extraordinär åtgärd i syfte att komma till rätta med ett förhoppningsvis tillfälligt problem genom att det blir mer lönsamt att arbeta. Vi menade dock från början att skillnaden i beskattning mellan arbetande och pensionärer så småningom bör jämnas ut. Nu är det dags.

Sverigedemokraterna föreslår en kraftig skattesänkning för landets pensionärer i syfte att jämna ut skillnaden i beskattning och samtidigt förbättra ekonomin och livsvillkoren för den äldre delen av befolkningen. Pension är uppskjuten lön och ska beskattas som lön. Dagens skillnad i beskattning är orättvis eftersom olika löner beskattas olika.

Vi ser ett behov av att ge ungdomar hjälp på traven in i arbetslivet. Till skillnad från regeringen, som genom instegsjobben subventionerar invandrades löner på svenska skattebetalares bekostnad, vill Sverigedemokraterna avskaffa arbetsgivaravgifterna för unga lärlingar, vilket ger ett utrymme för 50 000 lärlingsjobb. Det är något som kommer alla unga till del, inte bara invandrare, och därmed behandlas alla lika oavsett etniskt ursprung. Därmed uppnås också rättvisa, till skillnad från med regeringens politik som är orättvis. Att regeringen ser sig tvungen att sponsra mångkulturen ännu mer än tidigare är ett mycket tydligt tecken på att mångkulturalismen misslyckats, precis som regeringsföreträdare i flera andra europeiska länder redan har insett. Dess värre ligger svenska regeringen efter på det området.

Sverigedemokraterna tror inte på anpassande av verkligheten efter utopier. Om arbetsgivare i Sverige inte efterfrågar invandrad arbetskraft anpassar man politiken därefter, lämpligen genom att minska invandringen, inte genom att öppna upp för ännu större invandring och därefter subventionera invandrarnas arbete med skattemedel.

En sedan länge bortgången svensk politiker talade om Sverige som ett hem där idealet var avsaknaden av såväl kelgrisar som styvbarn. Den nuvarande borgerliga regeringen visar med sina instegsjobb att det är den invandrade arbetskraften som är dess nya kelgrisar, och man har gjort den svenska arbetskraften till sina styvbarn. Ingen kan betrakta skillnaden i beskattning mellan olika etniska grupper som annat än orättvis.

Fru talman! Sammanfattningsvis skulle jag vilja säga att skattelättnader för små och medelstora företag, lika beskattning för arbete och pension och att genom skattelättnader skapa utrymme för lärlingsjobb som kan komma alla till del är de viktigaste punkterna i Sverigedemokraternas skattepolitik. Det är en skattepolitik för arbete och för ökad rättvisa.

Med detta vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 2 och 4.

I detta anförande instämde Per Ramhorn (SD).

Anf. 49 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Sverigedemokraternas ekonomiska politik innehåller en del märkligheter, till exempel att det är höjden av orättvisa att ha nedsatta arbetsgivaravgifter på grund av etnicitet men däremot höjden av rättvisa att ha det på grund av ålder. Men det är många människor före mig som har försökt diskutera de frågorna, så jag har tänkt diskutera en annan sak som ni inte har behövt stå till svars för så mycket, nämligen er syn på koldioxidskatten.

I er budget skriver ni att ni vill ha en symbolisk sänkning av koldioxidskatten på specifikt bensin. Hur stor och när framgår inte riktigt. Och av tabellerna framgår det inte hur mycket pengar ni tänker att ni ska gå miste om på grund av skattesänkningen, som normalt brukar innebära mindre skatteinkomster för staten.

Min första fråga är: Är den symboliska sänkningen så liten att den inte ens syns, eller hur stor är den?

Den andra frågan rör motiveringen, för ni skriver att i praktiken blir det ingen större effekt av att använda koldioxidskatten i just vägsektorn, på bensin och diesel. Det är något som går emot all annan etablerad ekonomisk forskning som visar att det blir en effekt av höjda koldioxidskatter. En del effekter kommer med en gång, andra tar lite längre tid i takt med att människor byter bilar, att företagen utvecklar nya produkter och så vidare, men att den har effekt är ganska obestridligt. Så jag skulle vilja fråga: Vad är det för ny revolutionerande forskning som ni baserar era slutsatser på där?

Anf. 50 DAVID LÅNG (SD) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Helena Leander enbart har läst tabellerna, för i den löpande texten framgår det i alla fall att skattesänkningen på bensin skulle ge minskade intäkter på motsvarande 200 miljoner kronor per år, och det räknar jag med skulle vara från och med nästa år.

Varför vi vill genomföra den? Vi har till exempel som ett led i vår strävan att hela Sverige ska leva en del förslag till åtgärder. Ett av dem i budgeten var just den marginella skattesänkningen på bensin. Vi vill också att skatten ska frysas därefter.

Anledningen är också att man inte kan beskatta någonting hur högt som helst om det är något som inte kan bytas ut mot någonting annat. Det måste ju finnas ett alternativ för människor att välja i stället, och än så länge finns inte alternativen i tillräckligt stor utsträckning. Det är av den anledningen helt enkelt.

Anf. 51 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Om en budget ska gå ihop måste den någonstans gå ihop i tabellerna. Ni skriver saker i löpande text, men sedan står det ändå i tabellen att ni inte räknar med någon enda minskning av intäkterna från koldioxidskatten. Då är det någonting som inte stämmer.

Jag fick inte riktigt svar på vad det är för forskning som ni hävdar ligger bakom att höjd koldioxidskatt inte ger någon effekt. Jag skulle kunna köpa om ni sade att ni inte bryr er om klimatet. Jag skulle givetvis inte hålla med er där heller, men det skulle i alla fall vara ärligare än att säga att det inte ger någon effekt därför att det inte finns något alternativ. Det är helt enkelt inte sant.

Seriösa ekonomer pratar om en priselasticitet på ungefär 0,8 på bensin, sett på lite sikt. Det innebär att om du höjer priset med 1 procent minskar konsumtionen med 0,8 procent.

Sedan ser det lite olika ut för människor i olika delar av landet. Därför kan det behövas kompletterande åtgärder. Man kan behöva bygga ut kollektivtrafik där det finns möjligheter att göra det, bygga ut järnväg och ge stöd till biogasproduktion. Det kan också finnas behov av andra kompenserande åtgärder. Men att säga att det inte har någon effekt är inte sant. Det är bättre att i så fall se över hur man kan stödja människor så att vi alla, oavsett förutsättningar, kan bidra till att minska vår klimatpåverkan i stället för att bara sitta här och vara populistiska.

Anf. 52 DAVID LÅNG (SD) replik:

Fru talman! Jag sade inte att det inte ger någon effekt. Jag sade att det inte finns alternativ i tillräckligt stor utsträckning.

Vad gäller beräkningarna finns sänkningen med i våra beräkningar. Den finns med i någon av de poster som Helena Leander uppenbarligen inte haft möjlighet att titta fullständigt och noga på.

Självklart går vår politik ihop siffermässigt. Vi har faktiskt genomfört vår skuggbudget i precis samma typ av excelblad som jag antar att Helena Leander har använt, och där finns de exakta beräkningarna.

Anf. 53 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Det borgerliga budgetförslaget innehåller beräknade skatteintäkter på ca 800 miljarder kronor. Det rödgröna alternativet slutar på netto ca 16 miljarder kronor mer, det vill säga en skillnad på ganska exakt 2 procent, alltså en relativt blygsam skillnad. Men det hindrade inte borgerliga politiker att under valrörelsen beskriva det rödgröna alternativet som en skattechock. Jag beklagar, fru talman, att den viktiga debatten om våra skatter, vad de används till, hur de är utformade och, kanske allra viktigast, omfattningen på våra skatter för att vi ska nå det samhällsmål som vi strävar efter vulgariseras med sådana påståenden.

Låt mig börja med några ord om den senare frågan, det vill säga vilken skattekvot eller andel skatter av bruttonationalprodukten som krävs för att vi ska klara ett långsiktigt hållbart samhälle, och då menar jag socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Enligt den borgerliga budgeten för 2011 kommer skattekvoten att ligga på 44–45 procent för hela planperioden fram till 2014, vilket kan jämföras med situationen år 2005 då den låg på 50 procent, år 2000 på 52 procent och under 90-talet stundtals ännu högre.

Det rödgröna alternativet för 2011 är alltså 16 miljarder högre, vilket motsvarar ca 0,5 procent av bruttonationalprodukten, och skulle ge en skattekvot på knappt 45 procent. Det är alltså återigen endast marginellt högre än det borgerliga förslaget. Talet om skattechock blir med denna jämförelse än mer ovidkommande och vilseledande.

Fru talman! Samhällets skatteinkomster används till övervägande del för välfärdstjänster i skola, äldreomsorg och sjukvård men även för de sociala transfereringssystemen som sjuk- och föräldraförsäkring, barnbidrag och arbetslöshetsförsäkring. Beskattning, inklusive socialavgifter, är ett effektivt sätt att finansiera dessa utgifter, och den ska ske efter principen skatt efter bärkraft.

Den borgerliga regeringens försämringar av sjukförsäkring och a-kassa måste återställas och försäkringar dessutom förbättras, så att inkomstbortfallsprincipen kan omfatta flertalet av lönearbetarna.

I vårt gemensamma rödgröna budgetalternativ har vi också finansierat väsentliga förbättringar inom dessa områden. Men frågan är om en skattekvot på 45 procent är tillräcklig för att på längre sikt finansiera en välfärd av världsklass och goda trygghetssystem. Det är naturligtvis svårt att uttala sig om hur stora behoven är av skatteintäkter i framtiden. Men med tanke på det jämförelsetal jag nämnde tidigare, ökande krav från medborgarna på kvalitet i skola, omsorg och sjukvård men även insikten att klimatutmaningen gör att vi måste vara proaktiva och investera i utbyggd infrastruktur av olika slag tror jag att vi bör räkna med behov av en högre skattekvot i framtiden.

Ann-Marie Lindgren, Arbetarrörelsens tankesmedja, kom i en rapport häromåret fram till att en skattekvot på ca 48 procent kan vara nödvändig och tillräcklig fram till 2020. I sitt resonemang har Lindgren även räknat med en produktivitetsförbättring med en halv procent per år inom välfärdssektorn.

Fru talman! Ann-Marie Lindgrens beräkning är naturligtvis inget facit, men jag ställer mig bakom bedömningen att samhällsbehoven de kommande åren kräver resurstillskott som vi bäst tillgodoser genom en något, successivt ökad skattekvot.

Dock föreligger på kort sikt inom ramen för sunda offentliga finanser, till exempel uttryckt som EU:s stabilitetspakt, också möjligheten att under en övergångsperiod finansiera de nödvändiga investeringarna för klimatomställning genom ett minskat finansiellt sparande.

Nettoskillnaden mellan det rödgröna budgetalternativet och regeringens budgetproposition vad gäller skatterna är som sagt endast 16 miljarder. Den enskilt klart största skillnaden gäller inte en skattehöjning utan att vi rödgröna avvisar den nedsättning av socialavgifterna för unga under 26 år som regeringen infört, vilket kostar skattebetalarna nästan 10 miljarder kronor. Berättigad kritik mot denna kostsamma åtgärd har bland annat framförts av regeringens finanspolitiska råd. Sänkningen beräknas kosta ca 900 000 kronor per nytt jobb för dessa ungdomar. Det kan jämföras med Riksrevisionens påpekande att en plats i en arbetsmarknadsutbildning kostar ca 275 000 kronor per person. Det vore alltså en mycket mer kostnadseffektiv satsning för att ge de ungdomar som riskerar att ställas utanför arbetsmarknaden en reell möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Fru talman! Skatt ska betalas efter bärkraft. Det finns en bred uppslutning bakom detta i Sverige. Men vi vet samtidigt att skillnaderna ökar och att regeringens skattesänkningar har gynnat de rikaste i landet. I det rödgröna budgetalternativet föreslår vi att jobbskatteavdraget ska skalas ned med 2,5 procent på inkomster över 40 000 kronor i månaden. Till exempel innebär det på en inkomst på 50 000 kronor per månad en skattehöjning på 250 kronor i månaden. Totalt beräknar vi att det skulle förstärka statsbudgeten med 2,1 miljarder kronor.

Eftersom jag själv som högvärlönad riksdagsledamot tillhör denna grupp kan jag konstatera att en skattehöjning på några få hundralappar i månaden är rena felräkningspengar för mig och bara motsvarar cirka en tjugondel av den partiskatt som vänsterpartister i riksdagen betalar.

Bärkraften hos oss riksdagsledamöter och rimligen även hos andra höginkomsttagare är alltså väsentligt högre om behoven för rättvisa, solidaritet och investeringar för en hållbar utveckling kräver detta.

Fru talman! Skatter ska inte bara betalas efter bärkraft. Intäkterna ska också användas effektivt för avsedda ändamål. De senaste årtiondenas privatiseringar och bolagiseringar har medfört att så ofta inte är fallet. Vi kan bara se på kaoset i tågtrafiken som delvis förklaras av uppstyckning av ansvaret och att olika aktörer skyller på varandra. Här försvinner många skattekrönor.

Andra exempel är privatiseringarna inom sjukvård, äldreomsorg, skola och förskola där skatter går till vinster i riskbolag – vinster som försvinner ur landet till olika skatteparadis – och att kommuner fått fördyringar när planeringen av till exempel skolväsendet försvåras.

Det rödgröna förslaget att av klimatskäl höja koldioxidskatten med 10 öre motsvarande en prishöjning av 29 öre i konsumentledet per liter bensin 2011 diskuterades mycket under valrörelsen. I den valanalys som den socialdemokratiska kriskommissionen presenterade häromdagen anges det som en av anledningarna till den rödgröna valförlusten.

Det kan inte uteslutas att denna mycket begränsade skattehöjning spelade en roll i valutgången. Låt mig dock påpeka att bensinpriset i Sverige är ett av de lägsta inom Europa. I Norge, Danmark, Finland, Tyskland, England, Holland, Frankrike och Italien ligger bensinpriset högre, och en höjning med 29 öre skulle inte förändra detta.

Dessutom vet vi att användningen av fossila bränslen måste minska och inom en några decennier helt fasas ut.

Jag noterade att Mona Sahlin i sitt tal till Socialdemokraternas förtroenderåd försvarade det rödgröna förslaget, vilket glädde mig. Förslaget innehåller också riktade kompensatoriska åtgärder som höjt reseavdrag och sänkt skatt för bussar.

Fru talman! Jag ställer mig bakom De rödgrönas särskilda yttrande i betänkandet. Tiden medger ej att jag här utvecklar våra övriga skatteförslag till exempel vad gäller pensionärer, fastigheter, alkohol och tobak med mera.

Jag efterlyser avslutningsvis en seriös och saklig debatt om skatterna såväl i denna kammare som i den allmänpolitiska debatten. Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 3.

Anf. 54 HENRIK VON SYDOW (M):

Fru talman! Eftersom det är första tillfället som skatteutskottet är samlat i kammaren vill jag börja med att säga att jag ser fram emot att arbeta med skattepolitik i utskottet under denna mandatperiod.

Skattepolitiken stod i centrum under valrörelsen. Den har också stått i centrum efter valet i de eftervalsanalyser som har kommenterats här.

Vi har inte bara ett nytt skattetryck i Sverige utan också en ny skattedebatt. Det är spännande, och det blir intressant under de nära fyra år som ligger framför oss. Det finns förväntningar och förhoppningar om en viss dynamik.

Alliansregeringen startade mandatperioden med en regeringsförklaring som aviserade fortsatta skattelättnader för vanligt folk i syfte att öka jobben, bryta utanförskapet och öka människors egen makt och möjlighet att påverka sin vardag, fortsatta inkomstskattesänkningar när statsfinanserna och ekonomin tillåter det, en bred företagsskatteutredning, ambitioner att sänka tjänstemomsen och en utredning om inrättande av system med skattelättnader för företag i särskilt utsatta områden, så kallade nystartszoner.

Det största skatteförslaget i budgetpropositionen är att alliansregeringen sänker skatten för pensionärerna. Vi gjorde det vid flera tillfällen under förra mandatperioden, och vi gör det också nu. Nu föreligger ett skattesänkingsförslag på 7,5 miljarder kronor från den 1 januari 2011.

Det förtjänar att sägas ännu en gång att det är en ordentlig skattesänkning för pensionärerna som föreligger. Den motsvarar skattelättnader på mellan 300 och 500 kronor på en normal pension. Det är en omfattande och bred skattesänkning, och det är rätt att göra den nu.

Blickar vi framåt kan vi när vi läser budgetpropositionen notera att alliansregeringen har reformambitioner med skattepolitiken. Jobbskatteavdraget vill vi genomföra men inte förrän vi har marginaler för det, är tillbaka i överskott och har resurser och reserver att möta framtida utmaningar i en världsekonomi som är snabbväxande och snabbt får effekter för vår egen ekonomi.

Jobbskatteavdraget är inte bara nyttigt. Det är också rätt att det ska löna sig att arbeta. Det är ett sätt att möta arbetslöshet, maktlöshet och hopplöshet när det åter börjar löna sig att jobba och fler människor kan bygga sig en bättre framtid med egna insatser.

Utöver den aspekten har jobbskatteavdraget också förtjänsten att det gör att vår samhällsekonomi fungerar väsentligt bättre. Det är den enskilt viktigaste åtgärden för att få fler i arbete. Vi vet att vi kan möta flaskhalsar bättre om det lönar sig mer att jobba. Rörligheten mellan yrken och regioner blir större. Lönebildningen fungerar bättre, och vi får en större chans att klara en lång period av tillväxt utan inflation. Vår arbetsmarknad och vår samhällsekonomi fungerar bättre med jobbskatteavdraget.

Låt oss även titta på de förändringar som har skett i den svenska ekonomin. Gör man som OECD och jämför mellan olika länder har genomsnittsskatten för en låginkomsttagare i Sverige gått ned från 25 procent till 15 procent under de senaste tio åren. Det lönar sig bättre att arbeta nu än vad det har gjort under lång tid i ett historiskt perspektiv. Skattejurister kan konstatera att de svenska låginkomsttagarnas inkomstskatt inte varit så låg sedan andra världskriget.

Det här är viktiga åtgärder och insatser som går hand i hand med det som är alliansregeringens politik och Moderaternas idé om att göra Sverige till ett skatteparadis för låginkomsttagare. Det är viktiga åtgärder som lägger grunden för ett bättre Sverige och för en god sysselsättningsutveckling framöver. Samtidigt måste naturligtvis en arbetslinje som gör att det lönar sig bättre att arbeta kompletteras med att fler vill anställa. Därför är vår reformambition att sänka tjänstemomsen. Vi vet att stora skattekilrar drabbar servicesektorn. Det leder till att man får färre jobb i servicesektorn än vad man annars skulle kunna få. Det är angeläget att titta på möjligheten att ändra på det. Det är viktigt att vi gör insatser på just det här området.

RUT- och ROT-avdrag har varit viktiga för att jobb ska komma på plats i svensk ekonomi. Med tjänstemomsen finns det skäl att gå vidare med ytterligare steg för att värna om att jobben ska bli fler och de arbetslösa färre när återhämtningen förstärks i den svenska ekonomin. Förutsättningen är att det finns marginaler för dessa skattepolitiska reformer.

Mot den politik som aviseras i regeringens budgetproposition finns särskilda yttranden och reservationer om skattepolitiken. Av dem vi har framför oss i dag står det klart att oppositionspartierna, ledda av Socialdemokraterna, insisterar på höjd skatt och breda skattehöjningar för vanligt folk. Det handlar fortfarande om höjda inkomstskatter, höjda bensin-skatte och höjda kilometerskatte. Det är skatter som kommer att hämma och begränsa Sveriges utveckling. Det kommer att slå mot jobben och mot människors möjligheter. Jobbskatteavdraget ska urholkas. Inkomstskatterna ska höjas.

De som går upp på morgonen – undersköterskan, polisen och metallarbetaren – och sätter sig i bilen och åker till jobbet drabbas tungt av oppositionspartiernas skattehöjningar. Ungas arbete ska beskattas med så mycket som 9 miljarder bara under nästa år. Därtill kommer kilometerskatt och drivmedelsskatt. Det är den politik som Socialdemokraterna gick till val på.

Skattepolitiken stod i centrum för valet. Den stod också i centrum efter valet och under hösten genom partiernas valanalyser. Moderaterna presenterade sin valanalys i fredags. Där pekar man på skattepolitiken som en viktig faktor. Moderaternas och Alliansens skattepolitik var en viktig faktor för dem som röstade på Alliansen och Moderaterna. Det påpekas att skattesänkingsförslagen nu är folkligt förankrade.

Det största oppositionspartiet, Socialdemokraterna, har också satt skattepolitiken i centrum för sin valanalys. Det är intressant mot bakgrund av att det som ligger på bordet i dag justerades på skatteutskottet ungefär samtidigt som Thomas Östros mer eller mindre sprang i väg från den förda skattepolitiken och särskilt pekade ut förmögenhetsskatten som begränsande. Morgan Johansson som har lett en del av den socialdemokratiska valanalysen kallar bensinskatten och fastighetsskatten för tabbar på vägen eller felskär i skattepolitiken. Vi har sett socialdemokratiska skattepolitiker från Stockholm som menar att RUT-avdraget är både rätt och rimligt och ökar människors möjlighet att få ihop livspusslet.

Jag kunde naturligtvis inte undgå att läsa det tal som den socialdemokratiska partiordföranden höll vid en stor konferens i helgen. Det publicerades i sin helhet i en av våra kvällstidningar. Där formulerades en annan skattepolitik än den som oppositionen gick till val på. Om det

skulle bli Socialdemokraternas skattepolitik har vi ett nytt politiskt landskap och delvis andra förutsättningar för den skattepolitiska reformagendan. Där är vi inte än, men det ska bli spännande att följa och diskutera partiernas skattepolitik inom ramen för skatteutskottets arbete.

Det vi har på bordet i dag är två väsentligt skilda inriktningar på skattepolitiken. Vi avslår ett urholkande av jobbskatteavdraget. Vi avslår ett återinförande och utredande av förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Vi avslår höjd bensinskatt, och vi avslår höjd kilometerskatt. Det är bra.

Jag yrkar härmed bifall till förslaget i budgetpropositionen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ulf Berg, Anna Kinberg Batra, Johnny Munkhammar och Jessika Vilhelmsson (alla M).

Anf. 55 VERONICA PALM (S) replik:

Fru talman! Det är spännande att debattera socialdemokratisk skattepolitik. Men för den regering som har lett landet i fyra år har huvudingrediensen varit sänkta skatter, framför allt det som man kallar för jobbskatteavdraget. Jag tycker att Henrik von Sydow slirar lite på motiven till det. Det ska vara sänkta skatter.

Vi har nu ett trådlöst nätverk här i kammaren så jag har passat på att på den moderatstyrda sajten jobbskatteavdrag.se räkna ut hur mycket mer Henrik von Sydow har fått behålla sedan Anders Borg blev finansminister. Det är 3 593 kronor i månaden. Det är ett annat sätt att beskriva det som Rut beskriver så här: Av de samlade skattesänkningar som den här regeringen har genomfört har den rikaste procenten i Sverige fått lika mycket som de fattigaste 25 procenten, alltså en fjärdedel av befolkningen. Det har ökat klyftorna. Det har sänkt skatterna, men huvudsyftet har varit att öka klyftorna.

Min fråga är: Är syftet att sänka skatter?

Ni kallar det för jobbskatteavdrag och hävdar ibland att det är meningen att det ska ge jobb att sänka skatter mest för dem som tjänar mest. Ingen har kunnat bevisa att det har blivit så. Finansministern säger att vi kan se det om ett par år. Tror ni fortfarande att generella skattesänkningar, mest till dem som tjänar mest, ger jobb?

Anf. 56 HENRIK VON SYDOW (M) replik:

Fru talman! Jag tror att detta väl fångar den debatt vi hade i valrörelsen. I Moderaternas valanalys lyfter man fram att skattepolitiken var ett skäl att rösta på Moderaterna och Alliansen. Det var inte för att det gynade de allra rikaste. Vanligt folk såg det du inte ser, nämligen att skattesänkningarna riktar sig till låg- och medelinkomsttagare. Det är bra för vanligt folk. Det ökar marginalen för vanligt folk i deras vardag. Skattesänkingsförslagen var folkligt förankrade. De riktade sig till låg- och medelinkomsttagare. Det har ingenting med låga löner att göra. Låg- och medelinkomsttagare vann på skattesänkingsförslagen på den agenda som Moderaterna och Alliansen har haft och som vi sökte mandat och stöd för i regeringen.

Veronica Palm ser inte att av de reformer på 70 miljarder som vi har lagt på detta går merparten, drygt 50 miljarder, till låg- och medelinkomsttagare. Det är för dem som pengarna har allra störst betydelse. Det

är där de är viktiga för att öka marginalen och den ekonomiska egenmakten.

Det är den ena aspekten. Den andra är att skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare ökar drivkraften att komma ut ur ett utanförskap och ut ur en arbetslöshet. Det var motiven.

Veronica Palm talar om ökade klyftor. Mellan 1998 och 2006 ökade inkomstskillnaderna med 20 procent i Sverige – under högkonjunktur och socialdemokratisk regering. Hur förklarar Veronica Palm det?

Anf. 57 VERONICA PALM (S) replik:

Fru talman! Jag vill göra klart för kammaren och Henrik von Sydow att jag som socialdemokrat inte ser något självändamål med att höja eller sänka skatter. Jag ser ett ändamål med att ha en bra och fungerande välfärd. Sänkta skatter kan vara en del i det, men då ska man göra det smart. Henrik von Sydow säger att den största delen går till låg- och medelinkomsttagare. Det är klart. En majoritet av svenskarna är ju låg- och medelinkomsttagare. Den rikaste procenten i Sverige har av den här regeringen fått lika mycket i skattesänkningar som en fjärdedel av befolkningen. Det ökar klyftorna. Syftet är att sänka skatterna. Du och jag, vi som är höginkomsttagare, tjänar på detta. Vill man sänka skatter kan man göra det smartare.

Problemet i Sverige har ju inte varit att det har varit för få människor som har sökt jobb. Problemet är att det inte finns några jobb att söka och att vi inte har haft en aktiv arbetsmarknadspolitik och tillväxtpolitik. Det är snarare köpkraft som ska stimuleras. Jag tror inte att lösningen är att du och jag får ett par tusenlappar till i månaden. Lösningen är snarare att öka köpkraften hos dem som har det tuffast. Det är det ena man kan göra.

Det andra man kan göra är att motivera den som är i utanförskap att gå tillbaka i arbete.

Man har en väldigt speciell människosyn om man tror att när den som inte har ett arbete får reda på att det finns ett jobbskatteavdrag gör en ekonomisk kalkyl och säger: Nu är det lönt att jobba. Nu ska jag nog ta mig ut på arbetsmarknaden.

Jag tror inte det om människor. Jag tror att de allra flesta av oss vill arbeta och göra rätt för sig. Men man behöver verktygen och ett jobb att kunna gå till. Det är snarare så att de som är längst från arbetsmarknaden behöver svenskutbildning, kompletterande yrkesutbildning och möjlighet att komma vidare.

Frågan kvarstår: Var det för jobben, eller var det bara för att sänka skatterna?

Anf. 58 HENRIK VON SYDOW (M) replik:

Fru talman! Först vill jag bara notera att Veronica Palm, som ägnade huvuddelen av sitt anförande åt att tala om klyftor i samhället, inte svarade på den fråga som handlade om politiken mot klyftor och hur det kommer sig att under den socialdemokratiska regeringsperioden 1998–2006 med goda tider och högkonjunktur i Sverige inkomstskillnaderna ökade med 20 procent. Vi får notera, fru talman, att den frågan förblev obesvarad.

När det gäller motivet för detta – och det tror jag att du också känner till – är det att det är skattesänkningar som ger jobb. Det är jobblinjen

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

som har dominerat vår valrörelse och den som vi har sökt mandat för. Det är just därför som vi har valt och också mycket tydligt har prioriterat skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare.

Det är det största strukturella problemet i Sverige som vi fortfarande har trots våra skattesänkningar. Det bidrar till att Sverige fortfarande har en sammanhållning som inget annat land kan mäta sig med. Det är just arbetslösheten och utanförskapet som riskerar att driva isär sammanhållningen.

Politiken för jobb och för att människor ska ha en ekonomisk egenmakt och marginaler i sin ekonomi har riktat in sig mot låg- och medelinkomsttagare. Motivet för detta är att det ska ge jobb. Det är den enskilt viktigaste reformen som vi kan göra just för att bekämpa klyftorna och öka sammanhållningen i samhället.

Anf. 59 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Jag fortsätter gärna diskussionen om klyftorna. Vi som politiker måste vara medvetna om vad det är för klyftor vi skapar genom vår politik och vad det är som skapas utan vår förskyllan eller som vi i varje fall kanske inte i lika stor utsträckning kan påverka.

Har man, som Henrik von Sydow redogjorde för, en högkonjunktur där börsen går bra och människor som har höga inkomster också får höga kapitalinkomster är det en sådan sak som tenderar att öka klyftor. Det vi däremot måste vara väldigt noga med som politiker är hur vår politik slår.

Här kan vi se, som Veronica Palm redogjorde för, att den rikaste hundradelen av befolkningen har fått lika mycket som den fattigaste fjärdedelen. Där är det väldigt tydligt att politiken i sig skapar klyftor. Det tycker jag är problematiskt. Jag tror att ett samhälle med mindre klyftor är ett bättre samhälle sett till hela samhället.

Jag gladde mig mycket när jag hörde Henrik von Sydow tala så pass varmt om sänkt tjänstemoms. Det får mig ändå att våga tro att det kommer att vara en av de saker som kommer att prioriteras framöver. Det är väldigt angeläget för tjänstesektorn för att man ska kunna ta till vara den potential som finns där. Däremot var det inte lika positiva tongångar när det gällde koldioxidskatten. Det gladde mig väl mindre och var kanske också mindre förvånande.

Jag såg ett pressmeddelande från Trafikverket förra veckan där de rapporterar att utsläppen från vägtrafiken återigen ökar. Man hade en liten dip i samband med lågkonjunkturen då transporterna gick ned som de brukar göra i en lågkonjunktur. Men nu är man åter tillbaka i ökning- ar. Trots att utsläppen från nya bilar minskar hjälper inte det eftersom trafiken helt enkelt ökar ännu mer.

Där har regeringen tidigare framhållit att koldioxidskatten är ett väldigt träffsäkert och kostnadseffektivt verktyg. Men nu har man övergett den. I stället föreslår man en supermiljöbilspremie som enligt beräkningar ska minska utsläppen med 0,26 promille. Det är ganska lite.

Trafikverket säger i pressmeddelandet att med nuvarande styrmedel kommer vi inte att kunna nå klimatmålet för vägsektorn. Vi kan på sin höjd stabilisera utsläppen och få dem att sluta öka. Men vi får inte ned dem, vilket vi måste få. Jag tänker därför fråga: När kommer koldioxidskatten?

Anf. 60 HENRIK VON SYDOW (M) replik:

Fru talman! Jag noterade tongångarna från Helena Leander om att reformer i tjänstesektorn och mot småföretagare ger ytterligare jobb när hon höll sitt anförande. Där hoppas jag att vi kommer att kunna återkomma under mandatperioden när och om det finns utrymme för sådana reformer.

När vi talar om koldioxidskatten ser jag verkligen en potential för skattesystemet att vara ett effektivt verktyg för att påverka miljöpolitiken mot ett mer hållbart samhälle. Det vill jag verkligen säga. Jag gillar uttrycket grön skatteväxling. Det jag ogillar är när den gröna skatteväxlingen bara ensidigt blir röda skattehöjningar. Jag tror att det finns bekymmer i detta.

Tittar man på koldioxidskatterna och skatten på bilar, fordon och transporter är det viktigt att komma ihåg att Sverige är ett avlångt land med en stor glesbygd. Den måste också ha gynnsamma förutsättningar för att kunna vara en levande landsbygd sett till dessa aspekter.

Jag noterar Miljöpartiets öppning och hållning till tjänstesektorn. Det tror jag är jätteviktigt för jobblinjen och för att möta det som du började med att tala om, nämligen ett samhälle som glider isär.

De största insatserna är återigen att se till att det blir fler jobb i Sverige. Det är den enskilt absolut viktigaste faktorn för att hålla samman Sverige vad gäller inkomster. Där spelar detta en stor roll.

När det gäller de exempel som tas vill jag påpeka att man ska ha i minnet att Sverige är det land som har den mätbart nästan största sociala sammanhållningen. Den avgörande faktorn i detta är just tillväxten och nya jobb.

Anf. 61 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Jag håller med om att det är väldigt viktigt för social sammanhållning och minskade inkomstklyftor att få människor att kunna arbeta i stället för att vara arbetslösa. Men det är ett mycket mer effektivt sätt att stimulera framväxten av jobb inom exempelvis tjänstesektorn snarare än att ge stora skattesänkningar till människor som redan har det ganska bra som till exempel till mig och Henrik von Sydow.

Jag tror inte att någon av oss skulle sluta gå till jobbet om vi skulle få betala tillbaka lite av det jobbskatteavdrag som vi redan har fått. Det vi föreslår är inte att man ska ta bort hela jobbskatteavdraget utan en nedtrappning för människor som har höga inkomster. Det ska helt enkelt löna sig att arbeta för människor med låga och normala inkomster. Men för oss som redan har inkomster i riksdagsledamotsklassen är det inte riktigt ett problem att det inte lönar sig att arbeta.

När det sedan gäller koldioxidskatten vet jag ärligt talat inte riktigt vad jag fick för svar. Det är väl bra att man kan se att det kan vara ett verktyg framöver någon gång. Visst är Sverige ett avlångt land, och visst ser förutsättningarna väldigt olika ut. Då får man göra precis som regeringen sade i en proposition som lades fram i en tid som känns väldigt avlägsen. Om man ser att man får önskade fördelningseffekter får man kompensera det.

I den gröna skatteväxling vi hade tidigare hade vi ett särskilt glesbygdsavdrag. I den rödgröna budgeten föreslår vi att man höjer reseavdraget. Det finns olika sätt man kan göra det på, för att inte tala om såd-

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

ana saker som att till exempel stimulera utbyggnad av biogas så att det finns alternativ för människor som bor ute på landet. Det tror jag är mer framkomligt än att bara säga att vi inte kan använda det alls.

Det var då en grön skatteväxling. Nu har ni genomfört ganska stora skattesänkningar på 100 miljarder. Vi får in extra intäkter på att höja klimatskatter. De allra största behoven kanske inte finns i ytterligare skattesänkningar och i varje fall inte ytterligare inkomstskattesänkningar för dem som redan har mycket.

Det kanske handlar om att bygga ut biogas, kollektivtrafik och järnvägar för att människor ska ha alternativ. Det handlar om att laga revor som har uppstått i trygghetssystem och välfärd.

Anf. 62 HENRIK VON SYDOW (M) replik:

Fru talman! De förslag till koldioxidskatt höjningar som finns på riksdagens bord i dag avstyrker vi. De säger vi nej till. Det finns heller inga förslag om att återkomma med skattehöjningar på det här fältet. Men man ska däremot inte generellt utesluta att använda skattesystemet för att skapa ett mer hållbart samhälle och lösa angelägna viktiga framtidsutmaningar och miljöfrågor. Detta finns det möjligen anledning att återkomma till, men det finns nu inga planer för just koldioxidskatten.

Vad gäller diskussionen om sammanhållning i det svenska samhället är det väldigt fokus på riksdagsledamotsarvodena och den egna tillvaron. Jag skulle verkligen vilja skicka med att man ska rikta blicken bredare. Idén med jobbskatteavdraget är att det ska rikta sig till och betona skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare. Vi ser också att det är vad det gör.

Men än 50 av 70 miljarder i skattesänkningar går till låg- och medelinkomsttagare. Det betyder mycket för lärare, poliser, sjuksköterskor och vårdbiträden. Skattesänkningarna och marginalerna har en mycket större betydelse för dem än de hundralappar du talar om för riksdagsledamöter. Se bredare än bara till den egna plånboken i sammanhanget!

Anf. 63 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag vill börja som Henrik von Sydow och hälsa honom och hans presidiekamrat välkomna. Jag som har varit med några år noterar att Henrik von Sydow och Veronica Palm är de sjätte och sjunde ordförandena och vice ordförandena under mina år i skatteutskottet. Jag har tidigare tjänstgjort i utskottet under Arne Kjörnsberg, Anna Grönlund Krantz, Susanne Eberstein, Lennart Hedquist och Lars Johansson. Jag tycker att det ska bli roligt, som Henrik säger, att också få tjänstgöra tillsammans med det nuvarande presidiet. Jag tror att det kommer att bli alldeles utmärkt.

Jag vill göra ännu en reflexion innan jag påbörjar mitt huvudanförande: Det är något besynnerligt att ett parti är frånvarande. Det är ett parti som under hela valrörelsen och under flera år mycket har beklagat att det inte har haft tillfälle att debattera med övriga partier. Men så snart herr Skalin och herr Lång hade hållit sina anföranden i debatten avlägsnade de sig så fort som möjligt. Man kan nu inte debattera med någon företrädare för Sverigedemokraterna. Det är mycket speciell för ett parti som har efterlyst just debatten med andra partier att själv fly debatten när

det väl gives tillfälle. Hur ska man kunna mäta argument med dem när de icke ens behagar vara närvarande?

Herr talman! Ibland sägs det att det går fort i politiken. Jag tog dock till denna debatt med mig den lilla skrift som jag visar här. Den är skriven av den förre folkpartiledaren Bertil Ohlin under hans sjätte år som folkpartiledare, nämligen 1950. De närvarande åhörarna och kammarens ledamöter kan notera vad den heter. Den är alltså utgiven 1950 och heter *Det måste löna sig att arbeta*.

Det är en intressant sak att det är detta vi debatterar mest av allt också i dag – 60 år senare. Under halva denna tid, i 31 år, kom Gunnar Emanuel Sträng att vara finansminister. Det finns en ideologisk dimension i detta, som vi hörde i årets valrörelse och som också Henrik von Sydow så väl talade om: Varför är det ständigt på det sättet att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet alltid vill ha högre skatt på arbete? Det är en ideologiskt skiljande fråga.

Herr talman! Jag ska därför läsa upp början på skriften *Det måste löna sig att arbeta* av Bertil Ohlin från 1950. Det står: "Arbetet är en välsignelse för människorna. Känslan av tillfredsställelse över en väl utförd insats tillhör det värdefulla i livet. Få saker är viktigare än att kunna finna intresse i den verksamhet man ägnar sig åt, att kunna se meningen med sitt eget arbete i dess förbindelse med andras och känna samhörighet med en större grupp i de gemensamma ansträngningarna för lösandet av betydande uppgifter."

Jag hoppar lite i texten, för den är ganska lång. Bertil Ohlin fattade sig inte alltså så kort som vi andra gör. Jag läser vidare: "Låt oss erkänna att de ekonomiska fördelar arbetet medför är en väsentlig stimulans! – – I den meningen är vi som arbetare alla mer eller mindre egoister. Men när vi därför gör större insatser än vi eljest skulle åstadkomma, så blir det i stort sett *till nytta för alla folkgrupper*. – – När läkarna arbetar mer får vi en bättre hälsovård. När ingenjörer arbetar på nya produktionsmetoder gör tekniken framsteg. Företagsledarens, tjänstemannens, industriarbetarens, jordbrukarens, trädgårdsmästarens och fiskarens ökade insatser skaffar oss en bättre tillgång på varor. På ett eller annat sätt drar vi alla nytta därav."

Det finns mycket åtskilligt att säga om den eleganta text som Bertil Ohlin har skrivit.

Det ideologiska sambandet är tydligt. Regeringen har under de fyra år som har gått – vi är nu på det femte året – gjort en lång rad olika insatser, herr talman, just för att det ska löna sig mer att arbeta. Vi har sådana saker som ROT- och RUT-avdraget. RUT-avdraget har Socialdemokraterna obegripligt nog gått emot. Det är helt obegripligt, särskilt eftersom det gynnar kvinnor! Vi har jobbskatteavdraget, som jag ska återkomma till en smula.

Också företagarna har fått en del, till exempel sänkta arbetsgivaravgifter – visserligen inte med så mycket som Ulf Berg och jag skulle önska, men i alla fall. De har fått sänkta arbetsgivaravgifter med 1 procentenhet. Arbetsgivaravgifterna har också sänkts för alla ungdomar under 26 år.

Företagen får behålla något mer av företagsvinsterna. Det borde kanske vara ännu mer. Vi har fått en ny bostadsbeskattning som gör att ingen längre fruktar att behöva flytta hemifrån. Vi har fått bort förmö-

genhetsskatten. Om man ska tro uppgifterna i Dagens Industri härförleden har det lett till att 46 miljarder kronor har flyttat tillbaka hit från utlandet. Jag kan inte gå i god för siffran, men jag bara refererar vad som stod där – att det är detta som har skett.

Vi har också fått en lång rad andra mer tekniska saker som internationella skatteavtal och annat liknande.

Vi har däremot inte fått höjda bensinskatter i meningen att man höjer bensinskatterna rakt av. Men man kan aldrig gardera sig för att det inte av miljöskäl kommer att införas höjda bensinskatter så småningom med koldioxidskatten. Jag tror att det vore farligt att lova det. Men just nu behövs det inte av den anledningen, det vill säga en bättre miljö.

Vi har sluppet kilometerskatten. Många åkerier är jätteglada för att vi slapp den. Vi slapp den höjda och återinförda fastighetsskatten. Det tror jag var jättebra. Och som sagt blev det ingen återinförd förmögenhetsskatt.

Familjer har fyra stora utgifter. De första är maten, hyran och transporterna. Men den allra största, herr talman, för varje skattebetalare, familjeförsörjare och invånare i det här landet som har inkomst är skatten.

Jag glömde för övrigt att säga att vi har sänkt pensionerna i två omgångar för pensionärerna; det vill jag få fört till protokollet. Det är andra eller tredje året i rad som vi gör detta.

Det märkligaste som vi har upplevt tycker jag är att Socialdemokraterna har varit så otroligt angelägna om att motarbeta sänkta skatter på arbete. Det är en ideologisk gåta. Jag förstår att det yttrande som nu föreligger måste ha skrivits innan partiordförande Mona Sahlin i lördags höll sitt anförande om skattepolitiken. Det är en helt annan skattepolitik hon hade önskat föra än den ni pläderar för här. Det ska bli intressant att se hur ni ska rösta i slutändan. Ska ni rösta för den skattepolitik som Mona Sahlin i grund och botten numera står för? Då ska ni inte rösta på ert eget förslag, utan då ska ni rösta på det huvudförslag som finns.

Jag har, herr talman, en avslutande fråga till Socialdemokraterna. Jag har ställt den under fyra år, och jag har mestadels ställt den till Lars Johansson. Aldrig någonsin har jag fått ett svar. Nu ska jag ställa den till Veronica Palm, som är den nya vice ordföranden i skatteutskottet. Den har att göra med dessa skattesänkningar som har hållit stimulansen i landet uppe. Hur många fler nya Volvobilar skulle ha sålts i det här landet under dessa fyra år om vi hade haft kvar det gamla skattetrycket? Följdfrågan är: Hur många nya jobb hade det blivit på Volvo om vi inte hade infört några stimulanser när det gäller konsumtionen i det här landet?

Detta är viktiga frågor att svara på. Under fyra år, herr talman, fick jag inget svar. Men det femte året och en ny vice ordförande i skatteutskottet gör att man har sina förhoppningar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johnny Munkhammar (M).

Anf. 64 TALMANNEN:

Jag vill påpeka att vi brukar vara återhållsamma med instämmanden. Det finns en gruppleदारöverenskommelse om detta. Skälet är att om man

instämmer innebär det per automatik att övriga i partiet inte har instämt. Det tar väldigt lång tid om alla i varje parti ska instämma i alla företrädarens anföranden. Jag nämner bara detta eftersom det finns en överenskommen om att vara lite försiktiga med instämmanden.

Anf. 65 VERONICA PALM (S) replik:

Herr talman! Jag tar mig rätten att ställa frågor till Gunnar Andrén då det är min uppgift som replikör.

Gunnar Andrén säger att ingen längre fruktar att flytta hemifrån. Nej, det kan bero på att de är 35–37 år när de möjligen får en lägenhet, åtminstone i den här staden. Har man en regering och ett styre som ägnar sig enbart åt att sälja ut och inte bygga lägenheter är det klart att det är svårt att frukta när man flyttar hemifrån. Möjligen fruktar föräldrarna för att ungarna inte ska flytta hemifrån och de inte ska kunna bli av med ungarna.

Min fråga handlar om skatterabatten, eller skattesubventionen, till dem som väljer att köpa tjänster i hemmet, alltså det som så käckt kallas RUT-avdrag. Är det rimligt att ha en näringspolitik där man subventionerar en del av tjänstesektorn kraftigt? Det finns ingenting som säger att det på något sätt skulle skapa fler jobb. Det blir kommuniserande kärl. Dessutom är privat tjänstekonsumtion något som ökar utan denna stimulans. Tycker Gunnar Andrén att det är rätt använda pengar att du och jag som har det bra och har de där extra resurserna kan köpa tjänster i hemmet, medan hon som behöver en extra hemtjänststimme får neddragningar? Och i skolan behövs det kanske en extra vuxen som finns i klassrummet för ungarna. Men där finns inte dessa resurser.

För mig är det glasklart att gemensamma resurser ska användas där de gör bäst nytta. Då handlar det om att förbättra den gemensamma välfärden. Det går för mig före att subventionera städtjänster hemma hos dig och mig.

Anf. 66 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Det är helt riktigt att det är Veronica Palm som ställer frågor till mig, och jag hade inte förväntat mig något svar på den fråga som jag ställde.

När det gäller städning har jag på min blogg erbjudit alla socialdemokrater här i riksdagen en kurs i städning, för jag är fena på detta. Då kan de städa i stället för att göra avdrag.

Jag uppfattar också att det är typiskt för Socialdemokraterna att ta upp RUT-avdraget men inte ROT-avdraget. Det har en genusorsak. Jag går inte in på det mer.

Den grundläggande ideologiska frågan här är varför man införde RUT-avdraget. Det var för att se till att svarta tjänster blir vita.

Jag har frågat den tidigare ordföranden i skatteutskottet, Susanne Eberstein, hur många kronor som kommer in från denna svarta sektor. Svaret är noll.

Men nu finns möjligheter för många av dessa kvinnor som tidigare var i ett socialt mycket utsatt läge. De får nu sociala förmåner och så vidare som de tidigare inte hade möjlighet till.

Sedan erkänner jag att man alltid kan diskutera – jag är också pragmatiker – om detta avdrag ska vara 50 procent. Men för mig är det vik-

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

tigaste varje tjänst som har gått från att vara svart arbete till att vara vitt arbete. Det bejakar jag. Jag tycker att det är en stor insats som denna regering har gjort. Jag förstår inte att man kan försvara någonting som leder till svartarbete. Det ogillar jag å det grövsta.

Anf. 67 VERONICA PALM (S) replik:

Herr talman! Du får betrakta detta som en retorisk fråga, Gunnar Andrén. Men det finns de som knarkar i detta land. Det är olagligt. Är det då bättre att legalisera narkotikan än att bekämpa den med juridiska medel, med polis och brottsbekämpning?

RUT-avdraget är ett icke tillväxtdrivande bidrag. Det är skillnaden. Att vid konjunktursvackor använda gemensamma resurser för att stimulera ekonomin är fullt logiskt. Då är till exempel byggnation något av det mest träffsäkra. Utbildning och ökad konsumtion är andra exempel. Då leder ett ROT-avdrag till att konjunkturfallet blir mindre. Vi får fler människor som arbetar och betalar skatt. Arbete är grunden för all välfärd. Det gör att ungarna i skolan kan få denna extra resurs och att den äldre människan på sitt boende kan få de extra tio minuter som det tar från att medicinen har delats till att man har sett till att hon har svält den. Detta sker inte med RUT-avdraget. Ingen av oss tidigarelägger våra investeringar eller köper mer privata tjänster, utan det blir kommuniserande kärl.

Det är klart att om vi, som någon faktiskt föreslog, började ge bidrag för att folk ska gå ut med varandras hundar skulle fler köpa en sådan tjänst. Men det leder inte till tillväxt.

Vi vet ingenting om att svarta tjänster skulle bli vita. När det gäller den som redan tidigare tog sig rätten att förnedra en människa och inte ge skydd, inte ge pension, inte ge social trygghet och betala en långt lägre lön än vad som är avtalat finns det ingenting som säger att den personen i dag väljer att betala en högre lön och ge trygghet, alltså om man redan har gått över gränsen och förnedrat en annan människa på det sättet.

Anf. 68 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag vidhåller att det ideologiska momentet är det viktigaste här, nämligen att vi förvandlar svarta jobb till vita. Sedan har detta fått andra effekter också. ROT-avdraget har till exempel lett till att kvinnor har fått större inflytande över sina mäns fastigheter och så vidare på grund av att man delar på dem. Men det är en annan sak.

En annan anledning till att jag försvarar att vi har RUT-avdraget har med valfriheten att göra. Det var många som inte tidigare uppfattade att de hade valfrihet eftersom skattekilarna var så höga.

Jag erkänner att jag inte vill legalisera knark. Men för att illustrera vad jag menar ska jag säga följande.

Jag var på ett företag i Umeå som säljer dessa tjänster. Jag frågade vilka som var deras två minsta kunder. Den allra minsta var en dam på över 80 år som behövde hjälp en timme i veckan. Kunde hon inte ha fått denna hjälp av kommunen? Jo, det kunde hon ha fått. Det är alldeles uppenbart. Men det fanns en skillnad, nämligen att kommunen inte kunde garantera att det alltid var den person som hon ville ha. Då sade hon att om kommunen inte kunde skicka samma person till henne en timme varje vecka kunde det lika väl vara.

Det finns alltså olika former. Jag menar att denna dam på över 80 år fick ökad livskvalitet genom detta, och hon hade också skapat lite jobb.

Jag tror för min del att de flesta i denna kammare likt mig inte har haft en tanke på att utnyttja något RUT-avdrag. Men jag tror att många människor uppfattar att det finns en valfrihetsmöjlighet i detta. Det är ett starkt ideologiskt argument för att bibehålla denna reform. Jag säger inte att den alltid är perfekt. Det har jag aldrig sagt. Men den har många goda effekter, och därför står jag bakom detta förslag.

(Applåder)

Anf. 69 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! Mycket har naturligtvis sagts när man är den 16:e på talarlistan, och vi har debatterat sedan kl. 9, alltså lite mer än fyra timmar.

Allt som står i budgetpropositionen och i oppositionens avvikande mening har dessutom debatterats på både längden och tvären under den gångna valrörelsen.

Det som ändå är förvånande i sammanhanget är att oppositionen så ihärdigt fortsätter att köra fram sina valfrågor, till exempel att avskaffa RUT-avdraget, återinföra fastighetsskatt och förmögenhetsskatt, införa en kilometerskatt med mera.

Flera socialdemokrater inser i sin egen självrannsakan så här efter valet, vilket man kan läsa om i medierna i stort sett varje dag, att de har varit fel ute i många av dessa frågor.

I helgen hörde vi Mona Sahlin framhålla att det ska löna sig att arbeta. Hon deklarerade en helt annan åsikt före valet. Det är alltså intressant när man får se andra saker i tidningarna.

Här i den avvikande meningen håller skatteutskottets ledamöter från S, MP och V fast vid den här åsikten. Deras avsikt är att jobbskatteavdraget ska tas bort i sin helhet. Det ska löna sig lika bra eller lika dåligt att arbeta, vara pensionär, förtidspensionär, föräldraledig, sjukskriven eller arbetslös. I valrörelsen gav oppositionen sken av att acceptera det jobbskatteavdrag som alliansregeringen infört, men det var tydligen en dimridå.

Av De rödgrönas ställningstagande framgår det att de vill påbörja en förändring mot lika beskattning av olika typer av inkomster genom att inledningsvis ta bort 1 miljard från jobbskatteavdraget. Det vi har på papperet i dag är alltså en första inledning.

Herr talman! Om man får en lika hög ersättning från samhället när man inte går till jobbet som när man tvingas ställa väckarklockan och masa sig i väg i gryningen och arbeta en hel dag är det lätt att det känns motigt att välja det senare. Det måste löna sig att arbeta. Jag tycker att det är glädjande att Mona Sahlin nu kopierar alliansregeringen och säger att det måste löna sig att arbeta.

Det måste löna sig att arbeta även för den som har en bra lön. För att få en bred uppslutning bakom en reform som främst är inriktad mot de med låga inkomster ska den även omfatta dem som har högre lön. Även de kan stimuleras till att jobba när inte hela extraförtjänsten äts upp av en skatt.

Herr talman! Så har vi också förslaget från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern om att återinföra skatten på handelsgödsel. Den här frågan har jag debatterat många gånger tidigare här i kammaren. Det

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

som skiljer debatten i dag från tidigare debatter är att det har tillkommit ytterligare ett parti som tydligen, enligt sin skrivning, är beredda att ansluta sig till de övriga oppositionspartierna.

Sverige är ett av endast två länder i världen som har en beskattning av handelsgödsel. Denna skatt försämrar svenska lantbrukares konkurrensvillkor utan att ha någon större effekt på användandet av gödselmedel. Svenska bönder har en pressad konkurrenssituation och har inte pengar att gödsla med. Gödsel kostar pengar även utan en snedvriden beskattning. Sveriges bönder har en strängare miljölagstiftning än många konkurrerande länder vad gäller spridning av gödning och bekämpningsmedel och val av grödor. Det tycker jag är bra, men därför är det viktigt att Sveriges bönder också får likvärdiga ekonomiska villkor när det gäller att producera och sälja de livsmedel som vi har stiftat dessa lagar för.

Herr talman! En annan fråga som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänstern och Sverigedemokraterna har gemensamt är att de vill avskaffa jämställdhetsbonusen. De rödgrönas motivering för att avskaffa jämställdhetsbonusen är att den inte har haft någon effekt. Jag är medveten om att vänsterpartierna hellre vill in och styra i familjernas vardag genom kvoteringar av föräldraledigheten mellan mamma och pappa.

Sverigedemokraternas motivering till ett avskaffande av jämställdhetsbonusen är att de är emot alla former av tvångsreglering av vilken av föräldrarna som ska vara hemma med barnet. Jag hoppas att någon av Sverigedemokraternas ledamöter har möjlighet att läsa protokollet eller följa det här på annat vis, för vi har inte någon av dem här i kammaren för tillfället. Jag vill påpeka att jag anser att Sverigedemokraterna har missuppfattat hela syftet med bonusen. Syftet med jämställdhetsbonusen är just att föräldrar själva ska kunna bestämma vilken av föräldrarna som ska vara föräldraledig. Utan bonusen är det risk att föräldrarnas löner får avgöra valet. Jämställdhetsbonusen kom till för att även föräldern med den högsta inkomsten ska ha råd att vara hemma utan att försvåra familjens ekonomi. Jämställdhetsbonusen ökar familjens valfrihet och är allt annat än en tvångsreglering.

Eftersom det inte verkar finnas någon som vill replikera på mitt anförande vill jag kommentera lite av det som har sagts i tidigare inlägg. Veronica Palm ägnade en stor del av sitt anförande åt den gemensamt finansierade sjukvården. Det lät på henne som om det är någonting som regeringen är emot och försöker förändra. Det är inte så. Jag fattar inte vilken relevans inlägget hade i sammanhanget. Vi vill ha en offentligt finansierad sjukvård, precis som den tidigare regeringen. Däremot är vi helt öppna för att den kan utföras i offentlig eller privat regi. Vi har inte på något vis frångått inställningen att den ska vara gemensamt finansierad. Vår politik handlar om att bredda skattebasen genom en aktiv jobbpolitik. Syftet med den är vi ska få en hållbar ekonomi för att också klara en fortsatt bra välfärd.

Jag tycker att det Veronica Palm sade i det sista inlägget var lite saftigt. Hon sade: Det finns ju de som knarkar i det här landet. Är det bättre att legalisera droganvändningen än att åtgärda och bekämpa problemet?

Den frågan tycker jag att Veronica Palm ska ställa till sina vänsterkompisar som här i kammaren har lagt fram just ett förslag om att legalisera droganvändning.

Miljöpartiets Helena Leander tog upp miljöskatter. Hon nämnde inte så mycket om kilometerskatten i sitt inlägg, men kilometerskatten finns ändå med i den här avvikande meningen. Åkerinäringen har räknat fram att det förslaget skulle kosta 7 miljarder att genomföra. Konjunkturinstitutet har i ett tidigare skede sagt att en sådan skatt inte har någon miljöstyrande effekt. Samtidigt säger man i Miljöpartiet att de skatteförslag som man lägger fram inte ska drabba invånare med låga inkomster eller medelinkomster, men det är just vad en sådan skatt gör.

Transporterna kommer att belasta någon. Åkeriföretagen själva är bara en del i kedjan och kan inte bära kostnaderna. De kommer alltså att belasta en konsument. En konsument som behöver livsmedel, mjölk, kött, grönsaker eller vad det än är, kommer att få detta på sitt kassakvitto den dagen man handlar varorna. De här varorna hamnar inte på järnvägen av sig själva. De behöver transporteras från producent till konsument.

Anf. 70 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Om man höjer skatter kommer givetvis någon att få betala det. Det förstår även vi miljöpartister. Sedan kan det vara olika personer som betalar detta lite beroende på hur man utformar det. På inkomstskattesidan har vi varit tydliga med att vi framför allt vill höja inkomstskatterna för människor som har höga löner.

Däremot kommer skatter på miljöområdet att få bäras lite mer jämt av hela befolkningen. Det beror lite på hur man bor och vilka val man gör. Det är också det som är syftet. De som gör de bra valen ska betala mindre än de som gör de val som är sämre för miljön.

När det gäller kilometerskatten kommer den som väljer att köpa saker som har transporterats väldigt långt att få betala mer för dem än vad den som köper närproducerade produkter får betala för sina varor.

Jag vet att Centerpartiet brukar prata om matlandet Sverige och att man ska gynna det närproducerade. Då kan man ju tycka att det skulle vara bra om det lönade sig mer att köpa det närproducerade så att man kan undvika onödiga transporter. Där skulle kilometerskatten ha en positiv effekt.

Sedan påstår Karin Nilsson att en kilometerskatt inte skulle ha någon miljöeffekt. Det är väl lite att ta i. Däremot brukar man rent samhällsekonomiskt säga att det mest träffsäkra och kostnadseffektiva är en koldioxidskatt. Men koldioxidskatten är svårare att differentiera utifrån olika förbrukare, och då kan man få fördelningseffekter som man inte vill ha. En kilometerskatt kan man däremot differentiera så att till exempel skogsindustrin, som har sämre möjligheter att flytta över sina transporter på järnväg och sjöfart eller på andra sätt effektivisera sina transporter, kan få en lägre skattesats jämfört med åkare, som har mycket bättre möjligheter att byta transportsätt och effektivisera. På så sätt kan vi minska fördelningseffekterna. Det är en anledning till att man, trots att koldioxidskatten normalt sett är mer kostnadseffektiv, kan välja att använda kilometerskatten.

Anf. 71 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill först tillstyrka att ramen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution för 2011 fastställs enligt regeringens förslag.

Så till Helena Leanders fråga. När det gäller miljöstyrning har Konjunkturinstitutet, som sagt, konstaterat att kilometerskatten inte har någon miljöstyrande effekt. Dessutom belastar den alla som inte bedriver sin verksamhet intill ett järnvägsspår. Det finns oerhört stora ytor i vårt land som inte har några järnvägsspår. Det handlar inte bara om skogsprodukter utan också om matvaror, som Helena Leander själv nämnde.

Visst, från Centerpartiets sida förespråkar vi matlandet Sverige. Också vi vill se närproducerade produkter, men även det närproducerade måste hämtas på gården, köras till ett mejeri och därefter levereras till butikerna och kunderna. På något vis måste varorna alltså transporteras, och mycket få av dessa varor kan fraktas på järnväg.

Det kommer att öka kostnaderna för konsumenten, och då slår det väldigt brett. Det slår definitivt mot barnfamiljer, som använder sig av mycket livsmedelsråvaror, men även mot äldre. Det undgår ingen, oavsett vilken inkomst man har.

Anf. 72 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Eftersom kilometerskatten slår ganska brett har vi förslag även på andra skatteförändringar med en bättre fördelningspolitisk profil. Och eftersom vi vet att lastbilstransporter kommer att behövas också i framtiden har vi inget förslag på förbud eller något sådant, utan vi föreslår helt enkelt ekonomiska styrmedel som ska göra det mer lönsamt att använda alternativ där sådana är möjliga.

Man kan differentiera kilometerskatten geografiskt så att man i de delar av landet där det inte finns några vettiga alternativ, till exempel det som vi pratat mycket om, nämligen där skogen finns, skulle kunna ha lägre avgifter för att i stället ha högre avgifter på motorvägsnätet där vägen går parallellt med järnvägen eller utefter kusten där transporterna kan ske på sjön. På så sätt kan vi försöka undvika oönskade effekter.

När jag var ute och talade med ett av de stora skogsbolagen, jag tror att det var Stora Enso, sade de att de gärna skulle vilja transportera mer av sina produkter på järnväg. Deras problem var att det var svårt att få tider på spåren eftersom de var så överbelastade. Vi behöver bygga ut spårkapaciteten så att det blir möjligt att transportera på järnväg, och för det behövs det pengar.

I stället för att höja banavgifterna, som regeringen föreslår, och göra det dyrare för dem som transporterar sina varor på järnväg, och i stället för skattehöjningar på vanliga inkomster föreslår vi en kilometerskatt som kan bidra till att vi får pengar för att exempelvis bygga ut järnvägen. Samtidigt får vi då en miljöstyrning så att det lönar sig bättre att göra de miljösmarta valen.

Anf. 73 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Att bygga ut spårkapaciteten tycker jag givetvis är eftersträvaransvärt. Där är vi överens. Det håller man också på med på många håll. Man försöker bygga bort flaskhalsar. Man jobbar intensivt med det eftersatta underhållet på vägar och järnvägar. Här finns oerhört mycket att göra. Nu ser vi dessutom hur väderleken påverkar situationen när man samtidigt både ska sköta underhållet och fixa till kapaciteten. Jag har inte något emot att det görs satsningar på järnväg. Nu arbetar dessutom en

utredning med frågan om höghastighetståg. Jag vet att ett av era förslag, Helena Leander, var att lägga bitar av spårkapaciteten i budget.

Jag tycker nog inte att vi ska plocka pengarna från de transporter som sker på väg. Oavsett om vi förbättrar dagens spårkapacitet eller bygger ett nytt spår kommer vi aldrig i livet att klara av att täcka upp hela landet. Jag bor själv i en kommun där det är åtskilliga mil till en järnväg. Det handlar alltså inte bara om Norrland och skogarna där uppe. Vi har skogar även i södra Sverige. Vi har också andra råvaror som måste fram. Många bor utspridda och är därför beroende av transporter.

Vi kommer aldrig att få ett järnvägsnät över hela landet, och det ena ska inte slå ut det andra. Däremot måste vi givetvis titta på möjligheterna att framföra fordonen på andra sätt. Det gäller såväl järnvägar som lastbilar och andra transportslag.

Anf. 74 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! Ibland blir debatten något perifer. Vi har haft en finansdebatt och har nu en skattedebatt. Det har handlat om allt från små teknikaliteter till övergripande påståenden som egentligen inte är verifierade i faktisk vetenskap. Det kan bli lite besvärligt när man lyssnar. Jag ska därför koncentrera mig på det som jag bestämt mig för att tala om.

Den ekonomiska krisen är över, i alla fall för tillfället, i vårt land. Vi har en rekordhög tillväxt, sjunkande arbetslöshet och urstarka statsfinanser. Vi kan se att regeringens politik för att värna statsfinanserna har gett resultat. I stället för att som exempelvis Grekland och Irland tala om massiva nedskärningar i de sociala trygghetssystemen talar vi om de satsningar på välfärden som vi ska göra framöver. I stället för att tala om skattehöjningar kan vi tala om framtida skattesänkningar för pensionärer, låginkomsttagare och företag. Det kan vara värt att påpeka, vilket en tidigare talare också gjorde, att skatten på pensioner nästa år minskar med 7 ½ miljarder 2011. Sammantaget har skatten för pensionärer sänkts med 13 miljarder under en treårsperiod om vi inkluderar nästa års skattesänkning, vilket är historiskt. Då kan man tala om att värna de grupper som har det sämst ställt i samhället. Det är en betydligt ljusare bild av framtiden än vad många andra länder kan visa upp.

Herr talman! Oppositionens gemensamma skattepolitik är i praktiken numera ett minne blott. Den budgetmotion som De rödgröna lämnade till riksdagen är därför inte längre aktuell. Mot denna bakgrund tänker jag fokusera mitt anförande på ett par områden som ligger mig och Kristdemokraterna varmt om hjärtat. Det första handlar om att kunna leva på sin egen lön och vem som faktiskt har rätt till sin inkomst. Det kan låta paradoxalt, men faktum är att det ofta framförs förslag som innehåller en grundsyn där medborgarnas inkomster är något som staten har rätt att godtyckligt disponera.

Den synen delar inte jag. Staten äger inte medborgarnas löner. Varje skatteuttag som görs ska vara väl motiverat och visa på respekt för medborgarnas pengar, antingen det gäller inkomst från lön eller inkomst från kapital.

En annan grundläggande inställning är att skatt ska betalas efter bärkraft. Vi ska gemensamt och solidariskt bära den börda som vår gemensamma välfärd kräver. Men alla ska inte betala lika mycket. Högavlönade ska betala mer än lågavlönade, vilket de också gör. Det brukar kal-

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

las för skatt efter bärkraft. Därför är jag glad att Alliansen genomdrev jobbskatteavdraget med den profil det fick, ett avdrag först och främst inriktat på låg- och medelinkomsttagare.

Varje månad får nu dessa inkomstgrupper ett extra tillskott i plånbo-ken av de pengar som de slitit hårt för och som rättmätigt tillhör dem själva. Detta ökar också konsumtionsutrymmet. Alltför höga skattenivåer inkräktar på den enskilda människans och familjens rätt och ansvar att förverkliga grundläggande värden och livsmål.

Att höja skatten betyder inte nödvändigtvis att mer pengar flödar in i statskassan. Det har vi kunnat se de senaste åren då vi haft höga inkomster och kommunsektorn efter många årtionden kommit i balans och till och med fått ett överskott. Höga skattenivåer innebär dessutom effektivitetsförluster i ekonomin. Detta är oerhört allvarligt med tanke på det konjunkturläge som råder. Det sista företagen nu behöver är ytterligare pålagor som gör det svårare att överleva. För den enskilda individen och för familjen skulle det naturligtvis medföra en välfärdsförlust, särskilt för dem som lever på marginalen.

Herr talman! Genom att hushålla med statens medel, upprätthålla budgetdisciplin och värna överskottsmålet under de goda åren står vi nu väl rustade att möta den globala långkonjunktur som drabbat världen och som också träffat Sverige – men, och jag vill betona men, utan att behöva chockhöja skatterna. Detta står i stark kontrast till oppositionens iver att spendera varje krona staten har sparat och se medborgarna som en obegränsad skattkammare.

Historien har visat att Alliansens politik på skatteområdet varit rätt sätt att få en uthållig och stabil ekonomi. Vi kristdemokrater vill ytterligare förbättra villkoren för grupper som vill finnas kvar längre tid på arbetsmarknaden, exempelvis genom att utöka jobbskatteavdraget till att även omfatta de pensionärer som haft inkomster under det år de fyller 65. Här finns, som ni kanske känner till, ett litet glapp.

Låt mig nu gå över till förutsättningarna för den ideella sektorn. Ett vitalt samhälle är av största vikt för en levande demokrati och ett mänskligt samhälle. Därför måste stat och kommun främja det engagemang som finns i olika medborgarsammanslutningar. Det civila samhället utgörs av naturliga gemenskaper som familjer, släkt, grannskap, intresseföreningar, idrottsföreningar, fackföreningar, hjälporganisationer och trossamfund. För att stärka den ideella sektorn och främja människors ansvarstagande för varandra anser vi kristdemokrater att Sverige i likhet med alla andra industrialiserade länder ska införa skatteavdrag för gåvor till ideella organisationer. Jag vet att detta diskuteras.

Det är nu hög tid att regeringen agerar och lever upp till sitt vallöfte att förbättra villkoren för den ideella sektorn och stärka det civila samhället. Att införa ett avdrag för gåvor till ideella organisationer skulle vara ett viktigt steg i en sådan ambition. Sverige står dessutom nästan helt ensamt om att inte ha ett avdrag, vilket ju gör frågan än mer angelägen.

Detta krävs för att vi ska bygga ett varmt och omtänksamt samhälle. Om Sverige ska få en växande ideell sektor måste det skapas möjligheter till ett ökat engagemang och ökat givande. Nu är detta inte något perifert tal. Vi vet ju att det i omsorgssektorn är ungefär 70–80 procent av arbetet som utförs av enskilda, inte av det offentliga. Vi glömmer ofta bort det.

Ibland kan ett litet stöd i en kommun, till anhöriga och så vidare, vara en mycket stor hjälp och en viktig faktor när man räknar budgetar.

Hur ett svenskt system för avdragsrätt ska se ut håller delvis på att utredas, och jag hoppas att man snart kommer fram med ett förslag. Det finns ju gott om exempel i omvärlden som man kan hämta inspiration från. I exempelvis Danmark har man ett system som tillåter att man gör avdrag för gåvor till olika typer av ideella föreningar och kyrkor, och i Norge ges möjlighet för enskilda personer att göra avdrag för gåvor till frivilligorganisationer.

I Sverige har Frivilligorganisationernas insamlingsråd föreslagit att ideella gåvor och bidrag till deras konton görs avdragsgilla i privatpersoners och företags självdeklarationer. Givetvis finns det begränsningar för hur mycket detta kan vara.

Vi menar att staten inte ska detaljstyra föreningslivet. Den ska inte detaljstyra hjälporganisationer, fackföreningar, kyrkor och samfund lika lite som enskilda människors liv, trots vad vi har hört här i debatten. Staten ska nöja sig med att sätta upp spelregler och ramar som gynnar sektorns utveckling.

Tyvärr är Sverige ett av de länder i Europeiska unionen där det inte finns något skatteavdrag för detta. Vi tycker inte att Sverige ska eftersträva att för framtiden utmärka sig på denna punkt. Det ska inte vara en merit för Sverige att vara annorlunda på just den punkten.

Herr talman! Jobb, jobb, jobb! Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i kommunfullmäktige, riksdagen eller regeringen. De skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé eller riskera ett sparkapital. De arbetstillfällen som privat sektor kan skapa utgör basen för finansiering av de offentliga välfärdstjänsterna. Detta glöms ofta bort.

För att skapa arbetstillfällen, stärka skattebasen och undvika behovet av drastiska skattehöjningar i takt med de ökande kostnaderna för den demografiska utvecklingen och en åldrande befolkning måste den privata sektorns andel av den totala produktionen bli större. Företag är i sig sociala skapelser, där människor genom ekonomiska och sociala utbyten skapar mervärde för sig själva och därmed för samhällsekonomin i stort, också genom att skapa nya arbetstillfällen.

Genom ett livskraftigt företagande ökar människors ekonomiska frihet samtidigt som fler bereds möjlighet att skapa en trygghet som är större än den staten kan bidra med. Vi tror att statens huvuduppgift är att stödja människor att bli starka själva, men vi ska ha ett socialt nätverk som ska finnas där för dem som verkligen behöver det.

Vi vill att fler ska finna det mödan värt att bli företagare, starta verksamheter och skapa arbete för sig själva, sina närmaste och för samhället de verkar i, alltså även för omgivningen. Vi anser därför att de små och medelstora företagen, som ofta är familjeföretag, ska stå i centrum för utformningen av näringslivets framtida skattepolitik.

Den 1 januari 2009 sänkte alliansregeringen arbetsgivaravgifterna med 1 procentenhet. För inkomståret 2010 omfattar arbetsgivaravgiften 31,42 procent för de flesta anställda. Vid sidan av detta har regeringen även halverat arbetsgivaravgiften för unga upp till 26 år och genom nystartsjobben helt tagit bort arbetsgivaravgifterna för dem som anställer unga, långtidsarbetslösa, sjukskrivna samt nyanlända invandrare. För

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

egenföretagare har även en nedsättning av arbetsgivaravgiften på 10 procent och maximalt 10 000 kronor föreslagits.

Låt mig ta upp den här tråden eftersom detta har diskuterats tidigare. Det talas hela tiden om vad ett arbete kostar. I en utvärdering i Norge om hur mycket den kontinuerliga driften och underhållet av ett vindkraftverk skulle vara kom man fram till att varje arbetstillfälle kostade 19,2 miljoner. Det är ganska dyrt jämfört med 900 000. Jag tror också att vi glömmar bort att tala om hur många ungdomar som har fått behålla jobbet för att vi har kvar den ersättningen i den svåra tiden. Det talar vi inte om. Jag tycker inte att det är någon nackdel att det finns företag som gynnas av detta – McDonalds och andra – för det arbete man får där är sedan en plattform för att gå vidare i livet till en ny anställning. Man glömmar bort detta, och därför är detta mer en social insats för att hjälpa grupper som i dag har det lite svårare. Det får vi också vara beredda att göra avsteg för i den skattetekniska politiken som inte alla ekonomiprofessorer gillar. Vi är beredda att göra det.

Detta är givetvis mycket bra, men arbetsgivaravgifterna är trots detta höga ur ett internationellt perspektiv. Som jämförelse kan man framhålla att den lagstadgade avgiften i Finland är ca 24 procent av lönen och 14 procent i Norge. I Danmark betalar löntagarna den största delen av de sociala avgifterna själva, vilka uppgår till 8 procent. Det är ett lite annorlunda system.

Jag anser att fokus i debatten om skattesänkningar ibland alltför mycket har varit på utbudet av arbetskraft och för lite på efterfrågesidan. Det är trots allt företag som ska anställa och jobb som ska finnas. Då måste vi vara ödmjuka och lyssna på de önskemål som de olika organisationerna har, allt med respekt för den ekonomiska situationen. Organisationen Företagarna presenterade nyligen en undersökning bland sina medlemsföretag där ett av de två viktigaste reformbehoven var sänkta arbetsgivaravgifter. Kristdemokraterna vill därför att arbetsgivaravgifterna successivt ska sänkas med upp till 10 procent till en lönesumma om högst 300 00 kronor per årsanställd, eller högst 3 miljoner för ett företag med fler än tio anställda. Givetvis måste detta genomföras på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt.

Det är viktigt att fortsätta reformeringen av skatter som motverkar ökat företagande och arbete. Min och Kristdemokraternas inriktning har varit och kommer också fortsättningsvis att vara en skattepolitik som ger fler människor möjlighet att omsätta sina förhoppningar om att kunna försörja sig på arbete och företagande samtidigt som detta är den enda och bästa grunden för välfärd.

(Applåder)

Anf. 75 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Herr talman! Det kanske chockerar en och annan i denna kammare, men det är inte vi som skapar välstånd. Välstånd skapas av människor som arbetar, driver företag, investerar och konsumerar. De som vill gesken av att skapa välstånd och välfärd genom att införa och höja skatter ska veta att de leker jultomte med andras pengar, för pengarna tillhör i grunden dem som har arbetat ihop dem, och vi ska bara ta upp skatt när det verkligen behövs.

De människor som arbetar, driver företag och investerar skapar det välstånd vi lever av. De människorna behöver frihet för att kunna utföra detta skapande av välstånd och välfärd – frihet att handla, frihet att byta jobb, frihet att konkurrera, frihet att starta företag och friheten att bestämma över de pengar de själva arbetar ihop.

Gunnar Andrén visade en liten bok av Bertil Ohlin från 1950. Ibland kan man tro att debatten här har varit likadan sedan 1950. I själva verket har världen förändrats fantastiskt mycket sedan dess, och de ekonomiska friheterna har ökat dramatiskt. Runt om i världen har vi sett länder där man har ökat den ekonomiska friheten. Det har lett till större välstånd där. Det är egentligen bara Kuba, Nordkorea, Sudan, Iran och några andra länder som inte har ökat den ekonomiska friheten, och det har inte gått bra för dem.

Den ekonomiska friheten har ökat runt om i världen. Det kallas bland annat globalisering, och det har lett till en kraftig ökning av inkomsten för människor i världen och den snabbaste minskning av extrem fattigdom i världen som vi någonsin har sett.

Globaliseringen påverkar också förutsättningarna för att ta ut skatter. Runt om i Europa har vi sett att den genomsnittliga bolagsskatten de senaste åren har sänkts från 35 procent till 23 procent. Marginalskatten på inkomster har sänkts från 47 procent till 37 procent. Detta är stora förändringar, men man ska komma ihåg att intäkterna från dessa skatte-källor har ökat i de länder där man sänkt skatterna. När man sänkte skattesatserna ökade intäkterna, för man fick en så mycket större ekonomisk dynamik, mer företagande och mer arbete att intäkterna ökade. Den som lovar högre skatter kan ibland få lägre intäkter till den välfärd som man tycker är så viktig.

Den ekonomiska friheten har också ökat i Sverige. Vi tillhörde ett av Västeuropas minst ekonomiskt fria länder i mitten av 1980-talet. I dag är vi på plats 21 av 179 länder i världen. Sverige är ett av världens mest ekonomiskt fria länder. Det är fantastiskt. Det har också gjort att Sverige i dag är ett rikare land än vad vi någonsin har varit tidigare. Vi har högre inkomster än vad vi någonsin har haft. Vi har bättre välstånd än vad vi någonsin har haft. Det här är en stor framgång.

Det var detta som en gång gjorde Sverige rikt i slutet av 1800-talet när finansminister Johan August Gripenstedt genomdrev ett antal liberaliseringar. Det handlade om liberalisering av finansmarknader. Det handlade om liberalisering av frihandel. Det handlade om att avskaffa tullarna inom landet. Det var massor av liberaliseringar som gjorde att Sverige, som då var ett av Europas fattigaste länder, plötsligt började skapa välstånd. Så har man gjort sedan dess, tack vare ekonomiska friheter. Sedan har nivån på den ekonomiska friheten varierat, men i dag är den hög i Sverige.

Under den förra mandatperioden hade vi en regering som fortsatte på den inslagna vägen, som har skapat framgång här och i så många andra länder när det gäller ökad ekonomisk frihet. Och det var en prioritering framför allt, att arbete ska löna sig snarare än bidrag.

Det har talats om att det bara skapades 100 000 nya jobb under den perioden. Men riksdagens utredningstjänst har på mitt uppdrag tittat på hur många jobb som verkligen skapades totalt sett i svensk ekonomi. De senaste fyra åren har ungefär tre miljoner nya jobb skapats i Sverige, lågt

räknat. Sedan tillträdde många av de här jobben av personer som tidigare hade ett jobb. Men det var också ungefär 300 000–350 000 personer varje år som inte hade jobb som fick ett jobb, och det är en stor framgång. Sedan försvann många jobb för att människor gick i pension. Så nettot var plus 100 000. Och det är inte dåligt om man ser till den finanskris som var.

Men man ska inte glömma den totala dynamiken som finns i ekonomin när det gäller jobbskapande. Om vi bara ökar jobbskapandet med en tiondel har vi åstadkommit succé. För då handlar det inte om plus 100 000 jobb utan om ett par hundratusen netto.

Vi har fortsatt att öka den ekonomiska friheten i Sverige. Vi kan ta globaliseringen, som är ett tecken på detta globalt. Sverige är ett av de länder som tjänar mest på globaliseringen. Då kan man fråga sig: Är det så här tack vare att vi inte har reformerat och att vi har stannat kvar vid 1970-talets situation eller, för den delen, 1950-talets? Nej, det är så här för att Sverige *har* reformerat. Vi har gått framåt. Vi har ökat den ekonomiska friheten samtidigt som vi har haft ordning och reda, självklart, när det gäller offentliga finanser.

Faktum är att Sverige under den förra mandatperioden har kommit närmare ett skatteparadis för låginkomsttagare än vad man varit någon gång sedan andra världskriget. Aldrig tidigare under efterkrigstiden har en låginkomsttagare i Sverige haft så låg inkomstskatt som nu.

Det här gör att drivkrafterna för arbete för den låginkomsttagaren ökar kraftigt. Det är naturligtvis mycket bra. Men det är väl också en social och moralisk fråga att människor med låga inkomster ska ha pengar kvar att leva av. Jag ser det också som en fråga av social karaktär och en fråga som handlar om egenmakt för vanligt folk. Det ska vara mindre makt åt politiker, mindre makt åt myndigheter, mindre makt åt den här kammaren och mer makt åt den enskilda människan över det egna livet. Det tycker jag är en mycket viktig anledning till att vi ska se till att hålla skatterna låga.

I Sverige tror jag att man väldigt starkt stöder idén om att människor ska kunna gå från koja till slott, att vi ska kunna börja med enkla förhållanden, vilken bakgrund som helst, och sedan arbeta oss framåt genom utbildning, arbete och investeringar och kunna bli någonting helt annat.

Ska det kunna vara verklighet måste vi fortsätta att riva hinder på den vägen. För låginkomsttagare som nu har låg skatt stiger skatten ganska snabbt när de ökar sin inkomst genom utbildning och extra arbete. Det är någonting vi måste titta på i framtiden.

Man kan fråga sig en sak. Sverige har blivit ekonomiskt mycket friare. Europa har blivit ekonomiskt mycket friare. Världen har blivit ekonomiskt mycket friare. Detta har lett till en stor välbefinningsökning. Skulle Sverige då plötsligt vända om och bedriva en motsatt politik där vi minskar den ekonomiska friheten genom att bland annat introducera en skattechock, införa nya kilometerskatter och bensinskatter, höja västvärldens redan högsta marginalskatter, höja kommunalskatter och höja landstingsskatter, såsom föreslogs från oppositionen före valet?

Nej, sade svenska folket, det ska vi inte göra. Vi ska inte gå på tvärs mot det som har varit bra för Sverige och det som har varit bra för Europa, utan vi ska fortsätta med inriktningen och fortsätta att reformera. Det svaret var tydligt.

Det som är roligt nu är att Socialdemokraterna uppenbarligen också har börjat instämma i det här. Först var det Thomas Östros som började begrava den politik man gick till val på så djupt det gick. Förmögenhetsskatten var dålig och mycket annat.

Mona Sahlin instämde häromdagen och sade att den politik man gick till val på egentligen var en mycket dålig politik. Det sade hon och kastade mer jord på det här förslaget, som man hade begravt. Och så sade hon så här:

Vi vill att människor ska utbilda sig, arbeta hårt, sträva framåt och uppåt, göra karriär, starta företag, bygga hus och skapa nytt. Då måste vi visa det – också genom vår skattepolitik. Vi får inte blunda för att skatterna påverkar människors och företags drivkrafter. Jobbskatteavdraget är inget orimligt sätt att sänka skatten på.

Jag instämmer till hundra procent. Det var väldigt bra sagt. Mer effektivt kan man inte heller begrava en politik, tycker jag, som man tidigare så energiskt försvarade.

Men det som har hänt nu är att man har grävt upp den här politiken igen och lagt den på riksdagens bord, och det är den vi ska besluta om. Valet står mellan regeringens budgetproposition och den nyligen upprädda politiken, med skattechocken och alltihop.

Om det vill sig så illa att riksdagen bifaller den här motionen från De rödgröna undrar jag: Finns det någon hos er som skulle vilja ta ansvar för det som blir följden? Ni har ju tävlat om att ta avstånd från den. Jag tycker att det är mycket bättre om vi fortsätter att fördjupa reformlinjen, som handlar mycket om ekonomisk frihet för vanligt folk, för det är då vi skapar jobb och välbstånd.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anna Kinberg Batra (M).

Anf. 76 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag lyssnade med intresse på Munkhammars lovsång till friheten. För Munkhammar finns det bara en frihet. Den ligger i reduktion av skatt.

Det finns också andra friheter. Tänk på det lilla barnet, som om morgonen kommer till dagiset! Vi vet att platsen kostar 100 000, men föräldrarna erlägger bara en del. Resten betalar vi gemensamt. Tänk vilken frihet det är för tusentals barn att ha den möjligheten!

Tänk på den lilla tjejen, som går till plugget! Hon har svårt att lära sig läsa. Hon kämpar med detta och får extraresurser tills det äntligen tar fart. Kanske kostar det 150 000 för den där tjejen. Skolmaten är fri. Resurserna sätts in efter behov. Tänk vilken enorm frihet vi ger detta barn!

Tänk på den unge begåvade, vars framtid förr alltid släcktes därför att den var klassbestämd, som i dag går till en av våra högskolor eller ett av våra universitet och kommer att kunna infria en del av sin längtan i livet! Tänk vilken frihet vi har skaffat denne genom att ta fram resurser!

Om infarkten slår till ute på gatan gräver ingen i din plånbok efter krediter för att kunna lösa det på sjukhuset, utan alla, oavsett vad man heter och vad man har för inkomst, har rätten till vården och omsorgen.

För mig, herr talman, är dessa uppräknade saker en enorm frihet som många människor saknar på många platser i denna värld därför att det är

andra friheter som premieras. Det handlar om den nyliberala friheten, som säger att det bara finns en väg: Sänk skatterna och begränsa det gemensamma åtagandet!

Jag som socialdemokrat kommer alltid att slåss för den andra friheten. Det handlar om att befria människor från tvång och från förnedring och ge dem en frihet att kunna växa och nå en del av sina bästa stämningars längtan.
(Applåder)

Anf. 77 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Herr talman! Det påstås ibland väl mycket som inte är korrekt om debattmotståndare, och hela det här anförandet var naturligtvis ett sådant exempel.

När Peter Persson påstår att jag bara tycker att det är skatter som är en frihetsfråga är det fundamentalt fel. Som starkt engagerad i olika frihetsfrågor ser jag väldigt många sådana, inte minst i det internationella perspektivet där det finns många människor som förtrycks i sina fundamentala friheter i länder som Iran, Sudan och Nordkorea. Det är mycket viktiga friheter det handlar om där.

Jag är också pappa till två döttrar vars frihet jag naturligtvis engageras extremt starkt av när det handlar om att de ska ha samma chanser som jämnåriga pojkar att utvecklas, helt enligt det sätt som jag själv beskrev: att kunna utvecklas, att kunna bli någonting, att bli precis det du beskrev – det som är ens bästa stämningars längtan.

Det finns alltså många friheter att engageras av, och skattefrågorna är en sådan. Peter Persson ska inte få mig att tro att det inte betyder någonting om vanliga människor med låga inkomster får behålla och bestämma över sina pengar eller om Peter Persson och jag bestämmer över dem.

Jag tycker att Peter Persson och jag ska bestämma mindre över människors pengar, för det är de som har rätt till dem. Det är de som har arbetat ihop dem.

Sedan pratar Peter Persson om att gräva i folks plånböcker. Men det är ju de som vill höja skatter – som Peter Persson – som gräver djupt i folks plånböcker och vill bestämma över människors pengar och liv. Jag säger att vanligt folk ska ha mycket mer makt över sina egna liv.

Jag sade också att den ekonomiska friheten har ökat starkt i världen, inte minst i Sverige. Det har åtföljts av en situation där välfärden kraftigt har förbättrats. Det är alltså inte så att höjda skatter ger bättre välfärd. Vi har sänkt skatter och fått ökade intäkter till bättre välfärd, och det är något helt annat än den skattechock Peter Persson fortsätter stå för.

Anf. 78 PETER PERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har två frågor för att tydliggöra var Johnny Munkhammar står i all denna lovsång.

För det första: Tycker Johnny Munkhammar att det finns någon nivå som är rimligt optimal där han vill ha skattetrycket i Sverige? Ange i så fall den nivån.

För det andra: I dag har vi en offentligt finansierad verksamhet som ungefärligen motsvarar knappt 50 procent av bruttonationalprodukten. Anser Johnny Munkhammar att friheten har ökat eller minskat i vårt land från det att vi hade en offentligt finansierad verksamhet som motsvarade

12 procent av bnp? Anser han att friheten har ökat eller minskat mellan dessa nivåer?

De två frågorna skulle vara intressanta att få svar på.

Anf. 79 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Herr talman! Frågan om skattetrycket har Peter Persson ställt till mig tidigare, och jag har besvarat den tidigare. Sanningen är den att det varken för Peter Persson eller mig kan finns någon optimal skattenivå, utan man måste ta upp de skatter som man anser behövs för att bekosta de gemensamma angelägenheter som behövs.

Jag har dock ett starkt engagemang för att se till att skatterna förblir låga så att människor har stor makt över sina egna liv. Tittar man då på och summerar de enskilda skatteköllorna kan det bli ett lägre skattetryck än i dag.

Peter Persson talar om frihetsfrågan. År 2000 hade vi ett skattetryck på 56 procent. I dag är det nere på 46 procent, och jag menar att dels har vi blivit ett rikare land, ett land som nu skapar mer välbstånd och jobb, dels har människor större frihet i dag än de hade år 2000. Det tycker jag är ganska uppenbart.

Jag har en fråga: Hur ställer sig Peter Persson till Mona Sahlin? Tycker han att Mona Sahlin hade rätt för två månader sedan, eller tycker han att hon har rätt i dag? Tycker Peter Persson att vi ska återinföra förmögenhetsskatten som P-O Edin, LO:s tidigare chefsekonom, har kallat pervers och absurd och sagt att den kastar ut massor av investeringspengar från landet och bara drabbar vanligt folk och inte dem med verkliga förmögenheter? För dem var det frivilligt.

Ska vi ha en sådan förmögenhetsskatt? Står Peter Persson kvar vid skattechocken och den uppgrävda politiken, eller vill han kanske instämna med Mona Sahlin och Thomas Östros som plötsligt har gått från att vara en sorts mr Hyde under valrörelsen och hotat med skattehöjningar till att bli den sympatiske dr Jekyll som förordar en fullständigt vettig och sund politik som handlar om arbete och välbstånd och skatter som gör att det lönar sig att arbeta?

Anf. 80 PETER PERSSON (S) replik:

Herr talman! Det är ju inte så att friheten har ökat för alla människor i vårt land med de stora skattesänkningarna.

Jag kan berätta om några som kanske inte finns i ditt umgänge, Johnny Munkhammar. Gå ut och fråga arbetslösa! Gå ut och fråga dem som har slängts ut från sjukförsäkringen om de känner sig friare för att du och jag har fått skattesänkningar. Vi har tagit 20 miljarder från arbetslösa och sjuka och gett till folk som hade det hyggligt innan. Har det ökat friheten för de människorna? Nej, dem har ni tryckt till en gång ytterligare.

Sedan älskar Moderaterna – en del kallar sig nya, en del kallar sig gamla, en del är gamla fast de är nya och en del är nya fast de är gamla – att rota i Socialdemokraternas förråd i Folkets park och ta fram gamla plakater och säga: Nu är vi ett arbetarparti, och nu står vi för välfärd.

Men det är bara som en karneval. Sådana brukar man ha i april och inte den 1 maj. Det är någonting annat.

Prot. 2010/11:30
8 december

*Utgiftsramar
och beräkning av
statsinkomsterna*

Så citerar man i tid och otid vad socialdemokrater har sagt i avsikt att göra en enda sak. Bo Lundgren sade det. Reinfeldt gör det. Lundgren sade: Vi ska sänka skatterna med 130 miljarder, och det kommer att gå ut över välfärden. Reinfeldt gör det bakom plakatviftningar om att välfärden ska bestå.

Men vi vet att det är ett illusionsnummer, för era avsikter i politiken är annorlunda. Du, Johnny Munkhammar, tydliggör dem, och det är jag tacksam för.

(Applåder)

Anf. 81 TALMANNEN:

Om Johnny Munkhammar nu vill svara på detta är det nya anföranden om två minuter som gäller för bägge parter. Det går alltså formellt sett bra att fortsätta debatten i och med att talarlistan är genomgången och det ställdes ett antal frågor.

Anf. 82 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Herr talman! I så fall vill jag bara påminna om att Peter Persson inte besvarade mina frågor om huruvida han instämmer med Mona Sahlin i dag eller Mona Sahlin för två månader sedan. Tycker han fortfarande att vi ska ha skattechocken enligt den uppgrävda, tidigare begravda politiken, eller tycker han att Mona Sahlin hade rätt som anser att vi ska ha skatter som gör att arbete lönar sig väl?

När det handlar om att citera socialdemokrater ska jag vara ödmjuk och säga att det finns kloka människor i andra partier, andra länder och på andra håll än bara i Moderaterna. Jag citerar alltså även andra personer än sådana som kommer från mitt parti. Det kanske är en skillnad gentemot er.

I så fall är det bland annat för att påminna om att det finns ett starkt arv från Socialdemokraterna. På den tiden ni sjöng *Internationalens* vers om att "under skatter digna ner", vilket ni inte gör längre, var skattestrycket betydligt lägre än vad det är i dag. Kom ihåg att under Tage Erlander var skattestrycket kanske i genomsnitt hälften mot vad det är i dag. Hade han då inte några välfärdsambitioner? Tyckte han att man skulle begära kreditkort från människor som skulle till sjukvården?

Absolut inte, men det är ni som har glömt och förrätt era rötter som handlade om att befria människor från stat och skatt och se till att alla människor, oavsett var man kom ifrån, kunde bli någonting. Det arvet har vi tagit över.

Anf. 83 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag sjunger lika illa som Johnny Munkhammar talar, så därför avstår jag från att sjunga *Internationalens* fjärde vers. Men den var korrekt citerad. "Båd' stat och lagar oss förtrycka, vi under skatter digna ner". Nu sjöng jag nästan.

Det hängde ihop, för det var ju de poliser och militärer som slog ned de arbetare som organiserade sig för att få den rösträtt som Johnny Munkhammars parti kämpade emot som höll oss förtryckta, och det var därför man inte var särskilt ambitiös när det gällde att betala skatt till den verksamheten. Det är detta det handlar om. Sådan ser historien ut, Johnny Munkhammar.

I dag är det ett annat samhälle. Det är ett samhälle som med hjälp av välfärdsstaten har befriat människor i så många avseenden. Jag har till och med hört moderater stå här och tala om välfärdsstat. När jag var SSU:are var det förbjudet på MUF-kurserna. Möjligen kunde man säga välfärdssamhälle om man pratade tyst, men inte välfärdsstat. Det var bannlyst. I dag noterar vi med intresse att man säger sådant därför att det verkar lockande på en del väljare som inte ska tro att de nya moderaterna egentligen är de gamla moderaterna.

Anf. 84 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Herr talman! Jag ska först och främst konstatera att det ofta blir mycket historia. Jag tycker att vi mer ska tala om framtiden. Det är den vi kan påverka.

För tredje gången ställer jag frågor om framtiden. Står Peter Persson fast vid skattechocken ni ville ha i valrörelsen eller tycker han att Thomas Östros och Mona Sahlin nu har rätt som förordar en sundare och klokare skattepolitik där det ska löna sig att arbeta?

Nu ska vi se vad som har fungerat bra för Sverige och för så många andra länder. Det handlar om att dra tillbaka mycket av det som staten har ställt till med och se till att ge människor större frihet att skapa en bättre morgondag, att driva företag, handla och investera. Vi ska underlätta de ekonomiska friheterna för vanligt folk och fortsätta att gå i den riktningen i stället för att begrava oss i en gammal politik som handlar om att Peter Persson och hans kolleger vill styra över människors liv.

När politiker och myndigheter har så stor makt över människor blir kreativiteten och välståndsskapandet mindre. Det är därför som jag hoppas att kammaren med emfas ska säga nej till den politik som ni återigen har grävt fram.

*Höstilläggsbudget
för 2010*

Anf. 85 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Det var Johnny Munkhammar som inbjöd mig till de historiska utflykterna, men när han insåg vilket landskap vi närmade oss flydde han snabbt därifrån. Jag förstår att Moderaterna inte gärna vill vistas i sin historia.

Jag kommer med glädje att rösta för den socialdemokratiska politiken i kammaren. Den stod jag för i valrörelsen. Den står jag för, och den provas och utvecklas ständigt. Framför allt svimmar inte en socialdemokrat när han hör ordet *skatt* – ty en socialdemokrat ser inte *skatt* som ett mål utan som ett medel att infria välfärden. Det, Munkhammar, är den socialdemokratiska idén.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

7 § Höstilläggsbudget för 2010

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2010/11:FiU11
Höstilläggsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2).

Anf. 86 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Efter denna djupdykning i skattepolitiken är det dags för lite finanspolitik igen. Vi har behandlat hösttilläggsbudgeten för 2010, och det finns ett helt betänkande med ett antal olika punkter. Det är återkommande procedurer där man behöver lappa och laga av olika anledningar. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet, och jag vill nämna några ord om punkt 1 i betänkandet – som har varit en lite mer omdiskuterad punkt och har en mer politisk bakgrund. Det gäller förslaget om det som kallas Inlandsinnovation. Det är en särskild satsning för riskkapital i Norrlands inland.

När vi diskuterade budgeten i morse talade vi om Sveriges konkurrenskraft. Vi var här i kammaren brett överens om vikten av att satsa på jobb och företagande i hela vårt avlånga land. I mitt anförande tog jag till exempel upp World Economic Forums rapport som visar att Sverige har goda förutsättningar för att skapa jobb och företagande. I rapporten listas faktorer som att Sverige är ett bra land att leva i. När man trivs, det funkar och man kan ha det bra med sin familj är det lättare att starta och satsa på företagande.

Det här är svårare i Norrlands inland än på högskoleorter, i tätbebyggda områden och så vidare. Det var bakgrunden till att det i Alliansens valmanifest föreslogs en satsning på särskild riskkapitalinvestering i Norrlands inland. Det har visat sig bland annat att det är svårt att få banklån på orter där huspriserna har fallit och så vidare.

Det här har diskuterats både i näringsutskottet, som har yttrat sig, och bland finansutskottets ledamöter. Det gläder mig att vi har nått en bred överenskommelse, och det är därför det inte finns reservationer under punkt 1. Vi är numera överens.

Där ingår också ett erkännande från vår sida att det väl hade varit bra att bereda ärendet ytterligare lite grann. Det var kort tid mellan valresultat, valmanifest, valresultat och beredningen av ärendet. Här står vi nu.

Jag yrkar bifall till allt, även denna sammanjämkande punkt 1. Jag konstaterar att det finns ett särskilt yttrande från Jonas Eriksson, MP, som ju faktiskt nästan instämmer i vårt förslag. Nu är han inte här, och det innebär att jag inte gör mig illusionen att han ska ändra sig. Jag vill bara ändå nämna att det gläder mig att vi är så pass brett överens – i alla fall hittills, och kanske kan bli det ännu mer.

Anf. 87 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Nu ska vi lappa och laga i den borgerliga politiken med hjälp av tilläggsbudgeten.

I vår gemensamma rödgröna ekonomisk-politiska motion, *För hela Sverige*, beskriver vi hur vi vill se en snabbare etablering av nyanlända. Vår utgångspunkt är att nyanlända invandrare ska vara en prioriterad grupp så att de snabbare ska komma i arbete. Därför måste de snabbare få ta del av Arbetsförmedlingens insatser.

Vi avvisar regeringens lotsar för nyanlända. I stället satsar vi på en bättre introduktion för arbetslösa nyanlända. Dessutom vill vi att de nyanlända ska ha rätt till en individuell etableringsplan.

Språket är en nyckel för nyanlända att lättare få jobb. Vi säger nej till regeringens ineffektiva satsning på sfi-bonus, och vi gör i stället en kvalitetssatsning på sfi, alltså svenska för invandrare.

Så till vårt krav på ordning och reda. Det var förslaget från regeringen om satsningen på norra Sveriges inland. Satsningen är viktig eftersom Sverige slits isär. Det är inte bara klyftorna som ökar mellan rik och fattig, mellan den som är frisk och den som är sjuk, mellan den som har ett jobb och den som inte har ett jobb för närvarande samt mellan män och kvinnor, utan klyftorna ökar också mellan stad och land. Sverige bryts isär. Den massarbetslöshet vi har i Sverige måste bekämpas i hela landet. Stora investeringar är planerade i inlandet i till exempel gruvnäring, miljövänlig energi och turism. Men det behövs mer, och det behövs också tillgång till kapital.

2 miljarder ska gå till kapitalinsatser i statliga bolag för en satsning i norra Sveriges inland. Pengarna ska användas för ny statlig verksamhet med kapitallån. Men vi ställer villkor på regeringen att återkomma till riksdagen med en mer detaljerad redovisning innan verksamheten startar.

Anslaget ska få användas för att förvärva eller bilda aktiebolag för ny statlig verksamhet, finansieringsverksamhet för att främja innovation och företagande i norra Sveriges inland och i hela stödområde A.

Finansutskottet och näringsutskottet säger okej om oklarheterna reds ut och klarläggs innan verksamheten påbörjas. Vi villkorar besluten i dag med att regeringen återkommer och gör en mer detaljerad redovisning av hur det nya bolagets verksamhet ska se ut. I den här redovisningen ska bland annat ingå hur verksamheten ska organiseras, hur eventuell samverkan med andra aktörer ska ske, hur finansiella instrument ska tillhandahållas och vidare en bedömning av förenlighet med gällande statsstödsregler. Allt det här behöver regeringen återkomma till och avvakta att starta verksamheten till dess man har redogjort för detta i riksdagen.

Vi yrkar bifall, men vi kräver ordning och reda i uppdraget och begär att regeringen återkommer till riksdagen.

(Applåder)

Anf. 88 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag gällande höstilläggsbudget för 2010.

Den del som jag avser att kommentera är satsningen på kapitalinsatser i statliga bolag under utgiftsområde 24 Näringsliv.

För mig och många andra som varit engagerade i satsningar som bidrar till tillväxt i hela landet är det en viktig milstolpe när förslaget gällande en riktig satsning på att främja innovation och företagande i norra Sveriges inland, Inlandsinnovation, nu blir verklighet. Det är ett viktigt steg mot ett förbättrat näringsklimat och ekonomisk tillväxt i norra Sverige.

Det finns en och endast en väg till ekonomiskt välstånd, oavsett om vi pratar om ett land, en region eller en kommun, och det är ett livskraftigt näringsliv som skapar arbetstillfällen och ekonomiska resurser och som lägger grunden för det offentliga åtaganden. Genomförandet av Inlandsinnovation innebär att förutsättningarna nu väsentligt förbättras i en stor del av vårt land.

En relevant fråga att ställa är: Varför behövs en särskild satsning för Norrlands inland? Ja, i grunden är det en strukturell fråga. Det saknas inte företagsidéer eller entreprenörskap i den norra landsändan. Tvärtom är entreprenörskapet ofta starkare, av tradition eller rent av nödvändighet

för uppehållet. Även om det söks något färre patent i de norra länen än i Sverige i övrigt i förhållande till folkmängd är det ingen uppseendeväckande skillnad.

Herr talman! Det som saknas är dock en faktor som ofta leder till att en bra idé realiseras och lägger grunden för ett framgångsrikt företag. Vad jag tänker på är finansieringsmöjligheter och kredittillgång. Det har varit ont om fungerande offentligt riskkapital. Det har varit svårt att låna i bank med fastigheter som säkerhet därför att de inte värderas till sitt rätta värde, och det privata riskkapitalet har i stor utsträckning helt bortsett från de innovationer och det entreprenörskap som drivs i Norrlands inland.

Här talar siffrorna sitt tydliga språk, även om man tar dem med en nypa salt.

År 2009 stod Norrlandslänet för drygt 10 procent av de samlade patentansökningarna i Sverige. Samma år drog regionen till sig 2 procent av investeringar från Riskkapitalföreningens medlemmar. Året dessförinnan stod samma län för drygt 9 procent av patentansökningarna men lockade endast 1 procent av de samlade investeringarna från samma investerare.

Herr talman! Etableringen av Inlandsinnovation är därmed ett viktigt steg för att korrigera en strukturell obalans, som naturligtvis drabbar Norrlandslänet men också hela riket, då en lägre ekonomisk tillväxt ökar belastningen på utjämnningssystemen och väcker krav på andra regionalpolitiska åtgärder. Bättre förutsättningar för ett innovationsdrivet entreprenörskap i Norrland är en investering för hela landets välbefinnande.

Därför finns det också anledning att uppmärksamma och varna för vad Miljöpartiet ger uttryck för i sitt särskilda yttrande, där man ställer de nödvändiga satsningarna på innovationer och främjande av företagande i Norrlands inland mot lika nödvändiga investeringar i form av fungerande infrastruktur och förnybar energi. Det är en olycklig politik, som riskerar att ånyo rycka undan mattan för norrländska entreprenörer om den skulle förverkligas.

Med det sagt ställer jag mig bakom utskottets förslag. Jag vill samtidigt uppmana regeringen att skyndsamt ta fasta på näringsutskottets krav på förtydligande av inriktning på bolagets verksamhet och hur samarbetet med befintliga finansiella aktörer ska se ut. Det finns såväl i mitt län som i övriga Norrlandslän en stor förväntan på att bolaget snart ska komma i gång med sin verksamhet och bidra till att släppa den norrländska innovationskraften fri.

Anf. 89 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Vi har i detta ärende valt att inte motionera på tillägsbudgeten eftersom vi anser att det är regeringens möjlighet att under innevarande budgetår under rimliga omständigheter anpassa budgeten. Regeringen får därmed ta ansvar för sina egna prioriteringar. Vi har emellertid framför allt två synpunkter på regeringens tillägsbudget.

För det första ställer vi oss skeptiska till regeringens införande av etableringslotsar, som enligt regeringen är tänkta att föra arbetslösa invandrare till arbeten som i praktiken inte finns att söka.

Etableringslotsarna beräknas att bara under kommande år belasta statens finanser med omkring en halv miljard kronor. Lotsarna innebär där-

med en ytterligare stor ekonomisk belastning som medel för att mildra regeringens misslyckade integrations- och invandringsspolitik. Tillsammans med regeringens övriga politik och de av regeringen införda in-
stegsjobben lär det endast leda till en utökning av subventionerade arbeten. Det hela blir inte heller bättre av att dessa subventionerade arbeten endast tilldelas invandrare eller att regeringen dessutom valt att höja subventionsgraden så att staten ska stå som finansiär för upp till hela 80 procent av invandrades lönekostnad.

Eftersom beslutet om igångsättandet av dessa så kallade lotsar fattades innan Sverigedemokraterna inträdde i riksdagen väljer vi att inte motsätta oss finansieringen av desamma under en kortare utvärderingsperiod. Det ska dock understrykas att vi likväl avser att avveckla dessa lotsar för kommande budgetår.

För det andra ställer vi oss kritiska till att regeringen måste tillföra ytterligare medel till yrkesområde 14 och Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader. Vi vänder oss inte i sak emot resursförstärkningen, eftersom den givetvis måste ses som ett resultat av regeringens politik. Däremot riktar vi skarp kritik mot att regeringen också i lågkonjunktur med tillhörande stagnerande sysselsättningstillväxt fortsätter med sin oansvariga massinvandringsspolitik. Vi menar att regeringens invandringsspolitik permanentar utanförskapet och upprätthåller arbetslösheten genom att arbetskraften tillåts växa snabbare än jobbtillväxten. Denna politik medför utöver detta att kostnaderna för invandringsmottagningen inte kan hålla sig inom rimliga ramar.

Regeringen måste därför framgent skärpa reglerna för tillämpningen av reglerna kring asyl- och anhöriginvandringen så att landet kan ges det andrum som är så nödvändigt för att vi ska kunna komma till rätta med de problem som landet varje dag brottas med.

Anf. 90 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag om tilläggsbudgeten.

Mycket välstånd levereras från de norra delarna av vårt land till Sveriges hela välfärd. Vi har mycket av skogen, malmen och vattenkraften där uppe, ädla mineraler och metaller, som guld etcetera. För att inte tala om fjällturismen, som nyttjas av alla i vårt land. När man behöver lufta sig lite grann och åka skidor åker man till fjällen i den norra delen av vårt land, i Norrland.

Som Umeåbo, född och uppvuxen i Lycksele, en del av vårt inland i Norrland, tycker jag att det är oerhört viktigt att vi får fram riskkapital. Norrlandsfonden är en del av detta och har betytt en hel del för utvecklingen. Men det räcker inte. Det har tidigare sagts mycket om att vi behöver få in mer riskkapital.

Det finns många kreativa idéer. Det finns många goda tankar och många företag som vill dra i gång. Men man har inte tillgång till tidigt riskkapital, som försädd, sådd och finansiering i övrigt.

Därför känns det väldigt roligt, som Umeåbo och tidigare Lyckselebo och norrlänning, att få välkomna detta förslag, som vi drev i valrörelsen och som nu kan bli verklighet, med Inlandsinnovation och 2 miljarder i en riskkapitalfond.

Jag hoppas verkligen att detta kan komma i gång snabbt och att vi snabbt kan få ett besked och ett förtydligande från regeringen som återkommer till riksdagen och att vi får detta att börja fungera och kunna leverera mer företagande i vår norra landsdel, speciellt i inlandet.

Man kan bli lite bekymrad. Jag satt nyss och funderade lite grann över vad Socialdemokraterna och Monica Green vill bromsa i det här sammanhanget. Vi hade uppe frågan i finansutskottet, och den har också varit uppe till diskussion i näringsutskottet. Men det känns lite grann som om Socialdemokraterna sätter hälarna i backen och bromsar denna viktiga innovation och viktiga del i att förverkliga företagande och kreativt tänkande uppe i den norra landsändan.

Jag kan förstå att man vill ha mer på fötter. Det är riktigt, och det har vi gått med på, för att hitta en kompromiss. Men jag är ändå lite fundersam. I Socialdemokraternas starkaste fäste i Sverige, norra delen av vårt land, bromsar man och försöker hitta sätt att lirka. Jag är lite fundersam över vad Monica Green egentligen är ute efter. Ska vi inte så fort som möjligt få fart på detta, få Inlandsinnovation att börja fungera och få lite stuns i de här delarna?

Vi behöver förädla oerhört mycket mer av de råvaror som finns i vår norra landsände. Det börjar ske så sakteliga, men det behövs mer kapital för att klara av det. Vi ska inte bara plocka ut skogen och leverera den vidare till andra som förädlar. Danskarna är till exempel väldigt duktiga på det. Vi ska se till att skapa den formen av kraft även uppe i Norrland. Då får vi tillväxt där, och vi får en framtidstro bland våra kommuner uppe i norra delen av Sverige.

Jag hoppas verkligen att även Socialdemokraterna ska inse det och att vi är överens om att så snabbt som möjligt få fart på detta och inte bromsa lite grann, som jag tyckte att det fanns en antydning till när vi behandlade frågan i utskottet.

Bifall till utskottets förslag!

Anf. 91 MONICA GREEN (S) replik:

Herr talman! Det Anders Sellström säger är anmärkningsvärt, när vi faktiskt har en ordförande som försöker se till att vi kommer överens och hittar lösningar på det hafsiga och slafsiga verk som regeringens förslag var.

Vi krävde ordning och reda för att vi värnar om jobben i Norrland, för att vi vill se till att detta blir bra gjort och så att det inte blir så oansvarigt som regeringen hade skrivit. Då tycker jag att det är högst anmärkningsvärt att kristdemokraten här angriper oss för att vi vill ha ordning och reda.

Vi satsar på jobben. Vi ställer upp på detta. Vi är överens om att göra satsningen. Och ni är med på våra krav, nämligen att regeringen ska återkomma om hur det ska bli ordning och reda. Jag har inte hört att Kristdemokraterna har sagt nej till att det ska vara ordning och reda. Ni var med på det i utskottet. Vi är helt överens.

Därför är jag förvånad över att Kristdemokraterna här försöker skapa en klyfta som inte finns.

Anf. 92 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det känns mycket bra med det du nu säger, Monica Green. Jag upplevde verkligen att Socialdemokraterna försökte hitta lite vägar för att vara fundersamma över vad som är på gång.

Norrlandsfonden har varit etablerad från 1961. Det var ett exempel på hur man skulle kunna använda pengarna. Man kanske ska satsa dem på Norrlandsfonden.

Men min farhåga och den känsla jag fick var att ni inte var riktigt intresserade av att föra frågan så fort framåt som det var möjligt.

Nu säger du, Monica Green – och det är jag tacksam för – att ni verkligen ska hjälpa till för att se till att Inlandsinnovation kommer till stånd och få fart på den och att ni inte ska vara några bromsklossar framöver. Det tackar jag för, och jag hoppas att vi gemensamt kan bidra till att komma fram till det.

Men det var inte riktigt så klara besked i utskottet i alla delar.

Anf. 93 MONICA GREEN (S) replik:

Herr talman! Det förvånar mig att Kristdemokraterna försöker skapa en klyfta i den här frågan. Vi var ju noga med att vi ska se till att det fungerar och se på hur verksamheten organiseras, vilka andra aktörer som ska vara med, vilka finansiella instrument som kan tillåtas och hur statsstödsreglerna ska se ut.

Hade vi bara tagit beslutet utan medskicket att regeringen ska återkomma hade det kanske blivit pannkaka av alltihop. Nu tog vi ansvar. Vi sträckte ut handen. Vi hjälpte till för att se till att vi får bra investeringar och bra jobb, för vi sätter jobben först.

Det förvånar mig att Kristdemokraterna inte tar emot den öppna hand som vi gav.

Anf. 94 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Eftersom vi var överens om skrivningarna i utskottet har vi tagit emot den öppna handen.

Med ditt konstaterande, Monica Green, blir jag väldigt glad över att frågan när den kommer tillbaka från regeringen kommer att gå genom riksdagen väldigt lätt och snabbt, med stöd av Socialdemokraterna. Det tycker jag känns väldigt bra, så att det inte blir några bromsklossar i framtiden någonstans.

Tack ska du ha, Monica Green, för det beskedet!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Prot. 2010/11:30
8 december

*Hösttilläggsbudget
för 2010*

*Upplagshavare för
flygfotogen på flygplats
samt kompletterande
bestämmelser om
skattefrihet för biogas*

8 § Upplagshavare för flygfotogen på flygplats samt kompletterande bestämmelser om skattefrihet för biogas

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU10

Upplagshavare för flygfotogen på flygplats samt kompletterande bestämmelser om skattefrihet för biogas (prop. 2010/11:12).

Anf. 95 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Vi har större och mindre ärenden att behandla här i kammaren. Jag förstod på herr talmannens uppläsande av rubriken på frågan att den kanske ter sig något teknisk för ett riksdagsbeslut. Likväl är det detaljerna som skapar helheten.

Frågan gäller om den som avser att i yrkesmässig verksamhet på flygplats lagra flygfotogen som flyttats enligt uppskovsförfarandet, för försäljning till annan förbrukning i luftfartyg än för privat ändamål, får godkännas som upplagshavare utan att något krav på viss minsta lagerkapacitet föreskrivs. Den frågan tillhör de mindre frågorna, får man väl lov att säga.

I det särskilda yttrandet från Vänsterpartiet och Miljöpartiet finns det tre små ord som är mycket intressanta. Det är därför jag säger att det är detaljerna som skapar helheten. Där efterlyser man nämligen i allra sista stycket ”lite mer uppfinningsrikedom”. Vad är det?

Man gör ingen analys av konsekvenserna. Man önskar ökad rättsosäkerhet – det får gå som det vill eller bli som det blir – och lite mer uppfinningsrikedom i skattepolitiken. Det är ingen politik som jag eller någon annan i majoriteten står bakom, och det gör inte heller Socialdemokraterna,

En skattepolitik som leder till att mer flygbränsle förbrukas bara för att planen tankar utomlands för att slippa svensk rätt skriver man alltså att det ska vara.

Man skriver i yttrandet att partierna noterar att Chicagokonventionen förhindrar Sverige att belägga utrikes resor med koldioxid- och energiskatt för flygfotogen. Men det går bra på inrikes resor. Då tror man att det kan bli så kallad ekonomitankning i vissa delar av landet. Vad är det? Det är att köra flygplanen längre än man behöver göra. Det är alltså den omvända miljöpolitiken som Miljöpartiet och Vänsterpartiet står för, när man begär ”lite mer uppfinningsrikedom”. Det är rena snurren som miljöpolitik!

De tycker att regeringen med lite mer uppfinningsrikedom hade kunnat få fram förslag till konkurrensneutralitet mellan flygplatser som inte ökat miljöbelastningen.

Uppriktigt sagt: Detta är rappakalja! Är det rappakalja, herr talman, bör det sägas att det är rappakalja. Om man flyger längre förbrukar man ju mer bränsle. Det är liksom innebörden av det man skriver om ”lite mer uppfinningsrikedom”. Men det är ingen miljöpolitik!

Herr talman! Jag uppfattar att formuleringen om lite mer uppfinningsrikedom är grunden för mycket av den skattepolitik som Miljöpartiet och Vänsterpartiet i valrörelsen stod för.

I sak är vi väldigt eniga, till exempel med Miljöpartiet, om att vi ska ha just det som regeringen föreslår, nämligen internationella överenskommelser om att beskatta flygtrafiken. Men ni i Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill ha lite mer uppfinningsrikedom. Man kommer att syssla med ekonomitankning och förbruka mer flygbränsle någon annanstans i landet. Ni skriver själva att detta troligen blir resultatet. Men detta är ingen miljöpolitik, utan detta är motsatsen till miljöpolitik.

Herr talman! På sätt och vis hade det kanske varit bättre om jag hade fått ordet först. Då hade Gunnar Andrén kunnat bemöta det jag anförde om vad jag tänker ska göras.

Betänkandet handlar om att regeringen vill möjliggöra att även de ca 20 mindre flygplatser som tillhandahåller flygfotogen till flygplan ska omfattas av samma lagstiftning som de stora flygplatserna, det vill säga att det ska råda skattefrihet i samband med tankning av flygfotogen, för regeringen menar att dagens lagstiftning leder till en försämrad konkurrenssituation för små flygplatser.

Jag instämmer i att så bör vara fallet och har inte något annat förslag till beslut. Principiellt har regeringen rätt i att samma regler bör gälla för alla flygplatser när det gäller tankning av flygplan, så det finns en logik i det perspektivet. Men samtidigt missar regeringen, menar vi, att se helheten när det kommer till flygets relation till övriga transportslag. Det är det som liksom är poängen i vårt särskilda yttrande.

Allt annat lika leder det här beslutet trots allt till att det blir billigare att transportera sig med flyget än med andra trafikslag – detta mot bakgrund av att flygtrafiken i dag, som vi vet, inte bär sina samhällskostnader och av att regeringen avser att höja banavgifterna för järnvägen med 8 miljarder kronor. Det här sker samtidigt.

Det är minst sagt anmärkningsvärt att flyget inte belastas med skatter enligt principen att förorenaren ska bära sina miljö- och klimatkostnader. Det är det principiella problemet som vi lyfter fram i vårt särskilda yttrande.

Regeringen hade i stället kunnat vända på likvärdighetsresonemanget genom att föreslå att flygfotogen i allmänhet inte ska vara skattebefriad utan bära sina miljö- och klimatkostnader – precis som, kan man säga, beskattningen av vanligt fordonsbränsle åtminstone är ett försök att åstadkomma. Det hade också lett till konkurrensneutralitet eftersom alla flygplatser som har flygfotogen måste betala skatt.

I och för sig är det inte enkelt att bara föreslå ökad beskattning för flygfotogen inom flygtrafiken. Som Gunnar Andrén säger och som vi skrivit: ”Bland annat hindrar Chicagokonventionen Sverige från att flygfotogen beläggs med koldioxid- och energiskatt för utrikes resor. Det är dock möjligt att beskatta inrikes flygtrafik, även om det kan finnas risk för s.k. ekonomitankning.” Egentligen är det inte någon ekonomitankning. Man tankar utomlands för att flyga i Sverige.

Vidare skriver vi: ”Det är också möjligt att uppta bilaterala förhandlingar med närliggande länder och på så sätt reglera hur man gemensamt ska beskatta flygfotogen. Inom ramen för internationella luftfartsorganisationen ICAO hade regeringen även kunnat föra fram krav på att utrikes flygtrafik ska kunna beläggas med miljöskatter på flygfotogen.”

Utskottsmajoriteten hänvisar i betänkandet till en överenskommelse från 2008 mellan EU-rådet och EU-parlamentet om att införliva flyget i EU:s utsläppshandelssystem från och med 2012. Det gäller flygningar såväl inom som till och från EU. Det här regelverket är dock väldigt uddlöst och kommer bara marginellt att påverka flyget och belasta dess miljökostnader.

För något år sedan lät jag riksdagens utredningstjänst göra en beräkning av hur biljettpriserna på flyget skulle påverkas om flygfotogen be-

*Upplagshavare för
flygfotogen på flygplats
samt kompletterande
bestämmelser om
skattefrihet för biogas*

skattades på samma sätt som bensin till bilar. Det var kanske inte en enkel utredning. Men RUT pekade i sin utredning på att det kunde handla om i storleksordningen 25 procents höjning av biljettpriset vid samma belastning som när man åker med bil.

I det särskilda yttrandet lyfter vi alltså fram den här viktiga frågan. Detta med att följa principen att förorenaren ska betala är en överlevnadsfråga. Detta bör även gälla flyget. Nu går alltså regeringen åt ett annat håll. I och för sig får vi samma konkurrensförhållanden när det gäller flygets olika delar. Däremot försämras relationen mellan flyget och mer miljövänliga transportsätt, till exempel järnvägen.

Anf. 97 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Det är bra att Jacob Johnson och jag – säkert också Miljöpartiet och övriga i Alliansen – är eniga om att det egentligen borde vara andra beskattningsförhållanden för både inrikes och utrikes flygtrafik. Vi tycker också att alla transportslag ska bära sina egna kostnader av hänsyn till miljön. På den punkten finns det inga meningsskillnader, så det behöver vi väl inte fortsätta att diskutera.

Frågan är om särskilda bestämmelser just nu ska införas för svenska förhållanden. Det ni skriver är helt riktigt, tycker jag. Det är inte bara så att risk för ekonomitankning föreligger, utan det *kommer att bli* ekonomitankning.

Vad är då ekonomitankning? Jo, det handlar om att komma undan skatt genom att förbruka mer flygbränsle. Jag kan inte förstå annat än att en politik som helt enkelt går ut på att förbruka jordens resurser – dessutom av ekonomiskäl som är helt disparata – går emot liberal politik, socialdemokratisk politik, vänsterpartistisk politik, miljöpartipolitik och konservativ politik, ja, allt.

När ni skriver ett sådant litet ord som ”uppfinningsrikedom” är det i själva verket inte fråga om miljöpolitik utan om motsatsen till miljöpolitik. Ni argumenterar själva för och kommer att driva fram en större förbrukning av flygbränsle än som behövs. Hur man än vrider och vänder på detta är det ingen bra miljöpolitik. Det är vad jag ville säga med detta mitt inlägg.

Anf. 98 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Det är bra om vi, om det är så som Gunnar Andrén säger, i grundfrågan har samma åsikt: att flyget på ett helt annat sätt borde bära sina miljökostnader. Det borde innebära en beskattning av flygbränsle till exempel.

I det särskilda yttrandet pekar vi på olika vägar för att lösa problematiken. Huvudspåret är väl dels att inleda bilaterala förhandlingar med våra grannländer så att det inte lönar sig med så kallad ekonomitankning, dels att på världsnivå inom ICAO hårdare driva kravet på en förändring av det internationella regelverket så att vi får en internationell beskattning av flygbränsle. Naturligtvis är det kanske en långsiktig fråga men en väldigt viktig fråga.

Systemet med utsläppshandeln inom flyget innebär tyvärr att flyget bara mycket marginellt får bära sina miljökostnader.

Med det särskilda yttrandet lyfter vi, som sagt, fram principfrågan och visar på att den väg som regeringen nu väljer gynnar flyget och missgynnar andra transportsätt.

Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! De första meningarna i utskottets övervägande är: "Utskottet anser att målet bör vara att försöka minska flygets miljöpåverkan. Frågan bör dock lösas i ett internationellt sammanhang." För att det ska vara alldeles klart i protokollet vill jag påpeka att ni ju i grund och botten instämmer i detta, Jacob Johnson.

Nu har vi kommit ett litet steg på vägen med 2008 års överenskommelse. Det kallar Jacob Johnson marginellt. Ja, jag går med på att detta är marginellt, men det är ett steg i rätt riktning. Vi kan väl ta vidare steg för detta.

Jag tror dock för min del att det alltid kommer att vara fel att man för att uppnå en god sak på miljöområdet ställer till det väldeliga på något annat. Det man ställer till här är ekonomitankningen, nämligen att det kommer att förbrukas mer resurser, flygfotogen, än det behövs. Det förstår jag inte riktigt hur goda miljövänner kan stå bakom, för det tycker jag är en irrationell faktor som kommer in.

Jag är inte dummare än att jag förstår att det blir olika resultat mellan olika trafikgrenar, men jag menar att ni i detta sammanhang försöker lösa två problem samtidigt. Det går bara inte. Man kan möjligen lösa ett problem, men då får ni väldiga negativa effekter. Jag tror för min del att detta är ett slag inte i luften, för det vore fel att säga, men det får oöverskådliga konsekvenser för flygnäringen på dessa 20 flygplatser. Det har ni inte rätt ut.

Nej, vi ska inte ha någon mer "uppfinningsrikedom" på skatteområdet, utan där ska vi veta vad vi gör.

Anf. 100 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Det kan på Gunnar Andrén låta som att historien har tagit slut och att vårt skattesystem inte behöver utvecklas, men i vårt särskilda yttrande har vi lyft fram den stora problematik som finns, nämligen att flyget inte betalar sina miljökostnader.

Vi har visat på vägar med till exempel bilaterala överenskommelser, att kravet på beskattning av den internationella flygtrafiken drivs hårdare. Det är inte nämnt i betänkandet, utan där säger man att man ska gå åt det hållet. Det är dock väldigt små steg, och överenskommelsen inom EU om att införliva flyget i samhällssystemet är ett helt otillräckligt steg. Därför vill vi lyfta fram frågan och göra riksdagen uppmärksam på att det här behövs en annan utveckling på sikt.

Anf. 101 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Detta är väl egentligen inte rätt forum för ännu en av de hårda duster om flygskatt jag och Gunnar Andrén har haft några gånger i denna kammare, i och med att vi faktiskt är överens i den grundfråga det handlar om i dag, nämligen om det ska vara samma villkor för små och stora flygplatser.

Jag och Jacob Johnson från Vänsterpartiet kände ändå ett behov av att klargöra att vi ser att det är problematiskt med den skattefrihet som i dag

Prot. 2010/11:30
8 december

*Upplagshavare för
flygfotogen på flygplats
samt kompletterande
bestämmelser om
skattefrihet för biogas*

råder för flygtrafiken och som innebär att flygtrafiken inte betalar sina miljökostnader på samma sätt som andra transportslag.

Att försöka få flyget att betala mer av sina miljökostnader skulle man med fördel kunna lösa på internationell nivå, och utsläppshandel inom EU är ett steg i rätt riktning men långt ifrån tillräckligt. Det är väldigt låga nivåer, och dessutom handlar det bara om koldioxiden trots att flygets klimatpåverkan är så mycket mer än bara koldioxiden.

Det handlar också om utsläpp av vattenånga, kväveoxider och så vidare på hög höjd, vilket innebär att klimatpåverkan blir så mycket större. Om man bortser från detta innebär det att flyget kommer undan ganska billigt i vår strävan efter att minska klimatpåverkan, när det egentligen borde bära en större andel.

Vi försöker lyfta fram olika alternativ man kan titta på för att få en beskattning av flyget. Det bästa vore så klart om man kunde jobba med detta internationellt. En global flygskatt vore det bästa. Det är någonting som lite grann diskuteras i samband med finansieringskällor för klimat-anpassning i fattiga länder och så vidare.

Man kan också diskutera bilaterala avtal med länder som är lite mer likasinnade. Från Miljöpartiets sida har vi tidigare föreslagit en schablonskatt inrikes som då inte skulle få de risker för ekonomitankning som Gunnar Andrén nu tar upp, men då fick vi skäll för det också. Oavsett vad man gör blir det alltså fel.

Jag tror i alla fall att det vore bra om vi var öppna för att se över hur flyget kan beskattas så att det får vara med och betala sin miljöpåverkan och om vi försökte få med så många länder som möjligt på detta.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Förfaranderegler för alternativa drivmedel

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU17

Förfaranderegler för alternativa drivmedel (prop. 2010/11:32).

Anf. 102 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till skatteutskottets förslag i betänkande SkU17 *Förfaranderegler för alternativa drivmedel*. Detta betänkande handlar bland annat om EU:s nya bränslekvalitetsdirektiv som senast den 1 januari 2011 ska genomföras i svensk rätt. Det är om detta jag ska tala.

Direktivet innebär en ändrad bränslespecifikation som gör det möjligt att blanda in upp till 10 procent etanol i bensin och 7 procent FAME, som står för fatty acid methyl ester, i diesel. Det är alltså metylestersyra, fettsyror. Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2011 ambitionen att genom dispensbeslut medge en ökad låginblandning för biodrivmedel i bensin och diesel från den 1 januari 2011. Skattebefrielse kommer att medges för 6,5 procent etanol i bensin och 7 procent FAME i diesel.

Att blanda in biodrivmedel i vanligt, fossilt bränsle är ett effektivt och bra sätt att minska utsläppen av växthusgaser. För att detta ska kunna ske på ett för konsumenten ekonomiskt acceptabelt villkor, det vill säga att bensin och diesel inte blir för dyrt, måste de biobränslen som blandas in i de fossila drivmedlen skattebefrias.

I dag är inblandningen av etanol 5 procent och av FAME drygt 4 procent. När det gäller inblandning av FAME i diesel regleras inte detta i det nuvarande direktivet, så det är välkommet att det sker en förändring där.

Sverige har ett mål att nå minst 10 procent förnybart drivmedel räknat på energibasis till 2020, i enlighet med EU:s direktiv. Sverige har mycket ambitiösa miljömål även i en internationell jämförelse. Detta ska uppnås 2020, och en successiv uppföljning av miljömålen kommer att ske. År 2015 är en kontrollstation för det.

För redan beslutade åtgärder kommer målen i stort sett att nås, och med en inblandning av 6,5 procent etanol och 5 procent FAME i bensin respektive diesel nås 10-procentsmålet med råge. Andelen förnybar energi kommer då att uppgå till hela 12,1 procent. Det är en självklar utgångspunkt att man ska använda de åtgärder som har lägst kostnad, och detta är en bra åtgärd.

Låginblandningen medför minskade skatteintäkter med ca 400 miljoner kronor från 2011. Det blir ett totalt skattebortfall på ungefär 1,6 miljarder kronor mot 2 miljarder kronor. I det särskilda yttrandet från Väns-tern skriver man: ”Regeringen borde därför återkomma med förslag som stimulerar till högre andel låginblandning, analysera behovet av att öka skattebefrielsen för låginblandat bränsle upp till de nivåer som EU tillåter och presentera hur detta påverkar statsbudgeten.”

Att det påverkar statsbudgeten vet vi. Det redogjorde jag lite för innan, och det vet givetvis Väns-tern också. Vi har berättat vad den föreslagna kostnaden är.

Det finns även en annan aspekt på detta, och det är att en högre inblandning av FAME i diesel gör att priset för konsumenten blir dyrare då FAME är dyrare än diesel. Därför verkar regeringens förslag med 6,5 procent respektive 5 procent i budgetpropositionen som ett väl avvägt alternativ som gör att vi når EU:s mål för andel förnybart drivmedel med råge.

Anf. 103 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Användningen av fossila bränslen måste som vi vet av klimatskäl fasas ut inom några årtionden och ersättas av alternativa bränslen, till exempel etanol och biodiesel. Ett sätt att öka användningen av dessa förnybara bränslen är att öka inblandningen av etanol och biodiesel i bensin och vanlig diesel. För att främja detta gäller för närvarande skattebefrielse vid låginblandning av etanol och biodiesel.

I det betänkande som nu ligger på riksdagens bord tar vi endast ställning till regeringens proposition om hur beslut om att befria bränsle som framställs av biomassa från energi- och koldioxidskatt ska ske. Lagförslaget berör således inte vilka nivåer av skattebefrielse som ska gälla låginblandning utan bara hur själva dispensförfarandet ska utformas.

Regeringen har dock tidigare, i budgetpropositionen, meddelat att skattebefrielse bara ska få ske upp till 6,5 procent för etanol och bensin och upp till 5 för FAME i dieselolja, trots att EU-reglerna från den

1 januari 2011 medger en låginblandning på upp till 10 procent för etanol i bensin och 7 procent för FAME i dieselolja.

Regeringen frångår alltså den tidigare principen om skattebefrielse inom det regelverk EU har för inblandning. Regeringen har inte närmare motiverat detta i budgetpropositionen, trots det principiellt ändrade ställningstagandet.

Det här tycker jag är olyckligt med tanke på att vi behöver använda alla verktyg vi kan för att minska miljö- och klimatpåverkan och eftersom det finns ett stort behov av att öka användningen av miljövänligare bränslen. Regeringen bör därför återkomma med förslag som stimulerar till högre andel låginblandning, analysera behovet av att öka skattebefrielsen till de nivåer som EU tillåter och presentera hur detta påverkar statsbudgeten. Det är inte gjort i propositionen. Vi har fått höra en del argument från Lena Asplund, men jag skulle vilja ha det här mer utförligt redovisat.

Det är ett ganska viktigt ställningstagande som regeringen gör när man sätter en övre gräns för skattebefrielse vid låginblandning av etanol och biodiesel. Det är nära till hands att det har gjorts på grund av snäv budget. Jag tycker att man måste kunna förvänta sig att regeringen utvecklar sitt ställningstagande. Varför ska gränserna gå vid just 7 respektive 5 procents inblandning? Finns det utöver behovet av skatteintäkter andra skäl? Bör etanol och biodiesel beskattas av miljöskäl, på grund av produktionsmetoderna etcetera?

Fru talman! I mitt särskilda yttrande lyfter jag fram dessa frågeställningar. Något förslag till beslut har jag inte men anser att frågeställningen är av så stor vikt att den kräver ett mer utvecklat resonemang från regeringens sida.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Förlängd ansökningstid för återbetalning av mervärdesskatt avseende återbetalningsperioder under 2009

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU18
Förlängd ansökningstid för återbetalning av mervärdesskatt avseende återbetalningsperioder under 2009 (prop. 2010/11:36).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Ny konsumentkreditlag

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2010/11:CU5
Ny konsumentkreditlag (prop. 2009/10:125 delvis och prop. 2009/10:242).

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation i ärendet, en gemensam S-, V-, MP-reservation. Vi kan konstatera att det har tagit en ganska lång tid innan regeringen har reagerat på den nästintill lavinartade anhopningen av ärenden hos Kronofogdemyndigheten med anledning av att det har blivit lättare att ta snabba lån, sms-lån och liknande. För varje dag som har gått har fler och fler människor, många unga, hamnat i skuldfällan i överskuldsättning. Och först nu kommer reaktionerna från regeringen i och med ett förslag till ny konsumentkreditlag.

Sedan 2006 har 125 000 betalningsförelägganden kommit in till Kronofogdemyndigheten, och först nu får vi en reaktion. Lagen som vi ska besluta om i dag är en följd av ett EU-direktiv som skulle ha varit infört i samtliga medlemsstater redan den 13 maj i år. Vi är alltså väldigt sena.

Jag tycker att man kan karakterisera hanteringen av frågan med ett ganska stort ointresse från regeringen, och det är tragiskt. Vi socialdemokrater har vid ett flertal tillfällen under den föregående mandatperioden lagt fram konkreta förslag på hur regelverket för snabblån och sms-lån kan skärpas. Ett exempel är att sms-lån och andra snabblån ska innefattas av kravet på kreditprövning. Det kommer nu, och det är vi väldigt glada för. En viss seger är det här.

Vi står bakom och välkomnar att regelverket gällande snabblån stramas upp.

Konsumenter av sådana här tjänster behöver skydd. För att marknaden ska fungera krävs det att vi har seriösa aktörer. Tyvärr finns i dag inget krav på tillstånd för att tillhandahålla tjänster som sms-lån så länge företaget inte också lånar in pengar. De här företagen står alltså inte under Finansinspektionens tillsyn, och det tycker vi är problematiskt.

Det är inte heller ovanligt att företag som tillhandahåller sådana här tjänster framhåller att de är registrerade hos Finansinspektionen. Detta ger ett sken av att de skulle stå under Finansinspektionens tillsyn, men så är inte fallet och inte blir det så med den här lagstiftningen heller.

Vår hållning är självklart att de här företagen ska stå under Finansinspektionens tillsyn, och vi delar den hållningen med flera myndigheter, bland annat Finansinspektionen själv. Tyvärr väljer regeringen att inte lyssna utan ger i stället ett uppdrag om en översyn av reglerna. Det är en onödig översyn, vi vet redan vad Finansinspektionen tycker. Jag skulle nästan vilja kalla det uppdraget meningslöst. Det fördröjer bara nödvändig och angelägen lagstiftning. Det kommer att göra att fler människor riskerar att hamna i överskuldsättning.

Vi kan konstatera att det här är en marknad som ständigt finner nya vägar och sätt att paketera och marknadsföra sina tjänster. Det gör också att vi ser ett behov av att fortsatt uppfölja och utvärdera de regler vi nu inför, det är för att försäkra oss om att de faktiskt har den verkan som är avsedd.

I detta anförande instämde Hannah Bergstedt, Katarina Köhler, Carina Ohlsson och Maryam Yazdanfar (alla S).

Anf. 105 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Kolleger och åhörare! Civilutskottets betänkande nr 5 handlar alltså, som alla redan har förstått, om en ny konsumentkreditlag, som redan borde ha varit införd.

Förslaget från regeringen innebär att man som vi hört inför ett EU-direktiv, vars syfte är att det ska bli mindre sannolikt att en vanlig konsument på något sätt drabbas av ekonomiska problem på grund av i första hand de nya former av snabba krediter som den digitala tekniken har gjort möjligt sedan ett antal år tillbaka.

Jag har varit i riksdagen några år nu, och jag har upptäckt att det blir allt vanligare att de nya lagar som vi antar här i riksdagen i huvudsak innebär att vi anpassar vår gamla lagstiftning efter EU-direktiv. Det är mycket den ordningen som styr vad vi gör, det kanske inte är så mycket de egna probleminventeringarna som ligger bakom lagförändringarna. Det kan ibland kännas som lite problematiskt.

När det gäller just den här lagen är det tempot som är problemet. Innehållet däremot upplever vi från Miljöpartiets sida inte att det är några större problem med. Tvärtom stärker de förbättringar som nu äntligen görs på initiativ från EU konsumenten och konsumentens ställning på ett sätt som vi tycker är positivt.

Jag har noterat att det just på konsumentområdet har hänt och händer väldigt mycket, och det är mycket på gång hela tiden. Där kan jag passa på att ge en eloge till kollegerna på andra sidan Strömmen, regeringen, och även till utskottet och vårt kansli som har sett till att vi hela tiden har täta kontakter. Det är viktigt att vi får följa arbetet på EU-nivå. Vi har en gång varit nere i Bryssel och träffat det direktorat som sysslar med de här frågorna. Det tycker jag är positivt; man ska hänga med i processerna så att säga.

Innan jag säger någonting om själva reservationen, som jag passar på att yrka bifall till, vill jag nämna några exempel som jag tycker att vi från Miljöpartiet kan peka på som positiva. Det är framför allt ångerrätten vid konsumentkrediter. Det tycker vi är bra, det är en förbättring. Det är bra att den effektiva räntan, som hittills har varit mycket svår att förstå, ska anges på ett tydligare sätt och att själva informationen vid kreditgivning- en ska utformas så att det är lättare för kredittagaren att förstå vad det innebär.

Det här låter i alla fall väldigt bra. Hur det sedan hanteras i praktiken får vi väl se, men det bör bli tydliga förbättringar.

Den enda förändring som jag har hittat här som vi från Miljöpartiets sida skulle kunna se som lite problematisk är kravet på att det alltid ska göras en kreditupplysning innan en kredit beviljas. Där kunde man kanske ha tänkt sig för lite och övervägt någon form av begränsning, till exempel en sorts beloppsbegränsning, för det kan finnas situationer där båda parterna i ett sådant här sammanhang upplever det som en väldigt onödigt och överdriven byråkrati. Jag ska inte försöka ge några exempel, utan jag konstaterar bara att jag tror att begreppet storebrorssamhälle kan få en helt ny innebörd med den här regeln.

Reservationen, som jag alltså yrkar bifall till, handlar om på vilket sätt kreditgivarens verksamhet ska granskas och övervakas. Som jag förstår majoritetstexten är vi egentligen överens i fråga om behovet, och kanske också rätt överens om hur det här ska gå till. Majoriteten påpekar

också tydligt i sitt svar att regeringen arbetar med det här förslaget, och det låter i alla fall från majoritetssidan som att det ska vara klart ganska snart från regeringens sida.

Arbetsfördelningen och kulturen här i riksdagen innebär att vi står och tackar och bugar, och det är regeringen som hela tiden bestämmer takten. Jag tycker verkligen att det hör till undantagen att vi från riksdagens sida uttalar en åsikt om någonting, även i de fall där vi är överens. Det är lite tråkigt och till och med lite beklagligt att vi har den kulturen.

Jag har fortfarande efter sex år här i riksdagen inte riktigt förstått varför riksdagen inte kan uttala en uppfattning när man faktiskt har en tydlig uppfattning, med hänvisning till att regeringen arbetar med frågan. Jag tycker att formuleringen som används i så många olika sammanhang, att arbetet inte bör föregripas av riksdagen, tydligt pekar ut en rollfördelning, som jag upplever är helt felaktig, mellan riksdag och regering. Men för att ändå upprätthålla ett sken av att riksdagen både kan och bör uttala sig och påverka regeringens arbete, tycker jag att det just i det här fallet är en väldigt bra reservation. Och vi delar från Miljöpartiets sida uppfattningen som till exempel Kronofogdemyndigheten uttalar i sitt remissvar. De har ju nära kontakter med alla dem som har drabbats av den här nya låneformen och som inte har förstått vilken situation de hamnar i.

Därför utgår jag från att regeringen snart återkommer med ett förslag om hur den här typen av långivning ska övervakas i framtiden och att det är ett förslag som vi kan enas kring. Jag tror det.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag bara påminna kammaren om att dubbelspåret mellan Falun och Borlänge är mer nödvändigt nu än någonsin tidigare. Flaskhalsar i vår infrastruktur som är direkt skadliga för näringslivet måste vi göra något åt.

Anf. 106 MARIANNE BERG (V):

Fru talman! Den nya konsumentkreditlagen som nu även ska innefatta snabblån innebär att den effektiva räntan ska vara tydlig och att personen i fråga ska ha rätt att ångra lånet. Det är mycket positivt.

Annars är det väldigt lätt att hitta fem fel i olika betänkanden. Det har inte varit så svårt under de tidigare fyra åren. Men i det här betänkandet fann jag bara ett fel. Det är glädjande, så jag får väl säga grattis till Alliansen för att ni nu har kommit till skott med att lyfta fram detta EU-direktiv som egentligen skulle ha behandlats före maj månad i år. Så grattis till er!

Felet, fru talman, är att regeringen valt att förhålla tillsynen över de institutioner som erbjuder krediter till konsumenter. Regeringen hänvisar, som tidigare talare tagit upp, till att Finansinspektionen getts i uppdrag att se över regelverket. När Finansinspektionen och många andra myndigheter har ställt sig bakom och tagit ställning för skärpta regler som medför att vissa företag även ska omfattas av myndigheternas tillsyn, varför då förhålla det? Varför denna omväg när det nu gäller en så pass viktig lagstiftning som också är till stort gagn för konsumenten?

Fru talman! De aktörer som erbjuder snabblån, det som vi kallar sms-lån, har i dag under förmiddagen i olika medier sagt att de välkomnar den nya konsumentkreditlagen, alltså den som träder i kraft den 1 januari nästa år. Det är glädjande att dessa företag värnar konsumenten, må jag säga. Men jag misstänker också att de är relativt nöjda med den nya lag-

Prot. 2010/11:30
8 december

Ny konsumentkreditlag

stiftningen, som den kommer att se ut, eftersom den inte innefattar Finansinspektionens tillsyn över deras verksamheter.

Fru talman! Jag yrkar härmed bifall till reservationen i detta betänkande.

Anf. 107 MAGDALENA ANDERSSON (M):

Fru talman! ”Låna 4 000 kronor på 10 minuter” eller ”Låna med sms” – ja, så har det låtit i reklamen under flera år. Och visst finns det många fördelar med att snabbt få tillgång till kontanter – men också stora nackdelar. Det är alldeles för många som har haft svårt att stå emot lockelser som sedan har lett till att man hamnat med stora skuldberg och en långvarig skuldfälla. Under det första halvåret förra året registrerades över 23 000 ansökningar om obetalda skulder för sms-lån hos kronofogden.

Nu minskar ärendena hos kronofogden kraftfullt. Man kallar det till och med för ett trendbrott. Anledningen till denna minskning tror man från myndighetens sida är många. Det är den skärpta lagstiftningen, den som vi pratar om i dag, och som man känt till ska komma. Den kan ha bidragit till att kreditgivare redan har ändrat en del rutiner. Konsumentverkets arbete med att följa upp Marknadsdomstolens domar är en annan. Kronofogdens satsning på förebyggande information är en tredje. Och naturligtvis är den goda konjunkturutveckling som vi har nu en annan.

Det är inte alltid fel med snabba lån. Ibland kan de ha fördelar. Det är många som har räddats ur akuta situationer med hjälp av dem. Och just då – i det sammanhanget – har höga avgifter och räntor för många varit värda det pris man fått betala. För majoriteten av dem som tagit den här sortens lån har återbetalningen också fungerat. Det måste vi slå fast. Men det är en alldeles för stor grupp som har fått ekonomiska problem. Många är dessutom väldigt unga. Att hamna i en skuldfälla är ingen bra start i livet.

Därför är det så tillfredsställande att det är ett enigt utskott som står bakom propositionen om en ny konsumentkreditlag och de tre viktiga punkterna i den: ångerrätten för konsumenten, kreditprövningen också för små lån, att den effektiva räntan ska anges vid marknadsföring också av sms-lån. Samtidigt tycker jag att det är glädjande att konstatera att organisationen Sveriges Konsumenter i sitt remissyttrande framhåller att förslaget tillgodoser deras viktigaste krav, samtidigt som Svenska Bankföreningen i sitt yttrande säger att man är positiv till de förslag som läggs fram i propositionen.

Fru talman! Lagändringar är viktiga, men när det gäller ekonomi och lån handlar det om så mycket mer. Jag är övertygad om att den som tidigt fått grundläggande kunskaper i skolan om konsumentekonomi också senare kan göra mer rimliga bedömningar av vad som händer när man tar ett sms-lån. Det handlar om att göra en vanlig hushållsbudget och förstå följderna av att ta lån och krediter.

Skolan har ett ansvar, men föräldrarnas ansvar försvinner inte och får inte glömmas bort i diskussionen.

Konsekvenserna för den som bygger upp ett skuldberg och hamnar i skuldfällan kan bli omfattande. Man kan få problem med förstahandskontrakt, telefonabonnemang, krediter och lån.

Förhoppningsvis kommer den nya lagen att bidra till att färre hamnar i en ohållbar situation. Lagen är förstås inte det enda svaret, utan det krävs fler saker.

Fru talman! Den reservation som finns om tillsyn ska vi förstås respektera. Jag kan dock inte låta bli att tycka att det är lite att gå över ån efter vatten att föreslå riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen om något som regeringen redan gör. Frågan om skärpta tillsynsbestämmelser och ansvarsfördelningen mellan Konsumentverket och Finansinspektionen kommer att övervägas och redovisas senast den 31 mars, alltså om tre och en halv månad. Det är, om något, att få det man efterfrågar.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 108 JAN ERTSBORN (FP):

Fru talman! Vi i allianspartierna välkomnar denna lagstiftning som vi som arbetar i riksdagen har längtat efter. Jag vill ge oppositionen rätt i en del. Det är beklagligt att det har tagit så lång tid, och jag tror att man i detta speciella fall gjorde en felbedömning när man inte gick in och reglerade sms-lånen när den frågan kom upp i riksdagen för några år sedan utan valde att göra det tillsammans med konsumentkreditdirektivet från EU. Vi vet att det tar tid att implementera EU-direktiv i vår lagstiftning med vår lagstiftningsprocedur. Här kan vi kanske ta lite lärdom för framtiden om vi tycker att vi ska agera snabbt, vilket några av oss gjorde när sms-lånen kom upp för några år sedan.

Jag är överens med Magdalena Andersson men skulle vilja göra några små tillägg. Jag tror att det finns åtminstone en förklaring till varför antalet betalningsförelägganden har minskat. Det är bara att se på den krassa verkligheten. Det var helt enkelt ett antal personer som hade möjlighet att låna i inledningsskedet när lånen kom. De blev sedan så överlupna med sms-lån att de inte kunde fortsätta låna. Den gruppen blev då helt enkelt lite mindre.

Precis som Magdalena Andersson var inne på har de lite mer seriösa företag som lånar ut pengar rättat sig efter EU-direktivet och den lagstiftning som kommer, vilket man tydligt kan se när man tittar på deras erbjudanden. Tyvärr finns det fortfarande problem. Att få se reklam som "Du som fått nej på banken, välkommen att låna hos oss!" gör åtminstone mig mycket tveksam. Ännu mer tveksam blir jag när jag ser reklamen "Välkommen att låna hos oss så länge du har mindre än fem betalningsanmärkningar!". Så visst finns det en hel del att göra. Dessutom finns det nya påfundet att man ska kunna låna på sin bil, vilket inte alls ser särskilt seriöst ut.

Vi i utskottet och riksdagen har nog all anledning att följa denna verksamhet även i fortsättningen.

Tillsynsfrågan är väsentlig. Jag tror att det kommer att utmynna i att Finansinspektionen ska ha tillsynen. Men att låsa sig innan man sett alla detaljer känns inte seriöst.

När man som nu registrerar sig hos Finansinspektionen och denna inspektion sedan inte har med ärendet att göra över huvud taget så blir det lite grann av en falsk varubeteckning för företagen. Det är definitivt inte acceptabelt.

Prot. 2010/11:30
8 december

Ny konsumentkreditlag

Regeringen har tagit till sig detta. När det gäller lagstiftning behöver vi ett beredningsunderlag. Det behöver vi vid all lagstiftning; det känner alla vi i riksdagen väl till. Vi kommer att få det genom den utredning som Finansinspektionen har fått i uppdrag av regeringen att göra. När den kommer på regeringens bord efter remissbehandling kan vi ta slutlig ställning till hur tillsynen ska fungera. Under alla förhållanden ska ansvaret inte bara vara Finansinspektionens utan även Konsumentverkets. Konsumentverket har ett ansvar i detta sammanhang som man på något sätt måste bibehålla. Frågan är inte alldeles enkel.

Fru talman! Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på reservationen.

Anf. 109 PER LODENIUS (C):

Fru talman! Sedan snabblånen blev en allt vanligare företeelse i slutet av 00-talet har vi upplevt en del debatter om de kontroversiella så kallade sms-lånen. Somliga har krävt ett förbud mot dessa lån, men det är något vi lyckligtvis inte kommer att avhandla i dagens debatt. Framför oss har vi i stället en ny konsumentkreditlag som på ett konstruktivt sätt kommer att lösa många av de problem som tillkommit genom snabblånen framarsch. Samtidigt stärker vi konsumentskyddet.

Viktigt med den nya lagen är att minska problemen med överskuld-sättning utan att i onödan försvåra för kreditgivare och de konsumenter som uppskattar och kan hantera lånen.

En viktig nyhet är att konsumenten föreslås få rätt att ångra ett kreditavtal inom 14 dagar. Det ska också ställas högre krav på information till konsumenten i marknadsföringen av en kredit och i anslutning till att kreditavtalet ingås. För de så kallade snabblånen innebär förslagen bland annat att kreditgivaren alltid ska lämna information om den effektiva räntan i marknadsföringen av lånet.

Typiskt för snabblånen har varit möjligheten att låna en relativt liten summa pengar på kort tid. Vanligen är det fråga om så kallade blancolån, det vill säga lån utan säkerhet.

Antalet kreditgivare som erbjuder snabblån har stadigt ökat i Sverige.

I och med den nya konsumentkreditlagen införs krav på att kreditgivaren alltid ska göra en kreditprövning. Just kreditprövningen tycker jag har varit principiellt, och ur skattebetalarnas synvinkel, mycket viktig att se över.

Att låna ut pengar utan att undersöka om den som tar lånet kan betala tillbaka är inte ansvarsfullt. Redan i dag måste banker och andra företag som lånar ut pengar göra kreditprövning av sina kunder. Små lån och lån som ska betalas tillbaka snabbt, till exempel sms-lån, har dock varit undantagna från de reglerna. Resultatet har blivit en lavinartad ökning av sms-låneärenden som hamnat hos kronofogden. Bara under 2009 inkom 36 000 ansökningar som handlade om obetalda sms-lån. Det har fortsatt att komma in nya ansökningar under 2010, även om de minskar. Unga upp till 25 år överrepresenterade i denna statistik.

När oansvariga företag lånar ut till vem som helst utan att kreditpröva hamnar slutnotan till sist hos skattebetalarna. Kronofogden får ta det ansvar som egentligen borde ligga hos företagen som lånar ut. Samtidigt innebär detta självklart också problem för den person som har blivit skuldsatt och hamnat i kronofogdens register.

Fru talman! I grund och botten måste människor ta ansvar för sina beslut, som att till exempel låna tre tusen kronor på några sekunder. Det spelar ingen roll om det sker sent en lördagskväll eller vid något annat tillfälle. Om du lånar pengar måste du förstå att du måste betala tillbaka och att ränta då ingår. Det börjar bli ett samhällsproblem när den som inte kan betala tillbaka lånet måste ta nya lån för att täcka det första och till slut hamnar i en skuldfälla.

Till sist är det samhället och kronofogden som får stå för notan när utlåningsföretaget inte har gjort en tillräcklig kreditprövning. För att den enskilde konsumenten ska kunna ta sitt ansvar krävs en bra, tydlig och riktig information från långivaren. Därför är det bra att vi i den nya kreditlagen inför skärpt kreditprövning och krav på att låneföretagen tydligare ska informera om hur mycket deras lån kostar. Lån som kan se ut som en bra affär i reklamen visar sig ofta vara hutlöst dyra.

Det är mycket bra med två veckors ångerrätt efter att man har tagit ett sms-lån. Jag tycker att det är en tydlig modernisering av lagen.

Konsumentverket har tidigare begärt en översyn av regler som berör snabblånen. Dessutom har Konsumentverket vidtagit åtgärder på området. Bland annat har man i några ärenden väckt talan i Marknadsdomstolen. I ett fall förbjöd Marknadsdomstolen mobillåneföretaget att i radio marknadsföra lånen som en snabb och bekväm lösning på ekonomiska problem. I ett par andra fall förbjöds mobillåneföretag att ta ut avgifter som inte motsvarade kostnaderna för de enskilda krediterna.

Jag kan konstatera att den nya konsumentkreditlagen stärker konsumenternas möjlighet att ta snabblån på rimliga villkor utan att luras in i en skuldfälla.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 110 OTTO VON ARNOLD (KD):

Fru talman! Vi har att besluta om civilutskottets betänkande om en ny konsumentkreditlag, CU5.

Det är glädjande att vi har så stor samstämmighet när det gäller den här lagstiftningen. Det är också glädjande för de svenska konsumenterna att vi den 1 januari får en betydligt bättre lagstiftning som gör att många slipper hamna i sms-låneförmedlarnas klor. Det har varit förödande i många fall. Många har fått betalningsanmärkningar; det var 36 000 förra året. Många får ökade skulder och svårigheter att komma vidare i livet. Det handlar om människor som inte har tänkt efter eller som har varit oinformerade. Man har dragits med av tillfallets frestelser. Man vill ha en extra öl på krogen eller köpa en likadan blus som kompiserna har och har inga pengar. Då tar man ett snabbt sms-lån; det får kosta vad det kostar.

Vissa typer av långgivare har inte tagit sitt samhällsansvar utan bara sett en möjlighet. Den möjligheten går tillbaka till det undantag som finns i den gamla konsumentkreditlagen från 1992. Där är lån under 1 500 kronor eller med kortare löptid än 30 dagar undantagna från kravet att informera om räntan och krav på kreditprövning. Det rättar vi till i dag. Det baseras på ett EU-direktiv. Jag håller helt med Jan Ertsborn om att det här skulle ha kunnat gå fortare. Många av oss har skrivit artiklar om detta och debatterat det som ett samhällsproblem.

Vi kan trots allt glädjas åt en minskning. Det är inte bara den kommande lagstiftningen som har fått företagen att ändra sig utan också en

Ny konsumentkreditlag

informationskampanj initierad av den tidigare finansmarknadsministern Mats Odell från Kristdemokraterna. Det finns även andra orsaker. Vi har en bra tendens.

Man får nu en ångerrätt på 14 dagar och man kan se den effektiva räntan. Det blir också krav på kreditprövning. Jag tycker att det är viktigt med kreditprövningen. Det är ändå en begränsning. Om man är satt i skuld är det tveksamt om man ska utsätta sig för ytterligare lån. Lagstiftning löser ju inte alla problem. Det krävs även andra insatser från samhället, såsom utbildning.

En ny dansarutbildning m.m.

I den befintliga lagstiftningen finns det ett delat ansvar för Konsumentverket och Finansmarknadsinspektionen. Att lägga över detta helt och hållet på Finansmarknadsinspektionen är kanske inte den mest optimala lösningen. Det finns ett delat ansvar. Det är bra att detta utreds. Man kan förstå oppositionen. De måste hitta någonting att klanka på. Som Marianne Berg sade är det bra att det är en sak i stället för fem, så det får vi bjuda på.

Det är viktigt med en uppföljning. Det är något som vi normalt gör i riksdagen. Att ha en speciell uppföljning, som föreslås i någon av reservationerna, tycker jag är onödigt.

Det är bra att det görs en utredning om Finansmarknadsinspektionens roll. Det är bra att detta reds ut och att vi får se resultatet ganska snart.

Fru talman! Jag yrkar avslag på reservationerna och bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

12 § En ny dansarutbildning m.m.

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU4
En ny dansarutbildning m.m. (prop. 2010/11:19).

Anf. 111 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Scenkonsten, såsom dans, är speciell eftersom det är konst som skapas i ögonblicket och i samspel med en publik. Det är en kulturform som är direkt. Dess innehållsmässiga ramar är inte givna och låsta utan upplevelsen skapas under föreställningens lopp.

Miljöpartiet vill värna den levande direkta kultur som scenkonsten är. Därför tycker vi att det är positivt att regeringen nu föreslår en ny dansarutbildning. Genom den nya utbildningen kan Sverige ge sina dansare möjlighet att utvecklas till en nivå som håller hög klass även internationellt. Vad vi däremot ser med stor skepsis på är att regeringen föreslår att en elev vid dansarutbildningen, det vill säga på den gymnasiala nivån av den nya dansarutbildningen, ska kunna slängas ut uteslutande baserat på vilka förutsättningar skolans rektor anser att eleven har att uppnå målen på utbildningen. Det blir en mycket godtycklig och inte rättssäker process som rimmar illa med hur vi i Miljöpartiet ser på elevers rättigheter. Jag anser att elever som är antagna till utbildningen ska få gå kvar så länge de uppnår målen på utbildningen. Elever som inte

uppnår målen ska visserligen kunna avskiljas från utbildningen, men det ska vara baserat på färdighetsprov som visar att de inte når de uppsatta målen. Färdighetsprov som misslyckas ska kunna göras om.

Vi menar att det är viktigt att elever ska ha den trygghet som behövs. Det är inte rimligt att elever ska leva med oro. Det är inte bra vare sig för eleverna eller för skolans personal. Därför yrkar vi från Miljöpartiet på att elever som påbörjar den nya dansarutbildningen ska ha rätt att fullfölja utbildningen så länge de klarar att uppnå de på förhand uppsatta målen.

Jag yrkar bifall till vår reservation och avslag på förslaget i propositionen.

Anf. 112 ERIK BENGTZBOE (M):

Fru talman! Här går det undan, kan vi konstatera, i en sprängfylld sal! Det är lite lagom tunt på folk. Men det är trevligt ändå, för det är en ganska intressant fråga vi ska debattera.

Dansen och dess utveckling är och har varit en stark del av svensk kultur ganska länge. Men den blir alltför ofta lite bortglömd i de bredare folklagen. Målsättningen med den proposition som regeringen lägger fram är att dansen ska ha möjligheten att förbli en intressant kulturform även i framtiden.

Svenska dansarutbildningar har gamla anor. Den första inrättades 1773 bara ett stenkast härifrån – borta vid Operan här i Stockholm. Det är alltså en lång tradition som vi fingrar på, vilket alltid gör saker och ting intressanta och problematiska.

Dansarutbildningen är viktig för Sverige av ett flertal anledningar. Det är inte bara så att dansarutbildningen möjliggör för de klassiska scenerna i Sverige att ha dansare, utan den skapar dessutom möjligheten för svenskar som har ett genuint dansintresse att söka sig utomlands. Samtidigt skapar vi grogrunden för modernare dansformer i Sverige och även runt om i världen.

När nu gymnasiereformen och den nya skollagen träder i kraft blir det aktuellt att även se över dansarutbildningen i år, hur den ser ut och fungerar. Samtidigt får vi chansen att höja kvaliteten på ett område där konkurrensen är stentuff. Kvaliteten i den svenska dansarutbildningen har varit kraftigt ifrågasatt på sistone. Inte minst syns det på att många av de dansare som fullgör utbildningen i dagsläget har svårt att få en anställning.

Dansarutbildningen är av en extremt unik karaktär. Det finns ingen annan utbildning i det här landet som ställer så otroligt höga krav på både sina elever och sina lärare, om man ska vara ärlig. Målsättningen är att eleverna inte bara ska vara yrkesutbildade vid 19 års ålder, utan de ska vara yrkesutbildade vid 19 års ålder med högsta internationella kvalitet. En dansares karriär är kort, och en dansares karriär är ung. Det är alltså en extremt liten och smal utbildning vi talar om. Det är inte de stora och breda utbildningarna för dansare i allmänhet i det här landet.

Regeringens förslag innebär en liten sänkning av antalet elever ned till ungefär 300. Det ska ses som ett tak. Målet ska alltså inte vara att fylla denna kvot till varje pris, utan tanken är att man ska ha en miniminivå för att alla elever som kommer in på utbildningen ska ha möjligheten att motsvara de extremt hårda krav som ställs.

Prot. 2010/11:30
8 december

*En ny dansarutbildning
m.m.*

Dansarutbildningen delas in i tre delar: en omgång för årskurs 4 till 7, en omgång för årskurs 7 till 9 och ytterligare en omgång för gymnasiedelen. Detta görs helt enkelt för att man ska kunna göra en satsning tidigt. Det är det som behövs om man ska lyckas med dansen, där det dessutom blir successivt svårare för varje år som går.

Elever på dansarutbildningarna tillgodogör sig en normal utbildning. De får alltså de grundläggande behörigheter som krävs för att söka sig vidare även till andra studier på grundskolan. När det gäller gymnasieskolan blir dansarutbildningen likställd med alla andra yrkesförberedande utbildningar, vilket gör att man har en jämförbar möjlighet med andra att söka sig vidare, även om dansen inte är målet.

Då det är ett omedelbart inträdande på arbetsmarknaden som är målet med utbildningen är självfallet även arbetsmarknadsanknytningen viktig och en viktig del i det hela.

En av de stora justeringar som görs i reformen är framför allt antagningsprocessen, där man lägger större vikt vid just dansen än som tidigare vid betygen. Man kommer att ha krav på ett grundprov, där eleverna kan visa upp sina färdighetskunskaper och klara av en miniminivå för att komma in. Om sällning sedan är nödvändig ska det ske genom uppdansning och inte genom betygsfördelning.

Denna typ av utbildningar är alltid kantad av vissa problem och svårigheter då den som alla andra elitutbildningar av denna spetskaraktär ställer höga krav på eleverna. Därför ska inte bara ett färdighetsprov uppvisas för att man ska kunna ta sig in på skolan, utan det ska även göras medicinska prover som visar att man klarar av utbildningen hela vägen in i mål och klarar av att nå de mål som det rör sig om.

Det är ett starkt åtagande man ger sig in på när man söker till dansarutbildningen. Åtagandet från vår och skolans sida slutar och upphör dock inte vid antagningen, utan sker även fortsatt därefter. Därför krävs det starka resurser och insatser när det gäller elevhälsan för att se till att eleverna klarar av utbildningen och klarar av en karriär därefter. Dansen är någonting som kan slita väldigt mycket på kroppen.

Dansarutbildningen ska vara öppen för hela Sverige. Ett elevhem ska startas så att man har möjlighet att söka oavsett var i landet man lever. På det viset kan det bli en skola av toppkaraktär.

Det har nämnts ett ifrågasättande, och det finns en reservation beträffande möjligheten för elever att sluta om de mer eller mindre anses som olämpliga för utbildningen under gymnasiedelen. Det kan kännas behjärtansvärt, och man kan tycka att om eleven har kommit in ska han eller hon få gå klart. Då har man dock tappat poängen med vad som är målet med utbildningen. Målet med utbildningen är att eleverna när de är färdiga ska vara av högsta internationella kvalitet. För utbildningens kvalitets skull men även för elevernas skull finns det en poäng med detta. Om man inte har möjlighet att fullfölja utbildningen är det lika bra att den kan avbrytas så tidigt som möjligt och överföras till en annan utbildning. På så sätt får eleven i rättvisans namn möjligheten att fullfölja en vettig utbildning som inte är baserad på dansen, om man inte bedöms ha en framtid i dansen.

Viktigast av allt är att vi nu får en utbildning på plats som kan se till att skapa svensk konkurrenskraft och som framför allt ger svensk skola både bredd och spets.

Anf. 113 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag funderar lite grann på Miljöpartiets syn på elitsatsningarna. Vi lär väl återkomma i debatten, hoppas jag, till om Miljöpartiet möjligtvis har ändrat åsikt om elitsatsningar och spetsutbildningar.

Fru talman! Det finns ett antal anledningar till att förslaget tas upp i kammaren. Kvaliteten på yrkesdansarutbildningen har varit eftersatt och dömts ut av professionen. Om vi ska erbjuda en utbildning av internationell klass krävs det en riktig elitutbildning inom dans på grundskolenivå och gymnasial nivå.

Internationell arbetsmarknad ställer högre krav. Svensk skola behöver fler utbildningar där skolan har högre förväntningar på sig och bidrar till att elitutbildningar tillåts i större utsträckning, anser vi i Folkpartiet. Godkänt i betyg från grundskolan för att bli behörig att antas till denna utbildning är inte tillräckligt. Därför har man kompletterat med möjligheten att genomföra så kallade färdighetsprov. Men detta är endast ett komplement till urvalsgrunden där betyget fortfarande påverkar mest när man fördelar platserna.

Elever kan söka och antas till en utbildning som syftar till dansaryrket utan att ha rimliga förutsättningar att uppnå målet med utbildningen, nämligen anställningsbarhet. Vi måste förstås fråga oss om de pengar som staten lägger på den här typen av utbildningar ger tillräckligt goda resultat.

Fru talman! Vi måste bidra till en utbildning som resulterar i mer konkurrenskraftiga dansare. Utbildningen måste i större utsträckning anpassas till de elever som faktiskt har förutsättningar att klara av denna typ av utbildning.

Internationell klass kräver elitutbildningssatsningar. Förslaget innebär dels en ökad statlig styrning, dels ett krav på mer resurser, som man pekar på i propositionen. Men de ska fokuseras mer på rätt elever.

Kärnan i detta förslag är viktig att slå fast: Principen är att enbart de elever som i vissa åldrar har uppnått en på förhand angiven färdighetsnivå bör få fortsätta utbildningen med det tydliga målet att verka som yrkesdansare på internationell elitnivå.

Jag måste avsluta mitt inlägg, fru talman, med att fråga Jabar Amin och Miljöpartiet vad de menar med att man ska få gå klart kursen oberoende av kunskapsnivå. Och som jag inledde mitt anförande med att fråga: Har Miljöpartiet ändrat åsikt i synen på elit och spets? Om det hade varit Vänsterpartiet som hade anfört detta skulle jag kunna förstå det, men min erfarenhet av Miljöpartiets skolpolitik är tvärtom att man har bejakat denna typ av utbildning.

(Applåder)

Anf. 114 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till regeringens proposition *Ett steg framåt – en ny dansarutbildning*.

Den nya dansarutbildningen syftar till att möjliggöra en elitsatsning inom grundskolans förberedande dansarutbildning och gymnasieskolans yrkesdansarutbildning. Det är en satsning som regeringen välkomnar för att Sverige ska kunna hävda sig i den internationella konkurrensen.

*En ny dansarutbildning
m.m.*

Dansarutbildning är en dröm för många unga människor, speciellt unga flickor. Det är drömmen om att bli den fjäderlätta prima ballerinan. Det är drömmen som så många har men som så få är kallade till. Det är en dröm som är så långt ifrån den mycket tuffa verklighet som både utbildningen och framtiden innebär för dessa elever.

I detta sammanhang är det viktigt att vi politiker tar ansvar för att utbildningen bevarar drömmar men ändå ger eleverna fast mark att stå på. Det är få som tas in på utbildningen, men det är ännu färre som uppfyller sin dröm. Denna bakgrund måste ständigt finnas i utbildningarnas utgångspunkter.

Fru talman! Den klassiska baletten är ett mycket viktigt inslag i det svenska kulturlivet, och dansen som konst är också ett prioriterat område inom kulturpolitiken. Förutsättningen för att den klassiska baletten ska kunna utvecklas är att det finns kvalificerade dansare att tillgå, och det är här utbildningspolitiken kommer in.

Den svenska yrkesdansarutbildningen har under lång tid kritiserats av dansprofessionen. Det har varit oklart om utbildningen ska leda till fler dansare i största allmänhet eller om utbildningen ska leda till yrkesdansare på elitnivå. Man kan vad gäller kvaliteten så här långt konstatera att den inte har hållit tillräckligt hög nivå då allt färre av dessa elever motsvarade kraven för att antas till Kungliga Operan, Göteborgsoperan och Cullbergbaletten.

Dansare på elitnivå har en internationell arbetsmarknad och måste konkurrera på densamma. Vi måste alltså bestämma oss för om vi ska utbilda yrkesdansare i Sverige eller om vi ska hämta denna kompetens från andra länder.

Regeringens synpunkt är att utbildningen definitivt ska finnas i Sverige, och då måste den hålla så hög kvalitet att våra dansare kan konkurrera på en internationell marknad. Eleverna ska efter avslutad gymnasieutbildning direkt kunna anställas inom professionen. Detta är en önskad utveckling som denna proposition kommer att hjälpa till att möjliggöra.

Fru talman! Jag vill också lyfta fram den särskilda satsningen på elevhälsan som propositionen omfattar. Visserligen finns det redan i nya skollagen krav på att det ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Men eftersom dansarutbildningen ställer mycket höga krav på eleverna är det viktigt med den extra satsningen på elevhälsa just för dessa elever. Det är då inte enbart medicinska satsningar vi talar om, utan det är framför allt de psykosociala insatserna som efterfrågas. Dansarutbildningen är enormt pressande psykiskt. Det finns problem med prestationsångest, och ätstörningar är inte heller ovanligt. Vi välkomnar att det för dansarutbildningen finns ett extra statsbidrag för elevhälsa.

Fru talman! En liten del i propositionen men en mycket viktig del är att kostnader för landstingsdrivna naturbruksprogram ska kunna ingå i underlaget för riksprislistan.

Alla kommuner är skyldiga att anmäla sina kostnader för respektive gymnasieprogram till Skolverket. Enligt vissa formler beräknas sedan ersättningen till de fristående skolorna enligt riksprislistan med dessa uppgifter som grund. Landstingen som bedriver naturbruksgymnasier omfattas inte av dessa skyldigheter. Eftersom deras naturbruksgymnasier är mer kostsamma än de kommunala blir ersättningen enligt riksprislistan

för låg för fristående skolor som bedriver naturbruksutbildning. De fristående utbildningarna är mer lika de landstingsdrivna. Genom att även naturbruksprogrammet nu får ingå i underlaget för beräkningarna kommer ersättningen att motsvara den faktiskt kostnaden för att driva dessa program.

Jag yrkar bifall till propositionen i dess helhet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU8 En ny försäkringsrörelselag

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Punkt 1 (Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)
3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

144 för res. 1

21 för res. 2

154 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Esabelle Dingizian (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Per Åsling (C) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

158 för utskottet

143 för res. 1

18 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 22 FP, 20 C, 17 KD

För res. 1: 104 S, 22 MP, 17 V

Avstod: 18 SD

Frånvarande: 8 S, 8 M, 3 MP, 2 FP, 3 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 2 (Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2011)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP, V)

3. res. 4 (SD)

Förberedande votering:

142 för res. 3

19 för res. 4

156 avstod

32 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Isabella Jernbeck (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats röstat ja.

Huvudvotering:

159 för utskottet

143 för res. 3

17 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 22 FP, 20 C, 1 SD, 17 KD

För res. 3: 104 S, 22 MP, 17 V

Avstod: 17 SD

Frånvarande: 8 S, 8 M, 3 MP, 2 FP, 3 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU11 Hösttilläggsbudget för 2010

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU10 Upplagshavare för flygfotogen på flygplats samt kompletterande bestämmelser om skattefrihet för biogas

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU17 Förfaranderegler för alternativa drivmedel

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU18 Förlängd ansökningstid för återbetalning av mervärdesskatt avseende återbetalningsperioder under 2009

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU5 Ny konsumentkreditlag

Punkt 4 (Tillsyn)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

142 för res.

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 22 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res.: 103 S, 22 MP, 17 V

Frånvarande: 9 S, 8 M, 3 MP, 2 FP, 4 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Prot. 2010/11:30

8 december

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Avskiljande av elever på gymnasieskolans yrkesdansarutbildning)

1. utskottet

2. res. (MP, V)

Votering:

279 för utskottet

40 för res.

1 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 99 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res.: 1 S, 22 MP, 17 V

Avstod: 1 S

Frånvarande: 8 S, 8 M, 3 MP, 2 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Pyry Niemi (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

*Åtgärder för att
höja kvaliteten i
järnvägssystemet*

14 § Åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2010/11:TU5

Åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet (prop. 2010/11:25).

Anf. 115 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (M):

Fru talman! Trafikutskottets betänkande TU5 *Åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet* handlar om åtgärder för att höja kvaliteten genom en ändring i järnvägslagen. Den grundar sig på att Sverige på två punkter har brustit i att genomföra gemenskapsrättsliga åtaganden i det så kallade första järnvägspaketet. Vi i Sverige är skyldiga att genomföra dessa förändringar i enlighet med vårt medlemskap i EU.

Att höja kvaliteten i järnvägssystemet och i hela nätet bör inte innebära några större diskussioner. Jag tror att vi samtliga här inne är ganska överens om att detta är något som är oerhört viktigt för en utveckling av järnvägsnätet och en fortsatt god trafiktillväxt på järnvägen. Kvalitet är ett ledord för att skapa en attraktiv järnväg som fungerar som det naturliga valet vid transporter. Att alltid sätta resenären i centrum och att samtliga aktörer då också ska sträva mot att vara effektiva, säkra och enkelt uttryckt hålla en god kvalitet är en självklarhet för oss alla.

Propositionen ger ytterligare möjligheter att öka punktligheten, minska driftstörningarna och höja kvaliteten i järnvägsnätet. Detta kan ske genom att ett ekonomiskt incitament införs, vilket gör att den part som orsakar avvikelser ska kunna få betala en förutbestämd kvalitetsavgift till sin motpart. Enkelt uttryckt är detta ytterligare en morot för järnvägens aktörer att i ännu större utsträckning jobba för ökad kvalitet mot sina kunder och mot de andra aktörerna.

I det här betänkandet finns tre reservationer.
Fru talman! Jag överlämnar härmed betänkandet till en, som jag tror, mycket intressant debatt.

Prot. 2010/11:30
8 december

*Åtgärder för att
höja kvaliteten i
järnvägssystemet*

Anf. 116 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Vad tänker svenska folket i första hand på när det gäller åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet? I dessa bistra vintertider kretsar nog de flestas tankar kring åtgärder som kan leda till att tågen går och kommer i tid, åtgärder som kan förbättra informationen till resenärerna eller åtgärder som kan leda till isfria spår och pålitliga fordon.

Men betänkandet om åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet handlar om en annan typ av insatser som förvisso är tänkta att leda till ökad punktlighet och minskade driftstörningar men där metoden ser något annorlunda ut.

Det är nämligen så, som Jan-Evert Rådhström korrekt nämnde, att EU har tagit Sverige i örat eftersom vi inte har implementerat två av punkterna i EU-direktivet om det första järnvägspaketet i vår järnvägslag. Det gäller främst kravet på införande av verksamhetsstyrning genom kvalitetskrav i banavgiftssystemet. Lite slarvigt skulle man kunna säga att det handlar om att Trafikverket och järnvägsföretagen från och med nästa år kommer att få böta om de inte håller sina ingångna löften. Mer precist uttryckt betyder det att en kvalitetsavgift kommer att införas. Det innebär att den part som orsakar en avvikelse från den upprättade tågplanen ska betala en avgift till sin motpart.

Enligt EU-direktivet kan också bonus användas som incitament för att öka effektiviteten i systemet. Om Trafikverket kan avsluta planerade banarbeten före planerad tidpunkt kan det medföra ekonomiska fördelar för ett järnvägsföretag. Exakt hur styrningen kommer att utformas, hur höga eller låga de här avgifterna kommer att bli, återstår att se. Meningen är att parterna tillsammans ska upprätta överenskommelser om detta. En viktig utgångspunkt blir att beräkna vad som krävs för att vidta åtgärder som kan förebygga driftstörningar.

Fru talman! Vad är det man egentligen vill uppnå med den här typen av reglering? Syftet är att öka driftssäkerheten och effektiviteten i järnvägssystemet. Järnvägsaktörerna ska motiveras att investera i förbättringar av de tekniska lösningar, rutiner, beteenden och annat som orsakar avvikelser. Det ska ske med hjälp av ekonomiska påtryckningar i form av en kvalitetsavgift.

Under 2009 rapporterades totalt 295 000 avvikelser som innebar att ett tåg var försenat med mer än fem minuter till slutstation. Enligt Trafikverket var järnvägsföretagen direkt ansvariga för 22 procent av de här förseningarna och Trafikverket för 17 procent. Utöver detta tillkom förstås förseningar som orsakades av till exempel vädrets makter och som inte järnvägsaktörerna själva kunde ses som ansvariga för. Det finns uppenbarligen effektivitetsvinster att göra, vilket även flertalet av remissinstanserna hävdar.

Jag noterar att regeringen i propositionen föreslår att dessa kvalitetsavgifter endast ska gälla vid normala driftsförhållanden till skillnad mot vad som föreslogs från Transportstyrelsen. Tågplanen, det vill säga den plan där tåglägen och tider för banarbeten anges, ska vara styrande. Vid stora driftstörningar kan det uppstå situationer då den inte längre går att

genomföra. Då blir det förstås inte heller meningsfullt att tillämpa en verksamhetsstyrning med avgifter.

Jag kan dock föreställa mig att det inte blir helt enkelt att avgöra vad som kan betraktas som normala förhållanden för tågtrafik, men enligt förslaget blir det Trafikverkets uppgift att ange kriterier för detta. Det blir också verkets skyldighet att meddela när ordningen väl är återställd.

Fru talman! Jag befärar att den aktör som kommer att påverkas mest negativt av de här nya regleringarna blir Trafikverket. För några veckor sedan slog verket larm om minskade resurser till drift och underhåll, vilket i allra högsta grad påverkar punktligheten. Trafikverket riskerar att få betala dyrt till övriga parter eftersom infrastrukturen är så sliten. Det i sin tur riskerar att leda till att resurser som Trafikverket har in-tecknat för att finansiera olika investeringar kraftigt kan komma att reduceras.

Vi socialdemokrater stöder ändå det här förslaget, men vi menar att det som kommer att fälla avgörandet för om den här typen av verksamhetsstyrning ska få avsedd effekt är att den kombineras med offensiva investeringar i nya spår och utökade resurser för drift och underhåll.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att om nu någon mot förmodan skulle tro att införandet av böter är vad som krävs för att frälsa järnvägssystemet från allt ont misstar man sig rejält. Det är inte rimligt att lägga allt ansvar på trafikoperatörerna, på aktörerna, för ett väl fungerande järnvägssystem. Ett politiskt ansvar måste utkrävas. Därför, fru talman, blir jag orolig när regeringen i sin budgetproposition aviserar kraftiga nedskärningar både när det gäller nyinvesteringar och av järnvägsunderhåll de kommande åren.

Detta går stick i stäv med ambitionen att få fler att välja tåget som transportmedel. Detta går stick i stäv med miljömålet om att minska koldioxidutsläppen. Detta går stick i stäv med de behov och förväntningar som finns både hos järnvägsaktörerna och hos hela svenska folket. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 2.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anna Wallén (S).

Anf. 117 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! När propositionen *Åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet* hamnade i min posthög började jag läsa med förväntan. Det var en förväntan som byttes i besvikelse när jag insåg att detta regeringsförslag inte alls handlar om viktiga åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet. Det här förslaget handlar inte alls om ökade anslag till underhåll och drift eller om mer pengar till spår. Inte heller handlar det om att organisera underhållet bättre. Och det handlar inte om att slopa vinstkravet på SJ och ge SJ nya bolagsdirektiv om att se till att resenärer kommer fram i tid och att fler vill åka med tågen.

Nej, det här förslaget handlar om ett komplicerat bötessystem mellan infrastrukturförvaltaren, i de flesta fall Trafikverket, och tågoperatörerna, i många fall SJ. De ska ägna sig åt ett slags omvänd tävling där den som orsakar förseningen ska betala böter, så kallade kvalitetsstyrande avgifter, till den andra.

Men visst, fru talman, i den bästa av världar är detta inte en så dum idé. I ett land där det finns gott om plats på väl underhållna spår hade

dess kvalitetsstyrande avgifter kunnat ha en rimlig funktion. Men att införa ett sådant system i dagens järnvägsnät med dess uppenbara brister är inte ändamålsenligt. Fokus bör ligga på att undanröja orsakerna till dagens problem, kapacitetsbrist och dåligt underhåll.

Låt oss lägga vår energi, våra nya åtgärder, på att rikta in oss på att göra något åt detta. Låt oss ta saker i rätt ordning. Låt oss vänta med bötessystemet tills aktörerna har en rättvis chans att leva upp till de krav som vi vill ställa på dem. Därför yrkar jag och Miljöpartiet bifall till reservation 1 och avslag på propositionen.

Men, fru talman, det finns förslag i denna proposition som är ännu värre än införandet av böterna. Det är förslaget att tågoperatörerna ska kunna köpa sig plats före i kön. Propositionen kopplar ihop banavgifterna och de nya avgifterna och menar att den som kan betala också ska få förtur vid driftstörningar.

I dag sköts fördelningen av tåglägena av Trafikverket, och det görs utifrån vilken trafik som är samhällsekonomiskt mest lönsam. Det innebär till exempel att pendeltågen in till Karlstad har förtur på morgonen eftersom det är samhällsekonomiskt klokt att människor kommer i tid till jobbet. Däremot görs den omvända prioriteringen på eftermiddagen och i stället placeras fjärrtågen först i kön.

Visst har jag svurit över detta ibland när Oslo-tåget har fått förtur i stället för mitt tåg hem. Jag kan köpa den fördelningen, men det är nog många som skulle överväga huruvida de ska pendla med tåg till jobbet och undervisningen på morgonen om de tvingas vänta för att ett fjärrtåg eller ett godståg släpps fram först då det kunnat betala mer i banavgift. Eftersom det är mer lönsamt att köra fjärrtåg och godståg än lokaltåg säger det sig självt vilka som blir förlorarna med ett sådant förslag.

Förslaget sätter inte resenären i centrum, och inte heller samhällsintresset. Därför yrkar jag och Miljöpartiet bifall till reservation nr 3.

Anf. 118 SIV HOLMA (V):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 som Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom och som går ut på att propositionen avslås.

Regeringen har igen visat att man har svårt att komma till skott när det gäller att prioritera vad man i första hand ska göra för att åtgärda de stora kapacitetsbristerna inom det svenska järnvägssystemet. Att i detta läge föreslå marknadsbaserade avgifter visar på inkompetens och stor brist på handlingskraft. Det största ansvaret har regeringen och majoriteten i riksdagen som avstår från att satsa de resurser på nya järnvägar och banunderhåll som behövs för att öka punktligheten, minska driftstörningarna och höja kvaliteten i järnvägssystemet.

Regeringens förslag om marknadsbaserade avgifter med hänvisning till att man måste införa dessa på grund av EU-medlemskapet skulle kanske fungera om situationen hade varit annorlunda, det vill säga om järnvägssystemet redan hade stor kapacitet och bra underhåll. Då hade kvalitetsstyrande avgifter kunnat ha en rimlig funktion. Men att nu införa avgiftssystemet är inte ändamålsenligt. Regeringen måste komma med åtgärderna i rätt ordning, inte börja med att införa avgiftssystemet som tar i anspråk resurser som skulle behövas för att åtgärda grundproblemet. Det är som att försöka bota symtomen hos en patient utan att ta reda på grundorsaken till att patienten är sjuk.

Våra partier har föreslagit stora satsningar på nya järnvägssträckor. Totalt vill vi tillföra mer än 100 miljarder kronor från statens sida till kollektivtrafik och järnväg.

Ett ännu viktigare skäl till förseningarna är bristande underhåll och reinvesteringar av den järnväg som redan är byggd. Banverket menar att om man vill minska tågförseningarna med 50 procent och öka godskapaciteten med 50 procent måste 7,6 miljarder kronor per år läggas på banunderhåll. Den borgerliga regeringen har bara avsatt 5,3 miljarder per år under planperioden 2010–2021.

Det är alltså alldeles för lite pengar avsatta för att underhålla spåren, och det är det som är grundproblemet. Det är för trångt på spåren. Läger man till vädrets makter är och blir läget mycket allvarligt. Riksdagen bör därför avslå propositionen *Åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet*. Det är en proposition som inte löser någonting utan måste betecknas som ännu ett slag i luften.

Fru talman! För att få ett ekologiskt hållbart transportsystem måste andelen resor med kollektivtrafiken öka. Vad regeringen gör är att gå i motsatt riktning. Man plottrar bort sitt ansvar med att föreslå avgiftssystem som inte löser någonting utan endast innebär ett ökat behov av byråkrati.

Vänsterpartiet anser att för att lyckas öka vårt resande med kollektiva färdmedel krävs bland annat en utbyggd, tillgänglig, prisvärd och väl fungerande kollektivtrafik för alla. Vi vill därför få regeringen att förstå att det handlar om att sätta resenären i centrum för att få ett socialt och ekologiskt hållbart transportsystem, inte som regeringen nu gör bara fokusera på företagens rätt att etablera sig på marknaden. Vänsterpartiet talar hellre om individens frihet att få ett sammanhållet system med god överblickbarhet och att lätt och smidigt kunna byta mellan linjer och få information från en och samma källa.

Fru talman! Regeringens proposition är ytterligare ett led i de ideologiskt förblindade avregleringsambitionerna. Alla med insikter i vad avregleringar går ut på vet att avregleringar i grunden handlar om att minska demokratin. När infrastruktur och annat samhällsviktigt styrs av samhället sker det under demokratisk kontroll och är därmed påverkbart. När den privata infrastrukturen ökar minskar demokratin. I god avregleringsanda har regeringen alltså styckat upp hela järnvägssystemet. Ingen tar eller kan ta helhetsansvar för att du som pendlare kommer fram i tid när det saknas ett sammanhållet helhetsansvar för järnvägssystemet.

I detta sammanhang vill jag ta upp konsekvensen av regeringens viljeinriktning att tågoperatörer ska kunna köpa sig plats och komma före i kön, få en så kallad gräddfil, på grund av att de betalar mest för sin trafikeringsrätt.

Precis som vi skriver i reservation 3 anser Vänsterpartiet och Miljöpartiet att man inte ska utforma banavgifter så att någon kan köpa sig framkomlighet. En annan viktig princip som vi tar upp i reservationen är att i stället för att regeringen ska möjliggöra undantag i avgiftssystemet för lågtrafikerade sträckor vill vi redan nu besluta om ett undantag. Det föreslår vi bland annat för att minska byråkratin och för att använda resurserna rätt. När det gäller järnvägssträckor som är lågtrafikerade eller tider på dygnet då risken för driftstörningar är obetydliga ska man redan

nu medge undantag. Det behövs inga omvägar via Trafikverket. Låt Trafikverket använda sina resurser på viktigare arbetsuppgifter än dessa!

Avslutningsvis vill jag säga att det behövs bättre konsekvensanalyser av vilka effekter en samlad höjning av banavgifter i kombination med de så kallade kvalitetsstyrande avgifterna får för tågtrafiken på lång sikt, och det har vi inte fått. Vi menar att konsekvensanalyserna ska redovisas innan ett beslut tas, inte efter. Jag yrkar alltså bifall till reservation 3.

Anf. 119 LARS TYSKLIND (FP):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Jag kan konstatera att vi har diskuterat väldigt många delar av järnvägssystemet. När vi ska diskutera detta finns det en tendens att slänga upp många bollar i luften, så att säga. Men nu handlar det faktiskt om det betänkande som heter *Åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet*, och det handlar om en brist som vi har fått påtalad av EU, nämligen att vi inte har infört det så kallade första järnvägspaketet. Jag vill dock säga att oberoende av att vi har fått detta påpekande är detta två bra kompletteringar till järnvägslagen som kan fylla sitt syfte. Jag känner inte tvångssituationen särskilt starkt i detta. Det kan väl anses lite slarvigt att vi har missat att införa detta, men det är hur som helst bra förslag.

Fru talman! Det här är alltså ett ekonomiskt incitamentssystem med verksamhetsstyrning genom kvalitetsavgifter. Det innebär att den part som orsakar störningar får betala en kvalitetsavgift. Dessutom innehåller det ett förslag om att infrastrukturförvaltaren ska ha ett rapporteringssystem för registrering av avvikelser. Det har man ju redan i dag, men man måste också göra en analys av de avvikelser som blir.

Ett ekonomiskt incitamentssystem, bör rimligen medföra att både banhållaren och tågoperatören vidtar de åtgärder som är möjliga för att undvika driftstörningar och få en bättre driftssäkerhet och därmed höja kapaciteten i järnvägssystemet. Så brukar ju ekonomiska incitamentssystem fungera.

Jag ser framför mig att det förebyggande arbetet blir det stora och centrala. Om man ser att man kan göra relativt små investeringar gör man naturligtvis dem. Det ska då sättas emot hotet att få betala kvalitetsavgifter i stället. Det är ju detta som är grundprincipen. Den som orsakar en störning i trafiken är den som får betala. Detta är ett bra förslag, tycker jag.

I reservationen från Vänsterpartiet och Miljöpartiet kan man i första meningen läsa att detta skulle vara någonting i stället för att satsa resurser på järnvägar och banunderhåll. Mot den bakgrunden yrkar man avslag på propositionen. Men det handlar inte om att detta är i stället för något. Det finns inget motsatsförhållande mellan det här förslaget och att satsa på järnväg i form av både investeringar och underhåll.

Man kan konstatera att regeringen faktiskt gör en väldigt ambitiös satsning på infrastruktur. Den satsning som görs nu mellan 2010 och 2021 är den största satsning på infrastruktur som har gjorts i modern tid. Det är också lite märkligt att man måste påminna om att vi är med i EU. Oberoende av allting är ju detta något som Sverige måste införa. Vi kan inte diskutera om vi ska införa det eller inte, utan det vi kan diskutera är

Prot. 2010/11:30
8 december

*Åtgärder för att
höja kvaliteten i
järnvägssystemet*

på vilket sätt vi ska göra det. Jag tycker att regeringen har lagt fram ett väl avvägt förslag här.

Det finns ytterligare ett förslag i betänkandet, och det handlar om redovisningsrutiner. Den särredovisning som krävs om man är både infrastrukturen förvaltare och tågoperatör – i redovisningen måste man hålla isär verksamheterna – ska offentliggöras under vissa premisser. Det är för att göra systemet transparent. Det finns undantag, men detta är ett led som gör att man kan se att det inte finns några korssubventioner, så att korssubventioner undviks. Detta beskrivs i propositionen ganska väl. Det handlar ju om sekretess – givetvis ska man inte redovisa företagshemligheter och sådant.

Vi kommer också under sista veckan före juluppehållet, då vi ska behandla budgetpropositionen, att här i riksdagen diskutera detta om kraftiga nedskärningar och om drift och underhåll och investeringar i järnvägsnätet. Men hur man än vrider och vänder på det kan man konstatera att det har skett en nivåhöjning i budgeten när det gäller anslaget för drift och underhåll, från knappt 4 miljarder till drygt 5 miljarder årligen. Det gäller inte bara ett enstaka år, utan här pratar vi om en nivåhöjning som gäller år efter år. Den nivåhöjningen kommer över tid att ge utslag på kvaliteten på järnvägssystemet.

Det är samma sak när det gäller investeringar. Både i den här debatten och i tidigare debatter har man jämfört enstaka år, men det som är det viktiga är att se över hela planeringsperioden. Då talar vi om 65 miljarder anslagsmässigt som finns för investeringar i järnväg. Det kan sedan variera år från år, men det beror på hur investeringarna ligger i planen. Jag tror inte att man kan komma till någon annan slutsats än att alliansregeringen gör en otroligt ambitiös satsning på järnväg under planperioden 2010–2021.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 120 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet *Åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet* och avslag på de reservationer som har fogats till betänkandet.

Betänkandet bottnar i en proposition från regeringen, och bakgrunden har beskrivits väl av tidigare talare. Det handlar om att följa upp EU-direktiv från början av 2000-talet – direktiv som syftar till att vi ska få tydliga incitament mellan järnvägstrafikens olika aktörer att höja både kvaliteten och effektiviteten i arbetet. Dessutom – och detta har inte varit föremål för särskilt mycket debatt här – är det styrande för att man ska öppna upp ekonomin, det vill säga att öppna böckerna för insyn för att därmed förhindra diskriminering av olika aktörer som verkar inom järnvägssystemet. Det tror jag att det finns synnerliga skäl att göra all den stund en del av aktörerna är gamla monopolister från den tid då vi hade ett SJ som styrde och körde allting.

Förslagen är bra. De är väl motiverade. Och de fordras säkert också för att uppnå både en högre kvalitet och effektivitet i systemet. Självklart är inte detta allena saliggörande, men som det också står i betänkandet är detta en komplementär åtgärd för att öka effektiviseringen i järnvägssystemet.

Fru talman! Det är tidvis en lite lustig debatt, som föregående talare belyste. Det är många bollar i luften. Men den rödgröna oppositionen försöker framställa det här som att detta med ekonomiska incitament är det enda som görs för att öka effektiviteten och att vi gör detta i stället för att investera i drift och underhåll och investera i systemet.

Vore så fallet, fru talman, vore jag också utomordentligt bekymrad, om vi enbart med hänvisning till att man ska ge ekonomiska incitament och öppna upp för att undvika diskriminering skulle tro att vi skulle lösa alla kapacitetsproblem i det svenska järnvägssystemet. Men så är det inte, och det vet alla.

Tvärtom – det framgår också tydligt av betänkandet – har resurserna, nivån, för drift och underhåll och investeringar i det svenska järnvägssystemet ökat kraftigt de senaste åren. Det fortsätter dessutom på väldigt höga nivåer de kommande åren framåt 2021. Det är väldigt bra. Det är nödvändigt.

Frågan är: Är det tillräckliga nivåer? Ja, det har vi i riksdagen alla skäl i världen att noga följa och följa upp. Är det tillräckliga nivåer? Görs insatserna på rätt ställe? Görs de på rätt sak? Det är klart att resurser är jättebra, men de ska också ge förväntad effekt.

Det, fru talman, är själva grejen med den här propositionen och det här betänkandet. De här förslagen syftar till att man ska uppnå en högre effektivitet och kvalitet i hela järnvägssystemet, utifrån de insatser för drift och underhåll och investeringar som vi gör.

Som ledamöter i Sveriges riksdag, med möjlighet och befogenhet att besluta om att använda folks pengar, det vill säga skatterna, tycker jag, fru talman, att det är en fullständig självklarhet att vi ivrar det mesta vi kan för att vi ska få så bra verktyg som möjligt, så att varje krona, oavsett om den används till järnvägssystem eller något annat gemensamt, används på bästa sätt. Det anser jag, fru talman, att den här propositionen och det här betänkandet kommer att leda till.

Här kommer vi att få signaler både från infrastrukturens ägare och från operatörerna om var felen sitter och hur de bäst åtgärdas med rätt använd resurs. Det är förvånande att den rödgröna oppositionen motsätter sig möjligheten till detta verktyg.

Det känns, fru talman, som om oppositionens resonemang bottnar i en syn som var förhärskande innan SJ delades upp i SJ, Banverket, Jernhusen och en mängd operatörer. I dag är aktörerna på marknaden flera, och de gör god nytta och ett gott arbete på ett proffsigt vis.

Som kund i det här systemet, oavsett om kunden är en frusen resenär på en perrong i Småland eller om kunden är en regional trafikhuvudman, har man i dag flera alternativ och möjligheter att välja på. Då är det bra för huvuduppgiften, att effektivt transportera resenärer och gods och att bedriva kollektivtrafik, att vi kopplat till de övriga åtgärder vi vidtar för att detta ska fungera också får ett system där aktörerna själva har starka skäl att göra ett bra jobb.

Jag vill avslutningsvis, fru talman, yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 121 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Anders Åkesson också har funderingar på om vi har tillräckliga nivåer vad gäller underhållet för järnvägen. Det

tror inte jag. Jag tror att många av våra resenärer som har suttit och väntat i timmar i stillastående tåg inte heller tycker det.

Men det är *en* diskussion, och den diskussionen kanske vi inte ska ta i dag. Vi kanske ska koncentrera oss på den här propositionen och på vårt betänkande. Då ser jag att Anders Åkesson inte har tagit upp den fundering och oro som jag har när det gäller att man kan köpa sig förtur genom att betala mer i banavgifter och vad det får för följder för resenärerna. Jag skulle vilja höra lite om Anders Åkessons tankar kring det.

Anf. 122 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Jag tror att vi samtliga ledamöter i Sveriges riksdag som sätter av betydande resurser av det som finns att fördela för välfärd – dit räknar jag infrastrukturen och annat – är besjälade av att de resurser som sätts till, som är andras pengar, används på det mest effektiva sättet.

Kan differentierade banavgifter leda till att vi använder investeringarna i det svenska järnvägssystemet, rälsen, på ett effektivare sätt, fru talman, är jag inte ett dugg orolig över att införa det.

Anf. 123 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Nu uttryckte jag mig nog otydligt. Min fundering gällde det förslag som finns i propositionen och betänkandet om att en tågoperatör kan få förtur till vissa tåglägen genom att betala en högre banavgift. Blir det då driftstörningar släpps de tågen fram före, inte till exempel det tåg som pendlarna, som ska iväg till jobbet, sitter på.

Det är det som jag ser som en stor risk med det här förslaget, som jag annars tycker kan fungera bra i ett tågssystem där man har mycket kapacitet på spåren och bra underhåll.

Jag har faktiskt en annan fundering också. Jag har läst det här betänkandet, och jag har inte sett många exempel på hur det här har fungerat i andra EU-länder där man har infört det, vad det har fått för konsekvenser för trafiken och vilka länder inom EU som har infört det, helt enkelt.

Anf. 124 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Till skillnad från Bergström tror jag inte att det får effekten att pendeltåg ställs åt sidan till förmån för godståg etcetera. Skulle så vara fallet har vi anledning, fru talman, att återkomma i frågan.

Tvärtom är syftet med detta att få en jämnare användning över dygnets timmar och över årets dagar av det järnvägssystem vi har. Det är nämligen en kapacitetsbrist i dag beroende på att alltmer gods och allt fler personer transporteras på det svenska järnvägssystemet tack vare den politik vi för. Det tycker jag är väldigt bra. Jag är glad över det.

Men då gäller det också, för att ytterligare kunna öka kapaciteten, att investeringar som är gjorda används så effektivt som möjligt. I dag är det toppar i belastningen. Kan detta bidra till att vi jämnar ut belastningen över dygnet och över året är det alldeles utmärkt.

Anf. 125 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Politisk prioritering handlar också om i vilken ordning man utför olika åtgärder och i vilken ordning man fattar beslut.

Som alla känner till innehade Centerpartiet infrastrukturministerposten under den mandatperiod som vi har haft. Jag skulle gärna vilja fråga Anders Åkesson: Är Centerpartiet och Åkesson nöjda med vad man har åstadkommit till dags dato vad gäller till exempel kvaliteten på järnvägssystemen? Har det förbättrats? Varför har det inte förbättrats i den ordning som man kan se att det hade behövts?

En annan dimension i sammanhanget gäller det här med att öka kollektivtrafiken och järnvägstrafiken. Är man utifrån ett miljöperspektiv nöjd med tingens ordning?

Jag hörde att Åkesson talade om en jämnare användning av järnvägarna under dygnet. Men jag hör, när Åkesson talar om detta, att ni använder de ekonomiska incitamenten till att öka konkurrensen. Det är liksom det som är det överordnade målet, inte att öka kollektivtrafiken och därmed också få en bättre miljö.

Anf. 126 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Ja, Siv Holma, jag är väldigt nöjd med det arbete som Åsa Torstensson i egenskap av infrastrukturminister gjorde när hon och resten av alliansregeringen 2006 tog vid efter ett 30-årigt förfall där investeringar, pengar för drift och underhåll av det svenska järnvägs- och vägsystemet successivt hade monterats ned av en regering som ofta rege-
rade med stöd av Vänsterpartiet, fru Holma.

Det här tar tid att ställa om. Investeringarna, nyinvesteringarna, pengarna för drift och underhåll ligger i dag på en högre nivå än tidigare, och de ligger fortfarande högre fram till 2021 tack vare det beslut riksdagen fattade för exakt ett år sedan när vi angav ramen för de kommande tio årens infrastrukturarbete och det inriktningsbeslut som regeringen fattade den 31 mars i fjol. Det är alldeles utmärkt.

Jag är ödmjuk nog att säga, fru talman, att jag är inte säker på att det är tillräckligt. Det är vår plikt, vår uppgift och vårt arbete som riksdagsledamöter, i all synnerhet som tillhörande trafikutskottet, att följa den här utvecklingen. Läggs det rätt pengar? Läggs pengarna på rätt saker? Här har vi även ett visst stöd i Riksrevisionens genomlysning av Trafikverket. Det kanske inte alltid är till rätt sak pengarna har gått för att det ska få rätt effekt.

Fru talman! När det gäller kollektivtrafiken går den både på järnhjul och på gummihjul. Det går väsentligt mycket mer kollektivtrafik på våra vägar än på våra järnvägar, så det finns anledning att vi anstränger oss å det kraftigaste även för att vägtrafiken och vägnätet som är sex gånger längre än vårt järnvägsnät ska fungera. Även längs busshållplatser, fru Holma, står det frusna resenärer i dessa dagar.

Anf. 127 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Nu fick jag höra en liten variant av det jag har fått höra av infrastrukturministern den förra mandatperioden. Så fort det kritiseras framförde hon att det var den gamla regeringens fel. Det som jag blev oerhört upprörd över var till exempel när Åsa Torstensson sade: När vi kom till makten fanns det bara tomma håll. Det fanns inga pengar för att göra de här åtgärderna.

Men det är lögn. Det är lögn, lögn, lögn! Det fanns en budgeteringsmarginal. Statens överskott var 70 miljarder. Vad gjorde ni med de peng-

arna? De användes inte till att stärka infrastrukturen efter de här anorektiska åren som funnits och där även Vänsterpartiet har ett ansvar – ja. Men vi har dragit slutsatsen och erfarenheten av det. Om vi hade fått ett annat valresultat hade det varit 100 miljarder mer till 2021 än vad alliansregeringen orkar med.

Jag tycker att det är lite intressant när Anders Åkesson säger att det alliansregeringen nu satsar inte är tillräckligt. Då har han ju chansen att rösta på De rödgrönas budgetförslag när vi kommer till den punkten. Jag ser fram emot att det inte bara blir en läpparnas bekännelse utan att man verkligen satsar på ett sådant sätt att vi ökar de ekologiskt hållbara transportslagen.

Jag vet också att vägarna behöver underhållas. Jag kommer från ett sådant område där inte järnvägen är tillräckligt utbyggd. Jag är väl medveten om detta, men vi måste också hela tiden arbeta för att få de här miljövänliga transportslagen.

Anf. 128 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Siv Holmas beskrivning av verkligheten fram till 2006 är pricksäker. Det gjordes många små hål runt om i landet av invignings-spadar på anorektiskt finansierade storvulna projekt. Ungefär 60 miljarder kronor saknades i den föregående planperioden för svensk infrastruktur. Den var underfinansierad med ungefär 60 miljarder kronor för att fullt ut kunna åtgärdas.

Det första alliansregeringen fick göra 2006–2007 var att pumpa in pengar för att kunna betala och fullfölja de projekt som var på rulle. Därutöver höjdes ambitionsnivån både vad gällde investeringar och drift och underhåll och tog sig bland annat uttryck i den närtidssatsning som genomfördes 2007, 2008, 2009, 2010 och även något in på 2011. Kraftfullt och rejält – mycket pang för pengarna, för vi gjorde det i en tid när det var lågkonjunktur och man fick mycket byggt.

Det var insatser både på väg och järnväg, och såvitt jag uppfattat det dammsögs i princip landet på färdigprojekterade väg- och järnvägsbyggen, ombyggnationer och renoveringar. Allt som var klart att sätta i gång men som tidigare legat stilla på grund av pengabrist rullade i gång.

Jag har flera exempel på sådant i mitt eget hemlän. Jag har inte haft nöjet att åka till Norrbotten och inventera, men jag är säker på att det finns även där.

Fru talman! Avslutningsvis: Siv Holmas 100 miljarder, kommer de från den där tryckpressen vi vevar i gång? Det hjälper inte att lägga till 100 miljarder om man har som tradition att underfinansiera och göra planerna anorektiska. Vi har senast bevis från 2004 när det fattades 60 miljarder för att kunna genomföra den planen. Det spelar ingen roll om vi skapar förväntningar hos folk om vi inte har förmåga att betala.

Jag är beredd att ständigt ompröva de insatser riksdag och regering gör för att pengarna ska användas effektivt.
(Applåder)

Anf. 129 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 och 3.

Regeringens förslag syftar till ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen. Att ekonomiska incitament kan fungera är vi i

Miljöpartiet mycket medvetna om, och vi föredrar ofta att använda det i olika sammanhang.

Det är också så att järnväg rent tekniskt som infrastruktur är den teknik där det är mest uppenbart att flaskhalsar gör att den befintliga infrastrukturen inte kan utnyttjas, mer än inom någon annan teknik, tror jag.

Detta med flaskhalsar är ett problem för Sveriges näringsliv som måste åtgärdas. Jag ska försöka att inte nämna några företagsnamn. Den svenska skogsindustrin vill väldigt gärna köra sina färdiga produkter på järnväg till sina kunder på kontinenten. Men det går inte, för det finns helt enkelt inte järnvägskapacitet.

Den svenska skogsindustrin vill också väldigt gärna köra mycket mer av sina råvaror på järnväg till sina fabriker. Men det går inte, för det finns inte järnvägskapacitet.

Kommuner vill väldigt gärna förbättra möjligheterna för sina invånare att yrkespendla på järnväg så att de kan arbeta under resan till och från jobbet. Då behöver man fler tågpassager, men det går inte, för det är redan fullt.

Jag hörde från Anders Åkesson att man ska ha flera alternativ och att pendeltågen inte ska behöva stanna på grund av godset. Jag vet inte vilken värld Anders Åkesson lever i, men i den värld jag lever går godstrafiken alltid före. Även på den korta sträckan – 18 kilometer mellan två samhällen, 22 kilometer järnväg – tvingas pendeltågen stanna två gånger, just på grund av att de som finansierar det hela, nämligen den tunga trafiken, den så kallade stålpendeln, ska passera ett antal gånger, till exempel två sådana pendeltåg i rad på vägen. På en sträcka där tåget skulle kunna ta 7 minuter kan det alltså ta 35 minuter att passera, vilket ju är lite besvärande.

Det jag talar om är alltså Sveriges tyngst trafikerade järnvägssträcka – spåret mellan Falun och Borlänge. Där har det sedan 20 år tillbaka varit nödvändigt att ha ett dubbelspår. Till och med nu när vi inte ens har en högkonjunktur utan befinner oss på vägen upp passerar mer än de 69 tågpassager som är teoretiskt möjliga att ta fram där enligt Trafikverkets bedömning. Man kör alltså fler tågpassager än man egentligen anser möjligt att köra där.

Det här är någonting som jag, trots att jag inte tillhör ert gäng, måste trycka på till er i trafikutskottet när jag nu upptäckte den här chansen. Ni måste göra någonting åt detta! Det här är ett av de allvarligaste problemen för svenskt näringsliv. Hela Norrland har problem att ta sig ned till Göteborg, och Göteborg har jätteproblem, för de vill ju ta den här trafiken. Man vill att hamnen ska fortsätta växa, men man har inte möjligheten.

Det handlar om den lilla biten på 18 kilometer mellan de två samhällen det handlar om.

Här skulle man kunna öka användandet av den svenska infrastrukturen för godstransporter på järnväg kraftigt genom att göra en klok investering på en kort sträcka. Som bonus skulle det ge större möjlighet för människor att yrkespendla över ett större område, och på det sättet skulle det lokala samhället stärkas. Ta den frågan till er i trafikutskottet!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 december.)

Prot. 2010/11:30
8 december

*Åtgärder för att
höja kvaliteten i
järnvägssystemet*

15 § Alkolås efter rattfylleri

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2010/11:TU7
Alkolås efter rattfylleri (prop. 2010/11:26).

Anf. 130 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! I detta betänkande behandlas propositionen *Alkolås efter rattfylleri*. Utgångspunkten för propositionen har varit att försöka finna adekvata lösningar som på olika sätt bidrar till att minska problemen med alkoholrelaterade trafikolyckor.

Alkoholpåverkade förare utgör en stor riskfaktor i trafiken. Det är klaggjort att det finns ett tydligt samband mellan förekomsten av trafikolyckor och rattfylleri. För att minska antalet dödade och skadade i trafiken och nå trafiksäkerhetsmålen behöver åtgärderna mot rattfylleri bli effektivare.

I propositionen föreslår därför regeringen ett permanent system med villkorlig körkortsåterkallelse. Den som döms för rattfylleri föreslås få behålla sitt körkort om alkolås installeras och vissa andra krav uppfylls. Tiden med krav på alkolås kan variera.

För att systemet ska få önskad effekt krävs att en större andel av de dömda förmås att köra med alkolås än vad som har varit fallet under de två år försöksverksamhet med alkolås bedrivits. Endast 11 procent av dem som dömts för rattfylleri har valt att delta i försöket. Att så få har valt att delta i försöket har säkert flera orsaker. Det kan vara kostnader eller att villkorstiden med alkolås upplevts som lång i förhållande till återkallelsetiden för körkortet.

I det system som nu föreslås bör villkorstiden bestämmas så att fler förare väljer att ansöka om villkor om alkolås för sitt fortsatta körkortsinnehav än vad som gäller i dagens försöksverksamhet. För de personer som har deltagit i försöksverksamheten har alkoholkonsumtionen minskat. Färre har återfallit i rattfylleribrott, och deras ohälsa har minskat.

Mot bakgrund av att resultaten för dem som deltagit i försöksverksamheten har varit positiva är det viktigt att individen ges starka motiv för att ansöka om alkolåsvillkorat körkort. Därför föreslås bland annat att kostnaderna för individen sänks och att konsekvenserna av att inte ansöka om alkolåsvillkorat körkort blir mer kännbara.

Herr talman! Med denna inledning överlämnar jag detta betänkande till kammaren för debatt.
(Applåder)

Anf. 131 LARS MEJERN LARSSON (S):

Herr talman! Jag står självklart bakom samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation nr 2.

Julen står för dörren. Det gillar jag. Jag kommer att få umgås med min familj och mina vänner, äta gott och spela spel – det är det roligaste jag vet. I går fick jag listan på de bästa spelen i jul av en kollega. Det spel som jag fastnade för och troligen kommer att köpa till min fru – om herr talmannen lovar att inte säga någonting – är ”Make ’n’ break”, ett spel som går ut på att bygga med klossar inom angiven tid. Enligt recensenten

kommer det att skrattas och ropas när de färgglada klossarna rasar och sprids ut över bordet.

Julen är en glädjens tid för de flesta, men glädjen kan lätt förbytas till sorg.

I konkurrens med midsommar och påsk är julen årets värsta trafikolyckshelg. Lussevakor och julfesterna på jobbet ger plats för julhelgen. Glögg byts mot nubbe. Vi vet att detta, utöver fröjden och gemenskapen, även betyder en ökad risk för rattfylleri. Kanske kommer någon att förlora en nära anhörig eller vän. Kanske skadas någon allvarligt.

Herr talman! Det finns ett klart samband mellan trafikolyckor och rattfylleri. Av de motorfordonsförare som dör i trafiken har ca 25 procent alkohol i kroppen. Minst 15 000 bilresor per dag görs av alkoholpåverkade förare.

Vi socialdemokrater har länge drivit krav på införande av alkolås i fordon. Alkolås är ett effektivt sätt att förhindra att man kör alkoholpåverkad. Om alla bilar hade alkolås skulle antalet rattfyllerister på vägarna minska dramatiskt.

Redan 2004 tillsatte den dåvarande socialdemokratiska regeringen en utredning med uppgiften att utreda möjligheterna att införa alkolås senast år 2012. Utredningen konstaterade att ett system med alkolås i alla bilar skulle rädda omkring 100 liv per år och att samhällets kostnader för trafikolyckor skulle minska med närmare 6 miljarder kronor per år.

Vi vill att alkolås ska bli obligatoriskt i nya personbilar och i alla fordon i yrkesmässig trafik. Vi vill att Sverige ska arbeta för att genomföra detta krav i hela EU och att Sverige ska ansöka om ett tillfälligt undantag för att i förtid få införa regler om alkolås i nya personbilar och därtill även i bussar och lastbilar i yrkesmässig trafik.

Herr talman! Det här är vi, Miljöpartiet och Vänsterpartiet överens om, men vi har inte de borgerliga partierna med oss på noterna – längre.

Däremot var det annat ljud i skällan under valrörelsen. I en intervju gjord av Motorförarnas Helykterhetsförbund, MHF, tillfrågades alla partier om vad de ansåg om alkolås och om de ville se en ökad användning av alkolås i Sverige.

Samtliga partier ställde sig positiva till det. Av Alliansens representanter svarade Centern att de ville se Sverige som ett föregångsland och att alla nya bilar från 2012 skulle vara utrustade med alkolås. Kristdemokraternas Annelie Enochson svarade också ja på frågan och motiverade svaret med alkolåsets överlägsna effektivitet för att förhindra att människor kör rattfulla. Trafikuskottets vice ordförande, moderaten Jan-Evert Rådhström, sade kort och gott att han vill se resultat i dag.

Varför, herr talman, backar de borgerliga partierna nu? Varför vill de inte sätta ned foten nu och verka för att införa alkolås i alla nya personbilar senast 2012? Varför mäktar de inte med att driva alkolåsfrågan betydligt aktivare i EU? Varför ställer de inte upp på vårt förslag? Jag förstår inte, herr talman, vad de väntar på egentligen.
(Applåder)

Anf. 132 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Att köra bil nykter är en självklarhet för de allra flesta, men ändå leder olyckor med alkoholpåverkade förare i Sverige varje år till att uppemot 100 människor dödas och långt fler skadas svårt. Hälften

Prot. 2010/11:30
8 december

Alkolås efter rattfylleri

av de omkomna är berusade förare, men övriga drabbade är medpassagerare och andra helt oskyldiga människor.

Ett sätt att förhindra fler sådana tragedier är att använda alkolås i större utsträckning. Alkolås är ett bra instrument för att öka trafiksäkerheten genom att skydda medtrafikanter från att drabbas av olyckor som orsakas av alkoholpåverkade förare. Alkolås är också effektivt i förebyggande arbetsmiljöarbete, då förare med alkoholproblem kan identifieras tidigare.

Det är därför bra att införa ett system med alkolås som alternativ till att få körkortet återkallat för den som dömts för rattfylleri, som föreslås i propositionen.

Förutom den allra viktigaste och mest uppenbara funktionen att låset hindrar en berusad person från att starta sin bil och därmed utsätta sig själv och andra för fara har det visat sig att alkolås fungerar rehabiliterande och därmed också är ett effektivt verktyg för att minska alkoholberoende och den misär det ger upphov till. Alla tjänar på att den som kört rattfull och har missbruksproblem får behandling och hjälp att komma ur sitt drogberoende.

Alkolåsutredningen föreslog 2007 ett antal viktiga och angelägna åtgärder, och alkolås efter rattfylleri är en. Vi i Miljöpartiet ställer oss i stora drag bakom förslaget i denna proposition, liksom Vänstern och Socialdemokraterna, men på en punkt föreslår vi en förbättring.

Att en person som dömts för rattfylleri får behålla sitt körkort om han eller hon installerar alkolås i sin bil under en viss tid är i de flesta fall bra. Men en person som nyligen fått körkort har en provotid på två år. Om han eller hon begår ett trafikbrott under dessa två år kan körkortet dras in. Om det nya regelsystemet med alkolås efter rattfylleribrott, som regeringen föreslår i propositionen, ska gälla även nyblivna körkortsinnehavare kan det alltså bli tokigt. Det kan bli så att om personen kör för fort mister hon eller han körkortet och måste göra ett nytt körkortsprov, men om personen i stället kör berusad kan han eller hon kanske få installera alkolås och fortsätta köra. Det är faktiskt att säga att det är värre att köra för fort än att dricka alkohol och sätta sig bakom ratten. Provotiden för nyblivna förare är ju till för att deras lämplighet att inneha körkort ska prövas, och att köra berusad är verkligen att visa sig högst olämplig.

Därför föreslår vi i en reservation att de nya reglerna för alkolås efter rattfylleri inte ska omfatta förare som begår rattfylleribrott under provotiden.

Men det finns all anledning att även snarast genomföra fler av Alkolåsutredningens förslag från 2007, eftersom en vidare användning av alkolås kan ge stora mänskliga och ekonomiska vinster. Alkolås borde vara standardutrustning i nya fordon, för då skulle antalet rattfyllerister minska dramatiskt. Enligt utredningen skulle man kunna rädda kanske 100 liv årligen på det viset och minska lidande, skador och stora kostnader för samhället. Alkolås i tung trafik är särskilt viktigt eftersom en olycka med ett tungt fordon ofta får stora konsekvenser.

Vi vill därför att Sverige ska arbeta aktivt för att detta ska bli ett krav i hela EU och att Sverige ska ansöka om ett undantag för att i förtid få införa regler om obligatoriskt alkolås i nya personbilar samt i bussar och lastbilar i yrkesmässig trafik i väntan på att detta krav ska bli verklighet. Vi har ingen tid att förlora. Vad väntar regeringen på?

Att ställa krav på alkolås i offentlig upphandling är en annan viktig åtgärd som vi inte behöver EU:s godkännande för. Regeringen eftersträvar att 75 procent av de statliga myndigheternas bilar ska ha alkolås 2012. Men det finns ingen anledning att inte sikta på 100 procent av dessa bilar. Vi tycker också att regeringen ska ställa krav på de statliga myndigheterna att se till att alkolås installeras i alla nya fordon de använder i sin verksamhet, likaväl som dem man själv köper upp. Regeringen bör också uppmana Sveriges Kommuner och Landsting att rekommendera alla sina medlemmar att ställa krav på alkolås i sin upphandling.

Enligt Lars Olov Sjöström, trafiksäkerhetschef på Motorförarnas Helykterhetsförbund och sekreterare i 2004 års alkolåsutredning, har man i Frankrike beslutat att införa alkolås i alla skolbussar i landet. I Sverige däremot åker endast en tredjedel av de ca 250 000 elever som har skolskjuts i bussar med alkolås. Alla kommuner ställer nämligen inte krav på alkolås när man upphandlar skolskjutsar. Risken finns alltså att de barn och ungdomar som har oturen att bo i en kommun som inte ställer detta krav skjutsas av en onykter förare.

Att då luta sig tillbaka lite passivt och säga att utvecklingen går åt rätt håll duger inte och räcker inte. Med skarpare krav från nationellt håll kan man naturligtvis gå fortare fram så att man kan garantera alla svenska barn likaväl som de franska att alla fordon som används till skolskjutsar ska ha krav på alkolås. Herr talman! Inte ska vi vara sämre i Sverige.

Med dessa åtgärder skulle vi ta ett ännu större steg framåt för att göra trafiken mer säker i Sverige.

Självklart ställer vi oss i Miljöpartiet bakom alla de reservationer som vi har i betänkandet, men för att vinna tid yrkar jag bifall bara till nr 2. (Applåder)

Anf. 133 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Jag instämmer i de båda tidigare talarnas anföranden. Jag kommer säkert att säga en del saker parallellt med vad de har sagt.

Herr talman! Vi har länge drivit krav på införande av alkolås i fordon. Det har skett mot bakgrund av att alkoholrelaterade olyckor varje år leder till att 100 människor dör och att 1 500 blir svårt skadade. Precis som har sagts tidigare räknar man med att drygt hälften av de omkomna är berusade förare. Den andra hälften är oskyldigt drabbade av onyktra förare.

Risken för att de alkoholrelaterade olyckorna i framtiden kommer att öka är stor, detta eftersom tillgängligheten av alkohol ökar. Forskning visar på ett tydligt samband mellan ökad alkoholkonsumtion och ökat rattfylleri. 90 procent av dem som döms för rattonykterhet är män. Mäns attityder och värderingar måste förändras.

Herr talman! Alkolås, precis som flera före mig har framfört, har en rehabiliterande verkan på personer med alkoholproblem och är därmed ett effektivt verktyg i arbetet med att minska alkoholens sociala skadeverkningar. Regeringen vill i propositionen förutom att permanenta försöksverksamheten att det nya regelsystemet med alkolås i samband med rattfylleri även ska omfatta personer som begår rattfylleribrott under provotiden för ett körkort. Förslaget ger märkliga signaler till nya bilförare.

Om en person kör för fort dras körkortet in och personen avkrävs ett nytt körkortsprov. Men om personen i stället dricker alkohol och detta är det enda brott som begås får personen en andra chans, det vill säga behöver inte genomföra ett körkortsprov en gång till. Den här förändringen visar på en oroande utveckling mot en alltmer ökad acceptans för rattfylleri.

Utskottsmajoritetens svar är svagt när de säger att ”det är särskilt viktigt att unga, nyblivna förare får ett effektivt stöd att ändra ett destruktivt förarbeteende genom villkor om alkolås för körkort”. Man talar om vikten av att kunna delta i samhällslivet och arbetsmarknaden. Samma omsorg finns inte om de unga personer som kör för fort och förlorar sitt körkort. Nej, herr talman, det rimmar illa och är ologiskt.

Jag yrkar följaktligen bifall till reservation 1 om att regeringen bör omarbete dessa regler vid rattfylleri så att de inte ska omfatta förare som begår rattfylleribrott under provotiden.

Herr talman! Jag yrkar också bifall till reservation 2 som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet står bakom. Den handlar om krav på obligatoriskt införande av alkolås.

Jag anser att regeringen inte har drivit denna fråga tillräckligt aktivt. Det finns en hel del att önska vad gäller hur regeringen borde och bör driva frågan om obligatoriska alkolås i EU-sammanhang. Det har nu gått, precis som flera har varit inne på, sex år sedan utredningen tillsattes med uppgift att utreda införande av alkolås senast 2012.

Alkolåsutredningen presenterade år 2007 förslag och slutsatser. Ett observandum är att ett system med alkolås i alla bilar skulle kunna rädda 100 liv per år, och de direkta samhällskostnaderna för trafikolyckor skulle kunna minska med 6 miljarder, om jag inte minns fel.

Det är därför oerhört viktigt att införa obligatoriska alkolås i nya personbilar samt i alla fordon i yrkesmässig trafik. Det är viktigt att Sverige får sanktion av EU att gå före och införa dessa regler i nya personbilar samt i bussar och lastbilar i yrkesmässig trafik.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 3 om alkolås som upphandlingskrav. Vi vill framhålla att många grupper i samhället är beroende av ett tryggt och säkert transportsystem. Det är därför oacceptabelt att onyktra förare kör skolbussar, färdtjänst med mera. Vi måste kunna ställa krav i offentliga upphandlingar på att alkolås ska finnas med.

Det är också viktigt att staten föregår med gott exempel genom att införa alkolås i samtliga statliga bilar. Regeringens mål på 75 procent är inte tillräckligt starkt. Det enda rimliga är att höja den till att alla statliga bilar ska ha alkolås. När staten föregår med gott exempel kan också staten ställa större krav på kommuner och landsting att inkludera krav på alkolås i sina upphandlingar. Vi vill att regeringen rekommenderar Sveriges Kommuner och Landsting att agera skyndsamt för att införa alkolås på sina fordon. Vi vill ha en lagstiftning, så att det blir krav på att alla skolskjutsar förses med alkolås.

Anf. 134 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M):

Herr talman! Jag vill börja med att citera en historia som jag hittade på Flashback Forum på Internet:

”I september 2008 lyckades jag vara med om en riktigt dum grej, som slutade med att jag blev omhändertagen av polis och misstänkt för några företeelser.

Jo, jag hade varit ute och festat med några vänner en fredagskväll. När kvällen var slut bestämde sig jag och en kompis för att dra hem till honom och avsluta kvällen ordentligt.. Vi hinner inte mer än att kliva in hos honom innan han får idén att låna sin pappas bil för en liten runda kring kvarteren. Han var onykter och har inget körkort. Jag vägrade köra då jag inte ville bli av med mitt körkort och tyckte det var en mycket dålig idé, satte mig dock bredvid ändå.”

Den och många andra gripande historier kan man läsa på Internet.

Alkohol är ett stort problem i trafiken. Var femte motorfordonsförare dödad i en trafikolycka under 2009 hade alkohol i blodet enligt Trafikanalys.

Däremot utförs en relativt liten del av trafikarbetet av alkoholpåverkade motorfordonsförare. Det är 0,2 procent, alltså två på 1 000, men de två på 1 000 står för ca 15 procent av dödsolyckorna enligt VTI, Väg- och transportforskningsinstitutet.

Jag vet att det fortfarande är för mycket – varje onykter fordonsförare på vägarna är en för mycket – men vi måste fokusera på problemområden och de mest utsatta grupperna och prioritera åtgärder som har potential att göra mest nytta.

Många av de förare som har dömts för trafiknykterhetsbrott är alkoholberoende eller har osunda alkoholvanor. Enligt Karolinska Institutets kartläggning i projektet Kapubra hade cirka hälften av de misstänkta rattfylleristerna alkoholproblem och behövde behandling eller vård i samband med detta, och bland grovt rattfyllerimisstänkta var det ca 70 procent som hade alkoholproblem. I försöksverksamheten med alkoholåsvillkorat körkort var nästan 60 procent av deltagarna alkoholberoende.

Vår utmaning är att lösa problemet med notoriska rattfyllerister som ofta har alkoholproblem. Om vi inte gör det kommer de att fortsätta köra onyktra och skapa stora trafiksäkerhetsrisker för både sig själva och andra.

En försöksverksamhet med alkoholås har pågått sedan 1999. Men bara 11 procent av de förare som har dömts för rattfylleri har valt att delta i försöksverksamheten. Det är alldeles för få. Det kan dels bero på höga kostnader för att vara med i projektet, ca 50 000 kronor, dels bero på att tiden för alkoholåsvillkorat körkort inte var tillräckligt lockande jämfört med den tid då körkortet skulle vara återkallat.

Vad händer med dem som inte har ansökt om att vara med i försöksverksamheten? Tyvärr har den som dömts för rattfylleri många gånger även gjort sig skyldig till olovlig körning. Det är djupt oroande att endast hälften av dem som har dömts för rattfylleri har återfått körkortet tre år efter brottet. Mörkertalet för dem som kör utan körkort kan vara mycket stort.

Herr talman! Vi tror på människan. Människor ändrar över tid både livsstil och beteende. Vi vill hjälpa människor att göra rätt utan att bestraffa hela samhället.

Vi vill nu göra systemet med alkoholås efter rattfylleribrott permanent. I stället för körkortsåterkallelse vid rattfylleribrott kan man alltså ansöka

Prot. 2010/11:30
8 december

Alkoholås efter rattfylleri

om körkortsinnehav med alkolås som villkor. Tiden med alkolåset, villkorstiden, ska vara differentierad. Den ska vara ett år om det är rattfylleribrott av normalgrad och två år för så kallade särskilda högriskgrupper ur trafiksäkerhetssynpunkt, till exempel de som återfaller i rattfylleri eller har omhändertagits för berusning flera gånger.

Alla fordon som kräver körkort för att få framföras – personbilar, lastbilar och bussar som framförs med eller utan släp samt även motorcyklar och mopeder klass I – ska omfattas av systemet med körkort villkorat av alkolås. Alkolås som används ska vara godkända av Transportstyrelsen.

De nya bestämmelserna införs i körkortslagen och börjar gälla den 1 oktober 2011 för godkännande av alkolås och teknisk prövning av alkolås och den 1 januari 2012 för övriga delar. Under tiden förlänger vi försöksverksamheten, så att det inte blir något tidsglapp.

Herr talman! Resultaten från försöksverksamheten har varit goda. Vi har noterat en långsiktig minskning av alkoholintag, färre återfall i rattfylleribrott och färre sjukdagar och sjukhusvistelser. Nu hoppas vi på minst lika bra resultat i det permanenta systemet. Att få köra med alkolås ska vara en väckarklocka till att förändra sin livsstil. Samtalsterapi och läkarbesök bör också ha ett positivt inflytande och uppmåna till beteendeförändring.

Systemet med alkolås i bilen kan inte bara förhindra rattfylleribrott, utan det kan även göra att den som utgör en trafikfara på grund av sin nonchalerande syn på alkohol i trafiken förändrar sitt beteende.

För att bekämpa alkoholen i trafiken måste vi arbeta ständigt och långsiktigt. Det är viktigt att arbeta med attityder, värderingar och beteende. Den nya riskutbildning för körkortsaspiranter som vi har infört tar upp bland annat de risker som alkohol, droger och trötthet kan utgöra i trafiken.

Vi har även infört obligatorisk utbildning och en ny kategori av körkort för förare av moped klass I. Detta är viktigt inte minst med tanke på att mopeden är det fordonsslag där frekvensen omkomna förare som är rattfulla är störst.

Det är viktigt att kontinuerligt arbeta mot droger och trötthet i trafiken och också ta upp problematiken när det gäller sjukdom och mediciner i samband med körning.

För att få fler att ansöka ska individens kostnader minskas, och konsekvenserna av att inte ansöka om att få körkort med villkorat alkolås ska bli mer kännbara.

Man står fortfarande själv för alkolåskostnaden, men nu blir det möjligt att köpa ett. Det blir ingen avgift till Transportstyrelsen, utan det finansieras av staten. Om en ansökan inte lämnas in eller om ansökan inte får bifall kommer körkortet att återkallas. Då gäller samma period som man skulle ha fått som villkorstid med alkolås.

Om människor som kört under påverkan av alkohol ansöker om alkolåsvillkorat körkort kan vi behålla dem i körkortssystemet på ett trafiksäkert sätt. Vi vill inte låsa in människor i utanförskap utan hjälpa dem att göra rätt. Vi ska se till att de inte kör rattfulla.

Vad hände med de två killarna som körde onyktra? Jo, bilturen slutade snabbt med ett nedkört staket. Eftersom någon ringde polisen hamnade de på stationen. Den som berättade historien blev dömd för med-

hjälp till grovt rattfylleri och tillåtande av olovlig körning och förlorade sitt körkort.

Han säger: Mitt liv är i princip uppbyggt kring mitt körkort. Jag kör sex mil per dag i tjänsten då jag jobbar som chaufför. Min flickvän bor på andra sidan staden. När jag är där kan jag inte ta mig till jobbet på något annat sätt än med bil då jag börjar för tidigt. På toppen av detta är ett av mina största intressen just min bil. En återkallelse på 15 månader resulterar först och främst i att jag förlorar mitt jobb. Men problematiken med avståndet till min flickvän känns också hemskt.

Han lägger senare till: Jag försöker inte rättfärdiga vad jag har gjort. Jag förstår att det inte är några bagateller och får ordentligt med ångest när jag tänker på vad som kunde ha inträffat och vilka konsekvenser det kunde ha fått för andra människor.

Herr talman! De nya reglerna som vi inför hjälper inte honom men kan hjälpa andra som riskerar att få sitt körkort återkallat på grund av rattfylleri och oss alla i samhället att minska antalet rattfyllerister på våra vägar. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 135 LARS MEJERN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Att man inte ska köra onykter är självklart för de flesta. Men ändå är det över 15 000 svenskar som gör det varje dag.

I Trafikverkets informationsfilm *Vi fick låna en ängel* får man möta familjen Bergendahl vars son Erik råkade ut för en rattfyllerist och omkom. Eriks mamma säger i filmen: Erik gjorde sig klar för kvällsträningen och pep ut genom dörren glad som en spelman. Femton minuter satt jag under en tall med ett dött barn i mina armar.

För mig som är socialdemokrat är det viktigt att framhålla alkoholsets kraft i kampen mot rattfylleriet. Alkohol räddar liv. Att installera alkohol efter att någon har kört rattfull är bra. Men vi socialdemokrater vill ha alkohol i alla nya bilar innan någon har kört rattfull så att man inte riskerar att någon sätter sig i bilen och kör i väg med alkohol i kroppen.

Alkohol hör inte hemma i trafiken, punkt. Jag ställde frågan i mitt anförande, och jag ställer den igen till Moderaternas företrädare i den här debatten Eliza Roszkowska Öberg. Varför ställer inte Moderaterna upp på vårt förslag? Vad väntar ni på?

Anf. 136 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Det är generellt sett tragiskt när en person dör på grund av en trafikolycka och i synnerhet när det är fråga om trafikolyckor som är orsakade av alkohol. Det är bara att beklaga.

Däremot måste vi fokusera på de åtgärder som har potential att ge oss största möjliga resultat. Att montera alkohol i varje ny bil kan få väldigt marginell effekt. Trots att den finansiella krisen nu är över och många köper nya bilar och det säljs många nya bilar är det fortfarande en väldigt liten del av fordonsflottan som det skulle omfatta. Vi når inte alla med den åtgärden.

En annan aspekt är att de som kör rattfulla och struntar i att låta bli att köra bil när de är påverkade av alkohol oftast är personer som har alkoholmissbruk. Vi måste nå den gruppen. Vi når dem inte genom att mon-

Prot. 2010/11:30
8 december

Alkohol efter rattfylleri

tera alkolås i varje ny bil. De kan till exempel låta bli att köpa nya bilar i väldigt många år, och då löser vi inte problemet.

Personligen anser jag att genom att som Socialdemokraterna föreslår montera in alkolås i varje ny bil ökar vi risken att människor försöker pröva att blåsa onyktra. Om alkolåset säger att det är okej kan jag köra. Det måste handla om gott omdöme. Har man druckit alkohol ska man inte köra bil. Vi måste fokusera på riskgruppen där vi verkligen kan lösa problem.

Jag måste påpeka att de som deltar i verksamheten med alkolås har väldigt stränga villkor för att få vara med. Det är inte per automatik man får delta. Det innebär väldigt många läkarundersökningar och så vidare.

Anf. 137 LARS MEJERN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Med all respekt för Eliza Roszkowska Öbergs vurmande för alkolåset här från andra talarstolen är det så att i det förslag som jag har framför mig backar Moderaterna och kommer inte till skott i denna viktiga trafiksäkerhetsfråga.

Herr talman! Jag kan inte stå och sucka här i talarstolen. Men egentligen är mitt svar till Eliza Roszkowska Öberg en stor suck. Moderaterna har så länge jag kan minnas varit skeptiska till ny teknik som främjar trafiksäkerheten.

Redan på 70-talet när riksdagen skulle fatta beslut om bilbälte i framsätet var Moderaterna kritiskt inställda. De menade att bilbälte var ytterligare en tvingande faktor som var överflödig i ett civiliserat samhälle med civiliserade människor.

När riksdagen 1985 röstade om obligatoriskt bilbälte i baksätet för barn röstade 48 procent, mer än hälften av de närvarande Moderaterna, nej.

Nu står vi här 2010 och har levt med bilbälte framgångsrikt i decennier. Varför är det så kolossalt svårt för Moderaterna att fatta ett beslut om alkolås i alla nya bilar?

Anf. 138 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Ännu en gång får jag upprepa för Lars Mejern Larsson att vi inte löser problemet med Socialdemokraternas förslag. Vi når inte den grupp som behöver hjälp.

Alkohol i trafiken är inte bara en trafiksäkerhetsfråga. Visst ser vi de negativa resultaten där. Men vi måste se till att vi når rattfyllerister som har alkoholproblem och hjälper dem att förändra sitt beteende.

Vi kan hjälpa dem med olika samtal. Det gäller till exempel projekt som är väldigt bra och används i de flesta av landets kommuner. Människor ska erbjudas samtal och hjälp att sluta med alkoholmissbruk. Det är sådana åtgärder som hjälper till.

Sedan måste jag också påpeka att alkohol i trafiken även är ett problem som hör samman med brottslighet. Det var 41 procent av antalet rattfyllerister i Stockholms län år 2009 som också förekom i brottsregister. Det betyder att vi också måste bekämpa brottslighet i övrigt. Där har alliansregeringen redan tagit några initiativ.

Det finns en samordningsfunktion på Regeringskansliet när det gäller alkohol- och drogfrågor. Vi har höjt straffet för vållande till annans död om man till exempel orsakar en trafikolycka. Vi har höjt straffet från sex

månader till ett år. Vi har också Straffnivåutredningen där man tittar på återfall i brott, något som vi vet sker väldigt ofta när det gäller rattfyllerister. Vi har också påföljdssystemet.

Det är en rad åtgärder. Det hjälper inte att bara installera alkolås i varje ny bil. Vi löser inte problemet med det.

Prot. 2010/11:30
8 december

Alkolås efter rattfylleri

Anf. 139 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag begärde replik därför att jag hörde att Eliza Roszkowska Öberg sade att man skulle vidta åtgärder utan att bestraffa hela samhället. Då skulle jag vilja ha ett förtydligande om det är så att Eliza Roszkowska Öberg menar att obligatoriskt alkolås för alla nya bilar är en bestraffning av hela samhället och om en lagstiftning om att alla skolskjutsar ska ha alkolås också är en bestraffning av hela samhället.

Det finns inga åtgärder som har en hundra procentig genomslagskraft. Poängen när man så att säga ska bemöta dessa problem är att man måste vidta en rad olika åtgärder. Precis som Eliza Roszkowska Öberg sade är det just på det sättet. Med tanke på att vi kan rädda människoliv har vi inte råd att säga nej till obligatoriska alkolås i nya bilar. Vi har inte råd att säga nej till något av dessa förslag som inte kommer från bara Socialdemokraterna utan även från Vänsterpartiet och för den delen även från Miljöpartiet. Det är egentligen inget parti som ensamt äger något av dessa förslag. Dessa förslag har en stor förankring bland dem som arbetar med dessa frågor som anser att det är oerhört viktigt att göra allt man kan för att rädda liv och för att se till att göra det man kan på olika sätt och vis.

Anf. 140 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att säga att regeringen arbetar aktivt med frågan om alkolås i olika fordon. Bland annat gav regeringen i uppdrag till Transportstyrelsen att utreda möjligheterna till obligatorium i fråga om alkolås för vissa användarkategorier. Där ingår till exempel skolskjutsar och bussar i lokal trafik.

Sverige arbetar också aktivt för att alkolås ska bli obligatoriskt i alla nya bussar och lastbilar i yrkestrafik inom EU.

När det gäller att bestraffa hela samhället visar Trafikanalys att det är 0,2 procent, alltså två per 1 000, som kör onyktra. Om man nu ska kräva att alla monterar alkolås är det någon sorts kollektiv bestraffning. Att montera ett alkolås som är godkänt av Transportstyrelsen är inte gratis.

Jag skulle vilja höra hur Vänsterpartiet har tänkt att detta ska finansieras. Är tanken att varje person som köper en ny bil ska bestraffas för att de köper en ny bil eftersom de måste betala 10 000–20 000 kronor? Eller ska detta vara skattefinansierat? I så fall: Finns det något anslag i oppositionens skuggbudget för det? Kan Vänsterpartiet svara på den frågan?

Herr talman! Jag tycker inte att det är rimligt att bestraffa alla som köper en ny bil för att några personer gör fel och som egentligen behöver hjälp för att sluta med sitt alkoholmissbruk.

Anf. 141 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Det finns en rad åtgärder som vi har fattat beslut om som innebär att man får betala för något. I föregående replikskifte talades

det till exempel om bilbälten. Jag antar att det inte är några andra som betalar för det, utan det får vi stå för själva för att det är viktigt att öka trafiksäkerheten.

Vi har en form av nollvision som jag har uppfattat att hela riksdagen är enig om. Då måste vi satsa. Jag blir lite orolig och till och med rädd för att man på grund av ekonomiska argument inte genomför allt det som man kan göra för att rädda liv.

Jag hörde till exempel att infrastrukturministern talade om att hon inte ville lägga ett ansvar på lastbilsägarna för att lastbilar har däck som fungerar på vintrarna för att öka trafiksäkerheten. Då har den ekonomiska vinningen blivit viktigare än människoliv. För mig och Vänsterpartiet är det överordnat att rädda människoliv i så stor utsträckning som man över huvud taget kan göra. Då är jag också beredd att medverka till en lagstiftning som innebär att det ska vara obligatoriskt med alkolås på alla nya bilar och att det ska vara obligatoriskt med alkolås på skolskjutsar. Jag tycker att det är så oerhört viktigt att fordon i yrkestrafik också ska ha alkolås. Även om Eliza Roszkowska Öberg säger att detta är någonting som innebär en bestraffning tycker jag att det är viktigt att rädda liv.

Anf. 142 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Det är absolut viktigt att rädda liv. Men alkolås är, som sagt, inte gratis. De kostar pengar. Det måste vi vara medvetna om. Trots att de kostar pengar vill jag här påpeka att vi vill att fler personer installerar alkolås i sina bilar om de inser att det är viktigt att ha det. Man kan jämföra det med bilbälten som socialdemokraten gjorde.

Men tänk på till exempel krockkuddar. Det är inte obligatoriskt. Trots det inser många personer som tänker köpa bil att de ska köpa fordon utrustade med krockkuddar.

Jag tycker att man måste se detta som ännu en sak som man frivilligt bör välja att installera i sin bil eller beställa när man köper en ny bil.

Självklart ska vi se till att det är fler som installerar alkolås och inte bara i privatägda bilar utan att även företag kräver att deras bilar är utrustade med alkolås. Inte minst staten ska föregå med bra exempel och i sina upphandlingar kräva att det ska vara bilar som både är miljövänliga och trafiksäkra, bland annat att de ska ha alkolås.

Herr talman! Jag måste berätta om ett mycket roligt initiativ som heter Kamratuppfostran – mot fyllekörning. Det är ett initiativ där ungdomar kan förhindra sina vänner från att fatta dumma beslut och köra onyktra, till exempel efter en fest. Det finns även en Facebookgrupp där de kan tipsa varandra om hur man ska stoppa sina vänner från att köra onyktra. En del bilder och metoder måste jag varna för eftersom de är ganska drastiska därför att det sägs att allt är tillåtet för att förhindra rattfylla.

Anf. 143 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Herr talman! Det finns vissa tidpunkter i livet och områden i samhället där alkohol absolut inte hör hemma. Det är under graviditeten, i skolorn, i arbetslivet och i trafiken.

Att köra med alkohol i kroppen orsakar många olyckor och är något som vi från lagstiftarhåll ska motverka kraftfullt. Av alla de motorfor-

donsförare som dör i trafiken och som obduceras har ca 25 procent alkohol i kroppen, vilket Lars Mejern Larsson nämnde.

Det är värt att nämna igen att minst 15 000 bilresor varje dag sker med alkoholpåverkade förare. Det är 15 000 bilresor för mycket.

Någon sade att lika ofta som man möter en taxi möter man en rattfull person. Det kan stämma – 15 000 bilresor är ganska många.

Det är också sedan länge känt att en stor andel av de förare som har dömts för trafiknykterhetsbrott är alkoholberoende eller har mycket avancerade alkoholvanor. Av dem som misstänks för grovt rattfylleri har ca 70 procent sådana problem.

Det förekommer att man inom vissa områden i Göteborgstrakten kör bil så kallat inomskärs, det vill säga att man kör på smågator för att komma hem efter att man har intagit alkohol och vill undvika att bli fast i poliskontroller. Vi som är sjöfolk vet vad det innebär att köra inomskärs, men det är inte riktigt det som menas nu när man har intagit alkohol.

Alliansregeringen kommer nu med förslaget att permanenta en försöksverksamhet där rattfylleridömda får behålla sitt körkort om detta villkoras med att de bara kör bil med alkoholås.

Det är samtidigt viktigt att den rattfylleridömde ändrar sitt beteende och att trafiksäkerhetsinformation ges i samband med att den dömda ansöker om alkoholås. Utan ändrat beteende är risken stor för nya rattfylleribrott.

Kristdemokraterna anser att detta är ett bra förslag. Det är ett steg i rätt riktning att permanenta försöksverksamheten med förhoppning om att fler kommer att ansöka om att få fortsätta köra bil med alkoholås installerat. Möjligheten till fortsatt körkortsinnehav med krav på alkoholås bidrar till nykter körning samtidigt som föraren kan delta i samhällslivet och på arbetsmarknaden.

Oppositionen är i sin första reservation med på Alliansens intentioner att permanenta försöksverksamheten men vill inte att de med nya körkort, som har en provotid på två år, ska omfattas. Vi i Alliansen har gjort en annan bedömning. Vi anser att det är särskilt viktigt för unga nyblivna förare att få ett effektivt stöd för att ändra sitt destruktiva förarbeteende och sina attityder genom att alkoholås är ett villkor för att de ska få behålla sitt körkort. I samband med ansökan om alkoholås som villkor för att få behålla körkortet ingår att man ska genomgå läkarundersökning och lämplighetsprövning. Detta kan förhoppningsvis vara väckarklockor för unga förare.

När det gäller reservationen från oppositionen om ett obligatoriskt införande av alkoholås samt alkoholås som upphandlingskrav vill jag lyfta fram vad alliansregeringen har gjort på detta område.

Sedan den 1 februari 2009 har statliga myndigheter krav på sig att införa alkoholås. Målet är att 75 procent av statens fordon ska ha alkoholås 2012. Kommuner och regioner ligger redan långt framme i detta arbete. Det gäller bland annat krav på alkoholås i skolskjutsar. Sverige arbetar också för ett införande av obligatoriska krav på alkoholås i kommersiella bussar och lastbilar inom hela EU.

Regeringen har i budgeten för 2011 aviserat att man kommer med en proposition om att extrautrustning i form av alkoholås som monteras i förman sbilar ska undantas vid värdering av bilförmån.

Prot. 2010/11:30
8 december

Alkoholås efter rattfylleri

Kristdemokraterna anser att alliansregeringen är på rätt väg. Man kan alltid diskutera hur fort detta ska ske, men av vad jag kan utläsa av oppositionens reservationer har de inget datum för när det ska vara obligatoriskt för alla bilar att ha alkolås. Vi är alltså på väg mot att alla fordon har alkolås, vilket vi uttryckte inför valet i tidningen Motormännen.

I reservationen om alkolås som upphandlingskrav står det att det är oacceptabelt att onyktra förare kör skolbussar. Det är vi helt och hållet överens om. Därför har vi också fokuserat på detta och försöker påverka kommunerna, som är ansvariga för skolskjutsar, att införa alkolås i alla skolskjutsar.

Vi kristdemokrater är också oroad över tendensen till en ökad acceptans för rattfylleri i Sverige. Det kan delvis vara ett resultat av ett ökat resande över gränserna. En forskningsrapport som beställdes av Länsförsäkringars forskningsfond och det gamla Vägverket visar en utbredd tolerans för trafikonykterhet hos skolungdomar. Av 350 tillfrågade gymnasieungdomar i Linköping uppgav 13 procent att de har kört moped när de har varit alkoholpåverkade, och 20 procent har åkt med någon som har kört onykter.

Riksdagens mål om att minska antalet dödsoffer i trafiken, den så kallade nollvisionen, kan endast uppnås med alkohol- och drogfria trafikanter.

Med detta vill jag också yrka bifall till förslaget i vårt betänkande och avslag på alla reservationer.

Anf. 144 LARS MEJERN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Sista torsdagen i september varje år genomförs en ljusmanifestation för att markera rattfylleriets yttersta konsekvenser i samhället. I höstas hölls det 150 manifestationer runt om i landet. Det tändes ljus för att uppmärksamma och minnas offren.

Varje timme dygnet runt görs 625 onyktra resor. Jag upprepar detta, herr talman. Varje timme dygnet runt är det 625 personer som kör rattfulla.

Var fjärde dödsolycka i trafiken skulle förhindras om man införde obligatoriskt alkolås. Egentligen kan jag inte förstå varför promillegränsen inte är noll. Jag tycker inte att man ska dricka någon alkohol när man kör bil. Den här frågan borde drivas mycket hårdare från regeringens håll både i Sverige och i EU. Man blir nästan mörkrädd när företrädare för Alliansen ser ett införande av alkolås som en bestraffning.

Herr talman! Jag är personligen beredd att göra vad jag kan för att förhindra rattfyllerister på vägarna. Jag undrar om Annelie Enochson också är det.

Anf. 145 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Herr talman! När Lars Mejern pratade förut berättade han om MADD och Erik. Eriks mamma Elisabeth och jag har gått i gymnasiet tillsammans. Jag känner till den här familjen mycket väl. Jag vet vad som kan hända. Jag tror inte att det finns någon, oberoende av vilket parti man tillhör, som tycker att det är okej att köra onykter. Jag tror att vi är rörande överens om detta. Det gäller speciellt om man har följt Elisabeth och hennes familj på nära håll.

Du säger att det är 625 som kör onyktra varje timme. Det är absolut inte acceptabelt. Det är därför som vi nu säger att vi måste ändra beteendet hos dem som fällt för trafikonykterhet. Vi måste ändra på deras attityder. Det förslag som vi lägger fram nu, och som vi är överens om, innebär att man inte längre ska kunna köra bil om man inte har alkolås.

I och med att detta är ett villkor och i och med att man är tvungen att gå igenom en lämplighetsprövning och göra en läkarundersökning får man en tankeställare och man reflekterar. Som det var innan, när bara 11 procent antog det här erbjudandet om att delta i försöksverksamheten, innebär det att det var en ganska stor procentsats som inte gjorde det. Vi vet också att väldigt många av dem återföll i trafikonykterhet.

Jag tror att det här är ett steg på vägen. Det kanske inte är fullkomligt. Det är möjligt att vi återkommer, men jag tror att det här är ett bra steg på vägen. Såvitt jag förstår instämmer ni i detta. Ni tycker också att det här är bra. Det känns väldigt skönt att ni tycker det och inte vill avvisa förslaget i det här betänkandet, vilket era rödgröna kolleger vill.

Anf. 146 LARS MEJERN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Jag hör vad Annelie Enochson säger, men jag kan inte förstå att hon numera tvekar i en sådan här viktig fråga, speciellt inte efter det hon berättar här. När Motormännens Helykterhetsförbund, MHF, ställde frågan till henne inför valet var det minsann ingen pardon. De ställde frågan: Vilka åtgärder gällande alkolås kan vi förvänta oss från er om ni vinner valet? Annelie Enochson svarade: Vi vill påverka EU så att det ställs krav på att alkolås ska vara obligatoriskt i alla länder. Hon sade också att alkolås är nummer ett för att förebygga rattfylleri.

Herr talman! Jag har inga ytterligare kommentarer.

Anf. 147 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Herr talman! Det sade jag, och det står jag för. Det är precis detta vi gör nu. Vi gör allt för att förebygga rattonykterhet. Det gör vi genom att vi permanentar den här försöksverksamheten. Jag tror att vi är helt på rätt väg. Sedan är det möjligt att vi kan göra mycket mer, men jag är glad att vi tagit det här steget. Jag känner att vi är på rätt väg.

Samtidigt vill jag säga att det även pågår andra saker. Det finns ett förslag som inlämnats till Justitiedepartementet om att alla som grips misstänkta för rattfylleri ska få ett samtal med socialtjänsten eller beroendevården – enligt den så kallade Skelleftemodellen – oavsett om de samtycker till det eller ej. Jag tycker att det är mycket bra. Det är att ta ett steg till.

Vi måste tillsammans ändra på det beteende i samhället som innebär att det skulle vara okej att köra onykter. Jag har en nål på min jacka som symboliserar Vit jul och innebär att man under julen inte ska dricka alkohol av solidaritet med alla barn som även under denna jul kommer att uppleva otäcka saker.

Det finns alltså många sätt att arbeta mot onykterhet, och ett sätt är det som vi nu föreslår. Jag är mycket glad att vi har kommit fram till det.

Anf. 148 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att för tydlighets skull säga att vi i Miljöpartiet, Vänstern och Socialdemokraterna är överens om att stödja

propositionen med den förbättring vi föreslår i en av reservationerna. Vi är överens om samtliga reservationer. Jag säger detta så att det blir klart.

Det jag ville fråga Annelie Enochson om, herr talman, gällde krav på alkolås i skolbussar. I Frankrike har man bestämt att det måste finnas i alla skolbussar. Därför undrar jag varför det i Sverige ska vara upp till kommunerna att avgöra. Skolbarnen och ungdomarna som har skolskjuts kan säkerligen inte välja vilken skolbuss de vill åka med, och de kanske inte heller kan välja vilken kommun de vill bo i. De kan alltså inte välja att slippa riskera att åka med en onykter förare.

Hur ser Annelie Enochson och KD på detta? Varför driver ni inte den frågan hårdare? Det kan ju inte skada att staten kräver alkolås i alla skolskjutsar.

Anf. 149 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Herr talman! Jag vet att det gällde alla tre partier. Jag sade fel och ber om ursäkt.

När det gäller skolskjutsar tycker vi att det är viktigt att de har alkolås. Det försöker vi påverka genom SKL och andra. Samtidigt vill vi inte lagstifta om det, utan vi tror att det kommer att kunna gå ändå. Det är vår förhoppning. Sedan får vi se om det lyckas eller inte. Vi har suttit vid makten i fyra år, och jag tycker att vi kunnat påverka ganska många åt det hållet. Vi får väl se om vi kan lyckas med ännu fler under kommande år. Barnen ska absolut kunna känna sig trygga när de åker skolskjuts. Det ska vara vårt mål, och därför ligger vi på och försöker påverka kommunerna som har ansvaret för den frågan.

Anf. 150 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Herr talman! Det är bra att ni, Annelie Enochson, ligger på genom att tala med SKL och andra. Det är alldeles utmärkt, men jag undrar fortfarande på vilket sätt en lagstiftning inte skulle vara till hjälp. Ni anser inte att lagstiftning skulle vara en ytterligare hjälp för att få fart på arbetet.

Det gäller en viktig fråga, att våra barn och unga aldrig någonsin ska behöva riskera att åka med en onykter skolskjutsförare. Därför borde man göra allt för att undvika det, och då kostar det inte så förfärligt mycket att lagstifta.

Jag tycker mig känna igen passiviteten och förstår inte riktigt varför regeringen inte driver hårdare i EU att vi ska få ett undantag och kunna gå före med alkolås i alla bilar. Om jag minns rätt, herr talman, var Annelie Enochson positiv till alkolås i alla bilar; rätta mig om jag har fel. Finns det då inte anledning att gå fram lite hårdare? Även om det är svårt att få ett undantag i EU borde man göra allt man kan ifall man tror att det vore bra med alkolås i alla bilar. Då är det ju per definition ganska svårt att sätta sig i bilen och köra onykter.

Hur ser Annelie Enochson på detta?

Anf. 151 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Herr talman! När det gäller passiviteten vill jag säga att före 2006, när Miljöpartiet hade möjlighet att påverka lagstiftningen, hände ingenting medan vi nu försöker påverka åt olika håll. Det är bara fyra år sedan vi hade en annan majoritet i fråga om regeringsmakten. Jag tycker därför att vi nog har gjort en hel del.

Det är rätt att jag skulle önska att vi kunde gå fram fortare, men jag känner mig samtidigt trygg med det betänkande som vi i dag diskuterar, det som heter just *Alkolås efter rattfylleri*. Jag känner att vi är på väg åt rätt håll. Vi har alltså permanentat en försöksverksamhet som pågått sedan 1999. Vi har suttit vid makten sedan 2006 och har nu permanentat den. Vi är på väg åt rätt håll, och vi försöker på alla sätt att få ned ratto-nykterheten.

Sedan finns det många andra områden man kan jobba inom. Jag nämnde Vit jul som är ett sätt. Ett annat är att försöka hålla de vita zonerna; det gäller inte bara trafiken utan även andra områden. Nu diskuterar vi alkolås och rattfylleri, och jag känner mig nöjd med förslaget. Jag kan dock tänka mig att vi går ännu längre framöver.

Anf. 152 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag begärde replik med anledning av att Annelie Enochson efterlyste årtal från oppositionens sida för när alkolås skulle införas. Den socialdemokratiska regeringen samarbetade med både Vänsterpartiet och Miljöpartiet 2004 när vi tillsatte en utredning. Utredningen fick i uppdrag att utreda möjligheten att införa alkolås 2012. Vi har alltså varit drivande i dessa frågor.

När jag lyssnar på Annelie Enochson hör jag att hon någonstans känner stark sympati för oppositionens uppfattning i den här frågan och skulle nog önska att man gjorde precis det som vi har föreslagit i reservationerna, till exempel lagstifta om att skolbussar ska ha alkolås. Om jag förstått det rätt är Kristdemokraterna för ett obligatoriskt vårdnadsbidrag, och nog måste väl den här uppgiften vara minst lika viktig, om inte viktigare, än det. Jag förstår att det finns begränsningar för Annelie Enochson och Kristdemokraterna i samarbetet, men det vore bra att redogöra för detta.

Anf. 153 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Herr talman! Det här är första gången jag debatterar med Siv Holma, och det är ganska intressant. Hon har nämligen en förmåga att svänga ganska vitt i sin argumentation. Nu diskuterar vi alkolås efter rattfylleri, och jag förstår inte riktigt vad vårdnadsbidrag har med det att göra.

När det gäller att minska antalet rattfulla har jag sympati för alla. Jag har under många år varit med i IOGT-NTO som jobbar med det och känner starkt för den organisationen. Jag har även varit vice ordförande för Våra Gårdar som också jobbar mot alkoholen i samhället. Det finns alltså många sätt man kan arbeta på.

Alkolås är en möjlighet för dem som ska mista sitt körkort att kunna ha kvar körkortet, men villkorat. Genom att det görs läkarundersökning och lämplighetsprövning av dem tror jag, som jag sade i mitt anförande, att det blir en väckarklocka för dem som möts av det och de börjar tänka efter vad de egentligen sysslar med, vad det är för beteende de har. Kanske ska de titta på filmen från MADD, för den är fruktansvärd, och på så sätt fås att förstå att rattfylleri kan få konsekvenser.

Betänkandet går ut på att försöka få folk att stanna upp. Att bara 11 procent av dem som dömdes var med i försöksverksamheten är en alldeles för liten andel. Med hjälp av detta betänkande tror jag att vi kommer

att få fler som vill installera alkolås och förhoppningsvis kanske fortsätta att använda det.

Anf. 154 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Att jag nämnde obligatoriskt vårdnadsbidrag var bara för principens skull, att om man har den uppfattningen i den frågan borde man kunna ha en positiv uppfattning om att lagstifta om alkolås i skolbussar. Så var min argumentation.

Jag håller med Annelie Enochson om att vi behöver förändra attityder. Vi i riksdagen bygger landet med lag, och lagstiftning har oerhört stor betydelse i detta sammanhang. Vi är de enda som kan stifta lagar. Det vore på sin plats att göra allt vad vi kan för att rädda människoliv, speciellt då det handlar om barn och unga som – precis som Miljöpartiets företrädare på ett mycket bra sätt klargjorde – inte själva har möjlighet att välja vilken kommun de ska bo i eller vilken skolbuss de ska ta. De får ta det som erbjuds. Därför tänker jag också på barnkonventionen. Det borde väl finnas stöd även där för denna lagstiftning?

Handen på hjärtat, Annelie Enochson, tycker du inte att oppositionen har mer rätt än alliansregeringen i de här frågorna?

Anf. 155 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tror också på kommunalt självbestämmande. Jag tycker att kommunerna ska få bestämma när det gäller skolskjutsar.

Jag tror också att detta med attityder och beteendeförändringar är något man ska jobba med. Därför tror jag också på det som vi har sagt i betänkandet, att vi ska arbeta med detta för att vi inte ska få återfall i rattonykterhet. Det är för mig en oerhört viktig del. Om vi kan lyckas med det har vi kommit långt på vägen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 december.)

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – genomförande av direktiv 2006/24/EG

17 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställts

den 8 december

2010/11:118 Utsläpp från gruvor

av Jonas Sjöstedt (V)

till miljöminister Andreas Carlgren (C)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 december.

Prot. 2010/11:30
8 december

18 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Anmälades att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 8 december

2010/11:153 Projektet Hjälpmedel – en förutsättning för delaktighet och god livskvalitet

av *Lennart Axelsson* (S)

till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 december.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 8 december

2010/11:113 Åtgärder mot utbredning av nättdroger

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2010/11:114 Växande barnfattigdom

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2010/11:125 Trafikeringsrätter för Krösatågen

av *Irene Oskarsson* (KD)

till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2010/11:126 Den svenska smittskyddslagen

av *Eva Olofsson* (V)

till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

2010/11:127 Polisens informatörsverksamhet

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2010/11:129 Højningen av passageavgiften på Öresundsbron

av *Hillevi Larsson* (S)

till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2010/11:130 Åttaårsregeln inom betygssystemet

av *Gunilla Svantorp* (S)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (FP)

2010/11:131 Försäljning av Rymdbolagets satellitverksamhet

av *Karin Åström* (S)

till statsrådet *Peter Norman* (M)

2010/11:132 Standarden på tågen till Östersund

av *Gunnar Sandberg* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:133 Gravidas rätt till sjukpenning

av *Annelie Karlsson* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:134 Ungas levnadsvillkor

av *Gunnar Sandberg* (S)

till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

2010/11:135 Personalpolitik i Försvarsmakten

av *Anna-Lena Sörenson* (S)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2010/11:137 Tågproblemen och regeringens agerande

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:138 Visbykorvetterna

av *Allan Widman* (FP)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2010/11:139 Den skogliga utbildningen i Umeå

av *Helén Pettersson* i Umeå (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2010/11:140 Stresstester av banker

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2010/11:141 Differentierad timschablon i lagen om assistansersättning

av *Eva Olofsson* (V)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:144 Den nya sjukförsäkringen

av *Torbjörn Björlund* (V)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 december.

20 § Kammaren åtskildes kl. 18.11.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med 6 § anf. 24 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 6 § anf. 62,
av talmannen därefter till och med 9 § anf. 103 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 129 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
4 § Förnyad bordläggning.....	3
5 § En ny försäkringsrörelselag.....	4
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU8	4
(Beslut fattades under 13 §.)	4
6 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	4
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU1	4
Anf. 1 THOMAS ÖSTROS (S).....	4
Anf. 2 MIKAELA VALTERSSON (MP).....	8
Anf. 3 JOHNNY SKALIN (SD)	11
Anf. 4 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik.....	14
Anf. 5 JOHNNY SKALIN (SD) replik	14
Anf. 6 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik.....	15
Anf. 7 JOHNNY SKALIN (SD) replik	15
Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V)	16
Anf. 9 ANNA KINBERG BATRA (M).....	18
Anf. 10 CARL B HAMILTON (FP).....	21
Anf. 11 ULLA ANDERSSON (V) replik	23
Anf. 12 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	24
Anf. 13 ULLA ANDERSSON (V) replik	24
Anf. 14 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	25
Anf. 15 ANNIE JOHANSSON (C).....	25
Anf. 16 ULLA ANDERSSON (V) replik	28
Anf. 17 ANNIE JOHANSSON (C) replik	29
Anf. 18 ULLA ANDERSSON (V) replik	30
Anf. 19 ANNIE JOHANSSON (C) replik	30
Anf. 20 THOMAS ÖSTROS (S) replik	31
Anf. 21 ANNIE JOHANSSON (C) replik	31
Anf. 22 THOMAS ÖSTROS (S) replik	32
Anf. 23 ANNIE JOHANSSON (C) replik	33
Anf. 24 ANDERS SELLSTRÖM (KD)	33
Anf. 25 ULLA ANDERSSON (V) replik	36
Anf. 26 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	37
Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V) replik	38
Anf. 28 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	39
Anf. 29 Finansminister ANDERS BORG (M).....	39
Anf. 30 THOMAS ÖSTROS (S) replik	42
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	43
Anf. 32 THOMAS ÖSTROS (S) replik	43
Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	44
Anf. 34 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik.....	45
Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	45
Anf. 36 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik.....	46

Anf. 37	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	46	Prot. 2010/11:30
Anf. 38	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	47	8 december
Anf. 39	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	47	
Anf. 40	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	48	
Anf. 41	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	49	
Anf. 42	JOHNNY SKALIN (SD) replik	49	
Anf. 43	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	50	
Anf. 44	JOHNNY SKALIN (SD) replik	50	
Anf. 45	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	51	
Anf. 46	VERONICA PALM (S)	52	
Anf. 47	HELENA LEANDER (MP).....	54	
Anf. 48	DAVID LÅNG (SD)	56	
Anf. 49	HELENA LEANDER (MP) replik.....	57	
Anf. 50	DAVID LÅNG (SD) replik	58	
Anf. 51	HELENA LEANDER (MP) replik.....	58	
Anf. 52	DAVID LÅNG (SD) replik	59	
Anf. 53	JACOB JOHNSON (V).....	59	
Anf. 54	HENRIK VON SYDOW (M)	61	
Anf. 55	VERONICA PALM (S) replik	63	
Anf. 56	HENRIK VON SYDOW (M) replik	64	
Anf. 57	VERONICA PALM (S) replik	64	
Anf. 58	HENRIK VON SYDOW (M) replik	65	
Anf. 59	HELENA LEANDER (MP) replik.....	65	
Anf. 60	HENRIK VON SYDOW (M) replik	66	
Anf. 61	HELENA LEANDER (MP) replik.....	67	
Anf. 62	HENRIK VON SYDOW (M) replik	67	
Anf. 63	GUNNAR ANDRÉN (FP)	68	
Anf. 64	TALMANNEN.....	70	
Anf. 65	VERONICA PALM (S) replik	70	
Anf. 66	GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	71	
Anf. 67	VERONICA PALM (S) replik	71	
Anf. 68	GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	72	
Anf. 69	KARIN NILSSON (C)	72	
Anf. 70	HELENA LEANDER (MP) replik.....	75	
Anf. 71	KARIN NILSSON (C) replik	75	
Anf. 72	HELENA LEANDER (MP) replik.....	76	
Anf. 73	KARIN NILSSON (C) replik	76	
Anf. 74	LARS GUSTAFSSON (KD).....	76	
Anf. 75	JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	80	
Anf. 76	PETER PERSSON (S)	83	
Anf. 77	JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	83	
Anf. 78	PETER PERSSON (S) replik	84	
Anf. 79	JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	84	
Anf. 80	PETER PERSSON (S) replik	85	
Anf. 81	TALMANNEN.....	85	
Anf. 82	JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	85	
Anf. 83	PETER PERSSON (S)	86	
Anf. 84	JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	86	
Anf. 85	PETER PERSSON (S)	87	

(Beslut fattades under 13 §.)	87
7 § Höstilläggsbudget för 2010	87
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU11	87
Anf. 86 ANNA KINBERG BATRA (M)	87
Anf. 87 MONICA GREEN (S)	88
Anf. 88 PER ÅSLING (C)	89
Anf. 89 JOHNNY SKALIN (SD)	90
Anf. 90 ANDERS SELLSTRÖM (KD)	91
Anf. 91 MONICA GREEN (S) replik	92
Anf. 92 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	92
Anf. 93 MONICA GREEN (S) replik	92
Anf. 94 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	93
(Beslut fattades under 13 §.)	93
8 § Upplagshavare för flygfotogen på flygplats samt kompletterande bestämmelser om skattefrihet för biogas	93
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU10	93
Anf. 95 GUNNAR ANDRÉN (FP)	93
Anf. 96 JACOB JOHNSON (V)	94
Anf. 97 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	95
Anf. 98 JACOB JOHNSON (V) replik	96
Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	96
Anf. 100 JACOB JOHNSON (V) replik	97
Anf. 101 HELENA LEANDER (MP)	97
(Beslut fattades under 13 §.)	98
9 § Förfaranderegler för alternativa drivmedel	98
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU17	98
Anf. 102 LENA ASPLUND (M)	98
Anf. 103 JACOB JOHNSON (V)	99
(Beslut fattades under 13 §.)	100
10 § Förlängd ansökningstid för återbetalning av mervärdesskatt avseende återbetalningsperioder under 2009	100
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU18	100
(Beslut fattades under 13 §.)	100
11 § Ny konsumentkreditlag	100
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU5	100
Anf. 104 JONAS GUNNARSSON (S)	100
Anf. 105 JAN LINDHOLM (MP)	101
Anf. 106 MARIANNE BERG (V)	103
Anf. 107 MAGDALENA ANDERSSON (M)	103
Anf. 108 JAN ERTSBORN (FP)	104
Anf. 109 PER LODENIUS (C)	105
Anf. 110 OTTO VON ARNOLD (KD)	107
(Beslut fattades under 13 §.)	108
12 § En ny dansarutbildning m.m.	108
Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU4	108
Anf. 111 JABAR AMIN (MP)	108
Anf. 112 ERIK BENGTZBOE (M)	108

Anf. 113 ROGER HADDAD (FP).....	110	Prot. 2010/11:30
Anf. 114 ANNIKA ECLUND (KD).....	111	8 december
(Beslut fattades under 13 §.).....	112	
Ajournering.....	112	
Återupptagna förhandlingar	113	
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	113	
FiU8 En ny försäkringsrörelselag	113	
FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	113	
FiU11 Hösttilläggsbudget för 2010	114	
SkU10 Upplagshavare för flygfotogen på flygplats samt kompletterande bestämmelser om skattefrihet för biogas	114	
SkU17 Förfaranderegler för alternativa drivmedel.....	114	
SkU18 Förlängd ansökningstid för återbetalning av mervärdesskatt avseende återbetalningsperioder under 2009.....	114	
CU5 Ny konsumentkreditlag	114	
UbU4 En ny dansarutbildning m.m.	115	
14 § Åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet	115	
Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU5	115	
Anf. 115 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (M)	115	
Anf. 116 PIA NILSSON (S).....	116	
Anf. 117 STINA BERGSTRÖM (MP)	117	
Anf. 118 SIV HOLMA (V)	118	
Anf. 119 LARS TYSKLIND (FP).....	120	
Anf. 120 ANDERS ÅKESSON (C)	121	
Anf. 121 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	122	
Anf. 122 ANDERS ÅKESSON (C) replik	123	
Anf. 123 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	123	
Anf. 124 ANDERS ÅKESSON (C) replik	123	
Anf. 125 SIV HOLMA (V) replik	123	
Anf. 126 ANDERS ÅKESSON (C) replik	124	
Anf. 127 SIV HOLMA (V) replik	124	
Anf. 128 ANDERS ÅKESSON (C) replik	125	
Anf. 129 JAN LINDHOLM (MP).....	125	
(Beslut skulle fattas den 9 december.).....	126	
15 § Alkolås efter rattfylleri.....	127	
Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU7	127	
Anf. 130 LOTTA FINSTORP (M).....	127	
Anf. 131 LARS MEJERN LARSSON (S)	127	
Anf. 132 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	128	
Anf. 133 SIV HOLMA (V)	130	
Anf. 134 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M)	131	
Anf. 135 LARS MEJERN LARSSON (S) replik	134	
Anf. 136 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik.....	134	
Anf. 137 LARS MEJERN LARSSON (S) replik	135	
Anf. 138 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik.....	135	
Anf. 139 SIV HOLMA (V) replik	136	

Anf. 140	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik.....	136
Anf. 141	SIV HOLMA (V) replik.....	136
Anf. 142	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik.....	137
Anf. 143	ANNELIE ENOCHSON (KD)	137
Anf. 144	LARS MEJERN LARSSON (S) replik.....	139
Anf. 145	ANNELIE ENOCHSON (KD) replik.....	139
Anf. 146	LARS MEJERN LARSSON (S) replik.....	140
Anf. 147	ANNELIE ENOCHSON (KD) replik.....	140
Anf. 148	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik.....	140
Anf. 149	ANNELIE ENOCHSON (KD) replik.....	141
Anf. 150	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik.....	141
Anf. 151	ANNELIE ENOCHSON (KD) replik.....	141
Anf. 152	SIV HOLMA (V) replik.....	142
Anf. 153	ANNELIE ENOCHSON (KD) replik.....	142
Anf. 154	SIV HOLMA (V) replik.....	143
Anf. 155	ANNELIE ENOCHSON (KD) replik.....	143
	(Beslut skulle fattas den 9 december.).....	143
16 §	Bordläggning.....	143
17 §	Anmälan om interpellation.....	143
18 §	Anmälan om fråga för skriftligt svar.....	144
19 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	144
20 §	Kammaren åtskildes kl. 18.11.	145

Tryck: Elanders, Vällingby 2011